DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2006–2007)

FOR BUDSJETTÅRET 2007

Utgiftskapitler: 300–342

Inntektskapitler: 3300–3342

Innhold

Del I

Innledning 9

1 Kulturløftet gjennomføres 11

2 Forslag til kultur- og kirkebudsjett 18

2.1 Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. 18

2.2 Programkategori 08.20 Kulturformål 18

2.3 Programkategori 08.30 Film- og medieformål 18

2.4 Programkategori 08.40 Den norske kirke 18

3 Fordeling av spilleoverskudd til kultur- og idrettsformål utenfor statsbudsjettet 19

3.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål 19

3.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål 20

4 Samfunnssikkerhet og beredskap 21

5 Oversikt over budsjettforslaget for 2007 22

Del II

Budsjettforslag 27

Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. (kap. 300–310) 29

Kap. 300 Kultur- og kirkedepartementet 33

Kap. 3300 Kultur- og kirkedepartementet 34

Kap. 305 Lotteri- og stiftelsestilsynet 35

Kap. 3305 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser 36

Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m. 37

Kap. 315 Frivillighetsformål 39

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320-329) 42

Kap. 320 Allmenne kulturformål 49

Kap. 3320 Allmenne kulturformål 65

Kap. 321 Kunstnerformål 65

Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom 68

Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom 73

Kap. 323 Musikkformål 73

Kap. 3323 Musikkformål 78

Kap. 324 Teater- og operaformål 79

Kap. 3324 Teater- og operaformål 86

Kap. 325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer 87

Kap. 3325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer 89

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål 89

Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål 95

Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål 95

Kap. 3328 Museums- og andre kulturvernformål 103

Kap. 329 Arkivformål 104

Kap. 3329 Arkivformål 106

Programkategori 08.30 Film- og medieformål (kap. 334-337) 107

Kap. 334 Film- og medieformål 114

Kap. 3334 Film- og medieformål 118

Kap. 335 Pressestøtte 119

Kap. 336 Informasjonsberedskap-kringkasting 123

Kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk 124

Programkategori 08.40 Den norske kirke (kap. 340–342) 125

Kap. 340 Kirkelig administrasjon 131

Kap. 3340 Kirkelig administrasjon 138

Kap. 341 Presteskapet 138

Kap. 3341 Presteskapet 141

Kap. 342 Nidaros domkirke m.m. 141

Kap. 3342 Nidaros domkirke m.m. 143

Opplysningsvesenets fond 143

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2007, kapitlene 300-342, 3300-3342 149

Vedlegg 1
Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2007 under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd 156

Vedlegg 2
Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2007 under 78-postene 159

Vedlegg 3
Fornyelse-, organisasjons- og struktur-endringer i statsforvaltningen 165

Vedlegg 4
Likestilling 167

Vedlegg 5
Miljøomtale 172

Vedlegg 6
Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak 175

Tabelloversikt

Tabell 6.1 Norsk kulturfond - hovedfordeling 2004-2006: 59
Tabell 6.2 Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2004-2005: 61
Tabell 6.3 Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2004 og 2005 på de ulike kunstnergruppene: ... 67
Tabell 6.4 Økonomiske nøkkeltall for billedkunstinstitusjoner i 2005[1] .. 70
Tabell 6.5 Antall besøkende i 2003-2005 ved billedkunstinstitusjoner 72
Tabell 6.6 Antall konserter pr. fylke fordelt etter type konserter: 76
Tabell 6.7 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2005: ... 77
Tabell 6.8 Antall konserter og publikum i orkesterselskapene 2003-2005: ... 78
Tabell 6.9 Antall arrangementer og publikum i knutepunkt-institusjonene 2003-2005: 78
Tabell 6.10 Antall forestillinger pr. fylke fordelt etter type produksjoner ... 83
Tabell 6.11 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2005: ... 84
Tabell 6.12 Hovedtall for virksomheten ved Riksteatret og tilskudds-institusjonene 2003-2005: 85
Tabell 6.13 Scenekunstinstitusjonenes turnévirksomhet i Norge 2003-2005: 86
Tabell 6.14 Samlingenes tilvekst i 2005 og ikke tilfredsstillende registrert materiale pr. 31.12.2005 102
Tabell 6.15 Hovedtall for 2005 fra avisbransjen, fordelt på ulike grupper av aviser 110
Tabell 6.16 Økonomisk resultat for dagsaviser 2001-2005 111
Tabell 6.17 Diverse statistikk på filmområdet: 2000-2005: 116
Tabell 6.18 Fordeling av bevilgningen på post 73 i 2006 og 2007: 121
Tabell 6.19 Utviklingen i antall aviser: 121
Tabell 6.20 Utviklingen i antall aviser som mottok produksjonstilskudd, og samlet tilskuddsbeløp 122
Tabell 6.21 NRK AS' inntekter i 2007 122
Tabell 6.22 NRK AS' inntekter i 2005 123
Tabell 6.23 De kirkelige fellesrådenes inntekter og utgifter i 2004 og 2005 129
Tabell 6.24 Resultat for Opplysnings-vesenets fond 2004 og 2005 145

Figuroversikt

Figur 6.1 Antall minutter brukt til ulike massemedier en gjennomsnittsdag i 1997 og i 2005 109

Figur 6.2 Antallet gudstjenester og kirkelige handlinger 1999–2005 140

DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2006–2007)

FOR BUDSJETTÅRET 2007

Utgiftskapitler: 300–342

Inntektskapitler: 3300–3342

Tilråding fra Kultur- og kirkedepartementet av 15. september 2006,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)

Del I
Innledning

1 Kulturløftet gjennomføres

Kunst, kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet rikere og er avgjørende for menneskers livskvalitet, fellesskap og utvikling. Gjennom målrettede tiltak og en generell styrking av kunst-, kultur- og frivillighetsformål på statsbudsjettet, gjennomfører Regjeringen Kulturløftet. Bevilgningene til kunst og kulturformål gis et historisk løft i 2007. Målet er at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014. Med det framlagte budsjettet er vi i rute for å nå dette målet.

Kulturløftet hever kulturens status som samfunns- og politikkområde. Regjeringen har en visjon om at Norge skal være en ledende kulturnasjon som legger vekt på kultur i alle deler av samfunnslivet. Kunst og kultur har stor verdi i seg selv. Samtidig har satsing på kultur stor betydning for andre samfunnsmål som næringsutvikling og arbeidsplasser, integrering og inkludering, helse, læring og kreativitet.

Hovedinnholdet i Kulturløftet omfatter følgende satsinger fram til 2014:

1. *1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kultur*
   Vi mener det vil være umulig å innfri de mange målene på kulturområdet uten at det samtidig skjer en stor økning i bevilgningene til kulturen. Det er behov for en kraftig oppvurdering av den rollen kunsten og kulturen spiller, og vi har som mål at innen 2014 skal om lag 1 pst. av statsbudsjettet gå kulturformål.
2. *Innføring til av kulturlov*
   Regjeringen vil innføre en egen kulturlov. Hensikten er ikke å lovregulere kulturfeltet i detalj, men understreke det offentliges ansvar når det gjelder å legge til rette for et godt kulturtilbud. Loven skal bidra til å sikre et mangfold av kulturtilbud over hele landet, og gi kulturen tyngde og status.
3. *Bedre levekår for kunstnere*
   Mange kunstnere har vanskelige arbeidsvilkår. Vi mener derfor at det må gjennomføres en levekårsundersøkelse blant kunstnere.
4. *Kulturskole for alle barn som ønsker det*
   Vi ønsker en sterk satsing på kulturskolene. Det er i dag ikke nok plasser til alle som ønsker å gå i kulturskole. Mange steder i landet er det lange køer. Vi mener derfor at tilbudet skal bygges ut og at målet skal være at kulturskolene skal være for alle. Vi mener at alle barn i Norge som ønsker det, skal få tilbud om plass i kulturskolen med rimelig egenbetaling.
5. *Støtte opp om den norske filmsuksessen*
   Norsk film har opplevd suksess de siste årene både i antall produserte filmer og når det gjelder publikumstall. Denne satsingen må fortsette. Vårt mål er at det skal produseres minst 20 langfilmer hvert år, og at 25 pst. av kinobesøket skal være på norske filmer.
6. *Satsing på norsk musikk*
   Vi vil legge til rette for en satsing på norsk musikk. Innkjøpsordningen, digital formidling, støtte til spillesteder, lokale arrangører, festivaler, transport og programutvikling er viktige elementer i denne satsingen.
7. *Et løft for dansekunsten*
   Dansen må få økt anerkjennelse. Vi mener det bør være et mål at alle skal få oppleve profesjonell dansekunst. Det må derfor satses på flere produksjoner og økt formidling. Vi vil at det skal lages en opptrappingsplan for bevilgningene til dans og fri scenekunst, og at det etableres en egen støtteordning for dans under Norsk Kulturråd.
8. *Økt satsing på scenekunst – ny støtteordning for faste grupper*
   Vi mener at teatergrupper og dansevirksomheter/grupper må få mer forutsigbare rammer. Støtten til frie teatergrupper må økes kraftig. Det bør innføres en ny ordning hvor virksomheter og grupper som har fått flerårig støtte under ordningen for fri scenekunst kan løftes ut og få en fast driftsstøtte for en lengre periode.
9. *Økt satsing på det frivillige arbeidet*
   Det legges ned mye arbeid i lag og organisasjoner over hele landet. Det er derfor viktig at disse har best mulig rammevilkår. Frifond-midlene som går til barn og unge er viktige bidrag til lokal aktivitet, og det er viktig at disse fordeles på en måte som ligger nærmest opp til organisasjonenes egne ønsker.
10. *Utvidet kulturell skolesekk – kulturkort for ungdom*
    Den kulturelle skolesekken gir barn og unge over hele landet muligheten til å møte profesjonell kunst og kultur. Vi ønsker at det i forbindelse med evalueringen av skolesekken skal utredes om tilbudet også skal omfatte barne-

hager og videregående skoler.Vi går også inn for at alle unge skal sikres muligheten til å benytte seg av ulike kulturtilbud ved at det innføres en ordning med kulturkort for ungdom og studenter.

11. *Styrking av det norske språk – økt satsing på norsk litteratur*
Vi mener det er nødvendig med en offensiv språkpolitikk for å styrke det norske språks posisjon. Norge er et lite språkområde, og er derfor under konstant press. Nynorsk er under et særlig press. Vi er opptatt av at bibliotekene skal gi et godt digitalt tilbud, og går inn for etablering av en digital nasjonal kunnskapsbase. Vi vil styrke innkjøpsordningen for norsk litteratur.
12. *Økt utsmykking av offentlige rom*
Vi mener utsmykking av det offentlige rom, sammen med økt satsing på kvalitet i arkitektur og design, blir viktig fram mot 2014. Ordningen med utsmykking av offentlige bygg er et godt virkemiddel for å sikre tilgang til kunst i offentlige rom.
13. *Gode vilkår for samisk kultur*
Sametinget har overtatt forvaltningen av kulturpolitikken på det samiske området. Likevel må vi ta et nasjonalt ansvar for at Sametinget har mulighet til en offensiv kulturpolitikk.
14. *Norge som flerkulturelt land*
Det er viktig at det flerkulturelle perspektivet synliggjøres på alle felter i kulturlivet. Vi vil at kulturelt mangfold skal bli et grunnleggende premiss i kunst- og kulturpolitikken. Det er derfor viktig at de nasjonale kulturinstitusjonene gjenspeiler dette i sine produksjoner, og at det i tillegg gis støtte til aktører på det flerkulturelle feltet.
15. *Satsing på lokale kulturbygg – og en ny kulturbåt*
Det er viktig med en god ordning som gjør at kommunene satser på å bygge kulturelle møteplasser. Vi vil utrede videre prosjektet om å etablere en kulturbåt for hele kysten fra Halden til Kirkenes. Dette vil bidra til økt kulturformidling.

I tillegg til punktene i Kulturløftet arbeider departementet med store prosjekter, bl.a. å utvikle og fornye nasjonale kulturinstitusjoner herunder en offensiv satsing på Den norske Opera, sikring av kulturarven gjennom en satsing på en rekke ABM-tiltak, styrking av kulturbaserte næringer, fremming av likestilling på kulturområdet og en rekke andre saker.

Kultur- og kirkedepartementets budsjettramme foreslås økt med 523,8 mill. kroner, eller 7,9 pst. i forhold til saldert budsjett for 2006. Justert for lønns- og priskompensasjon og differensiert arbeidsgiveravgift gir dette en realøkning på 276,6 mill. kroner. Det foreslås en samlet nominell økning på 448 mill. kroner (realøkning 258,2 mill. kroner) til oppfølging av Kulturløftet under Kultur- og kirkedepartmentets budsjett. I tillegg foreslås bevilgningen til presse-, kultur- og informasjonsformål under Utenriksdepartementets budsjett økt med 10,6 mill. kroner. Samlet gir dette en økning på om lag 460 mill. kroner. Budsjettforslaget innebærer en jevn opptrapping med sikte på innfrielse av Kulturløftet i 2014.

Hovedsatsinger er:
- 31,3 mill. kroner til frivillighetsformål
- 64,1 mill. kroner til musikk
- 44,1 mill. kroner til teater og dans
- 38,6 mill. kroner til opera
- 11,6 mill. kroner til billedkunst, kunstformidling, design, utsmykking m.m.
- 18,8 mill. kroner til språk og litteratur
- 10,0 mill. kroner til digitalisering
- 42,0 mill. kroner til museer
- 54,5 mill. kroner til nasjonale kulturbygg
- 29,0 mill. kroner til film- og media.

Kulturpolitikken

Kulturpolitikkens viktigste oppgave er å legge til rette for at alle kan delta i og oppleve et mangfold av ulike kulturtilbud og kunstneriske uttrykk. Den skapende kunsten bidrar til fornyelse og utvikling for samfunnet og enkeltmennesker ved formidling av et mangfold av kunstopplevelser. Tilgang til kunst- og kulturopplevelser og muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur skal ikke være avhengig av geografi eller sosiale skillelinjer. Et godt kunst- og kulturtilbud kan ikke løses av markedet alene. Det er nødvendig med et offensivt offentlig engasjement for å sikre bredde og mangfold.

De ulike kunstområdene gir oss personlige opplevelser, gjenkjennelse og nye perspektiver, anerkjennelse og mening, uro og refleksjon, alvor og humor, historisk tilhørighet og ambisjoner for framtiden. Et mangfold av kunstuttrykk og kunstopplevelse gjør samfunnet rikere. Det er derfor et hovedmål for kulturpolitikken å bidra til gode vilkår for å skape, formidle og oppleve skapende kunst.

Kunstnernes arbeidsvilkår skal styrkes. Det er et mål at flere kan leve av sitt kunstneriske arbeid. En viktig del av dette er å utløse det store næringspotensial som fins innenfor kunst- og kulturfeltet. Det er viktig å sikre opphavsmenns og utøveres rettigheter på kulturfeltet.

Kulturarven er en uerstattelig kilde til innsikt, identitetsbygging og opplevelse. Vi forvalter vår kulturarv på vegne av kommende generasjoner. Derfor er det vårt ansvar at den ikke forringes. Det er viktig å sikre en god museumsstruktur som kan ivareta det brede spekteret av faglige oppgaver et museum må dekke, jf. St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving og Innst. S. nr. 46 (2000-2001).

De nasjonale og regionale kulturinstitusjonene er viktige kulturformidlere. Det er viktig at disse utvikles og fornyes for å tiltrekke seg publikum. Regjeringen styrker også de frie gruppene på scenekunstfeltet.

Regjeringen legger til rette for en satsing på norsk musikk. I budsjettforslaget følges dette opp med økt støtte til en rekke tiltak innenfor ulike sjangre.

Oppbygging og videreutvikling av regionale kompetansemiljøer på kulturfeltet vil øke mangfoldet og den sjangerovergripende nyskapingen i Norge. Samtidig vil de regionale miljøene kunne skape nye arbeidsmuligheter for kunstnere i distriktene.

Norge er et lite språkområde, og det norske språket er under konstant press. Det er behov for en offensiv språkpolitikk, slik at norsk forblir det foretrukne språk i alle deler av norsk samfunnsliv. Skriftkulturen er bærebjelken i norsk samfunns- og kulturliv. Regjeringen vil peke på det verdifulle mangfoldet som ligger i det å ha to norske skriftkulturer. Nynorsk og bokmål er formelt likestilt, men reelt har nynorsk likevel vanskeligere vilkår. Det er derfor særlig viktig å sikre nynorsk gode utviklingsmuligheter. Det er nødvendig med en målrettet utvikling av litteraturpolitikken som sikrer nyskaping, mangfold og geografisk spredning innenfor både fag- og skjønnlitteratur.

Regjeringen følger opp den norske filmsuksessen ved bl.a. å styrke bevilgningene til filmproduksjon. Målet er at det skal produseres minst 20 langfilmer årlig, og at minst 25 pst. av kinobesøket skal være på norske filmer.

I budsjettforslaget for 2007 legges det opp til en omfattende satsing på kunst og kultur. Dette omfatter bl.a. følgende forslag:

Frivillighet

- 5 mill. kroner til bl.a. opprettelse av minst 20 nye frivillighetssentraler
- Frifondsordningen styrkes med 10 mill. kroner. Sammen med 5 mill. kroner i økte spillemidler gir det 15,6 mill. kroner i friske midler til fordeling i 2007
- 3 mill. kroner til utvikling av et frivillighetsregister
- 3 mill. kroner til ulike utviklingstiltak i regi av frivillige organisasjoner, herunder inkluderingstiltak.

Musikk

- 20,4 mill. kroner i samlet økning til orkestrene
- 10,1 mill. kroner i økning til Rikskonsertene
- 5,9 mill. kroner til styrking av festivaler og musikkensembler
- 6,6 mill. kroner til styrking av musikkverkstedordningen, pop/rock og klubbstøtte
- 3,6 mill. kroner i økning til knutepunktfestivalene, herunder tilskudd til nye knutepunktfestivaler for blues og rock
- 4,0 mill. kroner til Edvard Grieg-markering i 2007 og 0,1 mill. kroner til Griegselskapet i Oslo. I tillegg er det lagt inn 2,0 mill. kroner til Bergen Filharmoniske Orkester i forbindelse med Grieg-markeringen
- 3,5 mill. kroner i økning til Landsdelsmusikerne i Nord-Norge, herunder 2 mill. kroner til Festspillene Turné
- 3,0 mill. kroner i økning til jazz
- 2,5 mill. kroner som styrking av bevilgningen til kjøp av musikkinstrumenter for skolekorps, slik at det i 2007 vil være vel 5 mill. kroner til disposisjon
- 2,0 mill. kroner til kor
- 2,4 mill. kroner til andre musikkformål.

Teater og dans

- 17,5 mill. kroner i samlet økning til de regionale teatrene
- 7,9 mill. kroner i økning til Dansens Hus og andre tiltak innen dans
- 6,0 mill. kroner til basisfinansiering av fri scenekunst
- 5,4 mill. kroner til diverse tiltak på scenekunstområdet
- 4,8 mill. kroner i økning til Riksteatret
- 2,5 mill. kroner til styrking av tilskuddene til diverse teatre.

Opera

- 34,9 mill. kroner i økning til Den Norske Opera, opptrapping mot innflytting i nytt operahus
- 3,7 mill. kroner i økning til ulike region- og distriktsoperatiltak.

Billedkunst, kunstformidling, design, utsmykking m.m.

- 2,25 mill. kroner i økning til Norsk Form
- 2,0 mill. kroner til regionale formsentre
- 1,7 mill. kroner til Office for Contemporary Art, Norway (OCA)
- 1,3 mill. kroner til styrking av Utsmykkingsfondet for offentlige bygg
- 0,7 mill. kroner i økning til Henie Onstad Kunstsenter
- 0,5 mill. kroner til Kaare Espolin Johnson-markering
- 3,1 mill. kroner til diverse andre formål.

Språk og litteratur

- 6,0 mill. kroner til videreføring av Ibsen-prosjekter
- 3,0 mill. kroner til Ibsenpris m.m.
- 2,5 mill. kroner i økning til bibliotektjeneste i fengsel
- 2,0 mill. kroner til styrking av innkjøpsordningene for barn og unge
- 1,0 mill. kroner til videreføring av språkkonsulenttjenesten under Språkrådet
- 1,0 mill. kroner til innkjøpsordningen for oversatt litteratur
- 3,3 mill. kroner til styrking av andre formål.

Digitalisering

- 10,0 mill. kroner til digitalisering – med 3,0 mill. kroner til hver: ABM-utvikling, Nasjonalbiblioteket og Riksarkivaren, samt 1,0 mill. kroner til Norsk Ordbok.

Museer

- 21,0 mill. kroner til styrking og utvikling av museene over hele landet
- 8,0 mill. kroner til prosjekter og særskilte tiltak ved kulturhistoriske museer (overført fra Norsk kulturfond), fordelt med 0,1 mill. kroner til hvert museum
- 3,0 mill. kroner til innkjøp av samtidskunst i kunstmuseene (overført fra Norsk kulturfond), fordelt med 0,2 mill. kroner til hver institusjon
- 8,0 mill. kroner i økning til Nasjonalmuseet for kunst som skal åpne arkitekturavdeling
- 1,0 mill. kroner til Jødisk Museum i Oslo
- 1,0 mill. kroner til Norsk Skogfinsk museum.

Nasjonale kulturbygg

- 20,0 mill. kroner til Østsamisk museum i Neiden
- 10,0 mill. kroner til Museum for Visuell Kunst og Musikk, avd. Bergen Kunstmuseum
- 5,0 mill. kroner til Norsk Industriarbeidermuseum
- 1,5 mill. kroner til Ája Samisk Senter
- 1,0 mill. kroner til monument over trolldomsdømte, Vardø
- 17,0 mill. kroner til ekstraordinært vedlikehold m.m.

Andre kulturtiltak

- 20,0 mill. kroner til Stavanger europeisk kulturhovedstad 2008
- 5,0 mill. kroner til Den kulturelle spaserstokken
- 3,7 mill. kroner i økning til Sametinget
- 3,5 mill. kroner i økning til Fond for lyd og bilde
- 2,0 mill. kroner til prøveordning med kulturkort for ungdom i flere fylker
- 2,0 mill. kroner til tiltak for de yngste barna
- 2,0 mill. kroner til forberedelser og prosjekter i forbindelse med Mangfoldsåret 2008
- 0,5 mill. kroner til markering av Hauge/Tveitt-jubileet
- 1,0 mill. kroner til Thor Heyerdahl-instituttet
- 4,2 mill. kroner til styrking av diverse andre formål.

Film- og media

- 24,1 mill. kroner til styrking av Norsk filmfond
- 5 mill. kroner til styrking av den regionale filmsatsingen
- videreføring av pressestøtten på samme nominelle nivå som i 2006
- videreføring av tilskuddsordningen til kompensasjon for portokostnader
- økning av kringkastingsavgiften med kr 60 fra kr 1 888 til kr 1 948 ekskl. merverdiavgift.

Mediepolitikken

Regjeringen mener at pressefrihet og godt fungerende medier er en avgjørende forutsetning for ytringsfrihet, rettssikkerhet og et levende demokrati. Statens hovedoppgave er å legge til rette for en vel fungerende offentlig dialog. Mediene har imidlertid et klart ansvar for selv å ivareta sin demokratiske funksjon. Dette gjelder spesielt i redaksjonelle spørsmål – hvor staten av prinsipielle grunner ikke bør gripe inn.

Regjeringen vil stimulere til mangfold og kvalitet i norske medier. Dette er nødvendig for at mediene skal kunne tilby troverdig informasjon som ivaretar behovene til alle grupper i vårt samfunn. Norskprodusert innhold som reflekterer norsk språk, kultur, identitet og norske samfunnsforhold er viktige i denne sammenhengen. Norge er i ferd med å bli et flerkulturelt samfunn. Det er derfor viktig at også minoritetenes behov blir ivaretatt av mediene.

Allmennkringkastingen har tradisjonelt stått meget sterkt i Norge. Regjeringen vil føre en politikk som sikrer et fortsatt sterkt allmennkringkastingstilbud i Norge med klare programforpliktelser overfor brede og smale grupper.

Regjeringen vil legge til rette for et mangfold i medieeierskap, tilstrekkelige økonomiske rammebetingelser og et velfungerende medieetisk system.

Regjeringen vil føre en aktiv likestillingspolitikk på medieområdet. Det er nødvendig med en særlig innsats på filmområdet, hvor det i dag er stor mannsdominans. Målet er at kvinner skal ha minst 40 pst. av nøkkelfunksjonene i norsk filmproduksjon innen 2010.

Regjeringen vil føre en politikk på medieområdet som ivaretar de funksjonshemmedes behov. Dette blir gjort ved å øke støtten til telefonavis for blinde, samt fortsatt satsing på teksting av spillefilmer for hørselshemmede og utvikling av et system for direkteteksting av fjernsynsprogrammer.

Modernisering av samfunnet er sentralt for regjeringen på alle områder. På medieområdet skaper digitaliseringen nye muligheter og utfordringer. Gjennom det digitale bakkenettet for fjernsyn vil hele befolkningen innen utgangen av 2009 få tilgang til et bredere og teknisk sett bedre fjernsynstilbud. På filmområdet åpner digitaliseringen for nye distribusjons-, lagrings- og formidlingsmuligheter. Arbeidet med digitalisering av NRKs radio- og fjernsynsarkiver er kommet langt. Dette vil ha prioritet framover.

Det er fortsatt en sentral oppgave å beskytte barn og unge mot skadelig medieinnhold og gi dem et attraktivt norskspråklig innhold.

Frivillighetspolitikken

Regjeringen vil sikre en helhetlig frivillighetspolitikk gjennom:

- å følge utviklingen i sektoren og sikre gode vilkår for frivillig virke lokalt
- å øke oppmerksomheten på sektorens rolle og betydning for velferdssamfunnet
- å samordne og utvikle statlig frivillighetspolitikk.

Frivillig sektor i Norge er av et slikt omfang at sektoren ofte har blitt omtalt som tredje sektor ved siden av offentlig og privat sektor. Frivillig sektor har andre forutsetninger og rammebetingelser enn de øvrige sektorene i samfunnet. Regjeringen vil derfor legge stor vekt på å legge forholdene til rette for frivillig virksomhet.

Frivillig innsats og dugnad er sterkt rotfestet i norsk kultur. Regjeringen vil løfte fram de frivillige organisasjonenes rolle for utviklingen av demokrati og deltakelse i samfunnet. Frivillig sektors bidrag til mangfold, livskvalitet, kultur, politikk og demokratiske holdninger er av stor samfunnsmessig verdi. I tillegg yter sektoren betydelige økonomiske bidrag til samfunnet gjennom tjenesteproduksjon og omfattende frivillig innsats.

Frivillige organisasjoner er sentrale aktører på en rekke viktige samfunnsområder i kraft av arbeidet de utfører. Organisasjonene er bygget opp om ulike formål samtidig som de skaper et interessefellesskap hvor deltakelse og samvær er en viktig del av fellesskapet. For regjeringen er det viktig å opprettholde et mangfold av frivillige organisasjoner og sammenslutninger for å legge til rette for en bred folkelig deltakelse i det frivillige organisasjonsliv. Frivillige organisasjoner er en nøkkel til sosiale fellesskap og aktiv deltakelse, og har en sammenbindende kraft i samfunnet.

Frivillige organisasjoner har og en sentral rolle i forholdet mellom enkeltindividet og stat, ved å formidle interesser og krav til staten. Ved siden av formidling av gruppeinteresser, har mange organisasjoner et nært samarbeid med myndighetene for å løse oppgaver på sitt felt i samfunnet.

Tilskudd til frivillige organisasjoner og sammenslutninger sees i sammenheng med de sektorpolitiske målene de er tenkt å realisere. Derfor er det fortsatt et sektorpolitisk ansvar for frivillig virksomhet i de enkelte departementer, mens Kultur- og kirkedepartementet har samordningsansvaret.

Kirkepolitikken

Kirkemøtet har satt som mål for Den norske kirke at den skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Regjeringen vil på dette grunnlaget bevare Den norske kirke som en inkluderende folkekirke, som kan ivareta bredden i kirken.

Kristne forestillinger og tradisjoner er sentrale kilder til vår identitet som nasjon og folk. Kristendommens trosgrunnlag, verdi- og menneskesyn utgjør viktige referanserammer i norsk samfunnsliv. Den norske kirke skal invitere til tro og fellesskap. Folkekirken kjennetegnes av nærhet mellom kirke og folk, at den samler bred deltakelse og opp-

slutning, er der for alle og møter mennesker med respekt i alle livssituasjoner. Regjeringen legger vekt på at Den norske kirke skal ivareta og videreføre vår kristne kulturarv, bidra til å styrke lokalsamfunn, bekrefte menneskeverdet og fremme solidaritetstanken nasjonalt og internasjonalt.

Det offentlige utvalget som i 2003 ble oppnevnt for å utrede forholdet mellom staten og kirken, avga sin utredning på nyåret 2006, jf. NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke. Utvalgets innstilling er sendt på høring til 2 500 høringsinstanser. Det høye antallet høringsinstanser understreker Den norske kirkes sterke stilling i det norske samfunn, og er samtidig et uttrykk for et ønske om å stimulere til bred debatt om det framtidige forholdet mellom stat og kirke. Saken vil bli lagt fram for Stortinget i en stortingsmelding.

Trosfrihet og religionsfrihet er grunnleggende verdier som samfunnet og lovverket må styrke og beskytte. Åpen samtale og samarbeid mellom de ulike tros- og livssynssamfunnene er avgjørende for å fremme gjensidig respekt for ulikheter og felles verdier i samfunnet. Det påligger Den norske kirke et særlig ansvar å føre dialog og være brobygger i et samfunn der det religiøse og kulturelle mangfoldet er økende. Opplæring i egen tro gir grunnlag for å utvikle og være trygg på egen identitet i møte med andre. Reform av kirkens trosopplæring ble iverksatt i 2004. Denne skal videreføres.

Et kjennetegn ved Den norske kirke som folkekirke, er at den er landsdekkende og til stede i alle lokalsamfunn. Gjennom 1300 menigheter, flere tusen kirkelig ansatte og mange frivillige medarbeidere, er kirken synlig og tilgjengelig for folk der de bor. I denne sammenheng er det viktig at det lokale eierskapet for kirkebyggene blir understøttet.

Spørsmålet om endringer i statskirkeordningen, er gjenstand for debatt. Den brede og viktige diskusjonen om endringer i kirkeordningen må imidlertid ikke være til hinder for utvikling, omstilling og endringer innenfor dagens kirkeordning. I samarbeid med kirkens valgte organer skal det stimuleres til reform- og utviklingsarbeid.

Budsjettforslaget for 2007 inneholder følgende hovedprioriteringer for kirkepolitikken:

- reform av trosopplæringen i Den norske kirke videreføres og styrkes med 24 mill. kroner. Den årlige budsjettinnsatsen på området vil være 100 mill. kroner i 2007
- organisasjonsjonsutvikling innen prestetjenesten, også kalt "prostereformen", styrkes med 7 mill. kroner. Formålet er å bedre prestetjenestens funksjon og menighetenes betjening, bl.a. gjennom bedret ledelse og arbeidsdeling
- videreføring av sentrale tiltak overfor kirkebyggene med 24 mill. kroner, bl.a. til den sentrale forsikringsordningen for kirkebyggene, kirkebyggdatabasen og brann- og innbruddsforebyggende tiltak
- driftstilskuddet til de kirkelige fellesrådene videreføres med 44 mill. kroner i 2007. For 2006 var tilskuddet 49 mill. kroner.
- styrking av bevilgning til lokalt forsøks- og utviklingsarbeid i Den norske kirke for å stimulere til omstillingsprosesser og prosjekter som kan virke kostnadsbesparende for kirkesektoren og gi en mer funksjonell kirkeforvaltning
- statstilskuddet til Sjømannskirken styrkes med 1 mill. kroner. Dette som kompensasjon for merutgifter som Sjømannskirken har fått som følge av justert skattegrunnlag i enkelte vertsland.

De eldste kirkene er blant de mest betydningsfulle kulturminnene vi har. Alle kirker bygget før 1650 er derfor automatisk fredet etter kulturminneloven. For å sette disse kirkene i forsvarlig stand, vurderer Regjeringen å gi investeringstilskudd til de kommunene der kirkene er lokalisert, i et omfang inntil 30 pst. av istandsettingskostnaden, med finansiering fra Opplysningsvesenets fond. Departementet vil komme tilbake til forslaget i forbindelse med revidert budsjett 2007.

Idrettspolitikken

Regjeringen ønsker å stimulere til økt aktivitet, både innen topp- og breddeidrett. Det er et mål for regjeringen å legge til rette for at flest mulig kan drive idrett og fysisk aktivitet. De statlige midlene skal først og fremst komme den frivillige, medlemsbaserte idretten til gode, samt stimulere til og legge til rette for utøvelse av egenorganisert fysisk aktivitet. Primære målgrupper for den statlige idrettspolitikken er barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år). Departementet vil ivareta hensynet til likestilling gjennom både aktivitetstilbud og tilgjengelighet til anlegg.

Regjeringen er opptatt av økt inkludering og deltakelse og å motvirke alle former for diskriminering i samfunnet, også innenfor idretten. Det er viktig at alle i størst mulig grad gis like muligheter til å delta i organisert idrett, uavhengig av bl.a. kjønn, etnisitet, funksjonsevne, seksuell legning og økonomi.

Tilgjengelighet til idrettsanlegg er det viktigste virkemiddelet for at flest mulig skal gis mulighet til å drive fysisk aktivitet. Departementet legger derfor stor vekt på å sikre god planlegging og prioritering innenfor anleggssektoren. Anlegg i lokalmil-

jøet som stimulerer og tilfredsstiller barns behov for fysisk aktivitet i organisert eller egenorganiserte former, prioriteres. Når det gjelder ungdom, er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstiller ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Ungdom må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Det er av stor verdi at anleggene fungerer som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene.

Gjennom regjeringens anleggspolitiske program er fokus rettet mot anleggsutbygging i tettbefolkede områder, fordelig av midler til utstyr og bygging av moderne anlegg. Søknadssummen fra kommunene for 2006 viser at det er vilje lokalt til å prioritere idrettsanlegg. Samspillet mellom idrettslag, kommuner og staten er avgjørende for å få til en vellykket anleggsutbygging. Lokal politisk behandling er en forutsetning for tilskudd fra spillemidlene.

På anleggsområdet benyttes alle typer anlegg av begge kjønn. Det er anleggseier, i første rekke kommunene, som fordeler trenings- og brukstid. Det er satt inn ekstra spillemidler til utbygging av rideanlegg, samt gitt ekstra tilskudd til idrettshaller og kunstgressbaner i pressområdene. Dette er anleggstyper som i stor grad benyttes av jenter. Departementet har videre igangsatt et prosjekt som omhandler jenters tilgang til idrettsanlegg.

I Soria Moria erklæringen understrekes viktigheten av fri tilgang til natur og bedre tilrettelegging for fysisk aktivitet. Regjeringen har derfor over spillemidlene til idrettsformål, økt tilskuddet til anlegg for friluftsliv i fjellet, og tilskuddet til friluftslivstiltak for barn og ungdom. Dessuten kan det til turveier og turstier søkes om inntil 50 pst. i tilskudd mot en tredjedel for ordinære idrettsanlegg.

Spillemidler til aktivitetsrettede formål blir i første rekke kanalisert gjennom Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NIF), som er departementets mest sentrale samarbeidsparter på aktivitetssiden. Medlemstall for 2005 viser at NIF er den største frivillige organisasjonen i Norge. Statens overordede mål med tilskuddet til NIF er:

- bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig medlemsbasert organisasjon
- bidra til å opprettholde og utvikle et godt aktivitetstilbud gjennom den organiserte idretten
- bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon, og at idrettslagene framstår som arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap.

De ovennevnte målene er i første rekke knyttet til virksomheten i idrettslagene. Det er lagene som står for idrettsaktiviteter, og som er arena for den frivillige innsatsen innenfor idretten. Det er en forutsetning at de organisasjonsledd som mottar tilskudd, retter sin virksomhet inn mot idrettslagenes behov.

Tildelingen av spillemidler til NIF deles inn i fire rammetilskuddsposter; grunnstøtte til NIF sentralt og regionalt, grunnstøtte til særforbund, støtte til aktivitet for barn og ungdom, samt støtte til toppidrett.

Tilskudd til lokale lag og foreninger er en annen viktig kanal for fordeling av spillemidler til aktivitetsrettede formål. Intensjonen med tilskuddsordningen er å støtte opp om og stimulere til økt aktivitet i den lokale medlemsbaserte idretten. Det er lagenes primæraktiviteter som skal støttes, og det er et mål at ordningen skal understøtte den frivillige innsatsen i lagene. Tilskuddet blir fordelt av idrettsrådet i den enkelte kommune.

I de senere årene har det vært en utvikling i retning av at en større andel av midlene til idrett går til aktivitet og mindre går til administrasjon. Departementet vil bidra til at denne utviklingen fortsetter, både når det gjelder midler som går gjennom idrettens organisasjoner og midler som går direkte til lokal aktivitet.

Departementet vil fra og med 2007 styrke tilskuddet til aktivitetsutvikling og sosial integrering i idrettslag (tidligere Storbyprosjektet).

Kultur- og kirkedepartementet har et særlig ansvar for å legge til rette for at grupper med spesielle behov gis et tilbud om idrett og fysisk aktivitet. I den forbindelse støtter departementet NIF i det pågående arbeidet med integrering av funksjonshemmede i idrettens organisasjon og aktiviteter.

Arbeidet mot bruk av doping er en sentral oppgave innenfor idrettspolitikken. Den uavhengige stiftelsen Antidoping Norge (ADN) har som formål å bekjempe doping ved å fremme en ærlig og dopingfri idrett. ADN mottar spillemidler til sin virksomhet rettet mot doping bekjempelse innenfor den organiserte idretten. Regjeringen utreder også aktuelle tiltak, herunder lovregulering, som kan sikre grunnlaget for bekjempelse av dopingmisbruk utenfor den organiserte idretten.

Gjennom årlige finansielle bidrag til det internasjonale antidopingorganet World Anti - Doping Agency (WADA), bidrar departementet til en styrking av det internasjonale antidopingarbeidet. Norge vedtok i desember 2005 å ratifisere en UNESCO konvensjon mot doping i idretten.

For å sikre norsk innflytelse og gjensidig utvikling ivaretar departementet flere bilaterale samarbeidsavtaler på idrettsområdet.

2 Forslag til kultur- og kirkebudsjett

Utgifter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert Budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
08.10	Administrasjon m.m.	533 142	549 145	574 780	4,7
08.20	Kulturformål	3 990 753	4 025 433	4 401 167	9,3
08.30	Film- og medieformål	781 739	821 469	873 594	6,3
08.40	Den norske kirke	1 206 333	1 212 383	1 282 691	5,8
	Sum utgifter	6 511 966	6 608 430	7 132 232	7,9

2.1 Programkategori 08.10 Administrasjon m.m.

Programkategorien omfatter departementets administrasjonsutgifter, utgifter til lotteriforvaltningen, tilskudd til tros- og livssynssamfunn og tilskudd til frivillige organisasjoner og frivillighetssentraler m.m.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 574,8 mill. kroner i 2007. Dette er en økning på 25,6 mill. kroner eller 4,7 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2006.

2.2 Programkategori 08.20 Kulturformål

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerformål, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museumsformål, kulturvern, arkivformål, kulturbygg samt allmenne kulturformål.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 4 401,2 mill. kroner i 2007. Dette er en økning på 375,7 mill. kroner eller 9,3 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2006.

2.3 Programkategori 08.30 Film- og medieformål

Programkategorien omfatter bevilgninger til filmformål, pressestøtte og midler til drift av statlige virksomheter på film- og medieområdet.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 873,6 mill. kroner i 2007. Dette er en økning på 52,1 mill. kroner eller 6,3 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2006.

2.4 Programkategori 08.40 Den norske kirke

Programkategorien omfatter driftsbevilgninger til Kirkerådet, bispedømmerådene, presteskapet, Det praktisk-teologiske seminar, Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider samt tilskudd til kirkelige formål, bl.a. til de kirkelige fellesrådene og til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet. Også Opplysningsvesenets fond hører inn under kategorien. Fondet er selvfinansierende og belaster ikke statsbudsjettet.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 282,6 mill. kroner. Dette er en økning på 70,3 mill. kroner eller 5,8 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2006.

3 Fordeling av spilleoverskudd til kultur- og idrettsformål utenfor statsbudsjettet

Spilleoverskuddet ble i 2005 fordelt med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål. Midlene til idrettsformål fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål fordeles 2/3 av Stortinget og 1/3 av Kongen. Av midlene som fordeles av Kongen, skal om lag 40 pst. gå til å realisere den kulturelle skolesekken over hele landet, om lag 30 pst. til Frifond og om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser.

3.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål

Av spilleoverskuddet i Norsk Tipping AS for 2005 er 400 mill. kroner i samsvar med Stortingets vedtak avsatt til kulturformål og fordelt ved kongelig resolusjon 12. mai 2006.

Tabellen nedenfor viser fordelingen i 2006 på de tre hovedområdene:

(i 1 000 kr)

	2006
Den kulturelle skolesekken:	
- lokale tiltak	128 000
- sentrale prosjektmidler	33 000
Sum	161 000
Kulturbygg:	
- desentralisert ordning for tilskudd til kulturhus	48 000
- regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur	71 000
Sum	119 000
Frifond	120 000
Totalt	400 000

Den kulturelle skolesekken omfatter alle kunst- og kulturuttrykk: musikk, scenekunst, film, litteratur, kulturarv, visuell kunst eller en kombinasjon av disse. I samsvar med Stortingets behandling av St.meld. nr. 38 (2002-2003) Den kulturelle skulesekken er det i 2006 avsatt om lag 80 pst. til lokale tiltak og 20 pst. til sentrale prosjekter. Midlene til lokale tiltak blir fordelt etter en fordelingsnøkkel der variablene elevtall, avstander og kulturell infrastruktur inngår. En tredjedel av midlene forvaltes av fylkeskommunene til regionale formidlingsordninger, en tredjedel fordeler fylkeskommunene videre til kommunene etter fordelingsnøkkelen for kvalitetsutviklingsmidler i grunnopplæringen, og den siste tredjedelen fordeles av fylkeskommunene slik det er mest hensiktsmessig i de enkelte fylkene. Fire kommuner deltar i 2006 i en prøveordning for kommuner med mer enn 30 000 innbyggere. Disse kommunene får utløst hele sin relative del av fylkets midler. Av midlene til lokale tiltak blir det benyttet 6 mill. kroner til videreføring av satsingen på de regionale vitensentrene. Under de sentrale prosjektmidlene er 19 mill. kroner avsatt til skolekonsertordningen under Rikskonsertene etter særskilt vedtak i Stortinget. De resterende 14 mill. kroner går til å videreføre satsingen innenfor områdene scenekunst, visuell kunst og film som kunstform.

På bakgrunn av Stortingets behandling av St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 er tilskudd til kulturbygg fordelt med 40 pst. til den desentraliserte ordningen for tilskudd til kulturhus og 60 pst. til ordning for tilskudd til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for

kultur, jf. Innst. S. nr. 155 (2002-2003). Fylkeskommunene får tildelt rammer for viderefordeling av tilskudd til kulturhus mens departementet fastsetter fordelingen av midler til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur. Fylkeskommunene er gitt et vidt handlingsrom for disponeringen av disse midlene, dvs. at de kan velge å prioritere lokale og regionale bygg i samsvar med tidligere praksis eller utvide feltet til også å omfatte biblioteklokaler, bokbusser, kirkebygg eller lignende.

I Innst. S. nr. 2 (2005-2006) ser flertallet i Stortingskomiteen fram til Regjeringens gjennomgang av finansieringen for lokale og regionale kulturbygg. Denne gjennomgangen vil bli behandlet i forbindelse med forvaltningsreformen. Retningslinjene for regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur endres slik at tilskuddsandelen for ordningen som hovedregel utgjør maksimalt 1/3 av kostnadene. Denne maksimumsgrensen blir også praktisert for nye prosjekter som mottar tilsagn om tilskudd i 2006.

Fra 2005 er tilskuddet til Frifond samlet under Kultur- og kirkedepartementet.

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), Norsk musikkråd og Norsk teaterråd foreslo i brev av 19. januar 2005 at fordelingen av midler mellom de tre paraplyorganisasjonene under Frifond skulle justeres i lys av søknadstall for 2005. Dette ga i 2006 en fordelingsnøkkel med 70 pst. til LNU (tidligere 62 pst.), 24,6 pst. til Norsk musikkråd (tidligere 30 pst.) og 5,4 pst. til Norsk teaterråd (tidligere 8 pst.).

3.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål

Det samlede overskuddet fra Norsk Tipping AS i 2005 til fordeling til tilskuddsformålene i 2006 var 2 400 mill. kroner. I henhold til § 10 i lov om pengespill skal halvparten av overskuddet til Norsk Tipping AS gå til idrettsformål. Idrettens andel for 2006 er 1 200 mill. kroner, samme beløp som i 2005. Tabellen nedenfor viser fordelingen av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2006, fordelt ved kongelig resolusjon av 5. mai 2006.

(i 1 000 kr)

	2006
Idrettsanlegg i kommunene	596 050
Anleggspolitisk program	59 800
Anlegg for friluftsliv i fjellet	8 500
Nasjonalanlegg/spesielle anlegg	1 500
Forsknings- og utviklingsarbeid	22 800
Antidopingarbeid	23 100
Fysisk aktivitet, lokal tilhørighet og sosial integrasjon	13 800
Friluftstiltak for barn og ungdom	5 200
Landslaget Fysisk Fostring i Skolen	250
Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité	349 000
Tilskudd til lokale idrettslag og foreninger	120 000
Sum	1 200 000

4 Samfunnssikkerhet og beredskap

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har på vegne av Justisdepartementet utført tilsyn i Kultur- og kirkedepartementet våren 2005. Rapporten viser at beredskapssituasjonen i Kultur- og kirkedepartementet med underliggende virksomheter gjennomgående er uproblematisk. Det pekes likevel på enkelte forbedringspunkter.

Kultur- og kirkedepartementet vil følge opp forbedringspunktene i rapporten fra DSB. Det vil særlig bli arbeidet med å tydeliggjøre krav og forventninger til underliggende virksomheter når det gjelder tiltak relatert til samfunnssikkerhet og beredskap. Det vil også bli arbeidet videre med forankring av planverket og breddeforståelse av beredskap i organisasjonen som helhet.

5 Oversikt over budsjettforslaget for 2007

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
	Administrasjon m.m.				
300	Kultur- og kirkedepartementet	98 461	98 593	102 667	4,1
305	Lotteri- og stiftelsestilsynet	54 271	54 713	56 479	3,2
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	117 994	121 477	126 993	4,5
315	Frivillighetsformål	262 416	274 362	288 641	5,2
	Sum kategori 08.10	*533 142*	*549 145*	*574 780*	*4,7*
	Kulturformål				
320	Allmenne kulturformål	768 763	597 580	711 835	19,1
321	Kunstnerformål	302 424	308 474	322 695	4,6
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	293 182	278 927	303 571	8,8
323	Musikkformål	482 616	508 886	561 086	10,3
324	Teater- og operaformål	900 493	956 968	1 043 396	9,0
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	102 193	86 773	92 808	7,0
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	419 909	466 780	474 244	1,6
328	Museums- og andre kulturvernformål	515 663	609 630	670 003	9,9
329	Arkivformål	205 509	211 415	221 529	4,8
	Sum kategori 08.20	*3 990 752*	*4 025 433*	*4 401 167*	*9,3*
	Film- og medieformål				
334	Film- og medieformål	452 239	494 093	528 748	7,0
335	Pressestøtte	294 501	290 257	308 231	6,2
336	Informasjonsberedskap-kringkasting	2 499	3 579	1 800	-49,7
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	32 500	33 540	34 815	3,8
	Sum kategori 08.30	*781 739*	*821 469*	*873 594*	*6,3*
	Den norske kirke				
340	Kirkelig administrasjon	458 635	469 051	497 504	6,1
341	Presteskapet	697 684	700 372	741 903	5,9
342	Nidaros domkirke m.m.	50 014	42 960	43 284	0,8
	Sum kategori 08.40	*1 206 333*	*1 212 383*	*1 282 691*	*5,8*
	Sum utgifter	*6 511 966*	*6 608 430*	*7 132 232*	*7,9*

I tillegg til de midlene som foreslås bevilget under Kultur- og kirkedepartementets budsjett blir det også foreslått 74,6 mill. kroner til presse-, kultur- og informasjonsformål under Utenriksdepartementet.

Det gjeninnføres differensiert arbeidsgiveravgift fra 2007, jf. nærmere omtale nedenfor. Som følge av dette er budsjettrammen redusert med 7,6 mill. kroner.

Det vil også bli fordelt spillemidler til kulturformål på om lag 416,5 mill. kroner i 2007 utenfor statsbudsjettet. Disse midlene vil, i likhet med spilleoverskuddet til idrettsformål, bli fordelt av Kongen.

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-01	Driftsutgifter	2 039 651	2 033 983	2 142 750	5,3
21-23	Spesielle driftsutgifter	85 015	60 229	64 768	7,5
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	61 042	39 665	25 851	-34,8
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	567 401	636 197	679 803	6,9
70-89	Overføringer til private	3 758 857	3 838 356	4 219 060	9,9
	Sum under departementet	6 511 966	6 608 430	7 132 232	7,9

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
	Administrasjon m.m.				
3300	Kultur- og kirkedepartementet	2 346	56	58	3,6
3305	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	859 114	887 161	889 812	0,3
	Sum kategori 08.10	*861 460*	*887 217*	*889 870*	*0,3*
	Kulturformål				
3320	Allmenne kulturformål	890	287	90	-68,6
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	2 481	200	208	4,0
3323	Musikkformål	47 531	28 669	29 758	3,8
3324	Teater- og operaformål	20 998	8 844	9 180	3,8
3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	29 036	6 345	6 586	3,8
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	18 261	13 909	14 238	2,4
3328	Museums- og andre kulturvernformål	19 447	17 111	17 761	3,8
3329	Arkivformål	11 066	7 697	7 989	3,8
	Sum kategori 08.20	*149 710*	*83 062*	*85 810*	*3,3*
	Film- og medieformål				
3334	Film- og medieformål	71 841	59 094	59 193	0,2
	Sum kategori 08.30	*71 841*	*59 094*	*59 193*	*0,2*
	Den norske kirke				
3340	Kirkelig administrasjon	34 715	24 500	25 431	3,8
3341	Presteskapet	39 144	12 000	12 456	3,8
3342	Nidaros domkirke m.m.	13 935	10 431	12 827	23,0
	Sum kategori 08.40	*87 794*	*46 931*	*50 714*	*8,1*
	Sum inntekter	1 170 805	1 076 304	1 085 587	0,9

Rammereduksjon som følge av gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift:

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Beløp
326	01	Driftsutgifter	4 739
329	01	Driftsutgifter	341
340	01	Driftsutgifter	519
341	01	Driftsutgifter	1 961
Sum			7 560

Regjeringen foreslår å gjeninnføre en ordning med differensiert arbeidsgiveravgift fra 1. januar 2007. Som følge av dette vil enkelte statlige virksomheter få lavere utgifter til arbeidsgiveravgift fra 2007. Ovennevnte reduksjoner innebærer derfor ingen reell reduksjon i de aktuelle virksomhetenes budsjettrammer.

Oversikt over poster med stikkordet "kan overføres", utenom 30-49 poster:

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Overført pr. 01.01.2006	Forslag 2007
315	74	Tilskudd til etablering av frivillighetsregister		3 000
320	73	Nasjonale kulturbygg	34 825	54 558
320	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd	6 603	127 653
320	75	Kulturprogram	86	8 236
321	73	Kunstnerstipend m.m.	400	95 124
334	22	Flyttekostnader-Medietilsynet	6 368	
334	71	Filmtiltak m.m.	9 664	18 871
334	75	Medieprogram		15 930
340	75	Trosopplæring	12 666	100 000
340	76	Tilskudd til forsøks- og utvikl.arbeid i kirken		4 000
340	79	Til disposisjon	70	500
342	41	Erkebispegården, riksregaliene	13 384	

Når stipendperioden for enkelte stipendmottakere blir endret bl.a. ved permisjoner, blir bevilgningsbehovet på kap. 321, post 73 redusert i en budsjettermin. Behovet vil øke tilsvarende i senere budsjettermin.

Bevilgningene til kontingenter for departementets deltakelse i EUs kultur- og medieprogrammer bygger på anslag og varierer som følge av valutasvingninger.

Departementets behov for midler under kap. 340, post 79 er vanskelig å forutsi, og behovet varierer fra år til år.

For de øvrige postene blir det gitt tilskudd til prosjekter og formål som trenger lang planleggings- og gjennomføringstid. Tilskuddene til disse prosjektene blir normalt utbetalt over flere år.

Antall årsverk under Kultur- og kirkedepartementet pr. 01.03.2006:

Kap.	Betegnelse	Pr. 01.03.2006
300	Kultur- og kirkedepartementet	141
305	Lotteritilsynet	57
320	Allmenne kulturformål	44
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	11
323	Musikkformål	51
324	Teater- og operaformål	31
325	Samarbeidstiltak for arkiv, bibliotek og museer	65
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	369
328	Museums- og andre kulturvernformål	62
329	Arkivformål	231
334	Film- og medieformål	138
340	Kirkelig administrasjon	233
341	Presteskapet	1 326
342	Nidaros domkirke m.v.	45
-	Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond	48
Sum årsverk		2 852

Del II
Budsjettforslag

Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. (kap. 300–310)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
300	Kultur- og kirkedepartementet	98 461	98 593	102 667	4,1
305	Lotteri- og stiftelsestilsynet	54 271	54 713	56 479	3,2
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	117 994	121 477	126 993	4,5
315	Frivillighetsformål	262 416	274 362	288 641	5,2
	Sum kategori 08.10	533 142	549 145	574 780	4,7

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-01	Driftsutgifter	152 732	153 306	158 396	3,3
21-23	Spesielle driftsutgifter			750	
70-89	Overføringer til private	380 410	395 839	415 634	5,0
	Sum kategori 08.10	533 142	549 145	574 780	4,7

Programkategorien omfatter Kultur- og kirkedepartementets administrasjonsutgifter, utgifter til Lotteri- og stiftelsestilsynet, tilskudd til tros- og livssynssamfunn, tilskudd til frivillige organisasjoner og frivillighetssentraler m.m.

Spill- og lotteriområdet

Hovedmål

Hovedmålet for norsk lotteri- og pengespillpolitikk er å sikre at pengespill og lotterier avholdes i betryggende former under offentlig kontroll med sikte på å forebygge negative sosiale konsekvenser av lotterier og pengespill, samtidig som det legges til rette for at lotterier og pengespill kan være en inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

De viktigste hovedmålene for Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet på spille- og lotteriområdet er følgende:

Forvalte det norske lotterimarkedet:

- håndheve begrensingene i tilgangen til lotterimarkedet og behandle andre saker etter lotteriloven med forskrifter
- forvalte tilskudd i henhold til fastsatte forskrifter
- gi relevant informasjon og service til aktører, publikum og myndigheter.

Føre tilsyn og kontroll med det norske lotteri- og pengespilltilbudet:

- føre tilsyn og kontroll med statlige lotteri og pengespill i samsvar med instruks
- føre kontroll og tilsyn med private lotteri og bruken av lotterimidler i samsvar med lov og forskrift

- avdekke ulovlig lotteri- og pengespillvirksomhet
- dokumentere at eksisterende gevinstautomater nedkobles i samsvar med Stortingets vedtak.

Bidra til forsvarlig utvikling av lotteri- og pengespilltilbudet i Norge:
- bidra til å gjennomføre regjeringens handlingsplan mot pengespillproblemer
- vurdere risikoeksponering i enkeltspill
- bidra med forslag til endringer i lotteri- og pengespillovgivningen.

Tilstandsvurdering

Stortinget vedtok 17. juni 2003 lov om endringer i lotteri- og pengespillovgivningen, jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) og Innst. O. nr. 124 (2002-2003). Vedtaket forutsatte at driften av eksisterende utbetalingsautomater ble avviklet, og at Norsk Tipping skulle ha enerett til slik automatdrift. Bakgrunnen for vedtaket var de økende problemene med bl.a. spilleavhengighet som var i ferd med å utvikle seg i deler av befolkningen. Denne sosialpolitiske uheldige utviklingen, som har økt ytterligere i omfang siden Stortingets vedtak forelå, er i all hovedsak knyttet til den eksplosive veksten i bruk av pengespillautomater. Ved enerettsmodellen vil automatvirksomheten bli kraftig redusert, til om lag en tredjedel av dagens nivå, samtidig som myndighetene sikres direkte styring og raskt kan gripe inn og endre eventuelle uheldige sider ved virksomheten som måtte utvikle seg.

Etter at flere nåværende automatoperatører anla sak for domstolene ble gjennomføring av vedtaket i desember 2004 stanset ved rettslig beslutning om midlertidig forføyning, fordi vedtaket ble ansett å være i strid med EØS-avtalen, jf. tidligere redegjørelser til Stortinget senest i St.prp. nr. 1 (2005-2006). Borgarting lagmannsrett ga i dom 26. august 2005 staten medhold på alle punkter i saken og fant at Stortingets vedtak ikke er i strid med Norges EØS-forpliktelser. EFTAs overvåkingsorgan, ESA, anla imidlertid traktatsbruddssøksmål mot Norge for EFTA-domstolen i mars 2006. EFTA-domstolens avgjørelse i saken forventes i løpet av første halvdel av 2007.

Rettstvistene om enerettsmodellen hindrer at myndighetene kan iverksette de tiltakene Stortinget vedtok i 2003. Alle oppstillingstillatelser til eksisterende automater er derfor videreført til 31. desember 2006. Regjeringen legger videre til grunn at dagens automatregime, uansett utfallet av de pågående rettsprosessene, skal avvikles fra 1. juli 2007. En sosialpolitisk forsvarlig pengespillpolitikk har som forutsetning at dagens automatregime bringes til opphør. For å bidra til å redusere de sosiale skadevirkningene av gevinstautomatene i tiden fram til 1. juli 2007, har departementet innført enkelte tiltak som kan iverksettes relativt raskt. Fra 1. juli i år er det derfor innført forbud mot bruk av sedler på automatene. Det er også sendt på høring et forslag om nattestenging av automater, advarselsmerking og redusert lyd. En sektoravgift for automater, som skal øke de øremerkede midlene til realisering av tiltakene i Handlingsplanen mot pengespillproblemer, er også foreslått.

Siden enerettsmodellen ennå ikke kan innføres, utsettes også den endringen i tippenøkkelen som Stortinget forutsatte da enerettsmodellen ble vedtatt. Den nye fordelingsnøkkelen for Norsk Tippings overskudd vil innebære at idretten skal motta 45,5 pst., kulturen 36,5 pst. og 18 pst. skal tildeles samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges Idrettsforbund. De organisasjonene som mottok automatinntekter i 2001 vil dermed få en årlig andel av Norsk Tippings overskudd. Endringen av tippenøkkelen er planlagt iverksatt fra året etter at Norsk Tipping har startet sin automatvirksomhet. Stortingets lovvedtak i automatsaken forutsetter at de frivillige organisasjonene som hadde automater i 2001 skal sikres en inntekt på 2001-nivå når dagens automater avvikles, noe som utgjør 933 mill. kroner. Siden automatene ikke ble avviklet som forutsatt fra 1. januar 2005, har organisasjonene både i 2005 og 2006 hatt ekstraordinære store automatinntekter. Det betyr at organisasjonene i 2005 hadde inntekter på over én milliard mer enn det stortingsfastsatte kompensasjonsnivået, jf. omtalen av dette i St.prp. nr 1 (2005-2006). Automatinntektene til organisasjonene i 2006 vil trolig ligge langt over kompensasjonsnivået på 933 mill. kroner. For 2007 vil organisasjonenes inntekter fra gevinstautomatene bli redusert i og med at automatvirksomheten avvikles per 1. juli. Automatvirksomheten vil likevel generere betydelige inntekter i 2007. Det vil derfor ikke bli lagt opp til at organisasjonene i tillegg skal få en andel av Norsk Tippings ordinære overskudd for 2007 eller bli kompensert på annen måte. En eventuell inkorporering av organisasjonene i tippenøkkelen vil således først bli gitt virkning for Norsk Tippings overskudd for 2008.

Departementet har gjennomgått virksomheten til Norsk Tippings datterselskaper for å sikre en effektiv drift og styring av Norsk Tippings lov- og vedtektsfestede oppgaver.

Stortinget vedtok etter forslag i Ot.prp. nr 44 (2002-2003) at det årlig skal avsettes inntil 0,5 pst. fra Norsk Tippings spilleoverskudd til forskning, informasjon, forebygging og kompetanseheving i

forhold til spilleavhengighet. Regjeringen har på den bakgrunn avsatt 12 mill. kroner av spilleoverskuddet til disse formålene i 2006. Forskning om spilleavhengighet ivaretas innenfor Folkehelseprogrammet og Psykisk helseprogrammet i Norges forskningsråd. Midler fordelt til informasjonsarbeid og kompetansehevingstiltak om spilleavhengighet i sosial- og helsetjenesten forvaltes av Helse- og omsorgsdepartementet. Sosial- og helsedirektoratet har ansvaret for å iverksette og gjennomføre disse tiltakene. Mer generelt informasjonsarbeid om pengespillproblemer blir ivaretatt av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Tilsynet har en sentral rolle i gjennomføringen av Handlingsplanen mot pengespillproblemer, som ble vedtatt i april 2005. I mai i år igangsatte Lotteri- og stiftelsestilsynet i den sammenheng en treårig holdningskampanje mot gambling. Gambling defineres som å spille for mer enn man har råd til å tape . Ungdom, enkelte minoritetsgrupper og yngre menn er spesielle målgrupper for kampanjen. Internett er en viktig kanal for kampanjen, og kontakt med skoler, ungdomsorganisasjoner, arbeidslivsorganisasjoner mv. brukes også aktivt for å spre innholdet i kampanjen.

Telefontrafikken til Hjelpelinjen for spilleavhengige viser at de langt fleste henvendelsene fortsatt gjelder utbetalingsautomater. Det siste års henvendelser til hjelpelinjen viser en flerdobling i antallet henvendelser om poker på internett. Hjelpelinjen ble fra 2005 gjort til et permanent tilbud. De økonomiske rammene for driften av Hjelpelinjen innenfor Lotteri- og stiftelsestilsynets driftsbudsjett har til nå ikke dekket de reelle kostnadene. Det legges derfor opp til at deler av inntektene fra den foreslåtte sektoravgiften for gevinstautomater i en overgangsperiode bidrar til å sikre en reell kostnadsdekning for Hjelpelinjen. Finansieringen vil bli vurdert på nytt etter at ny regulering av automatmarkedet er gjennomført.

Utfordringer og strategier

Den største utfordringen i kommende år vil være gjennomføringen av enerettsmodellen for utbetalingsautomater i regi av Norsk Tipping hvis EFTA-domstolen finner at denne modellen er i samsvar med EØS-retten. Endring av dagens gevinstautomatmarked og tiltak mot oppblomstring av ulovlige spill er uansett nødvendige oppgaver for å sikre at Stortingets målsetting om å redusere pengespillproblemene i befolkningen blir realisert. Om Norsk Tippings automatspill blir innført skal disse sikre et samfunnsmessig forsvarlig spilletilbud og ikke medføre negative sosiale konsekvenser.

En rekke land i Europa har økt fokus på spilleavhengighet på grunn av økende forekomst av slike problemer, bl.a. i forhold til spill på internett. Samtidig er Storbritannia og flere mindre jurisdiksjoner i Europa i ferd med å gjennomføre liberale regelverk for slik spillformidling. EU kommisjonens forsøk på å liberalisere pengespillområdet gjennom det nye tjenestedirektivet fikk ikke tilslutning av medlemslandene. Departementet vil fortsette samarbeidet med de andre nordiske landene, samt med spillemyndigheter i andre land, om å følge og vurdere den videre utvikling av EU-retten på dette området. Departementet vil også vurdere en mer effektiv håndheving av norsk lovgivning, bl.a. for pengespill som tilbys via internett fra spilltilbydere lokalisert utenfor Norge.

Frivillig sektor

Hovedmål

Soria Moria-erklæringen trekker opp prinsipper for og forslag til en ny og helhetlig frivillighetspolitikk.

Hovedmålet for en helhetlig frivillighetspolitikk er bl.a.:

- å følge utviklingen i sektoren og sikre gode vilkår for frivilligheten lokalt
- å øke oppmerksomheten om sektorens rolle og betydning for velferdssamfunnet
- å samordne og utvikle statlig frivillighetspolitikk.

Dette er viktige fundamenter for folkelig deltakelse i det frivillige organisasjonsliv.

Utfordringer og strategier

Om lag halvparten av befolkningen i Norge er engasjert i frivillig arbeid, og med en arbeidsinnsats tilsvarende 115 000 årsverk. Den frivillige innsatsen tilsvarer 26 fulltidsansatte per 1 000 innbyggere, som er blant de høyeste andelene i verden, mens gjennomsnittet i EU er 20 ansatte per 1 000 innbyggere. Frivillige organisasjoner har om lag 8,4 millioner medlemmer- nesten to medlemskap per innbygger. Sektoren forvalter også betydelig beløp – både offentlige og innsamlede midler. Omsetningen i sektoren er nær 40 mrd. kroner. 35 pst. av de totale inntektene er offentlige tilskudd, 9 pst. er gaver fra private og 56 pst. er andre inntekter.

Allmenne moderniseringsprosesser og en generell individualisering i samfunnet setter frivillig sektor under press. For å bidra til å styrke utviklingen av sektoren legger regjeringen vekt på å

redusere det administrative arbeidet i organisasjonene for å frigjøre mer tid til organisasjonens formål og aktiviteter.

Forslag om ny lov om et frivillighetsregister, NOU 2006:15 Frivillighetsregister, må sees i denne sammenheng. En arbeidsgruppe opprettet av Kultur- og kirkedepartementet har anbefalt at det bør etableres et frivillighetsregister. Frivillighetsregisteret skal være en opplysningsbank som skal forberede og forenkle samhandling mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter – i lovutkastet benevnt som opplysningsbankfunksjonen.

Et annet formål med et frivillighetsregister er å legge forholdene til rette for det offentliges politikk i forhold til frivillig virksomhet – politikk utformingsfunksjonen. En oversikt over og en kategorisering av frivillig sektor vil kunne bidra til at offentlige myndigheter har et grunnlag for å innrette politikk og tiltak. Det er også et formål med registeret å styrke og bevare grunnlaget for frivillig virksomhet – legitimasjonsfunksjonen – og gjennom registrerte data å legge forholdene til rette for statistikk og forskning omkring frivillig virksomhet – forskningsfunksjonen. Arbeidsgruppas forslag er sendt på høring. Det tas sikte på å legge fram en Ot.prp. med forslag til lov om frivillighetsregister våren 2007. Ansvaret for utvikling og etablering av et frivillighetsregister legges til Brønnøysundregistrene. Arbeidet kan igangsettes etter at lovframlegget er behandlet av Stortinget og utviklingsperioden anslås til ca. ett år. Departementet vil i lys av rapporten om etablering av frivillighetsregister sette i gang arbeidet med å utforme en varig momskompensasjonsordning.

Regjeringen vil rette oppmerksomhet mot frivillige organisasjoners bidrag til å nå viktige samfunnsmål som gode oppvekstvilkår, livskvalitet og inkludering. Bredden av frivillige organisasjoner er nøkler til samfunnsdeltakelse, sosiale fellesskap og inkludering.

Det er tradisjon for samhandling og samarbeid mellom frivillig sektor og myndighetene. For å bidra til økt dialog og utvikling, er møteplasser mellom frivillig sektor og myndighetene av stor betydning. Hensikten med møteplasser er økt forståelse og kunnskap gjennom å sette aktuelle utfordringer og spørsmål på dagsorden. For å medvirke til at de frivillige organisasjonene skal ha et samarbeidsorgan og for å utvikle og styrke samarbeidarenaer mellom organisasjonene og myndighetene gir staten et tilskudd til et sekretariat for organisasjonenes interessepolitiske arbeid, Frivillighet Norge, som gjennom sin oppslutning og engasjement er en viktig samarbeids- og samtalepartner.

I 2006 har departementet fått utarbeidet en rapport som gjennomgår styrings- og kontrollsystemet for Frifond-ordningen. I rapporten er det anbefalt noen endringer i forhold til dagens ordning, for å styrke paraplyorganisasjonenes kontroll og oppfølging med dem som får tildelt midler fra Frifond. Departementet vil ta dette opp med de tre paraplyorganisasjonene.

For å gjøre det lettere for frivillige organisasjoner å finne fram til tilskuddsordninger, tiltak, nyheter med mer i det enkelte departement er det etablert en egen nettside som omhandler frivillig sektor, www.frivillig.no. Målet med nettsiden er å være en kanal for informasjon og kommunikasjon, og å videreutvikle nettsiden til en informasjons- og kunnskapsbase om frivillig sektor.

Det er en utfordring for frivillig sektor å nå ulike minoriteter, som i dag er svakt representert i frivillige organisasjoner. Samtidig har organisasjonene et stort potensialet for å skape et inkluderende fellesskap. Departementet vil i samarbeid med organisasjonene søke å stimulere til økt deltakelse blant innvandrere.

For å bidra til en styrket frivillig sektor vil regjeringen bidra til å utvikle og systematisere kunnskapen om frivillig sektor. Regjeringen vil i 2007 legge fram en egen Stortingsmelding om frivillighet.

Når det gjelder de frivillige organisasjonene og forholdet til spill og lotterier vises det til omtalen av dette feltet foran i kategoriomtalen.

Inkludering

Det er et viktig mål for regjeringen å videreutvikle kulturpolitikken på en måte som øker deltakelsen i ulike kulturaktiviteter fra den delen av befolkningen som har innvandrerbakgrunn. Det er også viktig å øke andelen aktive utøvere med innvandrerbakgrunn. I et eget vedlegg til Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjettproposisjon for 2007 er det gitt en nærmere oversikt både over deltakelsen i ulike kulturaktiviteter og andel aktive utøvere med innvandrerbakgrunn innenfor ulike kulturområder.

St.meld. nr. 17 (2005-2006) 2008 som markeringsår for kulturelt mangfold ble lagt fram i juni 2006. Meldingen beskriver målet med markeringsåret slik:

> ”Målet med markeringsåret er at aktiviteter og prosesser gjennom det året skal bidra til å øke innbyggernes muligheter til å delta i og oppleve det mangfold av kulturuttrykk som dagens norske samfunn faktisk kan frambringe. Videre skal året brukes til å utvikle arenaer og tiltak som stimulerer kulturaktørene med bakgrunn hhv. i majoritets- og minoritetskulturer til

å utvikle samhandlings- og samarbeidsmønster. Institusjoner og organisasjoner som mottar offentlig støtte til kulturaktiviteter, skal i større grad enn i dag avspeile det kulturelle mangfoldet som finnes i dagens Norge. Et mer langsiktig mål er å øke innbyggernes kunnskap om og respekt for kulturelt mangfold som en nødvendig og positiv dimensjon ved det norske samfunnet. Slik sett skal 2008 markere starten på en utvikling der stimulering av kulturelt mangfold blir et markant og gjennomgående trekk ved norsk kulturpolitikk."

Kap. 300 Kultur- og kirkedepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	98 461	98 593	102 667
	Sum kap. 300	98 461	98 593	102 667

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Departementets hovedoppgaver er knyttet til utvikling og gjennomføring av den statlige politikken på kultur-, medie-, kirke-, idretts- og frivillighetsfeltet.

Bevilgningen skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter. Budsjettforslaget legger til grunn uendret aktivitetsnivå i forhold til 2006. Økningen på posten skyldes lønns- og priskompensasjon.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter under kap. 3300, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2005

På kulturområdet var de viktigste administrative arbeidsoppgavene i 2005:

- oppfølging av St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014, behandlet i Stortinget 1. april 2004, jf. Innst. S. nr. 155 (2003-2004)
- oppfølging av St.meld. nr. 7 (2005-2006) Målbruk i offentleg teneste, jf. Innst. S. nr. 98 (2005-2006)
- oppfølging av St.meld. nr. 38 (2002-2003) Den kulturelle skulesekken, jf. Innst. S. nr. 50 (2003-2004)
- oppfølging av museumsreformen
- videre arbeid med omdanning av Språkrådet
- videreutvikling av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design, samt forberedelse av byggesaken i Tullinløkkaområdet
- arbeid med operahuset – departementet har i tråd med Stortingets forutsetning hatt en løpende oppfølging av byggeprosjektet
- rullering av investeringsplan for kulturbygg, første gang framlagt i St.prp. nr. 1 (2001-2002)
- etablering av ordning for investeringstilskudd til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur
- ferdigstilling og innflytning i rehabiliterte og nye lokaler for Nasjonalbiblioteket, ABM-utvikling, Norsk lyd- og blindskriftsbibliotek, Språkrådet, Norsk lokalhistorisk institutt, Musikkinformasjonssenteret, Norsk barnebokinstitutt m. fl. på Solli plass
- utarbeidelse og oppfølging av St.meld. nr. 22 (2004-2005) Kultur og næring, jf. Innst. S. nr. 230 (2004-2005)
- Norges tredje rapport vedrørende oppfølging av Europeisk Charter for regions- eller minoritetsspråk ble oversendt Europarådet i april 2005
- forberedende arbeid med evaluering av samelovens språkregler
- oppfølging av utredning om kvensk språk. Kvensk ble anerkjent som eget språk ved kgl.res. 22. juni 2005
- endringer i forskrift om forbud mot utførsel av kulturgjenstander av 14. desember 2002 nr. 1420, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner
- innlemmelse av Tysfjord kommune i forvaltningsområdet for samisk språk, med virkning fra 1. januar 2006, jf. kgl.res. 17. juni 2005
- endringer av forskrift til lov av 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn m.m.
- etablering av ny ordning for kirkemusikk under Norsk kulturråd

- ny innkjøpsordning for sakprosa under Norsk kulturråd
- omgjøring til knutepunktstatus for Førde Internasjonale Folkemusikkfestival.

Viktige administrative arbeidsoppgaver på kirkens område var i 2005:
- utarbeidelse av St.meld. nr. 41 (2004-2005) Om økonomien i Den norske kirke
- iverksettelse av rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirkebygg
- oppfølging av nye tjenesteordninger for proster og menighetsprester
- innføring av beredskapsordning for prester i Den norske kirke
- evalueringarbeid, bl.a av fritidsavtalen for presteskapet
- forenkling av rutiner ved inn- og utmelding av Den norske kirke
- videreutvikling av rapporteringssystemet i kirken og mellom departementet og underliggende virksomheter.

De viktigste oppgavene på medieområdet i 2005 var:
- arbeid med odelstingsproposisjon om endringer i lov om film og videogram på bakgrunn av den nye § 100 om ytringsfrihet i Grunnloven, jf. Ot.prp. nr. 72 (2005-2006)
- arbeid med en forskrift om regioninndeling som skal legges til grunn ved vurdering av regionale eierskapsbegrensninger etter § 11 i medieeierskapsloven
- oppfølging av Ot.prp. nr. 46 (2004-2005) om endringer i åndsverkloven ved gjennomføringen av EU-direktivet om opphavsrett i informasjonssamfunnet
- framleggelse av odelstingsproposisjon om nye sanksjonsregler i kringkastingsloven, jf. Ot.prp. nr. 76 (2004-2005)
- forberedelse av salg av Norsk filmstudio AS/ Filmparken AS – ny regjering stanset salget
- planlegging og gjennomføring av ekstern evaluering av den norske filmbransjen
- forberedelser for tildeling av konsesjon for et digitalt bakkenett for fjernsyn
- deltakelse i internasjonalt arbeid, herunder arbeid i forbindelse med EU, Europarådet og WIPO
- framlegging av odelstingsproposisjon om endringer i medieeierskapsloven, reduksjon av eierskapsgrensen på nasjonalt nivå fra 40 til 33,3 pst., jf. Ot.prp. nr. 46 (2005-2006).

Departementets viktigste oppgaver på idrettsområdet i 2005 var:
- forvaltning av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål
- fordeling av tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg i kommunene
- dialog med Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NIF) vedrørende forbundets økonomi og utvikling av budsjettstruktur, søknad og rapportering
- videreføring av tilskuddsordning til lokale idrettslags arbeid for barn og ungdom
- arbeid innenfor antidopingfeltet.

Viktige administrative arbeidsoppgaver på frivillighetsfeltet, som departementet fikk et koordinerende ansvar for fra 1. januar 2005, var:
- igangsetting av arbeidet med en egen nettportal for frivillig sektor
- nedsettelse av et utvalg som skulle vurdere eventuell etablering av et eget frivillighetsregister
- gjennomgang og endring av kompensasjonsordningen for merverdiavgift på tjenester
- utarbeidelse av nye retningslinjer for frivillighetssentralene.

På spill-og lotteriområdet har arbeidsoppgavene i 2005 vært dominert av de omfattende rettslige prosessene statens pengespillpolitikk har blitt utsatt for, både når det gjelder lovligheten av den generelle pengespillpolitikken og motstanden mot avviklingen av dagens sosialpolitisk uheldige gevinstautomatregime.

Kap. 3300 Kultur- og kirkedepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter		56	58
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 361		
18	Refusjon av sykepenger	985		
	Sum kap. 3300	2 346	56	58

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Kap. 305 Lotteri- og stiftelsestilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	54 271	54 713	55 729
21	Spesielle driftsutgifter			750
	Sum kap. 305	54 271	54 713	56 479

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. omtalen under programkategoriinnledningen.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten skal dekke lønns- og driftsutgiftene for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Bevilgningen skal også dekke utgifter til oppgaver som utføres av Statens innkrevingssentral, samt utgifter knyttet til Brønnøysundregistrene. Det er videre avsatt midler til drift av Hjelpelinjen, Lotterinemnda og utredningstjenester i regi av departementet m.m. Lotteri- og stiftelsestilsynet vil i løpet av 2006 og 2007 gjennomføre en ny befolkningsstudie for å få en oppdatert kartlegging av spilleproblemomfanget i befolkningen.

Det er avsatt midler til 54 faste stillinger, inkludert to faste stillinger i Lotterinemndas sekretariat.

Bevilgningsforslaget innebærer ingen reell økning i driftsbudsjettet i forhold til i 2006.

Utgiftene til lotterirelaterte oppgaver skal i sin helhet dekkes ved refusjon og gebyrer som påleggs driftsleddet i spill- og lotterimarkedet, jf. kap. 3305, postene 02 og 03. Løsning av arbeidsoppgaver etter stiftelsesloven er forutsatt dekket fullt ut av avgifter og gebyrer etter stiftelsesloven, jf. kap. 3305, post 04 Avgift, gebyr - stiftelser.

Det er lagt til grunn at tilsynsarbeidet knyttet til stiftelser isolert sett vil kreve om lag 10 årsverk avhengig av organisering av tilsynet, jf. pkt. 2.4 i Ot.prp. nr. 88 (2003-2004). En samlokalisering og samorganisering med tilsynet av lotteri og pengespill har gitt mer rasjonell utnyttelse av eksisterende ressurser og kompetanse. På grunn av endringene i spille- og lotterilovgivningen, jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003), vil Lotteritilsynets oppgaver endres og bli noe mindre i omfang. Samorganisering av Lotteri- og stiftelsestilsynet vil derved kunne bidra til å opprettholde antall statlige arbeidsplasser i Førde.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter under kap. 3305, post 03 Refusjon, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som tilsynet får i merinntekter under kap. 3305, post 07 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2005

Stortinget sluttet seg til departementets forslag i Ot.prp. nr 44 (2002-2003) om å oppheve regler for utbetalingsautomater, samt å gi Norsk Tipping AS enerett til oppstilling av slike automater fra 2005. Stortingets vedtak ble i 2004 brakt inn for retten av flere automatoperatører, som påstod at vedtaket er i strid med EØS-avtalen. Etter at automatoperatørene fikk medhold i Oslo tingretts dom i oktober 2004, anket staten saken til lagmannsretten, som i dom avsagt i august 2005 ga staten medhold i at enerettsmodellen er i samsvar med EØS-retten. Automatoperatørene anket i september 2005 saken videre til Høyesterett. I november 2005 kunngjorde EFTAs overvåkingsorgan, ESA, at de ville ta ut traktatbruddsøksmål mot Norge for EFTA-

domstolen, fordi enerettsmodellen etter ESAs vurdering er i strid med EØS-avtalen. EFTA-domstolens avgjørelse i saken ventes å foreligge i løpet av første halvår 2007. Gjennomføring av automatreformen er departementets hovedutfordring på spilleområdet i årene framover, jf. statusrapport under programkategoriomtalen ovenfor.

De første tiltakene i Handlingsplanen mot pengespillproblemer ble startet opp høsten 2005. Tiltakene er i stor grad finansiert ved avsetninger fra Norsk Tippings spilleoverskudd. Støttegruppen Pårørende til Spilleavhengige fikk innvilget midler til gjennomføring av tiltak tilrettelagt for spilleavhengiges pårørende. Hjelpelinjen for spilleavhengige ble etablert som et permanent tilbud fra 1. januar 2005. Telefontjenesten blir utført av tilsatte ved Sykehuset Innlandet HF Sanderud, mens Lotteritilsynet er prosjektansvarlig for gjennomføring og budsjett. Hjelpelinjen mottok i 2005 2 360 seriøse anrop. På Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområde ble det også iverksatt en rekke tiltak i henhold til Handlingsplanen høsten 2005.

I 2005 ga Lotteri- og stiftelsestilsynet 413 pålegg om retting og stenging for brudd på lotteriloven. 204 av disse sakene gjaldt brudd på bingoforskriften. 97 av sakene gjaldt brudd på oppstillingstillatelser for gevinst- og underholdningsautomater. 36 pålegg ble gitt for brudd på 18-årsgrensen, og 20 automater uten tillatelse eller typegodkjenning ble krevd stengt. Regnskap i bingobransjen og til lag og organisasjoner med lotteritillatelse ble gjennomgått. Det ble påvist feil i 80 pst. av regnskapene i bingobransjen. Tillatelsen til rundt 250 lag og organisasjoner ble trukket tilbake fordi regnskap ikke var sendt tilsynet.

Kap. 3305 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	800 000	800 000	833 333
02	Gebyr-lotterier	47 087	43 921	38 186
03	Refusjon	10 154	9 940	10 293
04	Avgift, gebyr-stiftelser	497	900	7 250
05	Utjevningsfondet		32 400	
07	Inntekter ved oppdrag			750
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	453		
17	Refusjon lærlinger	85		
18	Refusjon av sykepenger	838		
	Sum kap. 3305	859 114	887 161	889 812

Post 01 Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS

For 2007 skal overskuddet fra Norsk Tipping fordeles med en halvpart til idrett og en halvpart til kultur. Samtlige spillemidler til idrettsformål skal som før fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål skal 2/3 fordeles av Stortinget og 1/3 av Kongen.

På samme måte som for idrettsformål, må tildelingen av spillemidler til kulturformål utenfor statsbudsjettet fordeles ved kongelig resolusjon etter at det enkelte års spilleoverskudd er fastsatt i forbindelse med Norsk Tippings årsmøte. Den resterende del av spilleoverskuddet til kulturformål i 2006 blir inntektsført i statsbudsjettet etter at Norsk Tipping AS' regnskap for foregående spilleår er godkjent i årsmøtet. Utgifter til kulturformål blir på samme måte som for andre statsutgifter bevilget over statsbudsjettet. Det er ikke direkte sammenheng mellom utgiftene til kulturformål og størrelsen på de årlige spilleoverskuddene fra Norsk Tipping AS. Prognosen fra Norsk Tipping AS over forventet spilleoverskudd i 2006 indikerer samme tildeling til idrett og kultur i 2007 som i 2006 (1 200 mill. kroner). Det legges i tillegg opp til at inntil 100 mill. kroner av Norsk Tippings investeringsfond tilbakeføres til de ulike formålene i tråd med de alminnelige prosedyrene i pengespilloven § 10. Midlene som fordeles ihht. penge-

spilloven § 10 settes dermed i 2007 til 2,5 mrd. kroner, dvs. 1 250 mill. kroner til hvert av formålene idrett og kultur.

Departementet vil avsette inntil 0,5 pst. av spilleoverskuddet for 2006 til fordeling i 2007 til forskning, informasjon, forebygging og behandling av spilleavhengighet. Fordeling av de avsatte midlene mellom ulike tiltak vil bli fastsatt av Kongen, jf. pengespilloven § 10 annet ledd.

Post 02 Gebyr - lotterier

Inntektene gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet, jf. kap. 305, post 01. På grunn av den varslede avviklingen av dagens gevinstautomater fra 1. juli 2007 og øvrige endringer i regelverket for automatdrift, forventes det en nedgang i antall oppstilte automater fra 1. januar 2007. Gebyrinntektene fra oppstilling av automater vil med dagens gebyrsatser dermed bli lavere enn i 2006. Det anses svært viktig å opprettholde Lotteri- og stiftelsestilsynets kontrolloppgaver på lotteriområdet i 2007, som vil bli et overgangsår i forhold til automatdrift. Departementet tar derfor sikte på å øke oppstillingsgebyret i 2007.

Post 03 Refusjon

Inntektene gjelder refusjoner for utgiftene ved kontroll av spillene til Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS, jf. kap. 305, post 01. Refusjonsbeløpet fra Norsk Rikstoto foreslås økt med 0,9 mill. kroner i 2007. Dette vil gi en oppjustering som gjenspeiler de reelle kostnadene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets kontroll av Norsk Rikstoto.

Post 04 Avgift, gebyr - stiftelser

Inntektene gjelder årsavgift og registreringsgebyr i tilknytning til stiftelsestilsynet og opprettelsen av et stiftelsesregister. Inntektene skal dekke kostnader ved opprettelse og drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven. Inntektsanslaget er basert på en gjennomføring av Justis- og politidepartementets forslag i brev av 28. juni 2006 om endring i gebyrreglene i stiftelsesforskriften § 4, noe som vil gi dekning av de forventede driftsutgifter for stiftelsestilsynet. Det knytter seg likevel noe usikkerhet til mulige ekstraordinære kostnader dersom arbeidet med registrering av stiftelser fører til vedtak om opphevelse av et større antall av dagens ca. 8 000 stiftelser. Justis- og politidepartementet vil i løpet av inneværende år komme tilbake til Stortinget om dette i egen sak.

Post 07 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter i forbindelse med oppdragsvirksomheten ved Lotteri-og stiftelsestilsynet, jf. kap 305, post 21.

Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, *overslagsbevilgning*	109 691	117 877	122 356
75	Tilskudd til private kirkebygg	4 744		
76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	3 559	3 600	4 637
	Sum kap. 310	117 994	121 477	126 993

Kapitlet omfatter tilskudd til:

- trossamfunn etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trudomssamfunn og ymist anna
- livssynssamfunn etter lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn
- Nye Norges kristne råd
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
- Islamsk Råd Norge
- prosjekter for å styrke dialog mellom livssyn

Budsjettforslag for 2007

Post 70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, overslagsbevilgning

Tilskuddsordningen har hjemmel i lov, jf. lov 13. juni 1969 nr. 25 om trudomssamfunn og ymist anna, og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn. Tilskuddet skal være av en slik størrelse at det etter måten svarer om lag til det som staten bevilger til Den norske kirke justert for medlemstall. Det blir således gitt tilskudd per medlem. Sats for statlig og kommunalt tilskudd beregnes på grunnlag av de årlig budsjetterte utgiftene til Den norske kirke etter fradrag for visse utgifter, herunder merutgifter som følge av fredede eller vernede kirkebygg og utgifter til kirkegårder, krematorier og gravkapeller. Det framkomne nettoutgiftsbeløpet divideres med tallet på medlemmer i Den norske kirke.

Samfunnene skal hvert år sende årsrapport og årsregnskap til fylkesmannen, som sender rapport til departementet.

Kultur- og kirkedepartementet foreslår at tilskuddsordningen videreføres for 2007 i samsvar med gjeldende lov. Lov 13. juni 1969 nr. 25 om trudomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskot til livssynssamfunn er endret slik at det kan kreves fødselsnummer for alle tilskuddsberettigede medlemmer av tros- og livssynssamfunn, jf. Ot.prp. nr. 9 (2003-2004) og Innst. O. nr. 24 (2003-2004). Endringen skal gi bedre grunnlag for korrekt beregning av det enkelte tilskuddet.

Fra og med 2005 utbetales det tilskudd kun for medlemmer av tros- og livssynssamfunn som har gyldig fødselsnummer. Det kontrolleres videre for dobbeltmedlemskap i det enkelte tros- eller livssynssamfunn, samt dobbeltmedlemskap i ett eller flere andre trossamfunn og i Den norske kirke. For å gi samfunnene nødvendig tid til å rydde opp ble det som overgangsordning i 2005 ikke korrigert for dobbeltmedlemskap i flere tros- eller livssynssamfunn. Det samme gjaldt dobbeltmedlemskap i ett tros- eller livssynssamfunn og Den norske kirke. Fra og med 2006 er det nye systemet gjennomført fullt ut og slik at det ikke utbetales tilskudd for medlemmer som tilhører mer enn ett tros- eller livssynssamfunn eller som tilhører både Den norske kirke og et tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke.

Post 76 Tilskudd til råd for tro og livssyn

Det er viktig å bygge gode relasjoner og dialoger på tvers av ulike religioner. I revidert statsbudsjett foreslo regjeringen å styrke bevilgningen til Samarbeidsrådet for tros-og livssynssamfunn med kr 350 000. Denne styrking videreføres i 2007 slik at tilskuddet utgjør kr 1 150 000. Det foreslås i tillegg en økning på kr 400 000 til tilskudd til lokale dialogprosjekter i de største byene på tvers av ulike tros- og livssyn. Det foreslås at denne administreres av Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn. Det foreslås også et tilskudd på kr 500 000 til Islamsk Råd Norge. Tilskuddet til Nye Norges kristne råd foreslås videreført med kr 1 850 000 (tidligere Norges frikirkeråd og Norges kristne råd). Under denne posten er det videre satt av midler til drift av system for beregning av korrekte tilskuddsbeløp til tros- og livssynssamfunn, jf. omtale under post 70.

Rapport for 2005

Tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Kultur- og kirkedepartementet betalte i 2005 ut om lag 110 mill. kroner til i overkant av 382 000 medlemmer i tros- og livssynssamfunn. Dette innebærer en reduksjon på nesten 16 000 tilskuddsberettigede medlemmer i forhold til 2004.

Tilskudd til private kirkebygg

Kultur- og kirkedepartementet mottok 27 søknader om tilskudd i 2005. Av disse oppfylte 15 tilskuddskravene. Det ble til sammen utbetalt i overkant av 4 mill. kroner til ulike trossamfunn.

Ordningen er avviklet fra og med 2006.

Kap. 315 Frivillighetsformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	176 669	173 715	180 316
71	Tilskudd til frivillighetssentraler	62 827	66 932	74 475
72	Tilskudd til frivillig virksomhet	15 000	15 000	25 570
73	Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	1 420	1 715	2 280
74	Tilskudd til etablering av frivillighetsregister, *kan overføres*			3 000
79	Ymse frivillighetsformål			3 000
80	Tilskudd til prøveløp rally-VM	6 500	17 000	
	Sum kap. 315	262 416	274 362	288 641

Kapitlet omfatter midler til kompensasjon for merverdiavgift på tjenester, tilskudd til frivillighetssentraler, tilskudd til frivillig virksomhet (Frifond), tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet (Frivillighet Norge), tilskudd til etablering av et frivillighetsregister og midler til ymse frivillighetsformål.

Budsjettforslag for 2007

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Det foreslås en bevilgning på 180,3 mill. kroner til tilskudd til kompensasjon for merverdiavgift på tjenester i 2006. Dette er en videreføring av bevilgningsnivået for 2005 til kompensasjon av merverdiavgift for 2006.

Tilskuddsordningen ble innført for å kompensere for merutgifter som de frivillige organisasjonene fikk ved merverdiavgiftsreformen 1. juli 2001. I St.prp. nr. 65 (2004-2005) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet m.v. ble det redegjort for erfaringene med ordningen så langt og foreslått noen endringer. Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag.

Kompensasjonsordningen er nå utformet slik at den enkelte organisasjon må velge å søke enten på grunnlag av dokumenterte utgifter eller etter en sjablonordning. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortning være lik for alle. Kompensasjonen tildeles i etterkant, og budsjettforslaget for 2007 gjelder kompensasjonen for 2006. Forvaltningen av ordningen er lagt til Lotteri- og stiftelsestilsynet, med Lotterinemnda som klageinstans. Det er opprettet en referansegruppe med representanter for de frivillige organisasjonene. Som for 2006 er det innenfor foreslått bevilgning avsatt kr 750 000 til Lotteri- og stiftelsestilsynets administrasjon av ordningen, jf. kap. 305 og 3305.

Det vil ikke bli utbetalt ytterligere midler til etterkompensasjon for 2003 tildelingen, jf. St.prp. nr. 7 (2005-2006).

Post 71 Tilskudd til frivillighetssentraler

Bevilgningen skal dekke deler av lønnsutgiftene til daglig leder av eksisterende frivillighetssentraler, opprettelse av nye sentraler samt kompetanseutvikling. Frivillighetssentralene skal ha en ansatt daglig leder og kan eies av kommuner, frivillige organisasjoner, foreninger, andelslag eller stiftelser. Det skal opprettes et eget styre med mandat som regulerer ansvarsområdet.

Frivillighetssentralen er en lokalt forankret møteplass og samhandlingsarena for frivillig virke. Sentralen skal legge vekt på tverrfaglig samarbeid med frivillige organisasjoner, lag/foreninger og det offentlige på lokalt plan. Frivillighetssentralene skal ha en universell utforming og være et kontaktsenter for alle som ønsker å delta i frivillig virksomhet uansett alder, kjønn, økonomisk status og etnisk tilhørighet. Frivillighetssentralen skal være en aktiv støttespiller for å skape gode levende lokalmiljø og koordinere lokalt engasjement, nærmiljøutvikling og et kulturelt mangfold.

Det foreslås bevilget 74,5 mill. kroner til frivillighetssentralene i 2007. Dette vil gi rom for å justere tilskuddsnivået til de 277 eksisterende sentra-

lene med kroner 10 000, samt opprettelse av minst 20 nye sentraler i 2007. Inntil 4,0 mill. kroner av den delen av bevilgningen som ikke går til driftstilskudd til sentralene, kan benyttes til kompetanseutvikling primært knyttet til frivillighetssentralene og andre prosjekter med sikte på å videreutvikle frivillighetssentralene.

Post 72 Tilskudd til frivillig virksomhet

Foreslått bevilgning skal gå til barns og unges kulturaktivitet på lokalt nivå. Midlene fordeles gjennom de tre paraplyorganisasjonene Norsk musikkråd, Norsk teaterråd og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner.

Hver av de tre paraplyorganisasjonene blir tildelt midler som rundsumtilskudd. Det er paraplyorganisasjonenes ansvar å fordele midlene videre, behandle eventuelle klager, samt å rapportere til departementet om bruken av midlene på lokalt nivå. Det fastsettes fra statens side ikke detaljerte kriterier for den videre fordelingen av midlene utover de generelle føringene i tilskuddsbrevene. Kontroll og oppfølging av tilskuddsordningen fra statens side vil gjelde paraplyorganisasjonenes forvaltning av midlene.

Fra og med 2006 fordeles midlene mellom paraplyorganisasjonene etter forslag fra organisasjonene i lys av erfaringstall fra foregående år. I 2006 ble midlene fordelt med 70 pst. til Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, 24,7 pst. til Norsk musikkråd og 5,3 pst. til Norsk teaterråd. Det foreslås en bevilgning på 25,6 mill. kroner. I tillegg kommer midler fra overskuddet til Norsk Tipping AS som ventelig vil utgjøre om lag 125 mill. kroner til fordeling i 2007, noe som innebærer en økning på 5 mill. kroner til Frifond. Den samlede økning blir dermed på 15,6 mill. kroner. Spillemidlene vil bli fordelt mellom paraplyorganisasjonene i samme forhold som midler til ordningen over statsbudsjettet.

Post 73 Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet

Frivillige organisasjoners interessepolitiske arbeid, nettverksbygging og erfaringsutveksling er viktige bestanddeler i et demokrati. Mottaker for tilskuddet er Frivillighet Norge som har medlemmer fra tidligere FRISAM Kontaktforum og Forum for Innsamlingsorganisasjoner (FIO). En forutsetning for bevilgningen er at organet er bredt sammensatt og at medlemskapet i Frivillighet Norge er åpent for alle frivillige organisasjoner som driver frivillig virke på ikke-kommersiell/ikke-offentlig basis i Norge. Tilskuddet inkluderer også midler til utdeling av en årlig frivillighetspris som Frivillighet Norge har ansvaret for. Det foreslås bevilget 2,3 mill. kroner i 2007, som innebærer en reell økning av bevilgningen på 0,5 mill. kroner.

Post 74 Tilskudd til etablering av frivillighetsregister, kan overføres

Etablering av et frivillighetsregister vil gi foreninger, stiftelser og aksjeselskap som er selvstendige rettssubjekter en rett til å registrere seg under forutsetning av at de driver frivillig virksomhet og at virksomheten ikke er fortjenestebasert. Frivillige foreninger og lag som lar seg registrere skal gi opplysninger om aktivitetsområde, vedtekter og regnskap. Dette spørsmålet er utredet av en arbeidsgruppe som anbefaler at det etableres et slikt register, jf. NOU 2006:15 Frivillighetsregister. Arbeidsgruppens forslag er sendt på høring. Det tas sikte på å legge fram en Ot.prp. med forslag til lov om frivillighetsregister våren 2007. Ansvaret for utvikling og etablering av et frivillighetsregister legges til Brønnøysundregistrene. Arbeidet kan igangsettes etter at lovframlegget er behandlet av Stortinget og utviklingsperioden anslås til ca. ett år. Kultur- og kirkedepartementet foreslår på denne bakgrunn en bevilgning på 3 mill. kroner til utvikling av et frivillighetsregister.

Post 79 Ymse frivillighetsformål

Bevilgningen under kap 315 Frivillighetsformål utenom denne posten er i sin helhet bundet til bestemte mottakere eller tilskuddsordninger. Det er imidlertid nødvendig for departementet å kunne disponere midler for å dekke uforutsette behov som måtte oppstå i budsjetterminen. Det foreslås 3 mill. kroner til dette i 2007. Bevilgningen som skal dekke ymse utgifter til frivillig virksomhet, kan også dekke integrerings- og inkluderingstiltak i regi av frivillige organisasjoner.

Rapport 2005

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Kompensasjonsordningen ble endret i 2005 slik at den enkelte organisasjon nå må velge å søke enten på grunnlag av dokumentasjon eller etter en sjablonordning. Kompensasjonsordningen tildeles i etterkant, og tildelingen i 2005 gjaldt kompensasjon for 2004 og en ekstraordnær ettertildeling for 2003.

I alt 400 frivillige organisasjoner fikk tildelt 160,2 mill. kroner som kompensasjon for 2004,

mens 74 organisasjoner fikk 16,5 mill. kroner i ettertildeling for 2003.

Forvaltningen av ordningen ble i 2005 lagt til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Tilskudd til frivillighetssentraler

Kultur- og kirkedepartementet ble i 2005 tillagt forvaltningsansvaret for tilskuddordningen for frivillighetssentraler. Det ble utarbeidet nye retningslinjer, etablert 11 nye sentraler, avholdt landskonferanse samt kursing og samlinger for nettverksgrupper av daglige ledere i sentralene. Gjennom samarbeid med høgskulen i Volda ble det gitt tilbud om videreutdanning innen studiet "Leiing frivillig og offentlig". Ved utgangen av året var det 266 frivillighetssentraler fordelt i alle landets fylker.

Tilskudd til frivillig virksomhet

Fra og med 2005 er bevilgningene til Frifond samlet under Kultur- og kirkedepartementets budsjett. I 2005 ble midlene fordelt med 62 pst. til Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, 30 pst. til Norsk musikkråd og 8 pst. til Norsk teaterråd. Midlene ble nyttet til barns og unges kulturaktivitet på lokalt nivå.

Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet

Departementet tildelte midler til opprettelse av et sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet. I 2005 ble det dannet et interimstyre for Frivillighet Norge som arbeidet med ansettelse av daglig leder, anskaffelse av kontor og etablering av forumet.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320-329)

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerformål, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museums- og andre kulturvernformål, arkivformål, kulturbygg og allmenne kulturformål.

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
320	Allmenne kulturformål	768 763	597 580	711 835	19,1
321	Kunstnerformål	302 424	308 474	322 695	4,6
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	293 182	278 927	303 571	8,8
323	Musikkformål	482 616	508 886	561 086	10,3
324	Teater- og operaformål	900 493	956 968	1 043 396	9,0
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	102 193	86 773	92 808	7,0
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	419 909	466 780	474 244	1,6
328	Museums- og andre kulturvernformål	515 663	609 630	670 003	9,9
329	Arkivformål	205 509	211 415	221 529	4,8
	Sum kategori 08.20	3 990 752	4 025 433	4 401 167	9,3

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-01	Driftsutgifter	888 158	885 097	933 859	5,5
21-23	Spesielle driftsutgifter	50 958	36 656	38 049	3,8
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	47 745	35 079	25 851	-26,3
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	326 167	367 249	386 206	5,2
70-89	Overføringer til private	2 677 724	2 701 352	3 017 202	11,7
	Sum kategori 08.20	3 990 752	4 025 433	4 401 167	9,3

Departementet foreslår en bevilgning for 2007 på i alt 4 401,2 mill. kroner. Dette er en økning på 375,7 mill. kroner eller 9,3 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2006.

Hovedmål

De overordnede målene er:
- å legge til rette for at alle kan få tilgang til et stabilt mangfold av ulike kunst- og kulturtilbud av kunstnerisk og faglig kvalitet
- å sikre den materielle og immaterielle kulturarven fra fortid og samtid som uerstattelig kilde til innsikt, identitet og opplevelse.

Med bakgrunn i Soria Moria-erklæringen og Kulturløftet er det satt følgende mål for kulturpolitikken for perioden 2006–2009:
- å bidra til et rikt, nyskapende og mangfoldig kunst- og kulturliv
- å lovfeste det offentlige ansvaret på kulturfeltet
- å styrke den landsomfattende kunst- og kulturformidlingen
- å utvikle og fornye nasjonale kulturinstitusjoner
- å sikre gode arbeidsvilkår for kunstnere og kulturarbeidere
- å sikre at alle barn og unge får tilgang til kunst- og kulturopplevelser
- å styrke norsk musikk
- å styrke scenekunstfeltet
- å øke utsmykking av offentlige rom og styrke billedkunsten
- å sikre kulturarven
- å styrke og fremme norsk språk og litteratur
- å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv
- å satse på lokale og regionale kulturhus
- å arbeide for kulturskole til alle som ønsker det
- å sørge for at alle får mulighet til å oppleve og delta i kulturaktiviteter
- å styrke kulturbasert næringsutvikling
- å styrke forskning på kulturområdet
- å fremme likestilling på kulturområdet.

Tilstandsvurdering – utfordringer og strategier

Målene for musikk- og scenekunstpolitikken søkes oppnådd gjennom de statlige virksomhetene Rikskonsertene og Riksteatret, faste tilskudd til etablerte orkestre, ensembler, festivaler og festspill, teater-, dans- og operavirksomheter samt gjennom prosjekttilskudd fra Norsk kulturfond og Fond for lyd og bilde til frie danse- og teatergrupper, musikkensembler og festivaler. Det er en utfordring å ta vare på det beste som er produsert, og samtidig fremme utvikling og fornyelse. Gjennom støtte til institusjoner og prosjekter gis det arbeidsmuligheter for et stort antall kunstnere. Ulike stipendordninger og garantiinntekter er også svært viktige for norske kunstnere.

Det er behov for vesentlig økte tilskudd til prosjektfinansiert virksomhet innenfor musikk og scenekunst og for å legge til rette for at symfoniorkestrene kan utvikle seg videre som formidlere av et bredt musikktilbud til flest mulig. For å gi et godt tilbud til publikum over hele landet, er det også i løpet av noen år nødvendig å styrke de mindre virksomhetene innenfor teater, dans og opera.

Budsjettforslaget for 2007 har en bred satsning på musikkområdet. Satsningene omfatter både styrking av alle orkesterinstitusjonene og det ikke-institusjonaliserte musikklivet. Det er lagt til rette for utvikling og styrking av det rytmiske feltet gjennom økte midler til øvingslokaler gjennom Musikkverkstedordningen og tilskudd til turné- og arrangørstøtte og gjennom en treårig forsøksordning for å styrke utviklingen på korfeltet. En forsøksordning for klubbstøtte vil bli satt i gang for å styrke arrangørleddet spesielt innenfor rock. Ensemblestøtteordningen og festivaltilskuddsordningen i Norsk kulturråd er betydelig styrket, og det er tatt sikte på å gi knutepunktstatus til en bluesfestival og en rockfestival. Edvard Grieg-markeringen i 2007 vil få et tilskudd på 4 mill. kroner. Denne avsetningen må også sees i sammenheng med at tilskuddet til Stiftelsen Harmonien er styrket for 2007. Rikskonsertenes budsjett er økt betydelig for å styrke tilbudet av offentlige konserter. Det er også gitt rom for nye tiltak, bl.a. Vestfoldfestspillene og Trondheim Jazzorkester.

Det legges opp til vesentlig styrking av scenekunstområdet. Avsetningen til vedlikehold av lokaler og teknisk utstyr ved de nasjonale teatrene er videreført. Region-/landsdelsteatrene er styrket sammen med en rekke tiltak i det frie scenekunstfeltet. Enkelte prosjektorganiserte scenekunstgrupper, for eksempel Jo Strømgren Kompani, vil ha en varighet og utvikling som tilsier en mer langsiktig form for tilskudd enn det ordinær prosjektstøtte gir rom for. I budsjettet under Norsk kulturråd er det derfor avsatt 6 mill. kroner til en ordning for flerårig basisfinansiering av slike virksomheter. Gjennom dette tiltaket vil både tilskuddsordningen for fri scenekunst og ordningen for dans bli avlastet. Riksteatrets budsjett er styrket for at teatret skal utprøve ulike samarbeidsformer med andre teatre og frie grupper.

Det må legges til rette for utvikling og styrking av de rytmiske musikksjangrene, samtidig som det er nødvendig med større grad av samvirke mellom eksisterende ordninger og strukturer. I 2007 vil det bli gjennomført et større helhetlig kartleggingsarbeid på området rytmisk musikk.

Institusjonene må også selv bidra til fornyelse og utvikling gjennom samarbeid både med ensembler og frie grupper og med andre institusjoner. Et aktuelt eksempel er initiativet fra de fire største symfoniorkestrene om utvekslingskonserter. De

etablerte institusjonene må kontinuerlig vurdere egen organisasjon og kostnadsstruktur. Samarbeidsløsninger som den som er etablert mellom Den Nationale Scene og Carte Blanche, bør vurderes gjennomført av flere og mellom både faste og prosjektfinansierte virksomheter.

Dansens Hus tas i bruk i løpet av 2007 og med det vil grunnlaget for å formidle moderne dans være betydelig styrket.

I løpet av 2007 vil det bli gjennomført en bredt anlagt undersøkelse av kunstnernes levekår. Formålet med kunstnerundersøkelsen er å framskaffe informasjon om arbeids- og inntektsforholdene for yrkesaktive kunstnere som i hovedsak bor og har sitt virke i Norge. Undersøkelsen skal kartlegge, beskrive og analysere arbeids- og inntektsforhold for yrkesaktive kunstnere gjennom en landsomfattende representativ undersøkelse.

Det er nå klart at operahuset i Bjørvika kan åpne i april 2008, et halvt år tidligere enn planlagt. Allerede tidlig på høsten 2007 vil Den Norske Opera ta i bruk deler av huset, som orkesterprøvesal og verksteder. Full overtakelse av huset vil skje i desember 2007.

Den Norske Opera prioriterer nå omstillingsarbeidet med full tyngde samtidig som den opprettholder ordinær drift i Folketeaterbygningen ut 2007. I perioden 2004-2006 vil bemanningen ha økt med om lag 50 årsverk og ved utgangen av 2006 skal Operaen etter planen ha ca. 475 årsverk. Det gjennomføres viktige prosesser innenfor bl.a. publikumsbygging, kompetanseutvikling, organisasjonsutvikling, revisjon av avtaleverk med personalorganisasjonene, helse-, miljø- og sikkerhetstiltak og innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Utvikling av nye produksjoner og nye verker med norske og utenlandske komponister og koreografer er under kunstnerisk og produksjonsmessig forberedelse. 2007 vil være et særdeles viktig år i Den Norske Operas omstillingsprosjekt. Driftstilskuddet foreslås økt med 34,9 mill. kroner i 2007.

Det er stigende interesse og engasjement for operakunst over hele landet. Både når det gjelder regionopera og distriktsopera produseres og formidles det operakunst på høyt nivå med utgangspunkt i lokale forutsetninger. Det er en hovedutfordring å legge til rette for større grad av kontinuitet i tilbudet på de stedene der det produseres og formidles opera. Dette forutsetter at grunnfinansieringen til aktørene på feltet blir trappet opp. Opptrapping av tilskuddene til de forskjellige tiltakene er startet opp, men må intensiveres i årene som kommer. Videre er det lagt til grunn at Den Norske Operas riksoperavirksomhet bygges videre ut. Nettverksbygging og kompetanseformidling er prioriterte oppgaver i hele operamiljøet, og dette er en forutsetning både for å styrke kvaliteten og for å bedre ressursutnyttelsen.

Grunnlaget for den statlige politikken innenfor arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet i årene framover vil fortsatt være de utfordringer og planer som ble skissert i abm-meldingen, St.meld. nr. 22 (1999-2000). I Soria Moria-erklæringen heter det at regjeringen vil følge opp den vedtatte opptrappingsplanen for arkiv, bibliotek og museum og starte arbeidet med en plan for sikring og bevaring av museumssamlingene.

Gjennom ABM-utvikling er grunnlaget lagt for et samlet, operativt utviklingsarbeid med utgangspunkt i nasjonal samordning og faglig gjennomtenkte løsninger både på tvers av tradisjonelle sektorgrenser og for arkiv-, bibliotek- og museumssektoren hver for seg. Samtidig har institusjonen til dels omfattende oppgaver av mer forvaltningsmessig karakter. Det er derfor en krevende utfordring å innfri de forventninger og realisere de muligheter som denne institusjonen har skapt når det gjelder prosjektbasert utviklings- og utredningsarbeid.

Arkivverket har de siste årene opplevd en sterk økning i arbeidsmengden, bl.a. som følge av omfattende omstillinger i offentlig sektor, nødvendig kartlegging av bevaringsverdig elektronisk arkivdanning, oppfølging av arkivloven m.m. Etaten har fortsatt for liten kapasitet til å gjennomføre avleveringer av elektronisk arkivmateriale i det omfang som skal til for å sikre bevaringsverdig materiale for ettertiden, men en videre kapasitetsoppbygging er påbegynt. Utfordringene de kommende år består i å fortsette opptrappingen slik det er skissert i abm-meldingen og kulturmeldingen.

Et utvalg nedsatt av Riksarkivaren avla sommeren 2005 en utredning om et nytt regionalt arkivlandskap. Utredningen har vært på høring i 2006, og Riksarkivaren har nylig oversendt sin oppsummering til departementet. Videre har ABM-utvikling nylig avsluttet en kartlegging av det norske arkivlandskapet, som vil danne grunnlag for en statusrapport om bevarings- og formidlingssituasjonen for privat og offentlig arkivmateriale av lokalt og regionalt opphav. Kartleggingen viser bl.a. at det finnes betydelige mengder arkivmateriale også i museumssektoren. Statusrapporten forventes å foreligge ved årsskiftet 2006/2007, og en vil måtte ta stilling til den videre oppfølgingen av arkivfeltet når rapporten foreligger.

ABM-utvikling la i september 2006 fram utredningen "Bibliotekreform 2014" som tar til orde for en rekke endringer innenfor bibliotekfeltet. Utredningen peker bl.a. på at fylkesbibliotekene har utspilt sin tradisjonelle rolle, og at de lokale folke-

bibliotekene fungerer dårlig i altfor mange kommuner. En fragmentert bibliotekstruktur gir store ulikheter når det gjelder økonomi, kompetanse, tjenestetilbud og utviklingsmuligheter. 141 kommuner er uten fagutdannet biblioteksjef, og åpningstidene er ofte meget begrenset. På denne bakgrunn foreslås bl.a. en bibliotekreform som kan sette utvikling og et likeverdig bibliotektilbud for alle i sentrum. Utredningen vil bli sendt på bred høring.

Visjonen for Nasjonalbiblioteket er å utvikle seg til et multimedialt kunnskapssenter. Nasjonalbiblioteket vil utgjøre en hovedkomponent i det norske digitale biblioteket. I de følgende årene er Nasjonalbibliotekets hovedutfordringer knyttet til forholdet mellom konvensjonelt og digitalt materiale, globalisering, nye formidlingsmetoder, målgrupper og synliggjøring. Et sentralt tiltak vil være å øke lagringskapasiteten og styrke infrastrukturen i det digitale sikringsmagasinet. Videre planlegges å utvikle et senter for produksjon av bibliografier, utarbeide plan for tilgjengelige og brukervennlige publikumstilbud, herunder program for reell og virtuell formidling, samt være et kompetansesenter for kunnskapsorganisering, IKT, digital bevaring og opphavsrett.

2006 er det femte året museumsreformen pågår med stor styrke over hele landet. Den innebærer store endringer i en sektor som i liten grad har vært vant til omstruktureringer. Det samlede inntrykk er likevel at det utvises stort engasjement både av ansatte og museumsstyrer, og at samfunnet omkring i større grad enn tidligere er opptatt av museenes innhold og videre utvikling.

Et tydelig museumslandskap har nå avtegnet seg, i tråd med abm-meldingens målsetting om færre og sterkere enheter i hvert fylke. Reformen er inne i en svært viktig fase, der sammenslåtte enheter skal fungere som arbeidsfellesskap med faglig innhold og kvalitet i sentrum. De konsoliderte enhetene skal stå bedre rustet til å håndtere og formidle samlingene til beste for samfunnet og det alminnelige publikum. Museumskonsolideringen vil i denne fasen fortsatt kreve økonomisk stimulans fra statlig hold.

Nasjonalmuseet for kunst er nå godt etablert som institusjon, men museet har behov for større og bedre egnede lokaler. I 2007 vil nødvendige planprosesser bli videreført for å skaffe museet tilfredsstillende bygningsforhold.

Prosessen med omdanning av Språkrådet er nå avsluttet etter at departementet i 2006 har fastsatt i vedtekter hvordan den nye institusjonen skal organiseres og styres på permanent basis. Den nye organisasjons- og styringsmodellen innebærer at institusjonen blir ledet av et styre på sju medlemmer oppnevnt av departementet. Styret skal i sin tur oppnevne inntil fire fagråd for å ivareta den samfunnsmessige forankring av virksomheten.

I samsvar med Soria Moria-erklæringen vil muligheten for å etablere en kulturbåt for hele kysten bli videre utredet i 2007.

Konkrete satsinger i 2007

Budsjettforslaget for 2007 innebærer at det er lagt inn økninger bl.a. til følgende kulturformål:

1. *Musikk*
- 20,4 mill. kroner i samlet økning til orkestrene
- 10,1 mill. kroner i økning til Rikskonsertene
- 5,9 mill. kroner til styrking av festivaler og musikkensembler
- 6,6 mill. kroner til styrking av musikkverkstedordningen, pop/rock og klubbstøtte
- 3,6 mill. kroner i økning til knutepunktfestivalene, herunder 1,5 mill. kroner hver til nye knutepunktfestivaler for blues og rock
- 4,0 mill. kroner til Edvard Grieg-markering i 2007 og 0,1 mill. kroner til Griegselskapet i Oslo. I tillegg er det lagt inn 2,0 mill. kroner til Bergen Filharmoniske Orkester i forbindelse med Grieg-markeringen, herunder 2 mill. kroner til Festspillene Turné
- 3,5 mill. kroner i økning til Landsdelsmusikerne i Nord-Norge
- 3,0 mill. kroner i økning til jazz
- 2,5 mill. kroner som styrking av bevilgningen til kjøp av musikkinstrumenter for skolekorps, slik at det i 2007 vil være vel 5 mill. kroner til disposisjon
- 2,0 mill. kroner til kor
- 2,4 mill. kroner til andre musikkformål.

2. *Teater og dans*
- 17,5 mill. kroner i samlet økning til de regionale teatrene
- 7,9 mill. kroner i økning til Dansens Hus og andre tiltak innen dans
- 6,0 mill. kroner til basisfinansiering av fri scenekunst
- 5,4 mill. kroner til diverse tiltak på scenekunstområdet
- 4,8 mill. kroner i økning til Riksteatret
- 2,5 mill. kroner til styrking av tilskuddene til diverse teatre.

3. *Opera*
- 34,9 mill. kroner i økning til Den Norske Opera, opptrapping mot innflytting i nytt operahus
- 3,7 mill. kroner i økning til ulike region- og distriktsoperatiltak.

4. *Billedkunst, kunstformidling, design, utsmykking m.m.*
- 2,25 mill. kroner i økning til Norsk Form
- 2,0 mill. kroner til regionale formsentre
- 1,7 mill. kroner til Office for Contemporary Art, Norway (OCA)
- 1,3 mill. kroner til styrking av Utsmykkingsfondet for offentlige bygg
- 0,7 mill. kroner i økning til Henie Onstad Kunstsenter
- 0,5 mill. kroner til Kaare Espolin Johnson-markering
- 3,1 mill. kroner til diverse andre formål.

5. *Språk og litteratur*
- 6,0 mill. kroner til videreføring av Ibsen-prosjekter
- 3,0 mill. kroner til Ibsenpris m.m.
- 2,5 mill. kroner i økning til bibliotektjeneste i fengsel
- 2,0 mill. kroner til styrking av innkjøpsordningene for barn og unge
- 1,0 mill. kroner til videreføring av språkkonsulenttjenesten under Språkrådet
- 1,0 mill. kroner til innkjøpsordningen for oversatt litteratur
- 3,3 mill. kroner til styrking av andre formål.

6. *Digitalisering*
- 10,0 mill. kroner til digitalisering – med 3,0 mill. kroner til hver: ABM-utvikling, Nasjonalbiblioteket og Riksarkivaren, samt 1,0 mill. kroner til Norsk Ordbok.

7. *Museer*
- 21,0 mill. kroner til styrking og utvikling av museene over hele landet
- 8,0 mill. kroner til prosjekter og særskilte tiltak ved kulturhistoriske museer (overført fra Norsk kulturfond), fordelt med 0,1 mill. kroner til hvert museum
- 3,0 mill. kroner til innkjøp av samtidskunst i kunstmuseene (overført fra Norsk kulturfond), fordelt med 0,2 mill. kroner til hver institusjon
- 8,0 mill. kroner i økning til Nasjonalmuseet for kunst som skal åpne arkitekturavdeling
- 1,0 mill. kroner til Jødisk Museum i Oslo
- 1,0 mill. kroner til Norsk Skogfinsk museum.

8. *Nasjonale kulturbygg*
- 20,0 mill. kroner til Østsamisk museum i Neiden
- 10,0 mill. kroner til Museum for Visuell Kunst og Musikk, avd. Bergen Kunstmuseum
- 5,0 mill. kroner til Norsk Industriarbeidermuseum
- 1,5 mill. kroner til Ája Samisk Senter
- 1,0 mill. kroner til monument over trolldomsdømte, Vardø
- 17,0 mill. kroner til ekstraordinært vedlikehold m.m.

9. *Andre formål*
- 20,0 mill. kroner til Stavanger europeisk kulturhovedstad 2008
- 5,0 mill. kroner til Den kulturelle spaserstokken
- 3,7 mill. kroner i økning til Sametinget (herunder 0,2 mill. kroner til kjøp av kunst)
- 3,5 mill. kroner i økning til Fond for lyd og bilde
- 2,0 mill. kroner til prøveordning med kulturkort for ungdom i flere fylker
- 2,0 mill. kroner til tiltak for de yngste barna
- 2,0 mill. kroner til forberedelser og prosjekter i forbindelse med Mangfoldsåret 2008
- 0,5 mill. kroner til markering av Hauge/Tveitt-jubileet
- 1,0 mill. kroner til Thor Heyerdahl-instituttet
- 4,2 mill. kroner til styrking av diverse andre formål.

Kulturlov

I Soria Moria-erklæringen er det slått fast at Regjeringen vil innføre en enkel, generell kulturlov som gir uttrykk for det offentliges ansvar på kulturfeltet.

Hensikten med en generell kulturlov er å gi kultursektoren ytterligere tyngde og status som offentlig ansvarsområde. Formålet er å tydeliggjøre det ansvaret offentlige myndigheter har for å legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet som skal gi anledning til å delta i kulturelle aktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

Kultur- og kirkedepartementet tar sikte på å legge fram en odelstingsproposisjon om saken etter en bred høring.

Kulturelt mangfold

I Soria Moria-erklæringen er det slått fast at regjeringen vil synliggjøre det flerkulturelle perspektivet på alle felter i kulturlivet og bidra til å skape bedre møteplasser mellom majoritets- og minoritetskulturer. For å få dette til trengs et mer samlet grep om den statlige innsatsen for å fremme kulturelt mangfold som en vesentlig dimensjon i kulturpolitikken.

St.meld. nr. 17 (2005-2006) 2008 som markeringsår for kulturelt mangfold ble lagt fram 2. juni 2006. Målet med markeringsåret er at aktiviteter og prosesser gjennom det året skal bidra til å øke

innbyggernes muligheter til å delta i og oppleve det mangfold av kulturuttrykk som dagens norske samfunn faktisk kan frambringe. Videre skal året brukes til å utvikle arenaer og tiltak som stimulerer kulturaktørene med bakgrunn henholdsvis i majoritets- og minoritetskulturer til å utvikle samhandlings- og samarbeidsmønster. Institusjoner og organisasjoner som mottar offentlig støtte til kulturaktiviteter, skal i større grad enn i dag avspeile det kulturelle mangfoldet som finnes i dagens Norge. Et mer langsiktig mål er å øke innbyggernes kunnskap om og respekt for kulturelt mangfold som en nødvendig og positiv dimensjon ved det norske samfunnet. Slik sett skal 2008 markere starten på en utvikling der stimulering av kulturelt mangfold blir et markant og gjennomgående trekk ved norsk kulturpolitikk.

En ny konvensjon om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk ble vedtatt på UNESCOs generalkonferanse 20. oktober 2005. Konvensjonens hovedfunksjon er å bekrefte statenes rett til å utforme og gjennomføre kulturpolitiske tiltak for å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk. Regjeringen har lagt fram St.prp. nr. 76 (2005-2006) Om samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 20. oktober 2005 om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk med forslag om å ratifisere UNESCO-konvensjonen om kulturelt mangfold.

Det forberedes også norsk ratifikasjon av en annen UNESCO-konvensjon, som handler om vern av immateriell kulturarv. Den skaper grunnlag for mer systematisk innsats for å dokumentere og fremme immaterielle kulturuttrykk som dans, musikk, tradisjonell håndverkskunnskap m.m. i Norge, men også gjennom internasjonale prosjekter i samarbeid med bl.a. utviklingsland. Regjeringen har lagt fram St.prp. nr. 73 (2005-2006) Om samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven.

Digitalisering – et viktig satsingsområde

Store og små institusjoner innenfor abm-feltet forvalter et enestående dokumentasjonsmateriale som gjennom digitalisering kan gjøres lettere tilgjengelig for et mye større publikum. Å gjøre det kollektive samfunnsminnet tilgjengelig i inn- og utland via Internett handler om å demokratisere og desentralisere kunnskapskildene.

Viktige og omfattende prosjekter pågår allerede både i Arkivverket, Nasjonalbiblioteket og ved museer, men det er krevende oppgaver som fordrer betydelige ressurser både utstyrsmessig og i form av arbeidsinnsats. Prosessen er ikke komplett før materialet er hensiktsmessig organisert i form av gode brukertjenester. For å styrke og dermed øke tempoet i den digitale innholdsproduksjonen foreslår Kultur- og kirkedepartementet å bevilge 10 mill. kroner til digitaliseringstiltak innenfor abm-feltet.

Nasjonalbiblioteket har satt seg som mål å digitalisere alle samlingene institusjonen forvalter. I 2006 er det fokusert på å etablere storskaladigitalisering av bøker og tidsskrift samt å utarbeide en samlet plan for prosjektet. For å realisere denne planen vil det i 2007 være behov for ressurser både til digitalisering, digitaliseringsutstyr og digital lagringsplass. Parallelt må det arbeides med å utvikle brukerrettede digitale tjenester som utnytter potensialet i den digitale samlingen. En viktig del av dette er å inngå avtaler med rettighetshaverne om bruk av materialet og å etablere gode løsninger for tilgangskontroll og håndtering av vederlag til rettighetshaverne.

Digitalarkivet er Arkivverkets verktøy for å gjøre et vidt spekter av historiske kilder tilgjengelige via Internett. Siden lanseringen av tilbudet i 1998 er det registrert om lag 300 millioner søk i denne databasen, som omfatter digitalt arkivmateriale i både billed-, tekst- og databaseformat. Dels er det tale om materiale som er skapt i elektronisk form, dels om materiale som er digitalisert fra papirdokumenter eller mikrofilm. Gjennom digitalarkivet dekkes en betydelig etterspørsel etter folketellinger, kirkebøker og mye annet. Dermed skånes også originaldokumenter for slitasje og annen risiko knyttet til bruk. Arkivverket har i budsjettsøknaden gjort rede for en rekke omfattende digitaliseringsprosjekter som vil kreve betydelige ressurser i åra framover.

På museumsområdet er situasjonen noe mer uoversiktlig ettersom det her dreier seg om et større antall selvstendige institusjoner. Dette kan tilsi at ABM-utvikling med hensyn til digitaliseringsutfordringene bør ha et særlig fokus på museene for å sikre den nødvendige samordning og standardisering. Men også på arkiv- og bibliotekområdet finnes det mange og viktige aktører utenfor de to store etatene nevnt ovenfor, bl.a. innenfor universitets- og høgskolesektoren. ABM-utvikling må ha tilstrekkelige ressurser til å videreutvikle konseptet om sektorovergripende digital tilgang til kultur- og kunnskapskilder fra hele abm-feltet.

På denne bakgrunn foreslås det at Arkivverket, Nasjonalbiblioteket og ABM-utvikling blir styrket med 3 mill. kroner hver i 2007, jf. omtale kap. 325, 326 og 329. I tillegg foreslås prosjektet Norsk Ordbok 2014 styrket med 1 mill. kroner for å sikre fullføring av dette viktige referanseverket innen jubile-

umsåret i tråd med Stortingets intensjon, jf. omtale under kap. 326, post 75.

Gjennomgåelse av overenskomster

Kultur- og kirkedepartementet ble i brev av 22. juni 2006 fra Norsk teater- og orkesterforening informert om oppnådd enighet mellom NAVO på vegne av orkesterselskapene/Den norske Opera og LO-Stat/Musikernes Fellesorganisasjon om å nedsette et partssammensatt utvalg for å foreta en gjennomgang og endring av overenskomstene for på en bedre måte å nå målene om å gjøre musikk og scenekunst av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig, fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse og utnytte ressursene best mulig.

Departementet vil følge denne prosessen, og eventuelt komme tilbake til saken i senere budsjetter.

Knutepunkt

Opprettelse av nye knutepunktinstitusjoner vurderes på bakgrunn av dokumenterte kunstneriske og driftsmessige resultater for de aktuelle institusjonene. Sjangerbredde og geografisk spredning er viktige kriterier. Innenfor kulturområdet er knutepunktstatus avgrenset til musikkfestivaler og festspill, litteraturfestivaler og billedkunstinstitusjoner.

Status som knutepunktinstitusjon forutsetter en avtale om finansiering mellom staten på den ene siden og regionale og lokale myndigheter på den annen side i forholdet 60 pst. på staten og 40 pst. på region/lokale myndigheter i Sør-Norge og i forholdet 70/30 pst. i de tre nordligste fylkene, jf. forslag til vedtak V, nr. 2 og 3.

Staten skal oppnevne styreleder og minst ett styremedlem og vararepresentanter for disse. Offentlige myndigheter skal sammen oppnevne et flertall av styremedlemmene.

Departementet vil understreke at virksomheter som har status som knutepunktinstitusjoner, skal kunne påta seg et nasjonalt kulturansvar innenfor sin sjanger og samtidig ha en klar regional og lokal tilknyting. Å være knutepunkt er slik sett like mye et oppdrag som et spørsmål om finansiering. Departementet vil i 2007 foreta en gjennomgang av hvordan knutepunktoppdragene gjennomføres og vurderes.

Forutsetninger for statlig tilskudd

Det er en forutsetning for statlig tilskudd at tilskuddsinstitusjoner har kontinuerlig drift og kan vise til virksomhet i samsvar med de fastsatte målene. Det er videre en forutsetning at institusjonene følger de lover og regler som gjelder for arbeidslivet.

Finansieringen av region-/landsdelsinstitusjonene og knutepunktinstitusjonene, jf kap. 322, kap. 323, kap. 324 og kap 328, er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 1, 2 og 3. Vilkårene for statlig tilskudd til drift av disse institusjonene blir fastsatt etter samråd med de regionale bidragsyterne. Ytterlige vilkår for driftstilskudd må godkjennes av departementet.

Institusjonene må sikre at driften er økonomisk forsvarlig, herunder at likviditeten i institusjonene er god, at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt, og at det blir avsatt tilstrekkelige midler til fri egenkapital som sikkerhet mot uforutsette kostnads- og inntektssvingninger.

Det vil ikke bli gitt statlig støtte til gjeldssanering. Et eventuelt årsunderskudd må dekkes gjennom overføringer fra fri egenkapital eller over driftsbudsjettet i påfølgende budsjettår. I særskilte tilfeller kan det gis anledning til å dekke inn årsunderskuddet over en lengre tidsperiode enn ett år. Departementet vil i den sammenheng skjerpe kravene til institusjonenes økonomistyring og kontroll.

Institusjonene skal målrette virksomheten og utvikle styringssystemer som sikrer god kunstnerisk, faglig og publikumsmessig måloppnåelse, og som gir god ressursforvaltning. Reduksjon i tilskuddet vil bli vurdert dersom disse kravene ikke ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Kap. 320 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	42 509	40 418	41 716
50	Norsk kulturfond	260 718	287 027	300 834
51	Fond for lyd og bilde	19 500	21 500	25 000
52	Norges forskningsråd	2 161	2 203	2 287
53	Samiske kulturformål	34 113	43 743	47 405
73	Nasjonale kulturbygg, *kan overføres*	152 491	6 800	54 558
74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, *kan overføres*	116 814	121 326	127 753
75	Kulturprogram, *kan overføres*	7 144	7 453	8 236
76	Hundreårsmarkeringen 1905-2005, *kan overføres*	84 800		
78	Ymse faste tiltak	24 202	23 834	32 393
79	Til disposisjon	8 111	6 558	14 300
82	Nobels fredssenter	16 200	16 718	17 353
83	Stavanger som europeisk kulturby		20 000	40 000
	Sum kap. 320	768 763	597 580	711 835

Kapitlet omfatter Norsk kulturråd, Norsk kulturfond og Fond for lyd og bilde. Videre omfatter kapitlet bevilgninger til kulturbygg, Nobels Fredssenter, Stavanger som europeisk kulturby i 2008, deltakelse i EUs kulturprogram, Norges forskningsråd, samiske kulturformål, ulike faste tiltak og departementets disposisjonspost for ulike engangstiltak. Kapitlet omfatter også tilskuddsordninger som kompletterer andre budsjettkapitler. Under dette kapitlet gis det hovedsakelig støtte til ikke-institusjonell kunstnerisk aktivitet.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond samt tilskudd til en rekke faste tiltak og er tillagt sekretariatsfunksjonen for Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Norsk kulturråd, inkl. sekretariatsfunksjoner.

I bevilgningsforslaget er det tatt hensyn til at Norsk kulturråd i 2007 vil bli avlastet for forvaltningen av tilskuddsordningen for ekstraordinære museumstiltak og ordningen for innkjøp av samtidstidskunst som er omdisponert fra post 50, samt for forvaltningen av tilskudd til lokale konsertinitiativ som er omdisponert fra post 74, jf. omtale under disse postene.

For å styrke dansekunsten vil det bli opprettet et eget utvalg for dans.

Utgifter til kulturstatistikk, evalueringer, oppfølging av operahusprosjektet og midler til et sekretariat med ansvar for forberedelse av Mangfoldsåret i 2008 blir også dekket under posten.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Norsk kulturråd får i merinntekter under kap. 3320, post 01 Ymse inntekter og regnskapsførte inntekter under kap. 3320, post 03 Refusjon, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Norsk kulturfond

Fondet har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. I arbeidet med å forvalte Norsk kulturfond legger Norsk kulturråd vekt på å støtte nyskapende kunst og stimulere nye kunstneriske uttrykksformer, nye formidlingsmåter og kulturelt mangfold. Viktige forsøks- og utviklingsprosjekter skal evalueres.

Hovedfordelingen for disponeringen av bevilgningen til Norsk kulturfond fastsettes, i henhold til fondets vedtekter, ved kongelig resolusjon etter

forslag fra Norsk kulturråd. Det skal tas hensyn til mangfold og bredde ved tildeling av midler.

Norsk kulturfond er et sentralt virkemiddel for å nå kulturpolitiske mål. Det er behov for en fortløpende vurdering av effekten av disponerte midler og av hvordan tiltak kan målrettes på en best mulig måte. Departementet vil ta initiativ til gjennomføring av en prinsipiell vurdering av funksjonsdelingen mellom Norsk kulturfond og andre fagområder under kulturbudsjettet. Som en del av denne gjennomgangen skal det også vurderes hva slags arbeidsmåter som er best egnet for å ta beslutning om fordeling av kulturmidlene. Viktige prinsipper er:

- armlengdes avstand
- desentralisering
- spredning av beslutninger og kunstfaglig skjønnsutøvelse
- ansvarliggjøring av institusjonene
- reduksjon av kostnadskrevende byråkrati for å kanalisere mer penger til skapende kunstnerisk virksomhet.

Departementet vil allerede nå gjøre noen grep for å oppnå dette og tilskuddsordningen for ekstraordinære tiltak ved kulturhistoriske museer (8 mill. kroner) og ordningen for innkjøp av samtidskunst (2,4 mill. kroner) avvikles som egne tilskuddsordninger under Norsk kulturfond. Midlene fordeles på hhv. de kulturhistoriske museene og kunstmuseene, jf. omtale under post 53 og under kap. 328, post 70.

Departementet legger til grunn at institusjoner og virksomheter som mottar fast årlig statstilskudd selv tar ansvar for å skape rom innenfor sine budsjetter for tiltak som kan fremme forsøk og utvikling i egen virksomhet. Som hovedregel skal slike virksomheter derfor ikke kunne søke Norsk kulturråd om tilskudd.

Følgende ordninger under Norsk kulturfond er styrket:

- tilskuddsordningen for fri scenekunst og tilskuddsordningen for dans styrkes betydelig ved frigjorte midler på grunn av at det er satt av 6 mill. kroner til ny ordning for basisfinansiering av frie scenekunstgrupper under post 74.
- musikkfestivaler: 3,5 mill. kroner
- musikkensembler: 2,5 mill. kroner
- innkjøpsordningen for fonogram: 1 mill. kroner
- bestillingsverk: 1 mill. kroner
- turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk (TARP): 1 mill. kroner
- første år av en treårig forsøksordning for profesjonalisering av kor: 1 mill. kroner
- avsetningen til tiltak for barn og unge: 2 mill. kroner til kunsttiltak for de yngste barna
- innkjøpsordningene for barn og unge innen skjønnlitteratur og faglitteratur: 2 mill. kroner
- innkjøp av oversatt litteratur: 1 mill. kroner
- litteraturfestivaler: 0,5 mill. kroner
- scenetekstutvikling, herunder forsøk med oppfølgingsstøtte for dramatikerne: 1 mill. kroner.

Norsk kulturfond får med dette en realøkning på om lag 20 mill. kroner.

Følgende tiltak som tidligere har fått støtte under Norsk kulturfond foreslås overført til de kapitler og poster som framgår av oversikten nedenfor, jf. også omtale under de respektive kapitler og poster:

- Stamsund Internasjonale Scenekunstfestival til kap 320, post 74
- Festspillene i Vestfold til kap. 323, post 78
- Trondheim Jazzorkester til kap. 323, post 78
- TrondheimSolistene til kap. 323, post 78
- Kapittelfestivalen til kap. 326, post 78
- Norsk litteraturfestival til kap. 328, post 70.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Fondets midler skal nyttes til å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og/eller bilde og skal støtte tiltak som stimulerer til nyskapende virksomhet. Tiltak som stimulerer utviklingen av en levende barne- og ungdomskultur og kulturelt mangfold skal vektlegges.

Ved innføring av EU-direktivet om opphavsrett er det etablert en kompensasjonsordning med individuell fordeling til rettighetshavere i tillegg til en videreføring av den eksisterende kollektive ordningen under denne posten, jf. omtale under kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk, post 70.

Fondet er økt med 3,5 mill. kroner til 25 mill. kroner for 2007 slik at bevilgningen fra 2007 vil være på samme nivå som bevilgningen for 2004.

Post 52 Norges forskningsråd

Posten omfatter bevilgninger til prosjekter på kulturområdet under Norges forskningsråd. I 2007 gjelder dette oppfølging av bevilgningen til program for kulturforskning (2003-2007).

Norges forskningsråd forbereder et nytt femårig humanistisk kulturforskningsprogram. Det tas sikte på at programmet skal være i drift fra 2008, etter at det nåværende Program for kulturforskning avsluttes i 2007. I det programforberedende arbeidet vil Kultur- og kirkedepartementet være en sentral samarbeidspartner med hensyn til

hvordan kunnskaps- og forskningsbehovene i kultursektoren kan innarbeides i et nytt forskningsprogram.

Post 53 Samiske kulturformål

Midler til samiske tiltak under Kultur- og kirkedepartementets budsjett er samlet under denne posten, med unntak av midler til Samisk bibliografi under kap. 326, post 01, midler til samisk arkiv under kap. 329, post 01, og midler til samiske filmproduksjoner under kap. 334, post 72.

Bevilgningen under post 53 overføres til og blir disponert av Sametinget.

Midlene skal dekke følgende formål: samiske musikkfestivaler, samiske kunstnerstipend og stipendkomitevederlag, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, Beaivváš Sámi Teáhter, stedsnavntjenesten og oppfølging av samisk språklov, samisk spesialbibliotek, mobil bibliotektjeneste og samiske museer.

Det foreslås for 2007 en økning til samiske kulturformål under denne posten med nær 3,7 mill. kroner. I 2006 ble bevilgningen til samiske kulturformål økt med til sammen 11,6 mill. kroner for å bedre Sametingets mulighet til å drive en aktiv kulturpolitikk. Bevilgningen inkluderte 1 mill. kroner til arbeidet med konsolidering av de samiske museene samt 3 mill. kroner til investeringer i samiske bokbusser. Bevilgningen til samiske kulturformål er dermed økt med 15,3 mill. kroner over 2 år.

I økningen inngår 0,2 mill. kroner til innkjøp av samtidskunst ved De Samiske Samlinger, i forbindelse med at innkjøpsordningen for samtidskunst under Norsk kulturråd fra 2007 foreslås avviklet. Midlene som inngikk i ordningen, er omdisponert til kunstmuseer over hele landet.

Post 73 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Under denne posten gis det tilskudd til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet, og/eller økt sikkerhet gjennom planlegging, ombygging og/eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet.

I behandlingen av søknader om tilskudd blir det krevd redegjørelse for hvordan tiltaket ivaretar formålene, det kulturfaglige grunnlaget for byggeprosjektet, samarbeidet med andre institusjoner som ivaretar formålet og eventuelle aktiviteter ut over hovedformålet.

Hovedregelen er at den statlige finansieringsandelen ikke skal overstige 60 pst. av det offentlige tilskuddet.

Søknader om tilskudd skal redegjøre for eieransvar og driftsfinansiering. Nye institusjoner skal i tillegg redegjøre for styring og organisering. Gjennomførings- og fullfinansieringsansvaret skal være dokumentert. Organiseringen av byggherrefunksjonen vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Bevilgningsforslag 2007

I forhold til den investeringsplanen som ble presentert i budsjettproposisjonen for 2006 er noen prosjekter, som var oppført med tanke på bevilgning i 2007, forskjøvet til senere år.

Kultur- og kirkedepartementet foreslår i 2007 en bevilgning på 54,5 mill. kroner.

Bevilgningsforslagene til statlige kulturbygg er ført opp under Fornyings- og administrasjonsdepartementets budsjett, jf. kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg.

Østsamisk museum i Neiden

Som omtalt i St.prp. nr. 1 (2005-2006) kunne ikke prosjektet gjennomføres innenfor vedtatt kostnadsramme på 30 mill. kroner. Høsten 2005 anslo Statsbygg kostnadene til det vedtatte prosjektet til 40,5 mill. kroner forutsatt byggestart i 2007. Statsbygg viderefører og bearbeider planene sammen med Østsamisk museum med sikte på å redusere kvadratmeterkostnadene sammenlignet med kostnadsanslaget høsten 2005. Det er ikke fastsatt ny kostnadsramme for prosjektet. Statsbygg vil i løpet av høsten 2006 utlyse ny konkurranse om entreprisen. Byggingen kan starte sommeren 2007 og være ferdig sommeren 2008. Til bygging av museet og videre planlegging av utstillingene foreslår departementet 20 mill. kroner.

Museum for Visuell Kunst og Musikk, avd. Bergen Kunstmuseum

Lokalene for Bergen Kunstmuseum i den ombygde bygningen for det kommunale lysverket ble åpnet i 2003. Bygningens bruksareal er 6 878 kvm. Ombyggingen kostet 48 mill. kroner. Bergen kommune har forskuttert det statlige investeringstilskuddet på 20 mill. kroner. Departementet foreslår at 10 mill. kroner av dette bevilges i 2007, og tar sikte på å bevilge resten i 2008.

Norsk Industriarbeidermuseum

Norsk Industriarbeidermuseum er lokalisert i Vemork kraftstasjon i Tinn kommune. Museet har behov for utvidelse for å etablere ny utstilling om industriarbeidernes historie, og større og mer hensiktsmessige lokaler til undervisning, dokumentasjon og forskning. Prosjektet vil også gi bedre forhold for publikum. Prosjektet omfatter omdisponering av eksisterende museumsareal og ombygging av eksisterende udisponert areal i kraftstasjonen, til sammen 1 680 kvm. Arbeidet med rehabilitering av tak over deler av bygningsmassen er igangsatt og gjennomføres av bygningenes eier, Norsk Hydro. Museet planlegger å starte ombyggingen i 2007 og ferdigstille prosjektet i 2008. Ombyggingen og rehabiliteringen, inkludert utvendige tak, er anslått til 28 mill. kroner. I tillegg til Norsk Hydros finansiering av takene (4 mill. kroner), har Tinn kommune bevilget 2 mill. kroner og Telemark fylkeskommune 1 mill. kroner. Departementet tar sikte på å gi et totalt tilskudd på 21 mill. kroner til prosjektet. Av dette foreslås 5 mill. kroner i 2007. Statsbygg vil bli bedt om å gjennomføre ombyggingen/rehabiliteringen innenfor en kostnadsramme på 24 mill. kroner.

Ája Samisk Senter

Ája Samisk Senter har en viktig oppgave i bevaringen og utviklingen av den sjøsamiske kulturen. I 2005 finansierte Troms fylkeskommune en delutvidelse av senteret. Det gjenstår å gi museet og biblioteket forsvarlige arealer og fornying av kultursalen.

Statsbygg vil få i oppdrag å planlegge prosjektet. Det foreslås 1,5 mill. kroner i planleggingstilskudd i 2007.

Ekstraordinært vedlikehold m.m.

I St.prp. nr. 1 (2005-2006) og Tillegg nr. 1 til samme proposisjon er det opplyst at Nationaltheatret, Det Norske Teatret og Den Nationale Scene har dokumentert ekstraordinære og langsiktige investerings- og vedlikeholdsoppgaver i teknisk utstyr og teaterbygg. På bakgrunn av framlagte planer foreslås til sammen 7 mill. kroner i ekstraordinært rehabiliteringstilskudd i 2007, fordelt med 1,8 mill. kroner til Den Nationale Scene, 2,6 mill. kroner til Det Norske Teatret og 2,6 mill. kroner til Nationaltheatret.

Til oppføring av bygning med monument over trolldomsdømte i Finnmark foreslår departementet 1 mill. kroner.

I tillegg er det under posten avsatt 10 mill. kroner til ekstraordinære utgifter ved kulturhistoriske bygninger i 2007.

Investeringsplan for nasjonale kulturbygg

Formål og innhold

Det foreligger udekkede behov og mange urealiserte kulturbyggplaner og prosjekter. For å få et bedre beslutningsgrunnlag for tilskudd til nasjonale kulturbygg har departementet de senere årene lagt fram en investeringsplan for kulturbygg.

I tillegg til å være et styringsdokument i beslutninger om kulturbygginvesteringer de nærmeste årene, skal planen gi en oversikt over prosjekter som er aktuelle også senere. Planen skiller således mellom prosjekter med bevilgningsforslag for 2007, prioriterte prosjekter de nærmeste årene og andre prosjekter i alfabetisk rekkefølge. Den oppdateres hvert år og presenteres for Stortinget i de årlige budsjettproposisjonene.

Tilskudd til investeringstiltak i perioden etter 2007 vil avhenge av bl.a. status i planlegging og finansiering, realiserbarhet, tilskuddsbehov og størrelsen på bevilgningene i det enkelte år i perioden.

Kultur- og kirkedepartementet må ta forbehold om at noen av prosjektene som kan være aktuelle fra 2008 og senere, nå er i utrednings- eller planleggingsfasen. Først når nødvendig informasjon om prosjektet og dokumentasjon av ansvar foreligger, vil departementet i forbindelse med den årlige budsjettbehandlingen gi endelig omtale av prosjektet og ta stilling til kostnadsrammer og statlig finansiering. Omtalen av prosjekter i årene etter 2007 vil derfor måtte justeres. Kultur- og kirkedepartementet vil komme tilbake til dette i den årlige rulleringen av investeringsplanen.

Tilskudd til prosjekter i 2007

I 2007 vil det bli gitt tilskudd til følgende nasjonale kulturbygg: Østsamisk museum i Neiden, Bergen Kunstmuseum, Norsk Industriarbeidermuseum, Ája Samisk Senter og ekstraordinært vedlikehold m.m., jf. omtale ovenfor.

Tilskudd til tusenårsstedet i Nordland, Petter Dass-museet, gis fra kulturdelen av spillemidlene.

Prioriterte prosjekter de nærmeste årene

Departementet har gitt tilsagn om 250 mill. kroner i tilskudd til konserthus for Stavangerregionen og har fullmakt til å gi tilsagn om 408 mill. kroner i tilskudd til teater- og konserthus for Sørlandet, jf.

omtale av prosjektene i St.prp. nr. 1 (2005-2006) s. 54-55.

Konserthuset for Stavangerregionen skal bygges og eies av selskapet Nytt konserthus i Stavanger IKS. Selskapet eies med 89 pst. av Stavanger kommune og 11 pst. av Rogaland fylkeskommune. Forprosjektet vil starte opp ved årsskiftet 2006/2007. Byggestart er planlagt til 2008 og ferdigstillelse i 2011.

Teater- og konserthuset for Sørlandet ("Kilden") skal bygges og eies av selskapet Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS. Selskapet eies med 80 pst. av Kristiansand kommune og 20 pst. av Vest-Agder fylkeskommune. Forprosjektet skal etter planen foreligge i desember 2006. Byggestart er planlagt til 2007 og ferdigstillelse i 2010.

Hvilke andre prosjekter som kan prioriteres de nærmeste årene er avhengig av bl.a. status i planleggingen av prosjektene, realiserbarhet ut fra disse planene, finansiering og de årlige bevilgninger på budsjettposten nasjonale kulturbygg. Det legges opp til at følgende prosjekter prioriteres de nærmeste årene etter 2007:

Utbyggingen av Agder naturmuseum og botaniske hage gjennomføres i tre byggetrinn. De to første byggetrinnene ble i hovedsak finansiert av Kristiansand kommune. Byggetrinn 3 vil omfatte magasiner, undervisningsrom med auditorium og elevverksted, rom for temporære utstillinger og en ny driftsavdeling med produksjonsveksthus og tilhørende arbeidsrom, lager, kontorer og personalrom. Dette gir netto arealbehov på 2 420 kvm. brutto. Utbyggingen er beregnet til 61,9 mill. kroner. Av dette dekkes 24,9 mill. kroner av Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune. Det er søkt om 37 mill. kroner i tilskudd fra Kultur- og kirkedepartementet.

Det planlagte Hamsunsenteret i Hamarøy skal formidle Knut Hamsuns forfatterskap. Senteret skal omfatte utstillingsarealer, bibliotek, lesesal, kafé og auditorium. Det er søkt om 32 mill. kroner i tilskudd. Av dette er 1 mill. kroner bevilget.

Bok- og blueshuset i Notodden er planlagt til 3 240 kvm. netto. Det skal inneholde bluesutstilling, bibliotek, bluesteater, bluesklubb, kurs- og konferanselokaler, øvingsrom, musikkstudio, butikk, kafé og kontorer. Kostnadene ble i 2002 anslått til 69 mill. kroner. Notodden kommune stiller tomt til disposisjon for huset og har gitt tilsagn på 10 mill. kroner. Telemark fylkeskommune har vedtatt inntil 5 mill. kroner i tilskudd. Det er tidligere søkt staten om 40 mill. kroner i tilskudd. I og med at hoveddelen av prosjektet er et lokalt ansvar, kan statens bidrag bli maksimalt 30 mill. kroner. Notodden kommune tar sikte på å prosjektere bygget i 2007 og i den forbindelse beregne kostnadene på nytt.

Vadsø museum - Ruija kvenmuseum (som nå inngår i Varanger museum) mangler lokaler for utstillinger om bl.a. kvenenes kultur og historie, gjenstandsmagasin og verksted. Museet er planlagt i tilknytning til bibliotek og det er planer om etablering av arkivfunksjoner i samme område. Museumsdelen for utbyggingen har en planlagt arealramme på 1 900 kvm. Foreløpig kostnadsestimat er satt til 50 mill. kroner. I finansieringsplanen er det ført opp 30 mill. kroner i statlig tilskudd, 8 mill. kroner i tilskudd fra Finnmark fylkeskommune og 12 mill. kroner fra Vadsø kommune.

Skimuseet i Holmenkollen har planer om utbygging av museet for å gi rom for temautstillinger, museets skisamling, auditorium og gjenstandsmagasin. Arealet for det planlagte tilbygget er på 420 kvm. Det foreligger skisseprosjekt med kostnadsramme på 17 mill. kroner. Av dette finansieres 10 mill. kroner med private midler. Det søkes om 7 mill. kroner fra departementet. Byggestart er planlagt til januar 2007 med ferdigstillelse i løpet av 2007.

Norsk Skogmuseum planlegger ny utstilling om møtet mellom natur og kultur. Utstillingen vil ha et areal på 2 000 kvm. og kostnadene anslås til 15 mill. kroner. Det er søkt om 5 mill. kroner i tilskudd fra departementet.

Saemien Sijte har musealt ansvar for den sørsamiske kulturen. I den forbindelse har institusjonen behov for utvidelse av lokalene med bl.a. en ny permanent utstilling, auditorium og bibliotek/lesesal. I tillegg planlegger institusjonen nye kontorer som kan leies ut til andre institusjoner. Nord-Trøndelag fylkeskommune har vedtatt 10 mill. kroner i tilskudd og Snåsa kommune har vedtatt 1,6 mill. kroner i tilskudd til ny vei og parkering. Statsbygg utarbeider i samarbeid med Saemien Sijte rom- og funksjonsprogram for utbyggingen.

Sogn og Fjordane kunstmuseum leier i dag lite egnede lokaler og har behov for nye lokaler. Museet planlegger oppføring av et nytt bygg på 2 500 kvm. der en kan ta vare på og formidle samlingene på forsvarlig måte. Prosjektet skal bl.a. inneholde utstillingsarealer, magasin, verksteder og kontorer. De samlede kostnadene for prosjektet er anslått til 55 mill. kroner. Det er i finansieringsplanen lagt opp til 10 mill. kroner i tilskudd fra Førde kommune og 20 mill. kroner fra Sogn og Fjordane fylkeskommune, mens det søkes om 25 mill. kroner fra staten.

De Samiske Samlinger har behov for planleggingsmidler til utvikling av prosjektet Samisk Kunstmuseum, som skal inngå som en avdeling i museet. Departementet legger til grunn at museet

i første omgang utarbeider et rom- og funksjonsprogram innenfor rammen av 1 000 kvm. netto nybygg.

Haugesund kommune planlegger et servicesenter ved Haraldshaugen, monumentet for Harald Hårfagres samling av riket. I tillegg planlegges en utstilling i Karmsund Folkemuseum om monumentet og en sti med informasjonsplakater fra museet til monumentet. Prosjektene er beregnet til 12 mill. kroner, og det er søkt om 7,2 mill. kroner i tilskudd.

Aust-Agder kulturhistoriske senter i Arendal har i lengre tid manglet hensiktsmessige arealer for rasjonell og effektiv utføring av sine oppgaver og planlegger i den sammenheng et nybygg/tilbygg i tilknytning til det eksisterende senteret på Langsæ. Det er utarbeidet et romprogram for ombygging og tilbygging ved institusjonen. Romprogrammet omfatter et samlet bruttoareal på vel 13 000 kvm, derav nybygg ca. 9 300 kvm. og ombygging av eksisterende arealer ca. 3 800 kvm. Aust-Agder kulturhistoriske senter har beregnet de samlede kostnadene for prosjektet til 223 mill. kroner. Staten søkes om 60 pst. av investeringene med unntak av 1 500 kvm. knyttet til den interkommunale arkivordningen, noe som gir en søknad på 95,9 mill. kroner. Byggestart planlegges til høsten 2008 med ferdigstillelse i 2010.

I behandlingen av Innst. S. nr. 155 (2003-2004) vedtok Stortinget følgende:

”Stortinget ber Regjeringen å vurdere en etablering av Nasjonalt Bergkunstsenter i nær tilknytning til Alta Museum i samarbeid med Finnmark fylkeskommune.”

Etter en faglig vurdering har en kommet til at bergkunstsenteret bør inngå som en del av Alta Museum. Finnmark fylkeskommune og Alta kommune planlegger i den forbindelse utvidelse av museumsbygningen med ny kontorfløy og ny utstillingshall. Fylkeskommunen og kommunen søker staten ved Kultur- og kirkedepartementet og Miljøverndepartementet om tilskudd til gjennomføring av planene.

Andre prosjekter

Kultur- og kirkedepartementet gjør oppmerksom på at planene som er alfabetisk listet opp under dette punktet varierer i graden av bearbeiding og avklaring, fra ideer til prosjekterte tiltak. Departementet tar forbehold om at byggesakene ikke er ferdigbehandlet. Listen må derfor ses på som illustrasjon på hvilke typer prosjekter som ønsker statlig finansiering. I alfabetisk rekkefølge foreligger følgende ideer og planer:

Institusjon	Tiltak
Arne Ekeland-galleri, Eidsvoll	Utstillingsarena
Halti, Nordreisa	Kvenkultursenter
Ibsen/Hamsun-senter, Grimstad	Nytt kultursenter
Ibsenmuseet og Grimstad bymuseum	Ombygging av Ibsenhuset
Lofotr Vikingmuseet, Vestvågøy	Utvidelse av museet
Maihaugen, Lillehammer	Magasin for flere museer
Museet Kystens Arv, Rissa	Båthall
Museumssenteret i Salhus	Utvidelse av fellesmagasinet
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, Trondheim	Tilbygg for tekstilkunst
Nordmøre Museum, Kristiansund	Nytt magasin
Nordnorsk vitensenter, Tromsø	Utvidelse av senteret
Nord-Troms Museum, Lyngen	Nytt publikumsbygg
Norsk Bergverksmuseum, Kongsberg	Gjenstandsmagasin
Norsk Folkemuseum, Oslo	Etablering av utstillinger i byavdelingen
Norsk Folkemuseum, Oslo	Verksted og lager
Norsk Luftfartsmuseum, Bodø	Ny luftfartsutstilling
Norsk Reiselivsmuseum, Balestrand	Nytt museum

Institusjon	Tiltak
Oslofjorden trebåtsamling, Asker	Nytt museum
Punkt Ø, Moss	Utbygging i sammenheng med fylkesgalleri
Ringve Museum, Trondheim	Utvidelse av museet
Stavanger Museum	Ny administrasjonsbygning
Stiklestadmuseene avd. Stjørdal	Nytt bergkunstmuseum
Sunnhordland Folkemuseum og Sogelag, Stord	Ombygging av lager til museumslokaler
Telemark Museum, Skien	Tilbygg til museet
Vardobaiki, Evenes/Skånland	Lokaler for samisk senter
Vestnorsk Bergkunstsenter Ausevik, Flora	Nytt bergkunstsenter
Vestnorsk Utvandrersenter, Radøy	Utbygging av senteret
Vitensenteret, Trondheim	Lokaler for økt utstillingsplass

Gjennom de ordinære budsjettsøknadene er Kultur- og kirkedepartementet i tillegg kjent med foreløpige planer om investeringstiltak ved en rekke kulturinstitusjoner. Dels gjelder dette planer og ideer som må utvikles mer eller vurderes nærmere av relevant fagmyndighet før de kan presenteres i investeringsplanen og dels gjelder det planer og tiltak som departementet vil vurdere i forhold til den delen av spillemidlene som vil gå til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur. Listen inneholder ikke kulturhus/flerbrukshus som bare vurderes i forhold til spillemidlene.

Statlige kulturbygg

I tillegg til prosjekter som omfattes av investeringsplanen bevilges det midler under Fornyings- og administrasjonsdepartementets kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen, til bl.a. nytt operahus. Under Fornyings- og administrasjonsdepartementets kap. 2445 Statsbygg bevilges midler til statlige bibliotek, kunstmuseum og arkiv. Følgende statlige kulturbygg gjennomføres eller planlegges:

Operahusprosjektet

Rapport for 2005

I løpet av 2005 var arbeidene med å etablere de bærende konstruksjonene i bygget i all hovedsak gjennomført. Arbeidene med glass og fasader var kommet godt i gang, spesielt i byggets østlige deler som omfatter verkstedarealer og kontorer/øvingssaler.

Arbeidene med montering av tekniske installasjoner innen elektro, VVS og teaterteknikk går for fullt.

Status 2006

Ved utgangen av august 2006 var det utbetalt ca. 2 100 mill. kroner, som er i samsvar med budsjettet. Prosjektet har totalt forpliktet i overkant av 3 100 mill. kroner. Per august er prosjektet økonomisk og framdriftsmessig i samsvar med prosjektets budsjetter og framdriftsplaner.

Detaljprosjekteringsarbeidene er i all hovedsak avsluttet, med unntak av detaljer vedrørende utomhusområdene. Dette arbeidet koordineres med Bjørvika Infrastruktur for å sikre at operabyggets utomhusarealer harmonerer med helheten for de øvrige utbyggingsplanene for Bjørvika.

Byggearbeidene følger i hovedsak planlagt framdrift. Milepælen "tett hus" oppnås høsten 2006 når de store glassfasadene er montert. Arbeidet med å bekle fasader med marmor og granitt har god framdrift og vil i all hovedsak være avsluttet senhøstes 2006. Arbeidet med de tekniske entreprisene samt monteringen av det teatertekniske utstyret går for fullt.

Hovedaktiviteter i 2007

Første halvår 2007 vil bli benyttet til å sluttføre de bygningsmessige og tekniske entreprisene. Bygget vil deretter, med sine tilhørende tekniske og teatertekniske anlegg og installasjoner, gjennomgå omfattende testing og innregulering for å sikre at bygg og utstyr fungerer som planlagt. Dette vil også omfatte akustiske målinger i salene, eventuelt med bygningsmessige og tekniske justeringer, hvis dette viser seg nødvendig.

Midlertidig gangbru fra Oslo S-området etableres høsten 2007.

Den Norske Opera vil fra september 2007 starte ordinær virksomhet i orkesterprøvesal og kulisseverksted. Samtidig starter opplæring av

Operaens brukere og Statsbyggs driftspersonell. Det er planlagt at Den Norske Opera overtar bygget og starter sin innflytting i desember 2007.

Bindende kostnadsramme for operahuset er 4 012 mill. kroner. Statsbyggs styringsramme er 3 374 mill. kroner. Kostnadstallene er gitt i prisnivå 15. mars 2006. Differansen mellom kostnadsrammen og styringsrammen utgjør en overordnet usikkerhetsavsetning på 638 mill. kroner. Statsbygg er gitt tillatelse til å disponere 142 mill. kroner av denne. Av dette disponeres 42 mill. kroner til tiltak som er en følge av teknologisk utvikling, samt tiltak for fullt ut å kunne utnytte de funksjonene som lå i forprosjektet. Dette gjelder individuelt tekstesystem, opptaksutstyr, orkesterkabinett, "talking signs" for synshemmede og løftebord i orkestergrav.

Bevilgning til videreføring av prosjektet er foreslått over Fornyings- og administrasjonsdepartementets budsjett, jf. kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen, med 768 mill. kroner. For brukerutstyrsprosjektet foreslås en bevilgning på 65 mill. kroner.

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbibliotekets magasiner har en kapasitet på over 80 000 hyllemeter. I Rana fordeles materiale på automatlager og sikringsmagasin. Automatlageret har foreløpig god plass. Sikringsmagasinet har en oppfyllelsesgrad på ca 70 pst. totalt, men for enkelte materialtyper er fylningsgraden langt høyere. Planlegging av nytt byggetrinn for sikringsmagasinet i Rana og utvidelse av magasin i Oslo har derfor startet opp. Dette arbeidet vil fortsette i 2007.

Nasjonalmuseet for kunst

Statsbygg er i gang med å fullføre ombyggingen av den tidligere bankbygningen på Bankplassen 3 i Oslo til lokaler for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design. Formålet med prosjektet er å disponere bygningen og et tilbygg til denne først og fremst til bevaring og formidling av kunnskap og materiale om arkitektur. Etter planen vil byggeprosjektet være ferdig i januar 2007.

Det nødvendige utredningsarbeidet for kvalitetssikring av nye utbyggingsprosjekter for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design er inne i en avsluttende fase. Siktemålet er – i samsvar med de forutsetninger Stortinget har sluttet seg til – en bygningsløsning i Tullinløkka-området, der museet skal lokaliseres i et nybygg og i nåværende Nasjonalgalleriet og Historisk museum, begge i oppgradert og rehabilitert stand. Dette er i samsvar med de forutsetningene som ble presentert i St.meld. nr. 22 (1999–2000), der det legges til grunn at hele utbyggingsprosjektet skal være ferdig i 2014.

En stor bygningsmessig utfordring for museet er også de uakseptable forholdene for bevaring og magasinering av samlingene.

Departementet tar nå sikte på å sette i gang en planprosess med konsekvensutredning for et nybygg i Tullinløkka-området og vil utlyse en arkitektkonkurranse når alle forhold er avklart.

For øvrig vises til omtale under kap. 322, post 73.

Eidsvollsbygningen

Kultur- og kirkedepartementet har drøftet med Eidsvoll 1814 og Statsbygg organiseringen av arbeidet med oppgraderingen og tilbakeføringen av Eidsvollsbygningen til slik den var i 1814.

Arkiv

Statsarkivet i Trondheim skal samle aktiviteten til den tidligere ubåtbunkeren Dora og nytt tilbygg til denne. Dora AS er byggherre. Byggeprosjektet skal etter planen være ferdig høsten 2006, slik at Statsarkivet kan ta i bruk nybygget fra 1. januar 2007. Statsarkivet i Trondheim vil dermed være lokalisert sammen med andre institusjoner innen arkiv-, bibliotek- og museumssektoren.

Statsbygg har på oppdrag fra departementet igangsatt forprosjekt for utvidelse av Statsarkivet i Bergen og utvidelse av fjellmagasinene ved arkivanlegget i Oslo.

Planleggingen av nye lokaler for Samisk Arkiv er igangsatt. Lokaler vil være en del av Samisk Vitenskapsbygg i Kautokeino. Bygget skal etter planen være ferdig i 2009.

Statsbygg utreder muligheten for lokalisering av Statsarkivet i Hamar som en del av et senter for arkiv, bibliotek og museum på eiendommen Åker gård på Hamar.

Post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, kan overføres

Under denne posten er det ført opp midler til tiltak på områdene allmenne kulturformål, billedkunst og kunsthåndverk, musikk og scenekunst. Forvaltningsansvaret for tilskudd til tiltakene på denne posten er lagt til Norsk kulturråd. Det vises til gjennomgangen av Norsk kulturråd som er varslet under post 50. Gjennomgangen vil også omfatte forvaltningen av post 74.

Det er lagt inn 6 mill. kroner til ny tilskuddsordning for basisfinansiering av frie scenekunstgrup-

per innen dans og annen scenekunst for å gi større grad av økonomisk forutsigbarhet og derigjennom sikre aktiviteten og gi mulighet for planlegging over et noe lengre tidsperspektiv enn prosjektstøtteordninger kan gi. Målgruppe for ordningen er frie grupper som over tid kan vise til særskilt høyt kunstnerisk nivå. Det forutsettes at Jo Strømgren Kompani får tilskudd fra ordningen.

Det er satt av midler til følgende nye tiltak:
- koraktiviteter: 1 mill. kroner. Midlene skal fordeles av Norges Korforbund til søkere uavhengig av organisasjonstilknytning
- Bergens Rock Aktører: 0,5 mill. kroner
- Norsk Revyfestival v/Norsk Revyfaglig Senter: 0,25 mill. kroner
- Stamsund Internasjonale Teaterfestival: 0,25 mill. kroner.

Det er lagt inn økt tilskudd til følgende faste tiltak:
- instrumentfond for skolekorps: 2,6 mill. kroner
- Musikkverkstedordningen, øvingslokaler: 2,5 mill. kroner
- Ungdommens kulturmønstring: 0,7 mill. kroner
- Vestnorsk Jazzsenter: 0,3 mill. kroner
- Center for afrikansk kulturformidling: 0,25 mill. kroner
- Du Store Verden: 0,3 mill. kroner
- Stiftelsen Horisont/Mela: 0,3 mill. kroner
- Nordic Black Theatre: 0,4 mill. kroner
- Birka: 0,25 mill. kroner
- Østfold Teater: 0,25 mill. kroner
- Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival: 0,15 mill. kroner.

Tilskudd til lokale konsertinitiativ (6,2 mill. kroner for 2006) avvikles. I 2005 mottok Norsk kulturråd i alt 1 258 søknader og 648 prosjekter mottok støtte. Gjennomsnittlig tilskuddsbeløp var under kr 10 000. Det har vært svært ressurskrevende å administrere ordningen på sentralt nivå. Tiltakene som har fått støtte er gjennomgående lokale. Vurdering av søknader om støtte til lokale tiltak hører naturlig hjemme på kommunalt nivå.

Midlene i ordningen er omdisponert til offentlig konsertvirksomhet under Rikskonsertene, jf. omtale under post 01 og kap. 323, post 01 og til koraktiviteter, jf. ovenfor. Begge formål er styrket ytterligere.

Tilskuddet til tidsskriftene Dag og Tid og Samora er overført til ordningen for ymse publikasjoner under kap. 335, post 76.

Post 75 Kulturprogram, kan overføres

EUs første rammeprogram for kultur, Kultur 2000-programmet, avsluttes i 2006. EU-kommisjonen har derfor lagt fram et forslag til parlaments- og rådsvedtak om et nytt rammeprogram for kultur som skal løpe fra 2007 til og med 2013, Kultur 2007-programmet.

Det nye rammeprogrammet skal fremme et felleseuropeisk kulturområde gjennom utvikling av kulturelt samarbeid mellom kunstnere, kulturarbeidere og kulturinstitusjoner og skal stimulere til fremvekst av europeisk medborgerskap. Programmets overordnede mål er å fremme transnasjonal mobilitet av ansatte i kultursektoren, transnasjonal utveksling av kulturelle og kunstneriske arbeider og produkter, samt interkulturell dialog. Programmet skal også bidra til å styrke Fellesskapets tverrgående politikk, særlig gjennom å fremme ytringsfrihet, styrke bevissthet om viktigheten av å bidra til bærekraftig utvikling og bidra til å bekjempe diskriminering basert på kjønn, rase, etnisk opprinnelse, religion, overbevisninger, alder og seksuell orientering.

Programmet omfatter hele kulturfeltet. I motsetning til tidligere programmer er ikke Kultur 2007-programmet inndelt i ulike kunst- og kultursektorer, men programmet inkluderer alle de områder Kultur 2000-programmet omfattet. Et prosjekt kan fokusere på én sektor (f.eks. innen visuell kunst, utøvende kunst, kulturarvsformål, litteratur eller oversettelse), eller det kan være tverrsektorielt.

EØS/EFTA-landenes finansielle bidrag til EUs kulturprogram fastsettes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82. Det vil nå bli fremmet en stortingsproposisjon med forslag om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av EUs rammeprogram om kultursamarbeid (Kultur 2007) i EØS-avtalen. På bakgrunn av dette er det avsatt midler til norsk deltakelse over Kultur- og kirkedepartementets budsjett. Bidraget skal dekke Norges andel av EØS/EFTA-landenes bidrag til EUs budsjett for programkostnader for Kultur 2007-programmet i det første året av programperioden.

De årlige utgiftene innenfor rammen av Norges samlede bidrag til programmet vil variere. Det tas forbehold om EUs endelige budsjettvedtak og endringer i utgiftene som følge av valutasvingninger.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter midler til en rekke faste tiltak. Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2007 under denne posten følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Departementet er underrettet om at Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner ikke vil videreføre sin støtte til Nordnorsk Kulturråd. Som

følge av dette er det statlige tilskuddet til Nordnorsk Kulturråd omdisponert til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge og Festspillene Turné, jf. omtale under kap. 323, post 74. Staten legger til grunn at de tre nordnorske fylkeskommunene tar ansvar for de kulturtiltakene som tidligere fikk tilskudd fra Nordnorsk kulturråd.

Prøveordningen med kulturkort for ungdom videreføres og styrkes med 2 mill. kroner for å innlemme nye fylkeskommuner. Tilskuddet til Rogaland, Nord-Trøndelag og Østfold fylkeskommuner gitt i 2006 videreføres for 2007.

Det er avsatt 5 mill. kroner til kulturtiltak for eldre, Den kulturelle spaserstokken. I tillegg er 5 mill. kroner foreslått bevilget over budsjettet til Helse- og omsorgsdepartementet for 2007.

Tilskudd til Forum for Kultur og Næringsliv er økt med 0,75 mill. kroner. Det er lagt inn 0,5 mill. kroner til Hauge/Tveitt-jubileet og 1 mill. kroner til Thor Heyerdal-instituttet.

Post 79 Til disposisjon

Bevilgningene på kulturbudsjettet utenom denne posten er i sin helhet bundet til bestemte mottakere eller tilskuddsordninger. Det er imidlertid nødvendig for departementet å kunne disponere midler for å dekke uforutsette behov av særskilt karakter som oppstår i budsjettåret. Bevilgningsøkningen gir departementet noe økt fleksibilitet. Eksterne søknader om enkelttilskudd og prosjektstøtte vil normalt bli oversendt Norsk kulturråd for behandling.

Post 82 Nobels fredssenter

Til drift av Nobels Fredssenter foreslås et tilskudd på 17,3 mill. kroner. Dette innebærer en videreføring av det statlige tilskuddet på det nivået som var forutsatt ved etableringen av fredssenteret. Staten dekker senterets utgifter til husleie, samt mindre tilskudd til øvrig drift. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelse av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter, forutsettes dekket ved hjelp av andre inntekter. Senteret har søkt om en betydelig økning i det statlige tilskuddet, men departementet fastholder de forutsetninger som ble lagt til grunn ved opprettelsen av senteret.

Post 83 Stavanger europeisk kulturhovedstad

Stavanger og omegn er utpekt av EU til å være europeisk kulturhovedstad i 2008 sammen med Liverpool. Tiltaket har en totalramme på 300 mill. kroner. Stortinget fattet 16. juni 2003 følgende vedtak, jf. St.prp. nr. 69 (2002-2003) og Innst.S. nr. 248 (2002-2003):

> "Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet gir tilsagn til Stavanger og Sandnes kommuner samt Rogaland fylkeskommune om et statstilskudd på inntil en tredjedel av driftsutgiftene ved gjennomføring av det europeiske kulturhovedstadsåret, dersom Stavanger-regionen tildeles status som europeisk kulturhovedstad i år 2008. Støtten er begrenset oppad til 100 mill. kroner og fordeles over årene 2006-2008."

Dette skulle tilsi en fordeling med ca 33 mill. kroner per år. Under regjeringen Bondevik ble det imidlertid bare lagt inn en bevilgning på 20 mill. kroner. Tilskuddet for 2007 er på 40 mill. kroner. Det gjenstår nå 40 mill. kroner for 2008.

Rapport 2005

Norsk kulturråd

Norsk kulturråd tildelte i 2005 midler i tråd med følgende hovedfordeling, vedtatt ved kongelig resolusjon:

Tabell 6.1 Norsk kulturfond - hovedfordeling 2004-2006:

(i 1 000 kr)

	2004	2005	2006
Litteratur	77 889	79 369	90 798
Tidsskrift	2 708	2 759	2 809
Musikk	63 583	65 391	77 267
Billedkunst og kunsthåndverk	14 300	14 571	16 333
Kulturvern	15 238	15 528	15 808
Barne- og ungdomskultur	8 967	8 737	9 294
Kulturbygg/rom for kunst [1]	12 471		
Scenekunst:			
- frie sceniske grupper	28 460	29 000	20 500
- andre tiltak scenekunst	8 714	8 880	9 024
Dans[2]			16 000
Andre formål	17 221		
Rom for kunst/andre formål [1]		29 983	29 194
Sum	249 551	254 218	287 027

[1] Avsetningen til "Kulturbygg/rom for kunst" og avsetningen til "Andre formål" er fra 2005 slått sammen til én avsetning til "Rom for kunst/andre formål" til kulturbygg/rom for kunst og forsøks- og utviklingsvirksomhet.

[2] Fra 2006 er det avsatt midler til en egen tilskuddsordning for dans.

Hovedområder

Fondet har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. Ved siden av innkjøpsordningene for litteratur, billedkunst og fonogram går fondsmidlene i hovedsak til prosjekter etter søknad. I tillegg tar Norsk kulturråd selv initiativ til prosjekter. I tildelingene er det lagt særlig vekt på å støtte nyskapende kunst, nye kunstneriske uttrykksformer og å stimulere til nye formidlingsmåter for kunst og kultur.

Antallet søknader var 6 068 i 2005. Tildelingene utgjorde vel 24 pst. av samlet søknadsbeløp i 2005. Tilsvarende tall for 2004 var 26 pst.

Litteratur

Målet er å sikre et bredest og best mulig tilbud av nye bøker innenfor gitte sjangrer, av allmenne kulturtidsskrift og nye norske tegneserier. Tilskuddene til litteraturformål er i stor grad knyttet til innkjøpsordninger for litteratur, hvorav ordningene for innkjøp av ny norsk skjønnlitteratur til voksne, barn og unge utgjør de største avsetningene. I 2005 ble det kjøpt inn 197 skjønnlitterære titler for voksne og 128 for barn og unge. Tilsvarende tall for 2004 var 216 og 116. I tillegg kommer innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur og innkjøpsordningen for faglitteratur for barn og unge, hvor det ble det kjøpt inn hhv. 65 og 20 titler. Under avsetningen for tidsskrift fikk 47 tidsskrift støtte.

I 2005 ble det opprettet en ny innkjøpsordning for sakprosa. Innenfor avsetningen for 2005 (andre halvår) ble det innkjøpt 32 titler fra 16 forlag.

Musikk

Hovedmålet på musikkområdet er å støtte skapende og utøvende virksomhet på et høyt kunstnerisk nivå. I 2005 mottok Kulturrådet totalt 3 301 søknader om tilskudd til musikkformål, hvorav 1 683 fikk støtte. Innenfor avsetningen til musikk er det bl.a. gitt tilskudd til 59 festivaler, 74 ensembler, innkjøp av 123 fonogram og 82 bestillingsverk. Tilsvarende tall for 2004 var 48 festivaler, 64 ensembler, 147 fonogram og 69 bestillingsverk.

I 2005 ble det opprettet en ny tilskuddsordning for kirkemusikk. Målet er å utvikle kirken som konsert- og kunstarena samt å styrke rekrutteringen til kirkemusikkfeltet. Det ble gitt tilskudd til 26 prosjekter innenfor ordningen i 2005.

Billedkunst og kunsthåndverk

Målet er å stimulere til skapende virksomhet innenfor billedkunst, kunsthåndverk og kunstnerisk fotografi og å stimulere til utprøving av nye formidlingsformer med sikte på å øke publikums adgang til og forståelse av kunst. Prioriterte innsatsområder har vært kunst og offentlighet, internasjonalisering og globalisering, forholdet mellom kunstproduksjon og formidling, ny teknologi i utformingen av kunstuttrykk og formidling samt bevaring av kunstuttrykk av ikke-varig karakter. Av 694 søknader fikk 201 tilskudd. Under innkjøpsordningen for samtidskunst ble det kjøpt inn 46 verk til offentlige kunstsamlinger. I 2004 ble det kjøpt inn 59 verk.

Kulturvern

Målet er å verne kulturarv i Norge og gjøre kulturverdiene bedre kjent og tilgjengelig for flest mulig. Innenfor avsetningen til kulturvern har Kulturrådet i 2005 hatt som mål å stimulere prosjektbasert arbeid med bevaring, dokumentasjon og formidling av materiale som gir grunnlag for økt kunnskap om kultur og levemåter i Norge, samt å dokumentere og formidle endringsprosesser og dokumentere den historiske dimensjon i samfunnsutviklingen fram til i dag. I 2005 ble det behandlet 313 søknader. Det ble totalt gitt tilskudd til 163 tiltak hvorav 30 var knyttet til kulturelt mangfold. I 2004 ble det totalt gitt tilskudd til 150 prosjekter.

Kulturbygg – rom for kunst

Norsk kulturråd har prioritert tilskudd til bygg og rom for produksjon og formidling av profesjonell kunstnerisk virksomhet innenfor scenekunst, billedkunst/design, kunsthåndverk, litteratur og musikk. Det ble søkt om tilskudd til 80 prosjekter, hvorav 42 fikk tilskudd. Prosjekter med vekt på infrastruktur for uavhengige produksjoner/prosjektbasert kunst og nye uttrykk og medier, samt tverrfaglige og sjangeroverskridende prosjekter ble prioritert i 2005.

Barne- og ungdomskultur

Målet er å bidra til å igangsette nyskapende kunst- og kulturprosjekter og å stimulere til økt kvalitet i kunst- og kulturtilbudene til barn og unge. Å synliggjøre og stimulere barns og ungdoms egne initiativ og uttrykk og å bidra til å tilrettelegge arenaer der barn og ungdom kan være skapende, har vært viktige innsatsområder. Det har videre vært et mål å øke formidlingskompetansen hos kunstnere, kulturarbeidere og lærere. Av 315 søknader fikk 95 tilskudd i 2005. Tilsvarende tall for 2004 var 216 søknader og 74 tildelinger.

Rådet har i 2005 hatt ansvar for å behandle søknader til Den kulturelle skolesekken på scenekunstområdet.

Scenekunst

Målet for scenekunstområdet er å styrke og stimulere utvikling og produksjon av scenekunst i det frie feltet og å bedre betingelsene for formidling av distribusjon av scenekunst. Under avsetningen til scenekunst ble det behandlet 826 søknader i 2005 hvorav 299 fikk tilskudd.

Av 426 innkomne søknader under støtteordningen til fri scenekunst ble det gitt tilskudd til 97 prosjekter innenfor dans, teater, musikkteater og performance, hvorav 16 prosjekter for barn og unge. I likhet med 2004 gikk totalt om lag 40 pst. av midlene fra fri scenekunst til dans.

I tildelingene er det lagt vekt på store flerårige prosjekter med utviklingspotensial, sjangerspredning innenfor feltet, økende nyrekruttering og geografisk fordeling. Det ble i 2005 vist 965 forestillinger innen teater og 540 forestillinger innen dans som fikk produksjonstilskudd fra Norsk kulturråd i perioden 2002-2005.

I 2005 har Kulturrådet gitt tilskudd til 70 gjestespill i inn- og utland. I 2004 var antallet 76 gjestespill.

Utredninger og evalueringer

Hovedformålet for virksomheten er å bidra til å produsere og formidle forskningsbasert kunnskap for Norsk kulturråd og for kunst- og kulturfeltet i vid forstand. Utredningsvirksomheten utgjør en stadig viktigere del av Kulturrådets arbeid. Det er initiert og produsert forskningsbaserte utredninger og evalueringer av ulike typer og format i 2005.

Nasjonale kulturbygg

Statsbygg har hatt byggherreansvar for Glomdalsmuseets avdeling for romanifolkets kultur og historie, Østsamisk museum i Neiden, Kvæntunet og Hålogaland Teater. Planleggings- og gjennomføringsansvaret for tusenårsstedene Fredriksten Festning i Østfold, Hringariki i Buskerud og Telemarkskanalen i Telemark ble ivaretatt av lokale og regionale myndigheter. Eidsvoll 1814 hadde ansvaret for planlegging og gjennomføring av nybygget Wergelands Hus.

Byggeprosjektet ved Glomdalsmuseet omfattet både ombygging av eksisterende bygning og

nytt tilbygg. Det ble åpnet for publikum våren 2006. Det er lagt vekt på at bygningene skal fungere godt både for drift og for publikum. Nybygget har bidratt til å heve museumsanleggets arkitektoniske kvalitet. Hovedinngangen og nybygget er utformet slik at orienterbarheten i anlegget er god. Prosjekteringen av Østsamisk museum ble videreført i 2005. Entreprisekonkurransen ble gjennomført sommeren 2005, men anbudene lå over budsjettet og byggingen kunne derfor ikke igangsettes som planlagt. Kværntunet ble ferdig i 2005. Bygningen er utformet etter føringer fra brukerne, med referanser til tradisjonell kvensk kultur. Nybygget for Hålogaland Teater ble tatt i bruk av teatret sommeren 2005 og åpnet for publikum høsten samme år. Bygningen gir funksjonelle lokaler for teatret og har velfungerende publikumsarealer. Bygningen er også godt tilrettelagt for teatrets turnévirksomhet.

Tiltakene på tusenårsstedet i Østfold, Fredriksten festning, ble ferdig i 2005. En rekke arrangementer ble gjennomført på tusenårsstedet, bl.a. operaen Aurora. Østlandsforskning har evaluert prosjektet og konkludert med at de gjennomførte tiltakene har bidratt til at festningen er blitt en mer attraktiv og profesjonell arena for turisme og kulturutfoldelse. I denne rapporten er direkte merverdi, i form av knoppskytingsprosjekter og arbeidsinnsats, av tiltakene på festningen estimert til 10-11 mill. kroner. Østfold fylkeskommune hadde ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av tiltak. Evalueringsrapporten framhever fylkeskommunens organisering. Gjennom delprosjekter medvirket aktører som allerede hadde interesse av å utvikle festningen i planleggingen og gjennomføringen.

Langhuset ved Hringariki ble åpnet for publikum i 2005, men det planlagte opplevelsessenteret er ikke igangsatt. Tiltakene langs Telemarkskanalen ble ferdig i 2005.

Wergelands Hus ble åpnet for publikum våren 2005. Byggekomiteen konkluderer at målene for prosjektet ble nådd. Museumsbygningen ble besøkt av 43 000 personer i perioden mai til desember.

Fond for lyd og bilde

Midlene til Fond for lyd og bilde er de siste to år fordelt på følgende måte:

Tabell 6.2 Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2004-2005:

(i 1 000 kr)

	2004	2005
Fonogram/produsenter	4 092	3 207
Fonogram/kunstnere	2 571	2 012
Video/film	7 337	5 876
Musikk	4 209	3 307
Tekst	1 870	1 467
Scene	3 155	2 479
Til disposisjon for styret	3 490	2 741
Sum	26 724	21 089

Bevilgningen til Fond for lyd og bilde for 2005 var 19,5 mill. kroner, mens tildelinger i 2005 var på tilnærmet 21,1 mill. kroner. Differansen skyldes tilbakeføring av midler på grunn av ikke fullførte prosjekter. Midlene ble i 2005 fordelt på 566 prosjekter. Samlet søknadssum til fondet i 2005 var tilnærmet 320 mill. kroner.

Hundreårsmarkeringen Norge 2005 AS

I ordinært budsjett for 2005 bevilget Stortinget 35 mill. kroner til selskapet Hundreårsmarkeringen Norge 2005 AS. Selskapet v/daværende styre informerte departementet i møte 30. mars og ved brev av 7. april 2005 om at man anslo et underskudd ved prosjektslutt til 26,9 mill. kroner. I St.prp. nr. 65 (2004-2005) foreslo Regjeringen en tilleggsbevilgning av dette omfang, samtidig som man varslet at det nye styret hadde meddelt at selskapets økonomiske stilling kunne være enda van-

skeligere. Nærmere informasjon om dette ble gitt i brev til Stortinget 9. juni 2005. Det nye styrets endelige beregning medførte et ytterligere bevilgningsbehov på 22,9 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 7 (2005-2006).

På bakgrunn av den betydelige underdekningen som hadde oppstått i selskapet ba Kultur- og kirkedepartementet i brev av 1. november 2005 Regjeringsadvokaten om å gjennomgå de faktiske forhold i saken, samt foreta en vurdering av forholdet til relevant lovgivning.

I Regjeringsadvokatens rapport av 15. september 2006 gis følgende sammendrag:

> "Det statlig heleide selskapet Tusenårskiftet-Norge 2000 AS hadde som sin første oppgave å forberede og gjennomføre markeringen av nytt årtusen. Etter at den oppgaven var sluttført og selskapet skiftet navn, gikk det løs på sin andre oppgave; feiringen av hundreårsjubileet for Norge som selvstendig nasjon. Selskapet skulle deretter legges ned.
>
> Selskapets økonomiske situasjon utviklet seg (i hvert fall) fra midten av 2004 i stadig mer negativ retning. Det ble funnet nødvendig å bevilge ekstraordinært ca kr. 50 millioner til selskapet, i tillegg til det samlede rammetilskudd som tidligere var stilt til rådighet fra Stortingets side. En betydelig og uventet underdekning oppsto. Selskapets nye styre presenterte, etter pålegg gitt i generalforsamling, en vurdering utarbeidet av et revisjonsfirma om de økonomiske disposisjonene foretatt i selskapet i tidsrommet 2003 til ca. 1. mai 2005. Det nye styret sluttet seg til den avgitte rapporten og trakk kritiske konklusjoner i sitt brev til Kultur- og kirkedepartementet av 29. september 2005. Etter at det tidligere styret og den tidligere daglige leder var gitt anledning til å uttale seg i saken, sendte departementet oppdrag til Regjeringsadvokaten ved brev av 1. november 2005. Departementet så det nødvendig for sin videre oppfølging av saken at de faktiske forhold ble fremstilt med størst mulig grad av sikkerhet, og at det ble foretatt en vurdering av forholdet til relevant lovgivning. Regjeringsadvokaten er bedt om å besørge en gjennomgåelse som ivaretar dette.
>
> Under vårt punkt 1 har vi innledningsvis angitt hvordan oppdraget er grepet an. Vi har konsentrert oss om hendelser og disposisjoner knyttet til det faktum at selskapet måtte tilføres ekstraordinære midler på grunn av underdekning. Vi har sett på forhold i tidsrommet 2001 til april 2005, da det ble kjent for departementet at underdekning måtte påregnes. Relevante lovregler har styrt hvilke forhold vi har funnet grunn til å omtale. Først og fremst gir vi en nærmere vurdering av styrets og daglig leders plikter etter aksjelovgivningen. Men det har vært naturlig for oss å knytte merknader også til visse andre forhold.
>
> Under punkt 3 finner man en kort oppsummering om selskapets oppstart, hovedoppgaver, finansiering, organisatorisk forhold og om overgangen til arbeidet med hundreårsmarkeringen.
>
> I den tematiske fremstillingen som deretter følger, behandler vi først under punkt 4 spørsmålet om styret har etterlevd sin plikt etter aksjeloven (asl.) § 3-5. Vi fremstiller den aktivitetsplikten bestemmelsen gir styret i situasjoner der det må antas at selskapets egenkapital er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomhet, eller dersom det må antas at egenkapitalen er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen. Det er i denne saken ikke tvil om at plikten til å aktivisere seg og varsle departementet inntrådte.
>
> Hovedproblemstillingen er her om det tidligere styret handlet i tide da det muntlig i slutten av mars 2005 og ved brev til departementet av 7. april 2005 varslet om underdekningen. I punkt 4.3 gjennomgår vi de mulige forutgående tidspunkter da styrets aktivitetsplikt kan ha inntrådt. Man finner i den sammenheng en gjennomgang av sentrale økonomiske forhold, og de budsjetter som ble behandlet i denne perioden følger som vedlegg.
>
> Vi konkluderer med at aktivitetsplikt verken inntrådte ved avgivelsen av regnskapet for 2002 eller da selskapets administrasjon avholdt det såkalte Tønsberg- seminaret i september 2003. Opplysninger som forelå på disse tidspunktene, tilsa etter hva vi kan se ikke at egenkapitalen var slik at eieren måtte varsles.
>
> Vi trekker samme konklusjon om stillingen rundt årsskiftet 2003/04. Selskapets inntekter skulle, foruten statstilskudd, hovedsaklig utgjøres av sponsorinntekter og inntekter fra salg av minnemynt. Disse inntektene ville, slik selskapets virksomhet måtte legges opp, bli sikret på senere tidspunkter enn når de fleste kostnadene ble pådratt. Det var derfor viktig for selskapet å anslå så godt som mulig realismen og størrelsen av fremtidige inntekter. Etter Regjeringsadvokatens syn er det vanskelig å konkludere med at den økonomiske situasjonen lå slik an per årsskiftet 2003/04 at styret måtte anta at selskapet mest sannsynlig ville gå med underdekning. I ettertid er det lett å konstatere at den budsjettbalansen som selskapet vurderte som

realistisk på dette tidspunkt, ikke ble en realitet. Det er i ettertid også lett å peke på faktorer som ikke slo til slik som selskapet forventet. Men selskapet var relativt sett i en tidlig fase av planleggingen av hundreårsmarkeringen, og administrasjonen hadde gjort en grundig jobb med budsjettet med skriftlige forklaringer til vesentlige budsjettall. Vesentlige deler av budsjettets inntektsside var kvalitetssikret av eksterne rådgivere.

I styremøte i mai 2004 godkjente styret administrasjonens fremlegg til rammebudsjett for 2005. Dette viste et underskudd for 2005, og sammenholdt med de tall for inneværende år 2004 som også ble presentert, viste tallene samlet en sannsynlig underdekning i selskapet i dets totale (men begrensede) levetid. Det var da forutsatt at inntektspostene ville bli som forventet. Særlig viktig var det her at selskapet hadde budsjettert med at seks hovedsponsorer hver skulle bidra med kr. 6 millioner. Budsjettene viste på dette tidspunktet forventet underdekning, også om man, som styret, ikke tok hensyn til avviklingskostnader som fremlegget inneholdt. Vedtakelsen av et rammebudsjett som bidro til en sannsynlig, substansiell underdekning indikerte etter vårt syn at styret pliktet å aktivisere seg for å klarlegge om det var nødvendig å varsle eieren.

Nå fremkom imidlertid selskapet i juni 2004 i sin søknad om statstilskudd med mer optimistiske budsjettall for 2005. Tallene tilsa at selskapet ville gå i balanse i 2005. I et "risikonotat" som var utarbeidet, anså selskapet det "som svært realistisk" at en ville nå de samlede budsjetterte inntektene. Vi har vurdert om disse forholdene kan underbygge en konklusjon om at selskapets egenkapitalsituasjon likevel ikke var slik at styrets aktivitets- og varslingsplikt ble utløst. Vi har ikke greid å klarlegge på hvilken måte selskapet kom frem til budsjettallene i søknaden, men har funnet å måtte godta at selskapet har foretatt vurderingene av inntektene man finner i risikonotatet. Selv om selskapet på et vis på denne måten hadde korrigert budsjettallene fra mai 2004 for 2005, konkluderer vi under en viss tvil med at forholdene i mai–juni 2004, vurdert samlet, tilsa at styrets aktivitetsplikt inntrådte. Selv om man anser at selskapet i juli hadde revidert budsjettallene for 2005, pekte det samlede bildet likevel mot en underdekning med i underkant av kr. 4 millioner. Vi har ved vurderingen også sett hen til at denne underdekningen, for ikke å bli større, forutsatte at høye anslag av fremtidige inntekter ville slå til.

Utviklingen selskapet opplevde på sponsorsiden utover sommeren og høsten var negativ, og oppfylte ikke inntektsforventningene. Kun to hovedsponsorer ble sikret, og disse ble inngått til lavere summer enn budsjettert. Andre hovedsponsorer avslo. Etter de signaler og meddelelser selskapet mottok i perioden august-september 2004, må egenkapitalen etter vår vurdering i alle fall ha blitt uforsvarlig lav i september 2004.

Selskapets styre har beskrevet at det først i desember 2004 ble klar over at selskapet kom til å gå med underdekning. Det følger av dette at styret ikke i tide foretok seg det som det etter vårt syn skulle etter asl. § 3-5. Med vårt syn om at underdekning var sannsynlig allerede rundt sommeren 2004, kunne man ikke vente til mars/april 2005 med å gi varsel til eieren.

Til slutt under punkt 4 finner man en beskrivelse av utviklingen fra høsten 2004 til våren 2005. Visse av de øvrige plikter asl. oppstiller for styret er omhandlet i punkt 5. Vi har under punkt 5.2 kommet til at styret har oppfylt sin plikt etter asl. § 6-12 (2) til å sørge for at selskapet hadde tilfredsstillende budsjetter. Men vi har bemerket at juni-budsjettet i tilskuddssøknaden, som skulle tjene til å korrigere mai-budsjettet for 2005, burde vært behandlet av styret. Dessuten peker vi på at budsjettene tidvis bygget på forskjellige budsjettforutsetninger, uten at dette fremgikk av budsjettene selv. Styret ble presentert nettotall, andre ganger bruttotall og noen ganger en blanding, uten at dette i tilstrekkelig grad fremgikk av budsjettene selv. Det ville etter vår vurdering ha vært naturlig at styret sikret seg at forutsetningene bak tallene enten fremkom uttrykkelig i det enkelte budsjett eller bygget på en fast mai. Dermed ville det ha vært lettere for styret å sammenligne selskapets budsjetter og dermed vurdere forventet utvikling i selskapets økonomiske situasjon.

I drøftelsen under punkt 5.3 av om styret har oppfylt sin plikt etter asl. § 6-12 (3) til å holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og å påse at selskapets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, har vi konstatert at styret har mottatt rapporter om selskapets økonomiske situasjon på stort sett hvert eneste styremøte. Det er først og fremst perioden mellom mai 2004 og november 2004 som gir grunn til å sette spørsmålstegn ved den oversikten styret hadde over selskapets økonomiske situasjon. Vi peker i den sammenheng på to forhold: Det budsjett som administrasjonen utarbeidet i samband med søknaden om statstilskudd som ble frem-

met i juni 2004, burde vært styrebehandlet, og selskapet hadde i sine budsjetter fra mai 2004 og juni 2004 økt forventningene om kommersielle inntekter forholdsvis betydelig. Det ville ha vært naturlig at styret overvåket situasjonen tettere enn det gjorde. Det gikk etter mai-møtet mer enn fem måneder før det ble avholdt nytt styremøte i november samme år.

Det har vært hevdet at styret i avtaler med og tilsagn til kulturbegivenheter burde ha sikret seg adgang til å tre ut av kontrakten for det tilfelle at forventede kommersielle inntekter uteble. Synspunktet har hatt sammenheng med at selskapet måtte pådra seg kostnader forut for at kommersielle inntekter var sikret og at selskapet hadde tatt slikt forbehold for tildelingen av statstilskudd. Etter de forklaringer vi har mottatt, kan vi ikke se at det er i strid med asl. § 6-12 å unnlate å ta inn slike forbehold i de aktuelle avtalene. Under drøftelsen av dette i punkt 5.4 peker vi bl.a. på at oppnåelse av sponsorinntekter hang sammen med at de arrangementene som selskapet tildelte midler, ble avholdt. Et annet punkt der vi heller ikke kan se at styret har handlet i strid med nevnte bestemmelse, reiste seg i minnemyntprosjektet. Spørsmålet er om styret burde ha sikret mot endringer i gull- og sølvprisen ved inngåelse av en såkalt sikringsavtale. Synspunktet har hatt sammenheng med at særlig gullprisen økte, hvilket økte produksjonskostnadene av minnemyntene og dermed reduserte selskapets nettoinntekter på minnemyntprosjektet. Styret vurderte spørsmålet, og man må etter vårt syn akseptere at den forretningsmessige vurdering som ble foretatt, ligger innenfor styrets skjønnsmargin.

Daglig leders plikter etter asl. er vurder i punkt 6. Plikten etter § 6-14 (4) til å sørge for at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte, er ikke lett å vurdere i ettertid. Her som på flere andre punkter i saken er faren for etterpåklokskap til stede. Uten å konkludere med at daglig leder har brutt sine plikter etter bestemmelsen, peker vi på forhold som isolert sett kan trekke i retning av at selskapet ved daglig leder ikke har hatt tilstrekkelig kontroll over egen økonomi. Daglig leder må etter vårt syn tåle kritikk for måten formuesforvaltningen ble ordnet på. Når det gjelder orientering av styret etter § 6-15 (1), har vi igjen pekt på uklarheter i de budsjetteringsprinsipper som ble anvendt og på det forhold at styret ikke ble innkalt til møte mellom mai og november 2004.

Når det gjelder årsakene til at det oppstod et behov for tilleggsbevilgninger, bør Regjeringsadvokaten, som er et advokatkontor, være varsomme i sine uttalelser. Under punkt 7 gjennomgår vi likevel enkelte forhold som vi antar er vesentlige. Selskapets virksomhet nødvendiggjorde pådragelse av kostnader før vesentlige inntektsposter kunne sikres. Dette innebar risiko. For oss fortoner det seg slik at dels har vurderingen av hvilke inntekter man har kunnet oppnå vært varierende og usikker. Dels mener vi at selskapet for sent trakk den ubehagelige konklusjonen som negativ utvikling tilsa. Her frykter vi at det har spilt inn at selskapet ikke har hatt den ønskelige oversikt over den økonomiske utviklingen.

Endelig omtaler vi i punkt 8 enkelte særlige temaer som ikke er forbundet med de forhold som så langt er drøftet. Vi konkluderer i punkt 8.1 med at selskapet var omfattet av regelverket for offentlige anskaffelser, og at regelverket i hvert fall for en del anskaffelser ikke er fulgt. I punkt 8.2 omtaler vi ansattes bruk av selskapets kredittkort som nødvendiggjorde opprettelse av låneavtale mellom selskapet og vedkommende ansatt, fordi det i en del tilfeller ikke kunne påvises at forbruket var benyttet til selskapsrelaterte forhold. Punkt 8.3 gjelder kreditt til ansatte, herunder til daglig leder. Punkt 8.4 gjelder forholdet til det selskapet som sto for regnskapsførsel m.v., der vi omtaler forskuddsbetaling og manglende avregning.

Det har ikke vært vår oppgave å vurdere om sviktende etterlevelse av selskapslovgivningens krav kan ha, og eventuelt bør lede til, rettslige konsekvenser, det være seg erstatningsrettslige eller strafferettslige. Vi har for ordens skyld likevel innledningsvis under pkt 1.2 minnet om at det rettslig sett ikke er noen automatisk sammenheng mellom på den ene side det forhold at asl's regler ikke på alle punkter er etterlevd, og på den annen side slike mulige rettslige konsekvenser."

Som tidligere forutsatt vil Stortinget få en endelig redegjørelse om saken når selskapets sluttregnskap foreligger i 2007.

Kap. 3320 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	94	287	90
03	Refusjon	268		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	231		
18	Refusjon av sykepenger	297		
	Sum kap. 3320	890	287	90

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Norsk kulturråd, jf. kap. 320, post 01.

Post 03 Refusjon

Posten gjelder refusjon fra EU i forbindelse med Norsk kulturråds arbeid som kontaktpunkt for EUs kulturprogram, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 321 Kunstnerformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	12 999	15 034	15 756
72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, *overslagsbevilgning*	11 725	12 290	12 757
73	Kunstnerstipend m.m., *kan overføres*	92 272	91 256	95 124
74	Garantiinntekter, *overslagsbevilgning*	86 105	85 738	90 944
75	Vederlagsordninger	99 323	104 156	108 114
	Sum kap. 321	302 424	308 474	322 695

Kapitlet omfatter statsstipend, stipend og garantiinntekter til kunstnere og vederlag til stipendkomiteene. I tillegg omfatter kapitlet bibliotekvederlag, visningsvederlag, utstillingsstipend og vederlag for framføring av musikk i gudstjenester og seremonier i Den norske kirke og registrerte trossamfunn.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke utgiftene til statsstipendiater. Departementet fremmer forslag om nytt statsstipend til Walid al-Kubaisi og Morten Wessel Krogstad.

Bevilgningen dekker også utgifter på 1 mill. kroner til en kartlegging av kunstneres levekår.

Post 72 Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, overslagbevilgning

Bevilgningen under posten går til stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet tildeles alle studenter som er berettiget til studiefinansiering fra Statens lånekasse for utdanning og som uteksamineres fra de utdanningsinstitusjonene som omfattes av forskrift om stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet utgjør 26,6 pst. av den årlige basisstøtten som alle studenter i fulltidsutdanning kan få gjennom Lånekassen, multiplisert med antall år i det normerte studieløpet for den respektive utdanningen. Studenter som tar avkortet utdanningsløp kan også på nærmere vilkår og etter særskilt søknad tildeles avkortet stipend.

Statens kunstnerstipend, som er sekretariat for Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere, har ansvaret for administrasjonen av ordningen. Statens kunstnerstipend baserer stipendtildelingen på innsendte opplysninger fra de aktuelle utdanningsinstitusjonene og fra Statens lånekasse for utdanning.

Post 73 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til æresstipend/-lønn, stipend for eldre fortjente kunstnere, arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, reise-, studie- og vikarstipend, etablerings- og materialstipend, samt fire stipend til nordiske forfattere.

Det er 219 ordinære arbeidsstipend og 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere i 2006.

Det foreslås opprettet to nye ordinære arbeidsstipend i 2007. Arbeidsstipendets størrelse foreslås økt fra kr 163 500 til kr 168 500 per år. Det tas sikte på å tildele kritikere kvote for arbeidsstipend i forbindelse med fordelingen av midlene for 2007.

Stipendkomiteene innstiller antall stipend og stipendbeløp innenfor de rammene som er gitt og de maksimumsbeløpene som departementet har fastsatt for ulike typer av såkalte diverse stipend (reise- og studiestipend, materialstipend, etableringsstipend mfl.).

Tre æresstipend og en æreslønn à kr 200 000 videreføres i 2007.

Det er regnet med 281 stipend for eldre fortjente kunstnere. Stipendet er på kr 20 000.

Bevilgningen dekker også utgifter til de ulike stipendkomiteene som gir sakkyndig innstilling til Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere om fordeling av midlene.

Post 74 Garantiinntekter, overslagsbevilgning

Gjennom garantiinntektsordningen gis kunstnere tilsagn om garantert inntekt fram til pensjonsalder, under forutsetning av at kunstneren opprettholder sin kunstneriske aktivitet. Tilskuddet avkortes i forhold til annen inntekt.

Den maksimale garantiinntekten svarer til lønnstrinn 1 i statens lønnsregulativ, med et fradrag på 65 pst. av annen inntekt to år før. Det er regnet med garantiinntekt til 507 kunstnere.

Post 75 Vederlagsordninger

Posten omfatter bibliotekvederlag, visningsvederlag, utstillingsstipend og vederlag for framføring av musikk innen Den norske kirke og øvrige trossamfunn.

Bibliotekvederlag

Staten betaler et årlig kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt her i landet og som disponeres til utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov av 29. mai 1987. Bibliotekvederlaget er et kulturpolitisk tiltak som skal stimulere til skapende arbeid, i første rekke forfattervirksomhet. Vederlaget fordeles til godkjente fond som forvaltes av opphavsmannsorganisasjoner innenfor de områdene loven omfatter. Fondene fordeler vederlaget videre til opphavsmenn, bl.a. som stipend etter søknad. Fordelingen mellom fondene avtales mellom de forhandlingsberettigede opphavsmannsorganisasjonene. Det ble i 2004 inngått avtale om bibliotekvederlag mellom departementet og organisasjonene for perioden 2005-2007.

Visningsvederlag

Staten betaler årlig et kollektivt vederlag for offentlig visning av norsk og samisk billedkunst, fotografisk kunst og kunsthåndverk i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie. Ordningen er regulert i lov av 28. mai 1993.

Vederlaget fordeles til godkjente fond som forvaltes av opphavsmannsorganisasjoner innen de områder loven gjelder. Avtalen om visningsvederlag for perioden 2003-2005 fornyes automatisk for ett år av gangen inntil den sies opp skriftlig.

Utstillingsstipend

Norsk kulturråd administrerer ordningen som skal gi billedkunstnere, kunsthåndverkere og fotografer bedre betingelser i deres arbeid med utstillinger og heve kvaliteten og styrke profesjonaliteten i utstillingsvirksomheten i kommuner og fylkeskommuner.

Vederlag for musikk brukt i gudstjenester m.m.

Det inngås årlig avtale mellom Kultur- og kirkedepartementet og TONO om vederlag for framføring av musikkverk med eller uten tekst som skjer innen Den norske kirke og registrerte trossamfunn. Vederlaget omfatter framføring ved alle gudstjenester og seremonier, jf. bestemmelsene i åndsverkloven om at en rettighetshaver har krav på et vederlag av den ansvarlige når et verk gjøres tilgjengelig for allmennheten.

Rapport 2005

Statsstipendiater

I 2005 var det 33 aktive stipendiater i statsstipendiatordningen. Én stipendiat hadde permisjon. I tillegg mottok 11 stipendiater over 67 år et fast stipendbeløp i henhold til tidligere ordning.

Stipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til departementet.

Stipend basert på gjennomført utdanning

Stipend basert på gjennomført kunstutdanning tildeles ferdig uteksaminerte kunststudenter fra en rekke høyere norske kunstutdanningsinstitusjoner. Totalt antall tildelinger i 2005 var 206. Stipendbeløpet var på kr 21 280 multiplisert med antall år i det normerte studieløpet.

Kunstnerstipend og garantiinntekter

Det ble opprettet 10 nye ordinære arbeidsstipend i 2005, slik at totalt antall var 215. 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere ble videreført i 2005. Stipendbeløpet for begge stipendtyper var på kr 163 500. I 2005 ble det bevilget 11,7 mill. kroner til diverse stipend (reise-, studie-, etablerings-, materialstipend mfl.).

Det ble fordelt 33 garantiinntekter til erstatning for kunstnere som var gått ut av ordningen.

Tabell 6.3 Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2004 og 2005 på de ulike kunstnergruppene:

	Antall				(i 1000 kr)	
	Garanti-inntekter 2004	Garanti-inntekter 2005	Arbeids-stipend[1] 2004	Arbeids-stipend[1] 2005	Diverse stipend[2] 2004	Diverse stipend [2] 2005
Billedkunstnere	269	267	101	103	2 227	2 303
Kunsthåndverkere	98	98	49	49	1 515	1 567
Skjønnlitterære forfattere	43	40	51	54	1 357	1 403
Barne- og ungdomsbokforfattere	10	10	8	8	494	511
Dramatikere	2	2	7	7	435	450
Oversettere	2	2	6	6	356	368
Faglitterære forfattere	3	3	2	2	68	70
Musikere/sangere/dirigenter	20	20	29	30	1 099	1 136
Komponister	13	13	11	12	293	303
Populærkomponister	1	1	11	12	420	434
Skuespillere	10	10	18	20	584	604
Sceneinstruktører	2	2	5	5	180	186
Scenografer	2	2	4	4	155	160
Teatermedarbeidere					48	50
Dansekunstnere	21	21	24	24	559	578
Kritikerlagene					91	94
Journalister					54	56
Fotografer	9	9	10	10	322	333
Filmkunstnere	2	2	14	14	356	368
Arkitekter	3	3			61	63
Interiørarkitekter	3	3		1	56	58
Diverse andre	1	1	16	15	430	445
Folkekunstnere			6	6	191	197
Sum	514	509	372	382	11 351	11 737

[1] Gjelder både arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere.

[2] Posten omfatter følgende stipendordninger: reise eller studie-, vikar-, material-, etableringsstipend og etableringsstipend for skjønnlitterære forfattere og oversettere .

Vederlag

Bibliotekvederlaget blir fordelt til fond og videre-fordelt bl.a. som stipend. Den innbyrdes fordelingen mellom fondene bestemmes av opphavsmannsorganisasjonene. For 2005 ble det utbetalt 67,5 mill. kroner. Det er inngått avtale mellom staten og 23 opphavsmannsorganisasjoner om bibliotekvederlag for perioden 2005-2007.

I 2005 ble det fordelt 26,5 mill. kroner som visningsvederlag til godkjente fond. Fordelingen av vederlagsmidlene fra fondene foretas av de forhandlingsberettigede organisasjonene.

Det ble overført 1,4 mill. kroner i vederlag til TONO i 2005 for framføring av musikk ved gudstjenester og seremonier.

I 2005 ble det gitt tilskudd på til sammen 3,8 mill. kroner til utstillingsstipend som ble fordelt av Norsk kulturråd.

Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	24 792	10 545	10 872
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	538		
50	Utsmykking av offentlige bygg	9 675	12 776	10 680
72	Knutepunktinstitusjoner	33 016	2 224	2 809
73	Nasjonalmuseet for kunst	156 292	183 810	198 795
75	Offentlig rom, arkitektur og design	20 541	20 924	25 219
77	Henie Onstad Kunstsenter	5 880	6 195	6 930
78	Ymse faste tiltak	42 448	42 453	48 266
	Sum kap. 322	293 182	278 927	303 571

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Utsmykkingsfondet for offentlige bygg, stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst, stiftelsen Henie Onstad Kunstsenter og en knutepunktinstitusjon med ansvar for formidling av billedkunst og kunsthåndverk. Videre omfatter kapitlet en rekke mindre institusjoner og tiltak som formidler billedkunst og kunsthåndverk. Innenfor kapitlets område faller også utstillingsvederlag og tiltak rettet mot offentlig rom, arkitektur og design.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter til Utsmykkingsfondet for offentlige bygg.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Utsmykkingsfondet får i merinntekt under kap. 3322, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Utsmykking av offentlige bygg

Bevilgningen skal benyttes til kunstnerisk utsmykking av kommunale og fylkeskommunale bygg, herunder utsmykking av offentlige uterom, samt til innkjøpsordningen for utsmykking av leiebygg og eldre statsbygg. Midler til utsmykking av statlige bygg tildeles av Fornyings- og administrasjonsdepartementet gjennom Statsbygg, og kommer i tillegg til rammen under post 50.

I bevilgningsforslaget er det lagt inn en økning på 1,0 mill. kroner til generell styrking av utsmykkingsordningene. Nedgangen i forhold til 2006 skyldes at det i 2006 ble lagt inn en engangsbevilgning under denne posten på 3,45 mill. kroner til å reise et minnesmerke i Norge etter flodbølgekatastrofen i Sørøst-Asia.

Departementet fremmer forslag om at Utsmykkingsfondet for offentlige bygg får fullmakt til å gi tilsagn om tilskudd til kunstnerisk utsmykking for inntil 8,4 mill. kroner utover bevilgningen i 2007, jf. forslag til vedtak III.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen skal dekke driftsutgifter for knutepunktinstitusjonen Nordnorsk kunstnersenter. Tilskuddet foreslås økt med nær 0,6 mill. kroner, hvorav 0,5 mill. kroner er øremerket Lofoten internasjonale kunstfestival (LIAF). Det forutsettes at Nordnorsk Kunstnersenter inngår et nært samarbeid med LIAF, og at man på sikt vurderer en konsolidering av de to institusjonene, sett i sammenheng med realisering av et nytt kulturhus i Svolvær.

Post 73 Nasjonalmuseet for kunst

Nasjonalmuseet skal være landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forsking og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design. Det nasjonale ansvaret omfatter også en landsdekkende kunstformidling. Museet skal være en serviceinstitusjon og kunnskapsbank for de visuelle kunstartene. Museet skal samhandle nært med de regionale kunstinstitusjonene. Internasjonalt forutsettes museet å ha en bred kontaktflate. Museet skal både ta vare på kulturarven innenfor sine fagområder og være en nyskapende møteplass for opplevelse, forståelse og ivaretakelse av de visuelle kunstartene.

Den store utfordringen de kommende årene er å finne løsninger på de betydelige bygningsmessige behovene. For det første er de nåværende utstillingsarealene altfor små til å muliggjøre at en rimelig del av samlingene til enhver tid er tilgjengelige for publikum. Dessuten er store deler av utstillingsarealet, særlig i den gamle nasjonalgalleribygningen, meget utilfredsstillende med hensyn til klimakontroll og andre sikringsmessige behov. Med tanke på de nasjonale verdier de utstilte objektene representerer, er dette en uholdbar situasjon. For det tredje har museet også utilfredsstillende, upraktiske og uoversiktlige magasinforhold med samlinger spredd på en rekke lokaliteter.

Nasjonalmuseets virksomhet på arkitekturfeltet skal i 2007 flytte inn på Bankplassen 3 i et rehabilitert bygg med ny paviljong tegnet av Sverre Fehn. Paviljongen finansieres av Jens Ulltveit-Moe. Rehabiliteringen av det eksisterende bygget på Bankplassen 3 finansieres av Kultur- og kirkedepartementet gjennom økt husleietilskudd til museet. Bevilgningsforslaget på 198,8 mill. kroner innebærer en økning på nærmere 15 mill. kroner, hvorav 8 mill. kroner skal gå til dekning av husleieutgifter i forbindelse med at Bankplassen 3 tas i bruk.

Post 75 Offentlig rom, arkitektur og design

Midlene under denne posten skal i hovedsak gå til dekning av kostnader ved driften av Norsk Form og til prosjekter institusjonen har ansvaret for. Bevilgningen omfatter også tilskudd til stiftelsen ROM for kunst og arkitektur samt til enkelte andre tiltak og prosjekter innenfor området offentlig rom, arkitektur og design.

Norsk Form og Norsk Designråd er samlokalisert i Norsk Design- og Arkitektursenter og vil sammen kunne skape en arena for formidling av og debatt om design, samtidsarkitektur, byplanlegging og byutvikling. Departementet foreslår et tilskudd på om lag 22,2 mill. kroner til Norsk Form. Tilskuddet er styrket med 1,5 mill. kroner som et ledd i en strategi for bedre synliggjøring og styrking av design i offentlig sektor.

I bevilgningsforslaget under denne posten er det videre lagt inn en økning på 2,0 mill. kroner til styrking av arbeidet ved byformsentra og andre miljøer som arbeider med arkitektur, kunst og design i lokal og regional utvikling. Denne avsetningen inngår sammen med styrkingen av Norsk Form som en del av regjeringens handlingsplan for kultur og næring, jf. programkategoriomtalen.

Post 77 Henie Onstad Kunstsenter

Bevilgningen til Henie Onstad Kunstsenter skal dekke deler av kostnadene ved den museumsfaglige driften. Tilskuddet er for 2007 foreslått økt med 0,7 mill. kroner til styrking av utstillingsvirksomheten. Det er en forutsetning for økningen at Bærum kommune gjenoppretter sitt tidligere tilskuddsnivå til Henie Onstad Kunstsenter, og i tillegg legger inn en økning tilsvarende økningen fra Kultur- og kirkedepartementet.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak innenfor feltet formidling av billedkunst og kunsthåndverk. Det er lagt inn følgende økninger i bevilgningsforslaget for 2007:

- Bergen Kunsthall/Festspillutstillingen i Bergen: 0,6 mill. kroner til styrking av driften
- Nettsted for unge kunstnere Trafo.no: 0,3 mill. kroner til styrking av driften
- Norske Kunstforeninger: 0,5 mill. kroner til utdanningstilbud til medlemsforeningene
- Office for Contemporary Art Norway (OCA) – tilskuddet er styrket med 1,5 mill. kroner til arbeidet med å stimulere interessen for norsk kunst i utlandet, bl.a. ved økt norsk deltakelse på store internasjonale kunstmønstringer og

biennaler samt etablering av besøksprogram for utenlandske kuratorer og kunstnere, og internasjonale seminarer arrangert i Norge. Dette tiltaket inngår som en del av regjeringens handlingsplan for kultur og næring, jf. programkategoriomtalen
- Tegnerforbundet: 0,2 mill. kroner til formidling/styrking av staben
- Vestfossen kunstlaboratorium: 0,5 mill. kroner som førstegangsstøtte over statsbudsjettet
- Espolin-jubileum: 0,5 mill. kroner til markeringsaktiviteter i jubileumsåret
- Galleri Bomuldsfabriken: 0,3 mill. kroner til styrking av driften.

Departementet vil se nærmere på den framtidige organiseringen av Nordisk Kunstnarsenter Dalsåsen i lys av de pågående prosesser og endringer knyttet til det nordiske kultursamarbeidet.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2007 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Inngåelse av avtale om forsikringsansvar

Ordningen med statlig forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger som skal vises i Norge, gjør det mulig å arrangere utstillinger av høy kvalitet som vanskelig kunne vært vist dersom utstillingsinstitusjonene skulle ha betalt vanlig forsikringspremie. Ordningen har dermed stor kulturpolitisk betydning.

Departementet foreslår at rammen for det samlede forsikringsansvaret i 2007 settes til 2 000 mill. kroner, jf. forslag til vedtak IV.

ABM-utvikling administrerer ordningen. Forslag om forsikringsansvar på over 10 mill. kroner må avgjøres av Kongen. Forsikringsansvar under 10 mill. kroner avgjøres av Kultur- og kirkedepartementet.

Utstillingsinstitusjonene har et egenandelsansvar på kr 200 000. Departementet har ikke fått krav om utbetaling så lenge ordningen har eksistert.

Rapport 2005

For alle institusjonene på billedkunstområdet gjelder det at de skal sikre at flest mulig får tilgang til, forståelse for og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur av god kvalitet. Rapporten omhandler aktivitets- og økonomiresultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen på billedkunstfeltet.

Tabell 6.4 Økonomiske nøkkeltall for billedkunstinstitusjoner i 2005[1]

(i 1 000 kr)

Tiltak	Statstilskudd (KKD)	Reg. driftstilskudd	Andre inntekter	Driftskostnader	Driftsres.	Årsresultat	Egenkapital	Antall årsverk
Nordnorsk Kunstnersenter [2]	1 691	725	1 366	4 145	- 363	- 368	- 372	7
Nasjonalmuseet for kunst [3]	155 680		34 380	177 028	13 032	13 543	44 480	143
Henie-Onstad Kunstsenter [4]	5 880	7 472	8 761	22 963	- 850	13 882	63 622	17

[1] Flere kunstmuseer er fra 2006 overført til kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket. Rapport om virksomheten i 2005 er å finne under det kapitlet.

[2] Det negative drifts- og årsresultatet skyldes i all hovedsak omlegging av regnskapsrutiner og ekstraordinær avsetting til mulige tap. Årsresultatet er belastet egenkapitalen.

[3] Drifts- og årsresultatet til Nasjonalmuseet for kunst skyldes en donasjon på 12,4 mill. kroner øremerket forskning og utvikling. Donasjonen er gitt i den hensikt å frigjøre midler fra museets ordinære driftsbudsjett til prosjektering og bygging av paviljongen på Bankplassen 3.

[4] Regnskapet til Henie Onstad Kunstsenter viser et negativt driftsresultat, men likevel et regnskapsmessig overskudd. Dette skyldes inntekt på 14,1 mill. kroner ved salg av et maleri fra samlingen samt 0,6 mill. kroner i avkastning på disse midlene. Egenkapitalen avspeiler en forsiktig bokført verdi av bygget (fastsatt ved stiftelsens etablering i 1968 og ikke justert siden), pluss utviklingsfondet samt de verdier som er skapt gjennom virksomhetens drift. Bygget eies av stiftelsen.

Kilde: Institusjonenes årsrapporter/årsmeldinger og årsregnskap

For de fleste billedkunstinstitusjoner er store deler av driftsmidlene knyttet opp til faste utgifter som lønninger, husleie, løpende vedlikehold og drift av bygninger og samlinger. For den enkelte institusjonen kan aktiviteten og de økonomiske resultatene variere fra et år til et annet.

Nasjonalmuseet for kunst

2005 var det andre ordinære driftsåret for Nasjonalmuseet. Nasjonalmuseets administrasjon ble samlokalisert til Kristian Augusts gate 23 i april 2005, der museets nye bibliotek åpnet 1. september. Arkitekturmuseet flyttet ut av Kongens gate 4 i april 2005 og skal benytte andre utstillingslokaler i museet inntil åpning av Bankplassen 3 i 2007. Tullinløkka ble omgjort fra parkeringsplass til utstillingsarena for kunst med etableringen av Kunsthallen og "Kyss Frosken!", som var museets bidrag til Norges 100-årsmarkering.

Riksutstillinger ble integrert i Nasjonalmuseet 1. juli 2005. Som følge av dette overtok Nasjonalmuseet ansvaret for den landsdekkende formidlingen av kunst. Museet har skissert hvordan dette ansvaret skal ivaretas i to dokumenter som ble utarbeidet i 2005: "Handlingsplan for landsdekkende formidling av billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design" og "Landsdekkende formidling – konkretisering av oppgaver".

2005 var et år med høy utstillingsaktivitet i Nasjonalmuseet. Museet hadde 20 utstillinger i Oslo, 21 utstillinger på turne og den store manifestasjonen "Kyss Frosken!". Museet åpnet også tre nye og mye omtalte basisutstillinger. Det samlede besøkstallet for museet var 689 413, en økning på over 25 pst. fra 2004. I tillegg kommer over 95 000 besøkende til det landsdekkende programmet. Museet hadde 143 faste årsverk.

Internt var 2005 preget av flytting til Kristian Augusts gate 23, omorganisering og oppbygging av fellesfunksjoner og styringssystemer. Planleggingen av byggeprosjektet i Tullinløkka-området var også en sentral oppgave, og museet nedsatte bl.a. tre interne brukergrupper og utarbeidet funksjonsanalyse og romprogram for byggeprosjektet.

Utsmykkingsfondet

Utsmykkingsfondet skal sikre at kunst av høy kvalitet preger offentlige bygg og rom. Gjennom arbeidet innenfor tre hovedområder – skape, forvalte, formidle – bidrar fondet til at kunst når flest mulig i Norge. Dette skjer bl.a. gjennom forvaltningen av tre ulike utsmykkingsordninger som sørger for at det skapes kunst i statlige bygg, for statsinstitusjoner i leiebygg samt i kommunale- og fylkeskommunale bygg og offentlige uterom.

Utsmykkingsfondet hadde i 2005 i alt 241 prosjekter i arbeid, herav 73 i statlige bygg, 137 i kommunale og fylkeskommunale bygg og 19 i offentlige uterom. Samlede utbetalinger til utsmykkingsprosjekter i regi av fondet i 2005 var 26 mill. kroner – en økning på ca. 4 pst. i forhold til 2004. Aktivitetsøkningen har vært størst innen utsmykking av statlige bygg, og den skyldes bl.a. utvidet bruk av konkurranser samt at de store utsmykkingsprosjektene som ble igangsatt i 2002 og 2003, har vært i en intensiv fase. Fondets virksomhet var i 2005 fortsatt preget av de store utsmykkingsprosjektene Nytt Operahus og Forsvarsbygg Utbyggingsprosjekt. Prosjektet Nytt Operahus alene har et budsjett på 34,0 mill. kroner og består av en rekke delutsmykkingsprosjekter som grunnstein, foajé, sceneteppe, osv. Det var stor interesse knyttet til offentliggjøringen av vinnerne av utsmykkingkonkurransene av både foajé og sceneteppe i 2005. To andre store utsmykkingsprosjekter som fondet har arbeidet med de siste årene, Eidsvoll 1814 og Nobels Fredssenter, ble ferdigstilt. Utsmykkingsfondet fikk også i oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet å gjennomføre et minnested over ofre etter tsunamikatastrofen i Sørøst-Asia. Oppdraget ble påbegynt i 2005.

Det ble i 2005 registrert 10 avsluttede prosjekter under ordningen for statlige bygg, og 28 under utsmykkingsordningen for kommunale og fylkeskommunale bygg. Fire prosjekter om utsmykking av offentlige uterom ble ferdigstilt i 2005. I forbindelse med ordningen for innkjøp av kunst til statlige leiebygg og eldre statsbygg ble det utlyst 3,5 mill. kroner samlet for 2004 og 2005. Av 35 søknader under denne ordningen var det 12 som fikk tilslag.

Kunstverkene som fondet produserer for utsmykking av statlige bygg, blir nå forvaltet gjennom skriftlige avtaler som inngås med brukeretatene og ved registrering i fondets database og billedarkiv. I forbindelse med omorganisering og flytting av statlige virksomheter er det en stor utfordring å følge opp kunstens tilstand og plassering. Forvaltning av utsmykkinger vil være et prioritert område innenfor ressursene institusjonen disponerer. Omorganisering av statlige virksomheter, herunder Statsbygg, har, og vil i økende grad ha, stor innvirkning på Utsmykkingsfondets virksomhet og arbeidsform.

Norsk Form

Stiftelsen Norsk Form arbeider for å skape større forståelse og samordnet innsats for arkitektur, design og offentlig rom. Det offisielle Designåret 2005 som ble gjennomført av Norsk Form, Norsk Designråd og Innovasjon Norge, dominerte Norsk Forms agenda med en rekke aktiviteter, bl.a. utstillinger, foredrag, konferanser, diskusjonsmøter og prosjekter, til sammen 53 ulike arrangementer. Innefor rammen av Designåret ble det lagt vekt på å formidle prosjektet "Design uten grenser" og

med dette sette fokus på designernes prosessuelle kompetanse og samfunnsnytte.

Virksomheten var ellers innrettet etter institusjonens nye formålsparagraf, som bl.a. innebærer omlegging til en mer samfunns- og brukerrelatert vinkling. Etter samlokaliseringen av Norsk Form og Norsk Designråd i Norsk Design- og Arkitektursenter har man arbeidet videre med å utvide samspillet mellom kultur og næring og skape flere muligheter for et økt aktivitetsnivå på feltene arkitektur og design. Norsk Form la vekt på formidlingsarbeid for både smale faggrupper og et bredt publikum, inkludert barn og unge, gjennom seminarer, publikasjoner, utstillinger, konferanser og nettverksbygging. Både Statens Designkonkurranse og Designernes Høstutstilling ble gjennomført i 2005.

Institusjonen administrerte for femte år på rad bruken av Villa Stenersen som et senter for arkitektur, design og estetikk, der både publikum og fagmiljøene har adgang. Det ble avholdt en rekke omvisninger, foredrag og seminarer i villaen, bl.a. samtaleserier om design og om transformasjon av byområder/bysamfunnet. Norsk Forms mandat vedrørende Villa Stenersen er foreløpig forlenget ut 2006.

Tilgjengelighet og formidling

Tabell 6.5 Antall besøkende i 2003-2005 ved billedkunstinstitusjoner

			Antall besøkende[1]
Institusjon	2003	2004	2005
Nasjonalmuseet for kunst [2]	544 357	594 573	689 413
Riksutstillinger[3]	181 342	220 033	95 000
Nordnorsk Kunstnersenter	6 456	13 178	9 021
Henie Onstad Kunstsenter	79 240	70 820	57 666
Totalt	811 395	898 604	851 100

1 Institusjonene har ulike systemer for å registrere antallet besøkende på utstillingsarrangementer. Dessuten holdes en del arrangementer i fellesrom som kulturhus, sykehus, biblioteker, foajéer, parker o.l., noe som gjør det vanskelig å registrere eksakte besøkstall. Noen institusjoner viser til at besøkstallene antakelig er høyere enn oppgitt.

2 Besøkstallet for Nasjonalmuseet for kunst for 2003, 2004 og 2005 omfatter besøkstallene ved de fire institusjonene som gikk inn i stiftelsen fra 1. juli 2003: Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Kunstindustrimuseet i Oslo og Norsk Arkitekturmuseum.

3 Vandreutstillingene til Riksutstillinger er fra juli 2005 integrert i Nasjonalmuseets program for landsdekkende formidling, men publikumstallene for 2005 er angitt her separat for sammenligningens skyld. Det må bemerkes at besøkstallet for 2005 avspeiler Nasjonalmuseets meget strenge tellesystem, spesielt når det gjelder besøkende i fellesrom som kulturhus, sykehus, biblioteker, foajeer, parker, etc.

Institusjonene har barn og unge som en prioritert målgruppe i sine formidlingstilbud. Som følge av at Riksutstillingers virksomhet ble integrert i Nasjonalmuseet i 2005, ble tildelingen på 2 mill. kroner til aktiviteter i Den kulturelle skolesekken også overført til Nasjonalmuseet, og museet videreførte den omfattende satsingen på kunstformidling i skolene. I tillegg fikk Nordnorsk Kunstnersenter og Norsk Form tildelt midler fra Den kulturelle skolesekken for å arbeide med formidling av kunst og kultur til grunnskoleelever i hele landet.

Både Utsmykkingsfondet og Norsk Form arbeider målrettet med å heve barn og unges estetiske bevissthet gjennom utsmykking og utforming av skoler/skoleanlegg.

Ny teknologi har gitt institusjonene på området en ny mulighet både til katalogisering og formidling. Flere institusjoner lager egne nettutstillinger og bruker Internett aktivt til å nå publikum. Utsmykkingsfondets kunstverkdatabase inneholder informasjon om nærmere 740 statlige bygg/prosjekter som inkluderer over 5 470 kunstverk utført med midler fra fondet i perioden fra 1977 til i dag.

Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	2 388	200	208
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	32		
18	Refusjon av sykepenger	61		
	Sum kap. 3322	2 481	200	208

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak inntekter knyttet til utsmykkingsprosjekter i regi av Utsmykkingsfondet, jf. kap. 322, post 01.

Kap. 323 Musikkformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	138 015	124 515	134 659
70	Nasjonale institusjoner	155 861	161 886	172 038
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	117 177	124 476	134 706
72	Knutepunktinstitusjoner	29 137	35 808	40 669
74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	13 841	14 113	17 649
78	Ymse faste tiltak	28 585	48 088	61 365
	Sum kap. 323	482 616	508 886	561 086

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Rikskonsertene, tilskudd til to nasjonale symfoniorkestre, fem region-/landsdelsorkestre og ni festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Kapitlet omfatter også tilskudd til faste tiltak på musikkområdet. I tillegg bevilges det midler til musikkformål over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 50 Norsk kulturfond og post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Rikskonsertene.

Rikskonsertene har i samarbeid med fylkeskommunene ansvaret for skolekonsertordningen. Alle kommuner får tilbud om skolekonserter for sine grunnskoleelever.

Rikskonsertene er også produsent og leverandør av kvalitetskonserter innenfor alle musikksjangrer til konsertarrangører over hele landet. Rikskonsertene, som skal legge til rette for kunstnerisk og formidlingsmessig utvikling og nyskaping, bestiller årlig en rekke nye verk fra skapende kunstnere og engasjerer et stort antall musikere fra alle deler av landet og fra utlandet. INTRO-programmene lanserer unge norske utøvere innenfor klassisk musikk, jazz og folkemusikk. Det legges økende vekt på dialog med lokale konsertarrangører om repertoar og markedsføring for å øke publikumsoppslutningen om offentlige konserter. Rikskonsertene utfører også internasjonale representasjons-, rådgivnings- og operative oppgaver innen musikkfeltet, i samarbeid med Utenriks-

departementet og NORAD. For tiden gjennomføres bl.a. større programmer i det sørlige Afrika, Palestina, Nepal og India.

Bevilgningen til Rikskonsertene er økt med 10,1 mill. kroner, hvorav 5,4 mill. kroner er omdisponert fra tilskuddsordningen for lokale konsertinitiativ under kap. 320, post 74. Midlene skal nyttes til offentlig konsertvirksomhet over hele landet, herunder til satsingen Hele Norge Synger.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Rikskonsertene får i merinntekter under kap. 3323, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter tilskudd til Oslo-Filharmonien og til Stiftelsen Harmonien i Bergen. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse to orkestrene.

Orkesterselskapene har plikt til å la NRK sende, gjøre opptak av og produsere konserter på samme vilkår som tidligere.

Tilskuddene til Oslo-Filharmonien og Stiftelsen Harmonien er økt med hhv. 5,2 mill. kroner og 4,9 mill. kroner, noe som innebærer en reell styrking av orkestrenes økonomiske ramme. Styrkingen av Harmonien i 2007 må også sees i sammenheng med 100-årsminnet for Edvard Grieg.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Oslo-Filharmonien	85 142	90 378
Stiftelsen Harmonien	76 744	81 660
Sum	161 886	172 038

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Trondheim Symfoniorkester og Stavanger Symfoniorkester har plikt til å la NRK sende, gjøre opptak av og produsere konserter etter samme vilkår som tidligere.

Tilskuddet til alle region-/landsdelsorkestrene er økt for 2007, herunder:

- Stavanger Symfoniorkester: 3,5 mill. kroner
- Trondheim Symfoniorkester: 3,1 mill. kroner
- Stiftelsen KSO - Kristiansand Symfoniorkester: 1,9 mill. kroner.

Stavanger Symfoniorkester har en treårig avtale med Stavanger2008 om etablering av kirkemusikkensemblet Sounds from the Catheral. Det er en forutsetning for den statlige tilskuddsøkningen at avtalen blir iverksatt. Trondheim Symfoniorkester samarbeider med TrondheimSolistene om et treårig forsøksprosjekt som vil gi økt besetning og økt produksjon av symfoniske konserter. Trondheim Symfoniorkester og TrondheimSolistene videreføres som selvstendige virksomheter, jf. omtale under post 78.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Trondheim Symfoniorkester	41 457	44 532
Stavanger Symfoniorkester	38 389	41 848
Stiftelsen KSO - Kristiansand Symfoniorkester	24 364	26 290
Tromsø Symfoniorkester	10 968	11 885
Det Norske Blåseensemble anno 1734	9 298	10 151
Sum	124 476	134 706

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Det er satt av midler til å inngå avtaler om knutepunktstatus i løpet av 2007 for en bluesfestival og en rockfestival. Tilskuddet til Førde Internasjonale Folkemusikkfestival er styrket. Vurdering av hvilke festivaler som skal få slik status vil bli foretatt i løpet av 2007.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Festspillene i Bergen	12 496	12 972
Festspillene i Nord-Norge	7 050	7 318
Olavsfestdagene i Trondheim	4 904	5 090
Molde International Jazz Festival	4 219	4 379
Førde Internasjonale Folkemusikkfestival	2 039	2 616
Ultima Oslo Contemporary Music Festival	3 500	3 633
Festspillene i Elverum	1 600	1 661
Ny knutepunktfestival blues		1 500
Ny knutepunktfestival rock		1 500
Sum	35 808	40 669

Post 74 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge omfatter Musikk i Nordland, Musikk i Troms, Musikk i Finnmark, Nordnorsk Jazzsenter og Festspillene Turné. Staten dekker 75 pst. og regionen 25 pst. av det offentlige tilskuddet til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge, med unntak av tilskuddet til Festspillene Turné. Tilskuddet til Landsdelsmusikerordningen er økt med 3,5 mill. kroner ved omdisponering av midler som i 2006 ble gitt som tilskudd til Nordnorsk kulturråd, jf. omtale under kap. 320, post 78. 2 mill. kroner av økningen skal gå til styrking av Festspillene Turné.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak på musikkområdet.

Det er satt av 1 mill. kroner til etablering av en forsøksordning med klubbstøtte for arrangører og spillesteder i løpet av 2007.

Under forutsetning av at de respektive regioner yter et tilskudd som minst utgjør 40 pst. av det totale offentlige driftstilskuddet, gis det fra 2007 fast årlig statstilskudd til Trondheim Jazzorkester med 1 mill. kroner og Festspillene i Vestfold med 2 mill. kroner.

Griegselskapet i Oslo/Oslo Grieg Festival og TrondheimSolistene gis fast tilskudd med hhv. 0,1 mill. kroner og 0,4 mill. kroner. Det vises til omtale av samarbeidsavtale mellom TrondheimSolistene og Trondheim Symfoniorkester under post 71 ovenfor.

I anledning markeringen av 100-årsminnet for Edvard Grieg i 2007 har departementet lagt inn 4 mill. kroner som tilskudd til aktiviteter i regi av Grieg07. I tillegg er kap. 323, post 70 tilskudd til Bergen Filharmoniske Orkester permanent styrket med 2 mill. kroner i forbindelse med Griegjubileet, slik at det samlede tilskuddet blir på 6 mill. kroner.

Tilskuddet til arbeidet med etablering av et opplevelsessenter for pop og rock i Trondheim er økt med vel 1,5 mill. kroner. Dette skal også bidra til arbeidet med å forberede Rock City Namsos og de andre regionale samarbeidspartnerne. Tilskuddet til Nasjonal jazzscene er styrket med 1 mill. kroner. Tilskuddet til Norsk musikkråd, Norsk visearkiv og Norsk Jazzarkiv er også styrket.

Arbeidet med etablering av riksscene for folkemusikk og folkedans i Oslo videreføres. Departementet legger til grunn at denne scenen samlokaliseres med et regionalt senter for formidling av pop- og rockhistorie.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2007 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Rapport 2005

Resultatrapporten omfatter aktivitets- og økonomiresultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Rikskonsertene, orkestre med status som nasjonale institusjoner, region-/landsdelsinstitusjoner og festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Aktivitetstallene for 2005 er levert av Rikskonsertene og Norsk teater- og orkesterforening på oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet.

Rikskonsertene

I 2005 stod Rikskonsertene bak 9 436 konserter for et totalt publikum på 1 175 453. Av disse var 274 offentlige konserter, 8 548 skolekonserter og 614 barnehagekonserter. Repertoaret omfattet klassisk musikk, jazz, viser, pop, rock, norsk folkemusikk og verdensmusikk. En rekke produksjoner representerte møter mellom flere sjangrer. I skoleåret 2004/2005 ble 46 nye kommuner med i skolekonsertordningen. Utvidelsen finansieres med midler fra Den kulturelle skolesekken.

Formidlingen av offentlige konserter er basert på samarbeid med konsertmottakere over hele landet. Kulturhus, klubber og andre konsertarrangører innlemmer Rikskonsertenes tilbud i sine programmer for å styrke mangfoldet og kvaliteten i sine lokale konserttilbud.

Tabell 6.6 Antall konserter pr. fylke fordelt etter type konserter:

	2003			2004			2005		
Fylke	Skole-kons.	Barne-hage-kons.	Off. kons.	Skole-kons.	Barne-hage-kons.	Off. kons.	Skole-kons.	Barne-hage-kons.	Off. kons.
Østfold	301	44	25	351	20	13	321	20	10
Akershus	756		11	780		6	760		6
Oslo			42	329		42	610		43
Hedmark	330	20	12	340	20	6	243	20	5
Oppland	294	199	14	330	157	10	378	138	12
Buskerud	185	54	21	312	28	25	417	8	20
Vestfold	125		27	268		24	395		22
Telemark	324	113	24	336	109	25	312	84	23
Aust-Agder	222	80	9	218	80	8	234	80	17
Vest-Agder	141	20	13	252	20	10	374	20	12
Rogaland	391	101	26	344	140	34	372	74	27
Hordaland	971		19	1 018		21	1 103		17
Sogn og Fjordane	259	60	11	248	60	10	262	60	4
Møre og Romsdal	475		18	540		14	567		16
Sør-Trøndelag	261	40	11	387	36	13	477	50	6
Nord-Trøndelag	282	60	6	317	30	3	247	60	
Nordland	622		22	828		26	831		18
Troms	479		18	491		19	422		12
Finnmark	161		18	190		11	218		3
Svalbard	8		2	10		2	5		1
Sum	6 587	791	349	7 889	700	322	8 548	614	274

Kilde: Rikskonsertene.

Tilskuddsinstitusjonene

For 2005 er det for orkestrene oppgitt totale besøkstall, jf. tabell 6.8. De totale besøkstallene er viktige som mål på oppnåelse av hovedmålet om å gjøre musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig.

Festivaler og festspill har i større grad enn orkestrene åpne arrangementer der det bare kan gis anslag over publikumsbesøk. For å gi et mest mulig korrekt bilde av publikumstallet har departementet i tabell 6.9. for knutepunktinstitusjonene valgt å oppgi samlet publikumstall for arrangementer der det utstedes billetter. Tallet inkluderer også publikum med fribilletter og sponsorbilletter, dvs. billetter som inngår i markedsføring eller er betalt på annet vis.

Festivalene og festspillene hadde samlet 775 arrangementer i 2005. Arrangementene kan omfatte andre sjangrer enn musikk, bl.a. teater og dans.

Institusjonene avgir i tillegg en utvidet rapport til departementet om virksomheten, som inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

De syv orkestrene spilte i alt 664 konserter for tilnærmet 372 000 publikummere i 2005. Sett under ett er den totale aktiviteten og publikumsoppslutningen ved disse institusjonene stabil, selv om resultatet for den enkelte institusjon kan variere fra år til annet.

Alle de syv orkestrene har negativt åreresultat i 2005. Økte utbetalinger til pensjoner er en vesentlig del av årsaken til årsresultatet for orkestrene i Oslo, Stavanger og Kristiansand og for blåseensemblet i Halden.

To orkestre har negativ egenkapital. Egenkapitalen i Oslo-Filharmonien er per 31.12.2005 negativ med 6,5 mill. kroner. I tillegg til økningen i pensjonskostnadene er også balanseførte pensjonsforpliktelser økt. Det er viktig at orkesteret gjenoppretter balanse i økonomien og positiv egenkapital. Også for Tromsø symfoniorkester har den negative egenkapitalen økt. Departementet vil følge opp situasjonen i de to orkestrene særskilt.

Tabell 6.7 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2005:

Institusjon	Statlig drifts-tilskudd	Reg. drifts-tilskudd	Andre inn-tekter	Drifts-kost-nader	Drifts-res.	Års-resultat	Egen kap. pr. 31.12.05	Antall års-verk
Oslo-Filharmonien	83 435		30 667	118 638	- 4 536	- 4 207	- 6 461	128
Stiftelsen Harmonien	72 326		11 049	84 868	- 1493	-908	12 491	108
Trondheim Symfoniorkester	39 678	17 027	4 951	63 661	- 2 005	- 1 250	5 360	83
Stavanger Symfoniorkester	36 915	15 821	9 970	63 526	- 820	- 738	1 350	83
Kr.sand Symfoniorkester [1]	27 521	11 795	3 741	44 899	- 1 842	- 1 792	2 122	57
Tromsø Symfoniorkester	8 796	3 770	359	13 116	- 191	- 229	- 675	24
Det Norske Blåseensemble [1]	13 614	5 810	1 615	21 549	- 510	- 467	257	33
Festspillene i Bergen	11 275	7 663	18 865	39 583	- 1 780	- 1 524	709	12
Festspillene i Nord-Norge	6 915	2 964	3 509	12 811	577	657	3 143	5
Molde Int. Jazz Festival	4 137	2 754	13 859	18 757	1 993	1977	1888	5
Førde Int. Folkemusikk-festival	2000	1385	3 252	7 191	- 554	-548	303	3
Olavsfestdagene i Trondheim	4 810	3 213	13 567	21 463	127	170	1 620	7
Sum	311 422	72 202	115 404	510 062	-11 034	- 8 859	22 107	548

[1] Inkl. tilskudd til drift fra Forsvarsdepartementet.

Kilde: Institusjonenes årsregnskap 2005 og budsjettsøknader for 2007.

Tabell 6.8 Antall konserter og publikum i orkesterselskapene 2003-2005:

	Totalt antall konserter			Totalt antall publikum		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Oslo-Filharmonien	104	99	108	100 057	92 219	87 2751
Stiftelsen Harmonien	102	117	108	91 637	82 010	90 086
Trondheim Symfoniorkester	86	93	85	46 135	52 453	54 447
Stavanger Symfoniorkester	92	110	98	54 625	67 788	77 366
Kristiansand Symfoniorkester	115	121	125	27 977	34 959	35 023
Det norske blåseensemble	57	70	76	8 000	16 091	20 515
Tromsø Symfoniorkester	69	65	64	12 672	10 414	7 210
Totalt	625	675	664	341 103	355 934	371 922

[1] For Oslo-Filharmonien oppgis antall publikum på billetterte arrangement. Totalt antall publikum var 195 975, som følge av særskilte gratiskonserter dette året.

Kilde: Institusjonenes årsberetninger for 2005 og Norsk teater- og orkesterforening.

Tabell 6.9 Antall arrangementer og publikum i knutepunktinstitusjonene 2003-2005:

	Totalt antall arrangement			Antall publikum på billetterte arrangementer		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Festspillene i Bergen	184	211	249	32 496	32 557	34 629
Festspillene i Nord-Norge	107	107	157	19 870	11 655	14 203
Olavsfestdagene i Trondheim	219	157	140	33 693	32 900	43 445
Molde Int. Jazz Festival	130	139	141	30 935	29 032	28 074
Førde Int. Folkemusikkfestival			88			12 650
Totalt	640	614	775	116 994	106 144	133 001

Kilde: Norsk teater - og orkesterforening.

Kap. 3323 Musikkformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Inntekter ved Rikskonsertene	46 589	28 669	29 758
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	488		
18	Refusjon av sykepenger	454		
	Sum kap. 3323	47 531	28 669	29 758

Post 01 Inntekter ved Rikskonsertene

Posten gjelder inntekter fra offentlige konserter, skolekonserter, barnehagekonserter og prosjektvirksomhet m.m., jf. kap. 323, post 01.

Kap. 324 Teater- og operaformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	101 241	92 937	97 746
70	Nasjonale institusjoner	543 102	571 556	618 275
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	198 137	215 523	233 013
73	Region- og distriktsopera	18 859	23 228	26 596
75	Dans	10 400	18 341	26 388
78	Ymse faste tiltak	28 754	35 383	41 378
	Sum kap. 324	900 493	956 968	1 043 396

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Riksteatret, fire nasjonale institusjoner, tolv region-/landsdelsinstitusjoner, ti region- og distriktsoperatiltak, Dansens Hus og en rekke faste tiltak.

I tillegg bevilges det midler til scenekunstformål over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 50 Norsk kulturfond og post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Riksteatret samt visse fellestiltak.

Riksteatret viser et bredt repertoar med 10-12 forestillinger årlig på faste spillesteder. Repertoaret omfatter i tillegg til ordinære teaterforestillinger særskilte forestillinger for barn og unge, danseforestillinger og figurteater. Riksteatrets produksjoner er dels egenproduserte og dels forestillinger som er produsert i samarbeid med eller innkjøpt fra andre teatre og frie grupper.

Bevilgningen til Riksteatret er økt med 4,8 mill. kroner, hvorav 1,5 mill. kroner til utvikling av Riksteatrets samarbeid med andre teatre og frie grupper. Det forventes at teaterinstitusjonene legger til rette for at en del av oppsetningene skal kunne tilpasses et turnéformat.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3324, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse institusjonene.

2007 blir et svært viktig år for overgangen til det nye operahuset. I september kan Operaen ta i bruk orkesterprøvesalen og kulisseverkstedet. Overtakelse av huset og påfølgende innflytting skjer i desember. De viktigste aktivitetene for Den Norske Operas omstillingsarbeid i 2007 vil være videre oppbemanning, kompetanseheving og utvikling av nye produksjoner til åpningssesongen. Det gis et tilskudd på 296,4 mill. kroner for 2007. Dette er en økning på 34,9 mill. kroner. Det vises for øvrig til kap. 320, post 73 for omtale av nytt operahus.

Nationaltheatret, Det Norske Teatret og Den Nationale Scene har dokumentert ekstraordinære og langsiktige investerings- og vedlikeholdsbehov i teaterbygg og teknisk utstyr. Det vises til nærmere omtale under kap. 320, post 73 for tilskudd til investeringer og vedlikehold ved de tre teatrene.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Den Nationale Scene	78 164	81 134
Den Norske Opera	261 458	296 394
Det Norske Teatret	109 659	113 826
Nationaltheatret	122 275	126 921
Sum	571 556	618 275

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Tilskuddet til alle region-/landsdelsinstitusjoner er økt for 2007, herunder:

- Agder Teater: 2 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner til driften av teatrets utescene i Fjæreheia
- Hålogaland Teater: 3,1 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006)
- Nordland Teater: 1,6 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006)
- Carte Blanche: 1,4 mill. kroner, bl.a. for å dekke behov for økte midler til overgangsordningen for danserne i kompaniet.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Agder Teater	12 533	14 509
Carte Blanche	15 350	16 733
Haugesund Teater	5 210	5 908
Hedmark Teater	8 467	9 289
Hordaland Teater	6 711	7 466
Hålogaland Teater	30 031	33 172
Nordland Teater	15 577	17 169
Rogaland Teater	35 443	37 290
Sogn og Fjordane Teater	11 767	12 714
Teater Ibsen	15 040	16 112
Teatret Vårt	13 309	14 315
Trøndelag Teater	46 085	48 336
Sum	215 523	233 013

Post 73 Region- og distriktsopera

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de operatiltakene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Tilskuddet til Operaen i Kristiansund er økt med 0,9 mill. kroner, bl.a. til arbeidet med nasjonal nettverksbygging. Også driftstilskuddene til Opera Sør, Ringsakeroperaen og Steinvikholm Musikkteater er økt for 2007.

Departementet legger til grunn at regionoperaene begrenser sine administrasjonskostnader så langt det er mulig gjennom å knytte seg til andre institusjoner på kunstfeltet, slik at tilskuddene til opera i størst mulig grad kan brukes til kunstnerisk aktivitet.

En forutsetning for økt statlig tilskudd til utviklingen av en profesjonell regionopera i Bergen har vært at det etableres et forpliktende samarbeid mellom sentrale institusjoner på kunstfeltet. På denne bakgrunn ble stiftelsen Den Nye Opera etablert i 2006 etter initiativ fra Bergen Filharmoniske Orkester, Den Nationale Scene, Festspillene i Bergen og Grieghallen AS. Opera Vest har innledet et positivt samarbeid med stiftelsen. Vest Norges Opera har foreløpig forholdt seg mer avventende til invitasjonen om samarbeid. Tilskuddet til Vest Norges Opera er redusert for 2007. Departementet legger til grunn at det skjer en avklaring i forholdet til Den Nye Opera i løpet av 2007. Tilskuddet til Opera Vest er lagt til Den Nye Opera og det totale tilskuddet for 2007 utgjør 4,1 mill. kroner, noe som innebærer en tilskuddsøkning på 1,7 mill. kroner i forhold til 2006.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Musikkteater i Bodø	827	858
Musikkteatret i Trondheim	3 151	3 272
Opera Nord	1 017	1 056
Opera Nordfjord	1 285	1 334
Opera Sør	2 276	2 662
Operaen i Kristiansund	8 217	9 130
Ringsakeroperaen	1 246	1 593
Steinvikholm Musikkteater	1 244	1 591
Vest Norges Opera	1 564	1 000
Opera Vest	1 901	
Den Nye Opera	500	4 100
Sum	23 228	26 596

Post 75 Dans

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de tiltakene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Dansens Hus vil bli en meget viktig gjestespillscene for frie grupper innen dans. Dansens Hus skal øke interessen for samtidsdans gjennom presentasjon av forestillinger på høyt kunstnerisk nivå og med stor bredde når det gjelder sjanger og repertoarvalg. Dansens Hus har inngått kontrakt for permanente lokaler i det tidligere industribygget Vulkan på Nedre Foss i Oslo. Etter planen skal lokalene tas i bruk i løpet av andre halvår 2007. Tilskuddet er økt med 7,4 mill. kroner for å dekke økte utgifter til aktivitet, husleie og betjening av lån til tekniske investeringer. Departementet vil foreta en gjennomgang av prosjektet for å sikre at mest mulig av tilskuddet går til aktivitet.

Tilskuddet til Gratis Daglig Trening og Stellaris DansTeater er også styrket for 2007.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Dansens Hus	11 500	18 937
Senter for Dansekunst, inkl. drift av Scenehuset [1]	2 150	2 751
Oslo Danse Ensemble	1 115	1 157
Gratis Daglig Trening	1 220	1 366
Bårdar Danseteater	306	318
Stellaris DansTeater	1 550	1 859
Scenehuset i Oslo [1]	500	
Sum	18 341	26 388

[1] Senter for Dansekunst administrerer driften av Scenehuset i Oslo. De to tilskuddene er slått sammen fra 2007.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter midler til ulike faste tiltak.

Tilskuddet til Nord-Trøndelag Teater er økt med 1,1 mill. kroner med sikte på videre oppbygging mot status som region-/landsdelsinstitusjon. Tilskuddet til Akershus Teater er økt med 0,3 mill. kroner.

Det er lagt inn 1 mill. kroner til styrking av virksomheten ved Norsk Skuespillersenter. Sentret driver kompetanseutvikling og nettverksbygging for skuespillere uten fast arbeidsgiver.

Tilskuddet til BIT Teatergarasjen, Black Box Teater, Teaterhuset Avant Garden, Brageteatret og Norsk Scenekunstbruk er styrket for 2007.

Fra 2007 er det lagt inn tilskudd til teatergruppen Stella Polaris og Den unge scenen.

Tilskuddet til Norsk Teaterråd, paraplyorganisasjonen for amatørteater i Norge, er styrket. Det er en forutsetning at Hålogaland Amatørteaterselskap og Vestlandske Teatersenter får opprettholdt sitt tilskuddsnivå.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2007 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Rapport 2005

Rapporten omfatter aktivitets-, publikums- og økonomiresultater for de scenekunstinstitusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Riksteatret, Den Norske Opera, Carte Blanche og teatre med status som nasjonale institusjoner og region-/landsdelsinstitusjoner. Aktivitetstallene for 2005 er levert av Riksteatret og Norsk teater- og orkesterforening på oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet.

Riksteatret

I 2005 spilte Riksteatret 416 forestillinger på turné samt 79 forestillinger/prøveforestillinger i Oslo og 17 særskilte forestillinger. Forestillingene var fordelt på 11 produksjoner med et publikum på 103 045. Seks av årets oppsetninger var egenproduserte, fire oppsetninger var produsert av frie grupper/andre teatre, og én oppsetning var et gjestespill fra et annet teater.

Riksteatret legger vekt på tett samarbeid med arrangørene for å sikre profesjonaliteten i formidlingsarbeidet og derved styrke publikumsoppslutningen. Etterspørselen etter Riksteatrets tilbud viser at det blir stadig mer attraktivt å være arrangør for teatret.

Tabell 6.10 Antall forestillinger pr. fylke fordelt etter type produksjoner

	2003			2004			2005		
Fylke	Egen-prod.	Samarb.-prod.	Andres prod.	Egen-prod.	Samarb.-prod.	Andres prod.	Egen-prod.	Samarb.-prod.	Andres prod.
Østfold	6	1	3	5	1	1	8	1	1
Akershus	5	1	3	5	1	4	7	1	2
Hedmark	16	3	13	15	3	9	16	1	7
Oppland	18	2	9	20	2	12	22	2	6
Buskerud	17	3	15	17	3	10	19	3	5
Vestfold	17	4	14	20	4	10	23	4	3
Telemark	14	3	9	15	3	9	20	3	4
Aust-Agder	10	2	6	11	2	6	17	2	3
Vest-Agder	14	4	5	15	2	5	15	2	2
Rogaland	19	4	11	20	4	12	21	4	4
Hordaland	5	1	13	5	1	3	6	1	
Sogn og Fjordane	13	3	8	16	3	5	18	3	4
Møre og Romsdal	17	4	7	21	4	12	24	4	6
Sør-Trøndelag	12	2	5	10	4	4	13	1	1
Nord-Trøndelag	15	5	10	22	4	12	24		9
Nordland	15	5	9	20	5	12	27	5	2
Troms	15	2	10	14	2	10	15	1	4
Finnmark	19		16	12	2	8	15		5
Svalbard			1						
Sum [1]	247	49	167	263	50	144	310	38	68

[1] I 2005 kommer i tillegg 79 prøvevisninger/ordinære forestillinger i Oslo. Teatret spilte også 17 ekstraforestillinger av stykket Birkeland & Eyde for Norsk Hydro.

Kilde: Riksteatret.

Tilskuddsinstitusjonene

For 2005 er det oppgitt totale besøkstall inkludert publikum med ulike typer fribilletter. Institusjonenes totale besøkstall er viktige som mål på oppnåelse av hovedmålet om å gjøre teater, opera og dans av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig. Institusjonene avgir en utvidet rapport om sin virksomhet til departementet som inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

For den enkelte institusjon kan aktiviteten, publikumsoppslutningen og det økonomiske resultatet variere betydelig fra et år til annet. Det er bl.a. vanskelig å forutsi hvorledes de kunstneriske valgene vil slå an hos publikum, og billettinntektene vil variere tilsvarende.

Det ble vist i alt 6 428 forestillinger for om lag 1 227 000 besøkende, jf. tabell 6.12 nedenfor. Publikumsoppslutningen totalt var noe lavere enn de to foregående årene.

For å gjøre opera og ballett tilgjengelig for et bredt publikum, har Den Norske Opera inngått en transmisjonsavtale med NRK som innebærer inntil to helaftens TV-produksjoner og inntil seks helaftens radioproduksjoner per kalenderår. TV-delen har vært fullt utnyttet, mens radiodelens utnyttelse har ligget på omlag to tredjedeler. For 2005 rapporterer NRK om 100 000 radiolyttere og 116 000 TV-seere. Samarbeidet og rammeavtalen med NRK vil bli søkt videreført og utvidet fram mot åpningen av det nye operahuset. Avtalen må reforhandles per 31.12.2006.

13 av 16 institusjoner hadde positivt årsresultat. Én institusjon hadde ved utgangen av 2005 negativ egenkapital, jf. tabell 6.11 nedenfor.

Hålogaland Teaters nye bygg ble tatt i bruk sommeren 2005 og ble offisielt åpnet samme høst.

Nordland Teater flyttet inn i nytt teaterbygg høsten 2005.

Det er en nedgang i teatrenes totale turnéaktivitet og publikumsoppslutning på turné i 2005 sammenlignet med 2004 og 2003, jf. tabell 6.13 nedenfor. Riksteatret står for om lag en fjerdedel av institusjonenes turnétilbud og en tredjedel av publikumsbesøket. Region-/landsdelsinstitusjonene står for snaue to tredjedeler av turnéforestillingene og vel halvparten av publikummet på disse forestillingene.

Tabell 6.11 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2005:

(i 1 000 kr)

Institusjon	Statlig drifts-tilskudd	Reg. drifts-tilskudd	Andre inn-tekter	Drifts-kost-nader	Drifts-res.	Års-resultat	Egen-kap. pr. 31.12.05	Antall årsverk
Agder Teater [1]	11 801	5 069	6 087	22 508	449	830	2 195	63
Carte Blanche	14 270	6 316	1 444	22 089	-59	31	1 792	26
Den Nationale Scene	76 660		14 425	91 486	-401	6	9 118	158
Den Norske Opera	238 970		52 772	290 015	1 727	2 594	5 524	442
Det Norske Teatret	107 549		40 745	145 280	3 014	3 860	27 666	212
Haugesund Teater	4 619	2 877	1 656	9 084	68	78	1 141	13
Hedmark Teater	7 814	4 001	2 918	14 570	163	245	1 450	22
Hordaland Teater	6 091	2 610	3 669	12 458	-88	-93	222	9
Hålogaland Teater	23 176	9 933	3 201	37 324	-1 014	-705	3 757	47
Nationaltheatret	119 923		47 096	165 052	1 967	488	18 105	243
Nordland Teater	13 512	5 791	3 260	22 382	181	184	2 555	26
Rogaland Teater	34 271	14 849	16 077	67 011	-1 814	-999	20 708	98
Sogn og Fjordane Teater	11 050	4 744	1 336	15 360	1 770	1 716	-760	23
Teater Ibsen	14 261	6 112	5 529	25 798	104	174	2 332	31
Teatret Vårt	12 563	5 385	2 974	20 793	129	139	2 053	27
Trøndelag Teater	44 709	19 198	16 932	80 441	398	752	9 607	154
Sum	741 239	86 885	220 121	1 041 651	6 594	9 300	107 465	1 594

[1] Agder Teater driver også kulturhuset for Kristiansand kommune. Tallene for Agder Teater gjelder bare teaterdriften så nær som årsresultat, egenkapital og årsverk, hvor kulturhusdriften er inkludert.

Kilde: Institusjonenes årsregnskap for 2005 og budsjettsøknader for 2007.

Tabell 6.12 Hovedtall for virksomheten ved Riksteatret og tilskuddsinstitusjonene 2003-2005:

	Totalt antall oppsetninger			Totalt antall forestillinger			Totalt antall publikum		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Agder Teater	38	26	26	351	423	332	76 166	79 903	62 191
Carte Blanche	11	9	6	68	83	73	12 826	17 255	15 541
Den Nationale Scene	38	27	26	618	617	596	120 106	100 881	120 546
Den Norske Opera	28	32	34	183	182	206	125 524	140 387	157 755
Det Norske Teatret	52	50	53	866	900	945	143 939	188 794	193 618
Haugesund Teater	24	36	43	224	157	140	50 297	19 029	19 492
Hedmark Teater	8	7	13	110	153	240	14 196	15 017	19 249
Hordaland Teater	9	6	9	284	184	297	35 165	23 597	38 322
Hålogaland Teater	9	15	8	227	173	214	25 862	24 003	26 898
National-theatret	44	58	71	860	955	978	243 051	242 975	204 094
Nordland Teater	13	16	18	290	294	228	32 750	28 691	19 487
Riksteatret [1]	13	13	11	490	617	512	134 591	132 414	103 045
Rogaland Teater	14	13	14	484	637	574	104 262	119 905	89 050
Sogn og Fjordane Teater	18	15	10	232	176	110	24 647	30 279	13 591
Teater Ibsen	14	11	9	236	156	232	27 735	27 772	27 831
Teatret Vårt	18	19	15	291	305	220	34 184	50 951	31 436
Trøndelag Teater	31	26	21	524	588	611	97 543	109 915	100 555
Sum	382	379	387	6 338	6 600	6508	1 302 844	1 351 768	1 242 701
Sum justert for samarbeid [2]	356	364	381	6 186	6 481	6 428	1 269 223	1 319 925	1 227 754

[1] Tallene for Riksteatret inkluderer prøvevisninger samt ordinære forestillinger i Oslo og oppsetninger som ble formidlet fra andre teatre/frie grupper.

[2] Når teatrene samarbeider om oppsetninger, rapporterer begge institusjoner om tilknyttede resultater. I 2005 samarbeidet teatrene om 6 oppsetninger med 80 forestillinger og et publikumstall på 14 947.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabell 6.13 Scenekunstinstitusjonenes turnévirksomhet i Norge 2003-2005:

	Antall forestillinger			Publikumsbesøk		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Agder Teater	32	93	110	6 626	8 249	11 299
Carte Blanche	17	19	15	3 442	8 408	4 074
Den Nationale Scene	1	29	38	979	7 060	20 504
Den Norske Opera	32	17	25	11 967	10 329	17 268
Det Norske Teatret	40	115	74	5 200	20 321	17 104
Haugesund Teater	137	73	17	40 937	4 810	1 357
Hedmark Teater	94	141	212	10 488	12 334	13 124
Hordaland Teater	199	129	198	25 063	14 008	19 608
Hålogaland Teater	94	50	59	13 905	9 182	6 873
Nationaltheatret	102	45	42	19 565	9 728	5 632
Nordland Teater	253	161	117	27 367	14 575	9 163
Riksteatret	463	459	433	131 180	103 909	81 589
Rogaland Teater	28	180	67	2 265	23 163	8 706
Sogn og Fjordane Teater	194	124	77	21 112	26 934	10 433
Teater Ibsen	194	108	162	21 178	18 613	15 913
Teatret Vårt	146	173	46	19 899	32 163	12 638
Trøndelag Teater	31	20	14	2 552	3 392	4 052
Sum	2 057	1 936	1 706	363 725	327 178	259 337

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Kap. 3324 Teater- og operaformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Inntekter ved Riksteatret	19 128	8 844	9 180
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	163		
18	Refusjon av sykepenger	1 707		
	Sum kap. 3324	20 998	8 844	9 180

Post 01 Inntekter ved Riksteatret

Inntektene gjelder salg av billetter og program m.m., jf. kap. 324, post 01.

Kap. 325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	61 310	59 287	61 278
21	Spesielle driftsutgifter	24 250	5 527	5 737
73	Prosjekt- og utviklingstiltak	16 633	21 959	25 793
	Sum kap. 325	102 193	86 773	92 808

Kapitlet omfatter drifts- og prosjektmidler til det felles faglig-administrative samordnings- og utviklingsorganet for arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet, ABM-utvikling - Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling).

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter til ABM-utvikling. Bevilgningen dekker også drift og utvikling av Kulturnett Norge samt sekretariats- og samordningsfunksjoner, herunder drift av nettsted for tiltaket Den kulturelle skolesekken, som ABM-utvikling ivaretar.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som ABM-utvikling får i merinntekter under kap. 3325, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten skal dekke oppdragsvirksomhet ved ABM-utvikling. Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som ABM-utvikling får i merinntekter under kap. 3325, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 73 Prosjekt- og utviklingstiltak

Denne posten skal dekke et variert spekter av samarbeids- og prosjekttiltak innenfor arkiv-, bibliotek- og museumsområdet.

Prosjektmidler er en viktig forutsetning for at ABM-utvikling skal fungere etter hensikten. Midlene kan brukes både til egeninitierte prosjekter og til å støtte tiltak i regi av andre aktører.

Hoveddelen av midlene blir utlyst av ABM-utvikling. En forutsetning for støtte er at midlene går til prosjekter som er nyskapende og har overføringsverdi til større grupper av institusjoner.

Områder som vil bli særlig prioritert, er samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museer, nye former for samarbeid innenfor de enkelte sektorene og på tvers av forvaltningsgrenser, formidling i form av kompetanseoppbygging, nye metoder og bruk av nye medier, bevaring, herunder kompetanseoppbygging og samarbeidstiltak innenfor sikring og bevaring, ny bruk av digital teknologi i bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av kunnskaps- og opplevelseskilder, utvikling av metoder for bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av digitalt skapt informasjon, dokumentasjon og formidling av minoritetskulturer og det multikulturelle samfunn. Videre kan det gis støtte til vitensentre. Dette er interaktive tilbud til barn og unge for å gi mulighet til læring gjennom eksperimenter og erfaring.

ABM-utvikling har igangsatt et prosjekt for å få en bedre og mer framtidsrettet utnyttelse av de kunnskapskildene som forvaltes av arkiv, bibliotek og museer, bl.a. gjennom å åpne for sambruk av kilder på tvers av sektor- og institusjonsgrenser. Innsatsområdene omfatter nye nettbaserte tjenester tilpasset ulike brukergrupper, bedre tilgang til nettbasert innhold, felles sett med standarder og formater, strategi for digitalisering og koordinering og drift av eksisterende og planlagte tjenester. Det er lagt inn en økning på 3 mill. kroner for å styrke dette arbeidet, jf. også programkategoriomtalen.

Rapport 2005

ABM-utvikling driver aktivt, strategisk utviklingsarbeid for å samordne, effektivisere og styrke arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet. Målet er at institusjonene og sektorene skal settes bedre i stand til å løse faglige oppgaver og til å møte nye utfordringer i samfunnet, samt arbeide med hele spekteret av funksjoner innenfor arkiv, bibliotek og museum. ABM-utvikling arbeider dessuten på tvers av faglige sektorgrenser og ivaretar departe-

mentsovergripende samarbeidsoppgaver i tilknytning til arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet. Videre driver ABM-utvikling sekretariat for Den kulturelle skolesekken.

I perioden 2004-2006 er ABM-utviklings hovedsatsingsområder å:

- fremme læring og formidling i arkiv, bibliotek og museer
- utvide nettbasert tilgang til kunnskap og kultur
- kartlegge og utvikle regionale og lokale arkivinstitusjoner
- utvikle ny bibliotekpolitikk som avspeiler endringene i samfunnet i forhold til teknologi, kunnskapsbehov og kultur
- heve kvaliteten til museene gjennom museumsreformen, jf. kategoriomtalen og kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål
- synliggjøre arkivenes, bibliotekenes og museenes funksjoner og roller i samfunnet.

ABM-utvikling arbeider til enhver tid med interne og eksterne prosjekter som skal reflektere hovedsatsingsområdene. Prosjektmidlene har gått til utviklingstiltak for arkiv, bibliotek og museer, til utvikling av tiltak innenfor kulturnett.no, utvikling av programmet Norsk digitalt bibliotek, til kulturhistorisk film og videodokumentasjon og til ekstraordinære sikringstiltak i museene. Midlene tildeles etter søknad eller til prosjekter initiert av ABM-utvikling. Det kommer få søknader for samarbeidsprosjekter mellom arkiv, bibliotek og museer, og for å stimulere dette feltet ble det i 2005 lyst ut øremerkede prosjektmidler for abm-samarbeid på regionalt nivå og for abm-samarbeid om utvikling av læringsressurser. Det er lagt vekt på at ABM-utvikling skal prioritere abm-samarbeid. Støtten til samarbeidsprosjekter for hele abm-feltet er mer enn fordoblet i forhold til foregående år, med en tilsvarende reduksjon i forhold til støtte til prosjekter innenfor de enkelte sektorene.

I 2005 hadde ABM-utvikling et budsjett til drift, prosjekt- og utviklingstiltak på 77,9 mill. kroner. I tillegg forvaltet ABM-utvikling faste tilskuddsordninger på til sammen 81 mill. kroner, spillemidler for 8,9 mill. kroner og 24,2 mill. kroner knyttet til oppdragsvirksomhet (Nordbok-sekretariat og konsortieavtaler).

ABM-utvikling fordelte i 2005 28,4 mill. kroner i prosjektmidler. Midlene ble fordelt slik:

	(i mill. kr)
Prosjekt for hele abm-sektoren	12,7
Fellesprosjekt for arkiv og museum	0,2
Prosjekt for arkivsektoren	2,3
Prosjekt for bok- og biblioteksektoren	7,4
Prosjekt for museumssektoren	2,7
Prosjekt Kulturnett Norge	3,1
	28,4

Kulturnett Norge

Kulturnett.no er den offisielle portalen til norsk kultur på nettet. Nettstedet blir driftet av ABM-utvikling og omfatter også nettstedene kunstnett.no, museumsnett.no, biblioteknett.no og arkivnett.no. Kulturnettet tilbyr bl.a. nyheter fra norsk kulturliv og stoff om ABM-institusjonene.

Kulturnett.no lanserte i 2005 en ny versjon av nettstedet, med en rekke justeringer av både tjenestene og datagrunnlaget. Fokus har vært på de regionale nettene.

Norsk digitalt bibliotek

Programmet Norsk digitalt bibliotek skal gi alle enkel tilgang til informasjon og kunnskap. I 2005 har det bl.a. vært fokusert på felles lånekort og biblioteksvar som en digital referansetjeneste. Nytt prosjekt i 2005 var dessuten NORA – Nasjonal søketjeneste for vitenskapelig informasjon i åpne institusjonelle arkiv, et prosjekt som gjennomføres ved universitetbibliotekene.

Kap. 3325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	4 245	818	849
02	Inntekter ved oppdrag	24 250	5 527	5 737
16	Refusjon av fødselspenger/adopsonspenger	317		
18	Refusjon av sykepenger	224		
	Sum kap. 3325	29 036	6 345	6 586

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved ABM-utvikling, jf. kap. 325, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter ved ABM-utvikling, jf. kap. 325, post 21.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	288 014	321 611	331 136
21	Spesielle driftsutgifter	4 883	9 235	9 586
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	34 238	18 843	19 258
73	Noregs Mållag	1 536	2 066	2 126
74	Det Norske Samlaget	8 576	8 744	9 076
75	Språkteknologi, Norsk Ordbok m.v.	10 712	11 823	13 272
76	Ibsenpris m.m.			3 000
78	Ymse faste tiltak	71 950	94 458	86 790
	Sum kap. 326	419 909	466 780	474 244

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet. Kapitlet omfatter også tilskudd til Det Norske Samlaget, Noregs Mållag og til andre formål og institusjoner på feltet, bl.a. Norsk Forfattersentrum, Norsk Barnebokinstitutt, Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet (NORLA) og Leser søker bok.

Post 01 er redusert med 4,7 mill. kroner (gjelder Nasjonalbiblioteket, Rana) som følge av gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift, jf. omtale under pkt. 5 i hovedinnledningen.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for de statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3326, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Nasjonalbiblioteket	264 986	271 497
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	37 741	39 157
Språkrådet	18 884	20 482

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket skal være en av de viktigste kildene til kunnskap om Norge, nordmenn og norske forhold, her og i utlandet. Virksomheten omfatter oppbygging, bevaring og tilgjengeliggjøring av samlinger av svært forskjellig karakter innen alle medietyper. Aktiviteten omfatter depotsamling for fjernlån og gjenbruk, arkivsamling, mikrofilming av aviser, innsamling, bevaring og formidling av lyd- og bildemedier, restaurering og konservering, digitalisering og utvikling i tilknytning til digitalt bibliotek.

En av Nasjonalbibliotekets viktigste oppgaver er forvaltning av lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument av 9. juni 1989 nr. 32, som trådte i kraft 1. juli 1990. Formålet med loven er å trygge avlevering av dokumenter med allment tilgjengelig informasjon til nasjonale samlinger, slik at vitnemål om norsk kultur og samfunnsliv blir bevart og gjort tilgjengelig som kildemateriale for forsking og dokumentasjon. Tidligere omfattet pliktavlevering kun trykte dokumenter som bøker og tidsskrifter. I dag blir dette for snevert. Skal ettertiden få med seg bredden av informasjon i dagens samfunn, må man også bevare radio- og tv-opptak, plater og film, elektroniske dokumenter som CD-ROM og disketter samt Internettdokumenter.

Bevilgningen til Nasjonalbiblioteket foreslås styrket med 3 mill. kroner i 2007. Økningen skal i sin helhet gå til arbeidet med å digitalisere samlingene, jf. omtalen av digitaliseringssatsingen i innledningen til programkategorien.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) produserer og låner ut allmenn litteratur og studielitteratur til blinde og synshemmede. Virksomheten ble bygd opp av Norges Blindeforbund og Vestlandske Blindeforbund, og ble overtatt av staten i 1989.

Fordelingen av midler mellom Nasjonalbiblioteket og NLB kan bli noe justert som følge av at Nasjonalbiblioteket utfører oppgaver som ligger under ansvarsområdet til NLB.

Språkrådet

Departementet har i 2006 fastsatt nye vedtekter og oppnevnt nytt styre for Språkrådet. Med dette er den nye organisasjons- og styringsmodellen for Språkrådet på plass, og omdanningen av det tidligere Norsk språkråd er avsluttet. I den nye institusjonen har styret øverste myndighet, men virksomheten i sekretariat og styre skal så langt råd er bygge på et forberedende arbeid i et system av fagråd oppnevnt av styret. Det kan oppnevnes inntil fire fagråd med inntil sju medlemmer i hvert. Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål og skal særlig arbeide med å styrke det norske språkets status i nåtid og framtid og med å forvalte de to offisielle norske språknormalene. Det er understreket at språkstyrkingsarbeidet omfatter både norsk språk generelt og den nynorske målformen generelt.

Som en del av sekretariatet i Språkrådet er det i 2006 etablert en konsulenttjeneste for offentlig språkbruk. Språktjenesten skal bidra til større bevissthet om betydningen av god og formålstjenlig språkbruk i forvaltningen og skal direkte og indirekte bistå forvaltningen med språklig kvalitetssikring. Ikke minst skal den være til hjelp og støtte i forvaltningens arbeid med å leve opp til de konkrete forpliktelser som følger av lov og forskrift om målbruk i offentlig tjeneste. Det er i budsjettforslaget for 2007 lagt inn 1 mill. kroner til videre utbygging av tjenesten i tråd med tidligere skisserte forutsetninger, jf. sist St.meld. nr. 7 (2005–2006) Målbruk i offentleg teneste og Innst. S. nr. 98 (2005–2006).

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Nasjonalbibliotekets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som institusjonen får i merinntekter under kap. 3326, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen gjelder Nasjonalbibliotekets investeringer. Bevilgningen skal i hovedsak dekke oppgraderinger og utskiftinger av den tekniske infrastrukturen, inkludert styrking av digitalt sikringsmagasin.

Post 73 Noregs Mållag

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Noregs Mållag. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk skriftkultur på alle samfunnsfelt. Noregs Mållag fikk i 2006 et engangstilskudd på 0,5 mill. kroner til gjennomføring av 100-årsjubileet. Økningen foreslås videreført i 2007 til prosjekter som kan stimulere til økt bruk av nynorsk.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Det Norske Samlaget. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk språk, litteratur og kultur og skal bidra til å gi et bredere tilbud av bøker utgitt på nynorsk.

Post 75 Språkteknologi, Norsk Ordbok 2014 m.v.

Bevilgningsforslaget under denne posten er i hovedsak knyttet til prosjektet Norsk Ordbok 2014. Prosjektet får tilskudd fra departementet og Universitetet i Oslo. Arbeidet med ordboken er siden 2002 trappet betydelig opp. For å sikre at arbeidet følger opptrappingsplanen slik at verket foreligger komplett i jubileumsåret 2014, foreslås det en økning av tilskuddet til Norsk Ordbok 2014 på 1,4 mill. kroner, til vel 12 mill. kroner.

Posten dekker også tilskudd til Det Norske Akademi for Sprog og Litteraturs arbeid med å digitalisere de fire opprinnelige bindene av Norsk Riksmålsordbok. Dette vil muliggjøre en ny samlet utgave av verket, der de to supplementsbindene og nyere ordtilfang settes inn i ett verk som også gjøres elektronisk tilgjengelig.

Post 76 Ibsenpris m.m.

Til etablering av Den internasjonale Ibsen-prisen foreslås 1,5 mill. kroner. Prisen skal stimulere til kritisk debatt om vesentlige samfunnsmessige og eksistensielle tema, og skal utdeles årlig for å honorere en enkeltperson, organisasjon eller institusjon innenfor kunst og kultur som har gjort en ekstraordinær innsats i Ibsens ånd. Det skal også tildeles stipendier på til sammen 1 mill. kroner til ulike Ibsen-prosjekter verden over. 0,5 mill. kroner er avsatt til arrangementer i tilknytning til prisutdelingen. Kultur- og kirkedepartementet skal ha forvaltningsansvaret for prisen. Det administrative ansvaret for nominasjon, prisutdeling, arrangementer og søknadsbehandling skal legges til en eksisterende kulturinstitusjon eller til flere i samarbeid. Samlet foreslås 3 mill. kroner til disse formål.

Post 78 Ymse faste tiltak

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2007 under denne posten, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

En viktig del av Ibsen-markeringen i 2006 har vært å initiere og styrke tiltak på en måte som gir varige virkninger både i Norge og internasjonalt. Det foreslås å bruke til sammen 6 mill. kroner i 2007 til videreføring og utvikling av internettstedet ibsen.net, kostnader knyttet til avvikling av Nasjonalkomiteen for Ibsensatsingen og Ibsenåret AS, og tilskudd til prosjektet Henrik Ibsens Skrifter. Det vil i senere års budsjettforslag bli vurdert ytterligere midler til fullføringen av prosjektet Henrik Ibsens Skrifter.

Bibliotektjeneste i fengsler inngår i arbeidet med rehabiliteringen av domfelte, og soningsfanger låner mange ganger flere bøker enn befolkningen for øvrig. Fengslene som er med i ordningen for statlig finansierte fengselsbibliotek, omfatter i 2006 vel 60 pst. av soningsplassene. Gjennom fengslene holder Justisdepartementet lokaler og inventar, mens Kultur- og kirkedepartementet dekker utgifter til lønn og utlånsmedier. ABM-utvikling forvalter ordningen. I revidert statsbudsjett 2006 ble det bevilget 1,25 mill. kroner til fengselsbibliotektjenesten i forbindelse med økning i antall soningsplasser. Kapasiteten skal utvides ytterligere i 2007, i tillegg til en generell opptrapping av tjenesten for å gi et tilbud til innsatte i fengsler som ikke faller inn under ordningen i dag. Regjeringen foreslår derfor at tilskuddet til bibliotektjeneste i fengsler økes med 2,5 mill. kroner til 10,5 mill. kroner.

Prosjektet Leser søker bok har vært gjennomført som et prøveprosjekt over tre år. Formålet har vært å gjøre litteratur tilgjengelig for alle. Leser søker bok gir faglige råd og økonomisk støtte til utvikling og produksjon av tilrettelagt litteratur. Prosjektet ble evaluert i 2006 og anbefales videreført. Det foreslås for 2007 et statstilskudd på 4 mill. kroner til Leser søker bok, dvs. en økning på 0,6 mill. kroner.

Agenda X er en del av Antirasistisk Senter med aktiviteter særlig rettet mot minoritetsungdom. Ungdom i aldersgruppen 13 til 25 år tilbys bl.a. skriveverksted og andre aktiviteter innenfor kunst og kultur. Det foreslås en økning på 0,25 mill. kroner til Agenda X.

Det foreslås en økning på 0,1 mill. kroner hver til Bokbyen i Fjærland og Bokbyen ved Skagerrak.

For Kapittel, Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet foreslås for 2007 et tilskudd på 0,5 mill. kroner fra Kultur- og kirkedepartementet. Økningen på 0,4 mill. kroner må sees i forbindelse med en omlegging av støtteordningene for litteraturfestivaler i Norsk kulturråd, jf omtale under kap. 320, post 50.

Norsk Forfattersentrum formidler forfattere til skolebesøk, bibliotekarrangementer, litteraturkvelder og andre arrangementer i privat og offentlig regi. Formidlingsvirksomheten har økt betraktelig, mye som et resultat av satsingen på Den kulturelle skolesekken. Det er lagt inn en økning på nær 0,8 mill. kroner til Norsk Forfattersentrum.

Det flerspråklige bibliotek er en egen avdeling av Deichmanske bibliotek i Oslo, og er et kompetanse- og veiledningssenter for bibliotektilbud for innvandrere og flyktninger overfor landets fylkes- og folkebibliotek. Behovet for dette tilbudet øker jevnt i takt med at det norske samfunnet blir stadig mer internasjonalt og flerkulturelt. Tilskuddet til Det flerspråklige bibliotek foreslås økt med nær 0,5 mill. kroner.

For å styrke utviklingen av samisk språkteknologi vil Kultur- og kirkedepartementet bidra med 1,5 mill. kroner over tre år til et prosjekt for utvikling av samisk korrekturprogram i regi av Sametinget. Den første bevilgningen ble gitt i 2005. For 2007 foreslås det en bevilgning på 0,5 mill. kroner til dette formålet.

Rapport 2005

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbibliotekets budsjett for 2005 ble styrket betydelig for å muliggjøre nødvendig bygningsmessig oppgradering og innflytting i det rehabiliterte bygget i Drammensveien 42. Dette arbeidet, som har vært hovedsatsingsområde i 2005, har også vært en forutsetning for å nå Nasjonalbibliotekets strategiske mål. Ombyggings- og rehabiliteringsprosjektet ble gjennomført innenfor de tids- og kostnadsrammene som var fastsatt av departementet i samråd med Nasjonalbibliotekets styre. Det er avdekket noen mangler i etterkant, men dette er nå utbedret. Spesielt lekkasjer i magasinene i Oslo har skapt en del ekstraarbeid. Nasjonalbiblioteket har beredskapsplaner dersom noe lignende skjer igjen. En brann i Nasjonalbibliotekets midlertidige lager på Ulven i Oslo førte til sotskader på deler av det lagrede materialet. Oppfølging av dette forholdet vurderes.

I 2005 har Nasjonalbiblioteket frigitt betydelige midler til strategiske satsingsområder gjennom effektiviseringer og reorganisering. På grunn av sterkt fokus på interne prosesser som byggovertakelse, flytting og organisasjonsmessige tiltak, kom imidlertid faglige utviklingsprosesser på enkelte områder noe kortere enn opprinnelig planlagt. Dette arbeidet videreføres i 2006.

Det har vært stor medieoppmerksomhet rundt Nasjonalbibliotekets åpning og virksomhet i 2005, noe som bidrar til å underbygge strategiske mål, og som er i tråd med ønsket om at Nasjonalbiblioteket skulle bli mer synlig i offentligheten i 2005. I tillegg til åpningsforestilling og IFLA-arrangement i forbindelse med åpningen av det rehabiliterte bygget, ble det i august 2005 igangsatt et arrangementsprogram for å formidle kunnskap om innholdet i bibliotekets samlinger.

Nasjonalbiblioteket har også markert seg som en moderne og spennende samfunnsinstitusjon bl.a. gjennom etablering av det digitale nasjonalbiblioteket nb.no. Ved utgangen av 2005 var det tilgjengelig i overkant av 410 000 digitale enkeltdokumenter. Dette fordelte seg på 143 000 aviser og tidsskrift, 169 000 radioprogrammer og ca. 90 000 bilder. For å øke tilfanget av norsk digitalt innhold, startet Nasjonalbiblioteket høsten 2005 arbeidet med å planlegge digitalisering av hele Nasjonalbibliotekets samling.

Nasjonalbiblioteket har i 2005 samlet inn den norske delen av Internett (.no-domenet) to ganger. Til sammen er mer enn 300 millioner filer samlet inn. Det er også startet nettbasert pliktavlevering av radioprogram fra NRK. Sammen med en løpende digitalisering av det historiske radioarkivet fører dette til et raskt voksende arkiv over radiosendinger fra NRK. Det arbeides med tilsvarende ordninger for andre kringkastere. I 2005 har Nasjonalbiblioteket også deltatt i prosjektet Norsk digitalt bibliotek ledet av ABM-utvikling.

Når det gjelder det fysiske utlånet, registrerer Nasjonalbiblioteket et noe endret bruksmønster, hvor depotbiblioteket har en økning, lesesalen i Oslo er stabil, mens hjemlån har en nedgang. Utlånsøkningen på ca. 15 pst. fra depotbiblioteket befester Nasjonalbibliotekets som en viktig aktør i fjernlåns-samarbeidet blant norske bibliotek.

Måltall for 2005 viser at Nasjonalbiblioteket totalt sett har hatt en god utvikling og oppnådd bedre resultat enn hva som er satt som målsettinger på flere områder. Avvikene er knyttet til utlån,

som viser en nedgang og antall publiserte bibliografier, der måltallet ikke ble nådd.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Det har vært flere store endringer for NLB i 2005. Sommeren 2005 ble NLB samlokalisert med Nasjonalbiblioteket i Halvbroren, og NLB har inngått en samarbeidsavtale med Nasjonalbiblioteket, bl.a. om digital lagring og drift. Endringene har medført et behov for omstilling og omorganisering i produksjons- og formidlingsledd. NLB har i tillegg satset mer på internasjonal deltakelse i ulike fora, bl.a. DAISY-konsortiet.

Studielitteraturen produseres etter søknader fra studentene. Antall studenter og hvilke fag de velger, veksler fra år til år. Produksjon av studielitteratur er derfor vanskelig å planlegge. Studenter med produksjonsrett kan velge om de ønsker ny produksjon i blindeskrift, lyd eller e-tekst. Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek produserer all studielitteratur i DAISY-format. Utlånssystemet er tilpasset brukernes behov. I 2005 har det vært en økning både i antall studenter med produksjonsrett og med lånerett. Kvalitetsreformen fører også til økt produksjon av studielitteratur, og produksjonen av tilrettelagt studielitteratur har økt de siste årene.

Formidlingen av folkebiblioteklitteratur er blitt fullt digitalisert, og fra 15. november tilbyr NLB ikke lenger utlån på kassett, men utelukkende i DAISY-format. Størstedelen av de analoge masterne i folkebiblioteksamlingen er digitalisert og lånes nå ut i DAISY-format. Utlån av lydbøker har økt i 2005, mens utlån av punktskrift har gått ned.

Språkrådet

Lov om Norsk språkråd ble opphevet med virkning fra 1. januar 2005. Det innebar en formell avvikling av systemet med et medlemsbasert råd oppnevnt av eksterne institusjoner og organisasjoner. Fra samme dato ble det etablert en ny institusjon med basis Norsk språkråds sekretariat og under daglig ledelse av en direktør som var tilsatt av departementet i 2003 i forbindelse med den omdanningsprosessen som da ble igangsatt. Den overordnede ledelse av den nye institusjonen ble ivaretatt av et interimsstyre departementet hadde oppnevnt i 2004. Forutsetningen var at det i 2005 skulle arbeides videre med spørsmålet om hvordan institusjonen skulle organiseres og styres på permanent basis.

I mai 2005 fastsatte departementet at navnet på den nye institusjonen skulle være Språkrådet. Senere vedtok interimstyret et begrunnet forslag til permanent styrings- og organisasjonsmodell. På grunnlag av dette foreslo departementet i forbindelse med budsjettforslaget for 2006 at Språkrådet skulle ledes av et departementsoppnevnt styre, og at styret i sin tur skulle oppnevne et antall fagråd med eksterne medlemmer for å legge til rette for god samfunnsmessig forankring av virksomheten. Dette er senere fulgt opp i vedtekter fastsatt av departementet. Likeledes har departementet i tråd med vedtektene oppnevnt permanent styre for perioden 2006-2009. Dermed er interimsstyret avviklet, og den organisatoriske omdanningsprosessen er formelt fullført.

En hovedoppgave for interimsstyret ved siden av den organisatoriske omdanningen var utarbeidelsen av et språkpolitisk strategidokument. For dette formål oppnevnte interimsstyret høsten 2004 en ekstern arbeidsgruppe på sju medlemmer samt en utvidet krets av ressurspersoner som arbeidsgruppen kunne konsultere etter behov. Strategiarbeidet resulterte i rapporten "Norsk i hundre! – Norsk som nasjonalspråk i globaliseringens tidsalder – et forslag til strategi". Rapporten ble presentert på en konferanse med om lag 170 inviterte gjester i Bærum kulturhus i oktober 2005. Den ble deretter behandlet av interimsstyret som oppdragsgiver og senere oversendt departementet sammen med et følgeskriv der interimsstyret understreker og prioriterer hva det oppfatter som de viktigste utfordringene og tiltakene for norsk språkpolitikk i tiden framover. Dette vil bli fulgt opp i en stortingsmelding i løpet av 2007.

Framleggelsen av strategirapporten uløste bl.a. en bred mediedebatt om forholdet mellom norsk og engelsk som bruksspråk innenfor høyere utdanning og forskning. Dette har gjort at betydningen av å opprettholde og utvikle norsk som fagspråk for alvor er satt på dagsorden. Ved Universitetet i Oslo ble det oppnevnt et utvalg til å utarbeide forslag til prinsipper og retningslinjer for en intern språkpolitikk, og i regi av Universitets- og høgskolerådet er det senere utført et tilsvarende arbeid med relevans for sektoren som helhet. Språkrådet har i 2005 også deltatt i en arbeidsgruppe som på nyåret 2006 la fram en rapport for Kunnskapsdepartementet om framtidens norskfag i et flerkulturelt samfunn.

I august flyttet Språkrådet inn i nybygget i tilknytning til den renoverte nasjonalbibliotekbygningen i Oslo og ble dermed samlokalisert med ABM-utvikling, Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek og Norsk lokalhistorisk institutt. Det ble også opprettet en egen stilling som administrasjonssjef. Videre ble det tilsatt en språkrådgiver til å lede arbeidet med oppbyggingen av den særskilte språktjenesten for statsorgan, jf. nærmere omtale i

St.meld. nr. 7 (2005–2006) Målbruk i offentleg teneste.

Parallelt med organiserings- og utviklingsarbeidet har Språkrådet også i 2005 drevet en omfattende rådgivnings- og informasjonsvirksomhet over et bredt felt. Direktøren har holdt en rekke foredrag over store deler av landet og har som tidligere vært aktiv i mediesammenheng og slik utført et viktig språklig opplysningsvirksomhet og språkpolitisk profileringsarbeid. Språkrådet deltok i flere aktiviteter i tilknytning til hundreårsmarkeringen og samarbeidet bl.a. om et antall lørdagsmatineer med hovedtemaet språk og identitet. Det er videre utdelt diplomer for godt navnevett, og Språkrådet har bidratt med høringsuttalelser bl.a. om nye læreplaner i norsk, om KRL-faget og om rammeplan for barnehagene.

Språkrådet har også i 2005 registrert stor etterspørsel etter språklig rådgivning, og telefonen er åpen for språkspørsmål 5 ¼ time hver dag. Ellers foregår et økende rådgivingsarbeid per e-post. Til den samlede rådgivningsvirksomheten går det med til sammen tre årsverk. Språkrådets nettsider er i løpet av året bygd ut med mye språkhistorisk og normeringshistorisk stoff. Til sammen hadde nettstedet 690 000 besøk i 2005 av 340 000 ulike brukere. Mest brukt er tjenesten med søk i ordbøker, i skriveregler og i et interaktivt nynorskkurs som Språkrådet har utarbeidet.

I tilknytning til ny utgave av den offisielle Bokmålsordboka som Språkrådet har ansvaret for i samarbeid med Universitetet i Oslo, ble det avtalefestet at den elektroniske versjonen av boka skal være gratis tilgjengelig på Internett. I 2005 godkjente departementet en revidert rettskrivningsnormal for bokmål, og Språkrådet har i den forbindelse utført et omfattende oppfølgings- og informasjonsarbeid. For dette formål ble det etablert en midlertidig faggruppe for normering. Som tidligere år har Språkrådet også i 2005 utført en omfattende tilsynsvirksomhet i tilknytning til lov om målbruk i offentlig tjeneste og har bidratt med tilrettelegging av statistisk materiale til stortingsmeldingen som departementet la fram i desember samme år.

Språkrådet har ellers arbeidet med å følge opp språkpolitiske temaer som ble behandlet på egne konferanser i 2003 og 2004. I november 2005 ble det i samarbeid med Norges handelshøgskole og Universitetet i Bergen arrangert en ny konferanse om terminologi og fagspråk, denne gang med særlig sikte på situasjonen innenfor fisker- og havbrukssektoren. Som norsk partner i den nordiske terminologisammenslutningen Nordterm deltok Språkrådet på en terminologikonferanse på Island i juni 2005 og påtok seg ansvaret for å arrangere den neste Nordterm-konferansen i 2007. Sekretariatet har ellers deltatt i to nasjonale terminologiprosjekter, det ene for utarbeidelse av norsk digitalfjernsynsterminologi, det andre for systematisering av norsk brannteknisk terminologi.

Språkrådet bidro til at det i 2005 ble gjennomført en teknisk gjennomgang av de digitaliserte språkressursene til det nedlagte selskapet Nordisk språkteknologi på Voss. Formålet var å få vurdert i hvilken grad disse ressursene kan anvendes i forbindelse med en mulig oppbygging av en nasjonal språkbank.

2005 har ellers vært et aktivt år i det nordiske språkpolitiske arbeidet, og det ble bl.a. utarbeidet utkast til en nordisk språkdeklarasjon, som etter alt å dømme blir behandlet av Nordisk ministerråd i løpet av høsten 2006.

Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	8 345	4 674	4 652
02	Inntekter ved oppdrag	4 866	9 235	9 586
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	316		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	999		
17	Refusjon lærlinger	18		
18	Refusjon av sykepenger	3 717		
	Sum kap. 3326	18 261	13 909	14 238

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket, Språkrådet og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, jf. kap. 326, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter i forbindelse med oppdragsvirksomheten ved Nasjonalbiblioteket, jf. kap. 326, post 21.

Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	35 615	34 970	36 154
21	Arkeologiske og andre oppdrag	15 480	15 576	16 168
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	2 300	2 336	2 387
70	Det nasjonale museumsnettverket	427 294	521 981	576 895
78	Ymse faste tiltak	34 974	34 767	38 399
	Sum kap. 328	515 663	609 630	670 003

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Arkeologisk museum i Stavanger og Bunad- og folkedraktrådet, tilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket, jf. post 70, og til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkeologisk museum i Stavanger og Bunad- og folkedraktrådet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3328, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Arkeologisk museum i Stavanger	31 971	33 031
Bunad- og folkedraktrådet	2 999	3 123

Post 21 Arkeologiske og andre oppdrag

Arkeologisk museum i Stavanger får inntekter fra arkeologiske undersøkelser. Bevilgningen under denne posten kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3328, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Midlene under denne posten skal benyttes til oppbygging av utstillinger og kjøp av inventar og utstyr ved Arkeologisk museum i Stavanger.

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen under denne posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket. Det har vært en forutsetning at museer av alle typer skal kunne inngå i det nasjonale nettverket.

Etableringen av det nasjonale museumsnettverket er et resultat av den strukturreformen som ble skissert i St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving, jf. Innst. S. nr. 46 (2000-2001). En oppdatert gjennomgang av forutsetningene for reformen og den videre utviklingen av nettverket ble gitt i St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014, jf. Innst. S. nr. 155 (2003-2004). Grunnlaget for den nasjonale nettverksorganiseringen er institusjonell konsolidering på regionalt nivå. Dette innebærer at en rekke små og mellomstore museer er gått sammen i større enheter, noe som både gir en mer robust økonomisk-administrativ basis og bredere og sterkere fagmiljøer. Det er samtidig lagt vekt på å bevare og styrke det lokale engasjementet og den lokale deltakelsen i kulturvernet.

Status i konsolideringsarbeidet

Museumsreformen har i hovedsak fungert etter forutsetningene, som en viktig og nødvendig kvalitetsreform for sektoren. Stimuleringsmidlene for å fremme konsolideringsprosessene har vist seg å fungere godt. Samlet har både fylkeskommunene og kommunene økt driftsstøtten til museene i reformperioden, i enkelte fylker i betydelig grad. Dialogen mellom de enkelte aktørene og forvaltningsnivåene fungerer også tilfredsstillende.

Museumssektoren har gjennomgått en omfattende endring i struktur og organisasjon og museene har i hovedsak vist stor vilje og evne til omstilling og nytenking. Reformen har i liten grad berørt museer utenfor Kultur- og kirkedepartementets ansvarsområde, slik at museer som sorterer under andre departementers ansvarsområder, og etatsmuseer i all hovedsak står utenfor konsolideringsprosessen.

I enkelte regioner har prosessene gått noe tyngre enn i andre, men alle regionene har gjennomført eller påbegynt konsolideringsprosesser. Noe av problemet er at det i enkelte regioner har vist seg vanskelig å kople fortsatt lokalt engasjement til etableringen av sterkere fagmiljøer ved sammenslåinger.

Hoveddelen av museene har likevel fått en organisasjonsform i tråd med føringene for museumsreformen, og reformen har medført en positiv trend med økt politisk interesse lokalt og regionalt. Dessuten har reformen forsterket dialogen mellom museene, og har ført til mange initiativ til fellesløsninger.

Før konsolideringsarbeidet kom i gang for fire år siden, fikk om lag 280 museer statlig driftstilskudd, for de flestes vedkommende kanalisert og fordelt gjennom fylkeskommunene. I løpet av de siste årene er dette tallet redusert til drøyt 100 museer som får tilskudd direkte fra staten. Det nasjonale museumsnettverket består nå av ca. 330 tidligere selvstendige museer, medregnet årets prosesser. Fra 2007 skal alle museene som får utbetalt midler direkte fra staten, ha funnet sin plass innenfor en konsolidert struktur.

De fleste av museene som er konsolidert det siste året, er fanget opp av institusjoner som var ført opp som egne konsoliderte enheter også i 2006. Spesielt i Hordaland har det vært store endringer innenfor museumsstrukturen, hvor den planlagte konsolideringen av Vestlandsmuseet ikke ble gjennomført, og de fire museene som opp-

rinnelig var en del av denne enheten har konsolidert seg med hhv. Bymuseet i Bergen, Hardanger Museum og Museumssenteret i Salhus.

I Oslo er Hovedstadsmuseet etablert fra 1. januar 2006. Museet består av Oslo Bymuseum, Internasjonalt kultursenter og museum og Teatermuseet i Oslo. Jødisk Museum i Oslo har valgt å stå utenfor denne konsolideringen, jf. kap. 328, post 78.

Av de allerede konsoliderte museene har Akershus fylkesmuseum gjennomført en meget god prosess for å samle de små museene i fylket.

Budsjettøkninger i 2007

I budsjettforslaget for 2007 er det i tillegg til generell priskompensasjon lagt inn en økning på kr 100 000 til de kulturhistoriske museene i det nasjonale museumsnettverket. Den generelle økningen er en omdisponering av midler til ekstraordinære tiltak ved kulturhistoriske museer, som ligger under Norsk kulturråd, jf. kap. 320 Allmenne kulturformål, post 50 Norsk kulturfond. Det forutsettes heretter at de kulturhistoriske museene setter av midler til ekstraordinære tiltak innenfor eksisterende budsjettrammer.

Videre foreslås fra 2007 innkjøpsordningen for samtidskunst som forvaltes av Norsk kulturråd, avviklet i sin nåværende form. Innkjøpsordningen utgjør 2,1 mill. kroner. I tillegg har det vært avsatt 0,9 mill. kroner til å administrere ordningen. I alt 3 mill. kroner vil nå i sin helhet gå til innkjøp av kunst. Innkjøpet av kunsten blir desentralisert og midlene vil fra 2007 bli kanalisert direkte til 14 billedkunstinstitusjoner under dette kapitlet samt De samiske samlinger. Følgende institusjoner innenfor det nasjonale museumsnettverket vil med dette få en økning på 0,2 mill. kroner øremerket innkjøp av samtidskunst: Punkt Ø, Lillehammer Kunstmuseum, Drammens Museum for kunst og kulturhistorie, Haugar Vestfold Kunstmuseum, Preus museum, Sørlandets Kunstmuseum, Haugalandsmuseene, Rogaland Kunstmuseum, Museum for Visuell Kunst og Musikk, Sogn og Fjordane Kunstmuseum, Kulturkvartalet, Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, Trondheim Kunstmuseum, Nordnorsk Kunstmuseum. Disse midlene forutsettes i sin helhet å gå til innkjøp av kunst, i tillegg til institusjonenes egne innkjøpsmidler.

Omdisponeringen av midler fra Norsk kulturfond må sees i sammenheng med målet om å desentralisere ansvar og å redusere administrative kostnader og byråkrati samt å spre skjønnsutøvelsen ved innkjøp av kunst til offentlige samlinger. En slik ordning har også den fordelen at de enkelte kunstinstitusjoner i større grad kan kjøpe kunst som passer inn i institusjonens overordnede kunstneriske og utstillingsmessige strategier.

2007 vil være det første ordinære driftsåret for det nye utvidede Ibsen-museet. Det er i denne sammenheng lagt inn en økning på 1,4 mill. kroner til Norsk Folkemuseum. Tilskuddet til dette museet er videre styrket med 1 mill. kroner til dekning av økt husleie i forbindelse med utvidelse av magasinkapasiteten.

Det er lagt inn en økning på 0,5 mill. kroner i tilskuddet til Maihaugen for å styrke koordineringen av informasjonsdatabasen om tradisjonelle håndverksfag. Videre er tilskuddet til Norsk Litteraturfestival, som utbetales via Maihaugen, økt med 0,2 mill. kroner ved en omdisponering av midler fra Norsk kulturfond. Økningen må sees i sammenheng med en omlegging av støtteordningen for litteraturfestivaler i Norsk kulturråd, jf. omtale under kap. 320, post 50.

Det er lagt inn en økning på 1 mill. kroner til Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum til etablering av en egen utstilling for Hannah Ryggens arbeider på Ørlandet. Videre er det lagt inn en økning på 0,3 mill. kroner til Trondheim Kunstmuseum til dekning av økt husleie i forbindelse med ferdigstillelse av nybygget på Gråmølna høsten 2007.

I 2007 foreslås en bevilgning på 1 mill. kroner til Svalbard Museum under denne posten.

I tillegg til økningene som er omtalt særskilt ovenfor, er det lagt inn til sammen 15,6 mill. kroner for å styrke institusjoner som kan vise til resultater med hensyn til konsolideringer samt god utvikling i besøkstallene. Følgende institusjoner er tilgodesett med påplusninger i denne sammenhengen:

- Akershus fylkesmuseum: 0,4 mill. kroner
- Fetsund Lenser: 0,2 mill. kroner
- Hovedstadsmuseet: 0,9 mill. kroner
- Domkirkeodden: 0,4 mill. kroner
- Kvinnemuseet Solør-Odalmuseene: 0,4 mill. kroner
- Nordøsterdalsmuseet: 0,4 mill. kroner
- Maihaugen: 1 mill. kroner
- Drammens Museum for kunst og kulturhistorie: 0,3 mill. kroner
- Hallingdal Museum: 0,4 mill. kroner
- Kunstnerdalen Kulturmuseum: 0,4 mill. kroner
- Vest-Telemark Museum: 0,4 mill. kroner
- Setesdalsmuseet: 0,4 mill. kroner
- Vest-Agder Museet: 0,9 mill. kroner
- Jærmuseet: 0,4 mill. kroner
- Ryfylkemuseet: 0,4 mill. kroner
- Stavanger museum: 0,9 mill. kroner
- Bymuseet i Bergen: 0,4 mill. kroner
- Museum for Visuell Kunst og Musikk: 0,8 mill. kroner

- Museumssenteret i Salhus: 0,9 mill. kroner
- De Heibergske Samlinger Sogn Folkemuseum: 0,4 mill. kroner
- Kulturkvartalet: 0,9 mill. kroner
- Orkla Industrimuseum: 0,4 mill. kroner
- Namdal Fylkesmuseum: 0,4 mill. kroner
- Stiklestadmuseene: 0,9 mill. kroner
- Midt-Troms Museum: 0,4 mill. kroner
- Nordnorsk fartøyvernsenter og Indre Sør-Troms museum: 0,3 mill. kroner
- Nord-Troms Museum: 0,4 mill. kroner
- Trondarnes Distriktsmuseum: 0,4 mill. kroner
- Museene for kystkultur og gjenreisning: 0,4 mill. kroner
- Varanger Museum: 0,4 mill. kroner

Så vel identifiseringen av konsoliderte enheter som vurderingen av de enkelte konsolideringsprosessene og prioriteringene i budsjettforslaget er foretatt i samråd med ABM-utvikling og baserer seg på foreliggende museumsplaner i fylkene, innhentede innspill fra alle fylkeskommunene, samt budsjettsøknadene fra de respektive museene.

Videre reformarbeid

For å stimulere den videre reformprosessen tar departementet også i kommende år sikte på å fordele friske midler på en måte som premierer gjennomførte konsolideringer i samsvar med de skisserte forutsetningene. Departementet legger til grunn at det fortsatt er mye som kan gjøres for å bygge større og sterkere institusjoner og for å utvikle hensiktsmessig samarbeid og arbeidsdeling innenfor rammen av det nasjonale nettverket.

Det tilskuddssystemet som ble gjennomført fra 2004 med utgangspunkt i prinsippene i abm-meldingen og forslaget i kulturmeldingen, endrer ikke den situasjon at fylkeskommunene, og i mange tilfeller de aktuelle kommunene, har et grunnleggende delansvar for finansieringen av museene. Forutsetningen vil normalt være at regionen skal dekke minst 40 pst. av det samlede offentlige driftstilskuddet.

For de museene som også før 2004 fikk direkte tilskudd bevilget over 70-posten, vil den tidligere tilskuddsfordelingen i utgangspunktet bli lagt til grunn. Også i de tilfellene et slikt museum inngår i en konsolidering med andre museer, kan det tas utgangspunkt i tidligere institusjonsstruktur.

For øvrig vil det fra statens side kunne være aktuelt å gi øremerkede tilskudd for å ivareta særlige oppgaver uten motkrav om regional medvirkning. Tilsvarende vil også regionen uten statlig medfinansiering kunne etablere nye tiltak organisert innenfor rammen av en konsolidert enhet.

Det legges opp til nær kontakt mellom staten, fylkeskommunene og de aktuelle kommunene i forvaltning av museene.

Fordeling av bevilgningen, årsverk og besøkstall:

Tiltak	Årsverk 2005	Publikum 2005	Bevilget 2006	Forslag 2007
Fredrikstad Museum	12,4	13 144	2 496	2 691
Halden historiske Samlinger	11,1	29 500	3 726	3 968
Punkt Ø	12,2	19 860	6 734	7 190
Østfoldmuseet	31	26 069	6 584	6 934
Akershus fylkesmuseum	51,6	112 789	6 839	7 599
Eidsvoll 1814	13,5	31 932	8 744	9 176
Fetsund Lenser	13,3	29 900	1 792	2 160
Follo museum	12,4	17 701	2 553	2 750
Norsk Folkemuseum	164,5	279 614	60 260	65 051
Norsk Sjøfartsmuseum	33	70 124	988	1 126
Norsk Teknisk Museum	42	146 339	20 404	21 280
Hovedstadsmuseet	38,5	45 982	5 599	6 681
Domkirkeodden	38,3	59 391	6 491	7 238
Glomdalsmuseet	23,8	21 971	9 156	9 604
Kvinnemuseet - Solør-Odalmuseene	7	16 522	3 212	3 834

Tiltak	Årsverk 2005	Publikum 2005	Bevilget 2006	Forslag 2007
Nordøsterdalsmuseet	13	19 249	1 558	2 117
Norsk Skogmuseum	46	114 410	12 191	12 754
Mjøsmuseet AS	24,6	103 899	4 024	4 277
Lillehammer Kunstmuseum	9,9	27 040	5 465	5 873
Maihaugen	88,5	169 185	32 716	35 725
Museet i Nord-Gudbrandsdalen	7,6	9 301	1 144	1 287
Randsfjordmuseene	19,9	27 040	3 967	4 218
Valdres Folkemuseum	17	25 473	2 347	2 536
Blaafarveværket	32	158 648	5 158	5 454
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	18,5	25 983	4 222	4 882
Hallingdal Museum	7,1	9 474	1 774	2 341
Hringariki	5,3	7 390	1 024	1 163
Kongsberg, Numedal og Øvre Eiker kulturhistoriske museum	14,5	41 053	3 760	4 003
Kunstnerdalen Kulturmuseum	19,5	43 224	1 474	2 030
Norsk Bergverksmuseum	28,9	69 800	11 320	11 850
Haugar Vestfold Kunstmuseum	9,8	31 370	1 627	1 889
Larvik Museum	7,7	14 931	2 032	2 209
Nord-Jarlsbergmuseene	12	13 578	2 058	2 236
Preus museum	10,7	10 212	7 817	8 314
Sandefjordmuseene	11	32 057	3 290	3 515
Vestfold Fylkesmuseum	14	41 034	2 481	2 675
Norsk Industriarbeidermuseum	13,5	33 295	6 992	7 358
Telemark Museum	21,8	56 199	7 790	8 186
Vest-Telemark Museum	13,4	65 709	2 073	2 652
Aust-Agder kulturhistoriske senter IKS	27	21 561	5 270	5 570
Ibsenhuset og Grimstad Bymuseum	8,6	28 659	1 011	1 149
Næs Jernverksmuseum	5,6	9 014	1 616	1 777
Setesdalsmuseet	9,3	17 792	2 082	2 661
Sørlandets Kunstmuseum	11	20 281	5 473	5 881
Agder naturmuseum og botaniske hage	15,1	66 141	2 710	2 913
Vest-Agder Museet IKS	45,7	83 652	9 452	10 811
Dalane Folkemuseum	7,9	12 971	2 140	2 321
Haugalandsmuseene	16	31 374	2 082	2 461
Jærmuseet	28	74 060	5 247	5 946
Rogaland Kunstmuseum	9,3	27 976	3 925	4 274
Ryfylkemuseet	11,4	13 787	2 173	2 756
Stavanger Museum	27,6	51 242	4 868	6 053
Baroniet Rosendal	21	55 303	903	1 037
Bergens Sjøfartsmuseum	10,1	22 107	1 751	1 918

Tiltak	Årsverk 2005	Publikum 2005	Bevilget 2006	Forslag 2007
Bymuseet i Bergen	43,8	168 388	9 535	10 397
Hardanger Museum	63	35 066	6 313	6 653
Museum for Visuell Kunst og Musikk	56,6	188 407	10 662	12 067
Museum Vest	26,4	111 145	4 425	4 693
Museumssenteret i Salhus	25,2	7765	4 373	5 539
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum	20,4	11 627	2 511	2 706
Sunnhordland Museum	9,4	10 230	2 115	2 295
De Heibergske Samlinger, Sogn folkemuseum	14,6	20 067	3 987	4 639
Kystmuseet i Sogn og Fjordane	8,5	17 887	2 522	2 718
Nordfjord Folkemuseum	8	23 011	1 989	2 165
Sogn og Fjordane Kunstmuseum	8,7	23 710	2 372	2 662
Sunnfjord Museum	6,4	12 592	1 346	1 497
Atlanterhavsparken	9,7	88 268	1 138	1 281
Kulturkvartalet	7,4	17 084	4 107	5 263
Nordmøre Museum	22,7	58 830	4 764	5 045
Nynorsk kultursentrum	12,3	16 379	7 457	7 840
Romsdalsmuseet	14,5	50 898	4 046	4 300
Sunnmøre Museum	36,6	53 659	7 006	7 372
Kystmuseet i Sør-Trøndelag	14,4	12 838	1 102	1 244
Museet Kystens Arv	11,5	27 500	1 087	1 228
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum	12,5	68 834	9 118	10 664
Orkla Industrimuseum	14,7	19 112	1 344	1 895
Ringve	12,2	60 630	7 472	7 856
Rørosmuseet	17,9	55 368	3 216	3 438
Trondheim Kunstmuseum	11,5	47 000	4 223	4 883
Trøndelag Folkemuseum	42	62 699	6 784	7 142
Namdal Fylkesmuseum	31,5	65 304	4 992	5 682
Stiklestadmuseene	70	175 003	13 429	15 359
Helgeland museum	32,4	40 286	8 475	8 897
Lofotr - Vikingmuseet på Borg	19	62 187	1 491	1 648
Museum Nord	27	23 278	6 937	7 683
Norsk Luftfartsmuseum	27,3	45 741	9 261	9 713
Salten Museum	41	52 709	8 022	8 427
Midt-Troms Museum	15,6	14 159	2 666	3 267
Nordnorsk fartøyvernsenter og Indre Sør-Troms museum	16,2	3 799	1 556	2 015
Nordnorsk Kunstmuseum	6,2	15 369	10 835	11 447
Nord-Troms Museum	9,3	5 556	1 719	2 284
Perspektivet Museum	5,9	8 818	1 865	2 598
Trondarnes Distriktsmuseum	9	19 098	2 340	2 929

Tiltak	Årsverk 2005	Publikum 2005	Bevilget 2006	Forslag 2007
Alta Museum	16	64 257	2 297	2 484
Museene for kystkultur og gjenreisning	17,6	29 801	3 541	4 176
Sør-Varanger museum - Grenselandmuseet	11,4	21 987	1 231	1 378
Varanger museum	12,8	9 788	3 441	4 072
Svalbard museum				1 000
Sum	2 123,5	4 532 446	523 697	576 895

Post 78 Ymse faste tiltak

Bevilgningen under denne posten omfatter ymse tiltak på museums- og kulturvernområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2007 under denne posten, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

For 2007 foreslås en bevilgning på 1 mill. kroner til Norsk Skogfinsk Museum. Videre er det lagt inn en økning på 1 mill. kroner til Jødisk museum i Oslo.

Det foreslås videre 0,4 mill. kroner til Skibladner under denne posten.

Rapport 2005

Museumsreformen

For styrking av museumssektoren skisseres det i St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving og i de påfølgende statsbudsjettene en prosess for regional konsolidering av museene og etablering av nasjonale nettverk. Målet er en institusjonsstruktur med vesentlig færre og dermed faglig og administrativt sterkere enheter enn i dag, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002). Museumsreformen er forankret i bevaring og styrking av lokalt engasjement og deltakelse i kulturvernet, styrking av faglig kompetanse på regionalt nivå og utvikling av nasjonale nettverk.

Museene har tatt aktiv stilling til prosessene, og i hovedsak vært konstruktive med å finne fram til løsninger for etablering av større, faglige fellesskap. Fylkeskommunene har gjennomgående spilt en aktiv rolle med prioriterte innspill til ABM-utvikling i forberedelsen til utarbeidelse av statsbudsjettet, og mange har også bidratt med økonomisk stimulering av prosesser og støtte i form av juridisk bistand og veiledning i organisasjonsutvikling.

ABM-utvikling gjennomfører hver vår møter om reformen med samtlige fylkeskommuner. Det er arrangert seminar om omstillingsprosesser og organisasjonsutvikling, og møte om utvikling av nettverk med museer som har ansvar for nasjonale nettverk. Utenom arbeidet med museumsreformen har aktiviteten og besøkstallene ved museene vært forholdsvis stabile de siste årene. For de fleste museer er store deler av driftsmidlene knyttet opp til lønninger, husleie, løpende vedlikehold og drift av eksisterende anlegg og samlinger.

Samlinger

Museenes samlinger skal være framtidens arkiv for materiell kultur. I dag ser vi klart at nedbryting av samlingene i museene er et betydelig problem. ABM-utvikling har derfor, i samarbeid med museene, utarbeidet et opplegg for tilstandsregistrering av museenes samlinger. Opplegget gjennomføres som et samarbeid mellom fylkeskommunene og ABM-utvikling, slik at en skal få en mer fullstendig oversikt over behovene og kan utvikle felles løsninger for tiltak.

I samarbeid med fylkeskommunene arrangerer ABM-utvikling seminar om sikring av museumssamlinger, sist i Nordland og i Nord-Trøndelag. Gjennom tilskuddsordningen til sikringstiltak ved museene, er det i perioden 1984-2005 gitt til sammen ca. 89 mill. kroner i statlige bevilgninger. I 2005 ble om lag 6 mill. kroner fordelt til sikringstiltak ved museene. I 2005 hadde 54 pst. av museene som svarte på statistikkskjemaet, vedtatt en sikringsplan, mens 40 pst. hadde vedtatt en bevaringsplan.

Museumsstatistikken som omfatter alle museene, viser at det sett under ett er en reduksjon i omfanget av kunst-, natur- og kulturhistoriske gjenstander som er utilfredsstillende registrert. I 2005 hadde 54 pst. av museene som rapporterte til statistikken, utarbeidet tiltaksplaner for å komme à jour med katalogiseringen. 59 pst. av institusjonene hadde tatt i bruk programvare for elektronisk registrering av samlingene.

Tabell 6.14 Samlingenes tilvekst i 2005 og ikke tilfredsstillende registrert materiale pr. 31.12.2005

Type samlingsobjekt	Tilvekst i 2005 (antall)	Tilvekst i 2005 (pst.)	Ikke tilfredsstillende registrert materiale i pst. av totalt materiale
Fotografi	600 754	3,8	34,4
Kunsthistorisk	6 430	1,2	19,0
Kulturhistorisk	315 577	5,0	14,5
Naturhistorisk	92 909	0,8	4,0

Kilde: ABM-utvikling/SSB

Forskning

Det er først og fremst de største museene som har tilrettelagt for forskningsaktivitet. Ved flere av museumsinstitusjonene under Kultur- og kirkedepartementet arbeider hovedfagsstudenter og doktorgradsstipendiater med forskningsprosjekter i tilknytning til samlingene. 26 pst. av museene som rapporterte til museumsstatistikken i 2005, hadde utarbeidet forskningsplaner.

Det er behov for å styrke forskning om museer og museenes virksomhet. Slik forskning er en viktig basis for museenes rolleforståelse.

Besøk og tilgjengelighet

97 pst. av museene som rapporterte til museumsstatistikken for 2005, svarte at museet var åpent for publikum. Museene hadde til sammen 9,2 millioner besøkende. Besøkstallet viste en økning på ca. 260 000 besøk i forhold til 2004. For en oversikt over besøket i 2005 ved museene i det nasjonale museumsnettverket vises det til tabellen med forslag til fordeling av bevilgningen under post 70 i 2007.

Mange museer har utvidede åpningstider om sommeren for å møte behov fra publikum. Om vinteren utgjør elever og pensjonister en stor andel av besøket på dagtid, og de fleste museer prioriterer å holde åpent i helger for å kunne gi tilbud til familier og andre som ønsker å benytte fritid til museumsbesøk. Mange museer har også kveldsåpent en eller to hverdager, men erfaringene så langt viser at publikumsbesøket på kveldstid er lavt hvis museet ikke tilbyr foredrag, omvisninger eller andre aktiviteter.

Formidling til barn og unge

Samarbeid med skolen er en sentral utfordring for museene. I de senere årene er det gjennomført betydelige reformer både i grunnskolen og i videregående skole. Dette har gitt viktige innspill til forståelsen av hvordan museer i samarbeid med skolen kan være en kunnskaps- og undervisningsressurs i forhold til utfordringen i læreplanene for grunnskolen. Det nasjonale tiltaket Den kulturelle skolesekken har gitt en rekke museer muligheten til å utvikle undervisningstilbud i samarbeid med grunnskolen.

Den pedagogiske tankegangen som ligger til grunn for utvikling av vitensentre, kan være viktig som inspirasjon og forbilde for mange forskjellige typer av museer. ABM-utvikling deltar i et samarbeid med Norges forskningsråd om etablering og utvikling av vitensentre.

Det kulturelle mangfoldet

Nyere historie- og samfunnsforskning har fokusert på storsamfunnets behandling av minoriteter. Norge har gjennom internasjonale avtaler og konvensjoner påtatt seg forpliktelser både i forhold til den samiske urbefolkningen og de nasjonale minoritetene. Noen museer arbeider bevisst med disse utfordringene og med å etablere kontakt med relevante miljøer, men det er behov for en større innsats på feltet. For museene har dette arbeidet to hovedmål:

- å legge forholdene til rette for at minoritetene selv kan få fram kunnskap om seg selv, slik at de kan bevare, utvikle og uttrykke sine kulturer
- å få fram og formidle kunnskap om minoritetene og bidra til at alle får bedre kunnskaper om gruppene.

Viktige bidrag på dette feltet er arbeidet med romanifolkets kultur og historie ved Glomdalsmuseet og arbeidet med å utvikle museumstilbud for nye innvandrergrupper. Det er etablert et samarbeid mellom museer som arbeider med dokumentasjon, forskning og formidling av minoritetsgruppenes kultur, og flere tiltak er satt i gang.

Informasjonsteknologi

Utvikling av informasjonsteknologien gir klare utfordringer både til museenes formidling til publikum som avlegger et fysisk besøk i museet, og i forhold til de mulighetene museene nå har til å nå et publikum som primært bruker museenes tilbud på Internett. Utvikling av regionale kulturnett og Kulturnett.no har bidratt til at museer har prioritert bruk av ressurser på hjemmesider, på å legge ut elektroniske kataloger og til å produsere utstillinger og undervisningsopplegg for Internett.

Kompetanseheving

Det arrangeres en rekke kurs og seminarer som bidrar til kompetanseheving og nettverksbygging. Mange av disse gjennomføres med statlig prosjektstøtte gjennom bidrag fra ABM-utvikling. ABM-utvikling arrangerer også selv kurs på flere områder på museumsfeltet. I samarbeid med Høgskolen i Oslo er det etablert en fulltids utdanning i museumsformidling. Målgruppen er ansatte i arkiv, bibliotek og museer og andre institusjoner som driver kulturformidling. De første kandidatene ble uteksaminert våren 2006.

I samarbeid med ti museer og en fylkeskommune har ABM-utvikling siden 2003 drevet prosjektet BRUDD, et prosjekt om vanskelige og marginale historier og om kritisk formidling. Målet er å stimulere museene til å våge å ta opp problematiske tema gjennom dokumentasjon, forskning og formidling og å gi de ansatte kunnskap om hvilke metoder som kan benyttes for å få dette til. Videre er det etablert et samarbeidsprosjekt med arkiv, bibliotek og museum for å prøve ut "Hot spot", et formidlingsverktøy for å kunne reagere raskt på aktuelle problemstillinger og hendelser i samtida og vise abm-insitusjonene som viktige samfunnsaktører.

For å styrke samarbeidet med fylkeskommunene arrangerer ABM-utvikling et årlig møte om arkiv, bibliotek og museer.

Kap. 3328 Museums- og andre kulturvernformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	2 205	1 535	1 593
02	Inntekter ved oppdrag	16 603	15 576	16 168
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	261		
18	Refusjon av sykepenger	378		
	Sum kap. 3328	19 447	17 111	17 761

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder billett- og salgsinntekter ved Arkeologisk museum i Stavanger m.m., jf. kap. 328, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter i forbindelse med oppdragsvirksomheten ved Arkeologisk museum i Stavanger, jf. kap. 328, post 21.

Kap. 329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	183 663	185 780	204 542
21	Spesielle driftsutgifter	6 345	6 318	6 558
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	10 669	13 900	4 206
78	Ymse faste tiltak	4 832	5 417	6 223
	Sum kap. 329	205 509	211 415	221 529

Kapitlet omfatter det statlige Arkivverket og den statlige virksomheten Norsk lokalhistorisk institutt. Arkivverket ledes av Riksarkivaren og består av Riksarkivet og åtte statsarkiv. Kapitlet omfatter ellers tilskudd til Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek, Landslaget for lokal- og privatarkiv, stiftelsen Asta (standardisert datasystem for elektronisk katalogisering) og Norsk Misjonsselskaps arkiv.

Post 01 er redusert med 0,3 mill. kroner som følge av gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift, jf. omtale under pkt. 5 i hovedinnledningen.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket og Norsk lokalhistorisk institutt. Driftsbevilgningen til Arkivverket er for 2007 foreslått økt med til sammen 18,6 mill. kroner. Statsarkivet i Trondheim flytter inn i nye lokaler i Dora i desember 2006. Det ble tatt høyde for det økte utgiftsnivået som følger av flyttingen i statsbudsjettet for 2006. Økningen i 2006 var imidlertid knyttet til flytte- og investeringsutgifter. For 2007 vil det påløpe økte driftsutgifter, og det er derfor omdisponert 10 mill. kroner fra kap. 329, post 45 til post 01 til dekning av økte drifts- og husleieutgifter for statsarkivet i Trondheim. Videre er det lagt inn 3 mill. kroner for å styrke det påbegynte arbeidet med massedigitalisering av arkivmateriale, jf. programkategoriomtalen.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Arkivverket	180 991	199 597
Norsk lokalhistorisk institutt	4 789	4 945

Post 21 Særskilte driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Arkivverkets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare brukes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til inventar og utstyrsinvesteringer i Arkivverket. Nedgangen i bevilgningen i forhold til 2006 skyldes at bevilgningen på 10 mill. kroner for å dekke flytteutgifter samt investeringer i inventar og utstyr i forbindelse med ferdigstillelse av nybygg for Statsarkivet i Trondheim, er omdisponert til kap. 329, post 01.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter driftstilskudd til Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek, Landslaget for lokal- og privatarkiv, stiftelsen Asta (standardisert datasystem for elektronisk katalogisering) og Norsk Misjonsselskaps arkiv. Det er lagt inn en økning på 0,6 mill. kroner til Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek. Videre er det lagt inn en økning på 0,1 mill. kroner til stiftelsen Asta.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2007 under denne posten, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Rapport 2005

Generelt

Arkivverket er veldrevet og har kontroll på økonomien. Det har de siste årene vært nødvendig å prioritere en del nødvendige oppgraderinger av de bygningsmessige rammevilkårene for Arkivverket. Dette har i betydelig grad gått på bekostning av andre prioriterte mål og oppgaver for etaten. Budsjettet har vært stramt, og det har ikke vært rom for å møte sentrale utfordringer bl.a. knyttet til ivaretakelse av elektronisk arkivmateriale. Riksarkivet flyttet i august 2005 inn i utvidet og renovert Riksarkivbygning.

Avlevering og bevaring av arkivmateriale

Arkivverket skal ha en sentral, koordinerende og initierende rolle i arbeidet med utforming av bevarings- og kassasjonsplaner for sektorvise eller etatsvise prosjekter for både papirbasert og elektronisk arkivmateriale.

Elektronisk arkivmateriale

Det ble ikke igangsatt nye prosjekter i 2005 for å utforme sektorvise bevaringsplaner for elektronisk arkivmateriale, men en organisasjonsendring ble foretatt i Riksarkivet bl.a. med sikte på å gjennomføre integrerte etatsprosjekter for elektronisk og papirbasert arkivmateriale i tråd med anbefalingene fra Riksarkivarens bevaringsutvalg (2002).

For å følge opp og ferdigstille tidligere gjennomførte prosjekter ble det i 2005 utformet bevarings- og kassasjonsbestemmelser for følgende etater:

- politietaten
- trygdeetaten
- Fiskeridirektoratet
- Statens landbruksforvaltning
- Direktoratet for brann- og elsikkerhet (oversendt utkast)
- tolletaten (oversendt utkast).

Ved årets utgang stod det igjen å utforme bestemmelser for fylkesmannsetaten, utdanningssektoren, domstolene, Statens kartverk og en del av landbrukssektoren på grunnlag av forslag fra avsluttede etatsprosjekter.

Statsorganene øver ofte et press på Arkivverket for å få avlevert papirarkiver, men tilsvarende påtrykk er sjeldne når det gjelder elektronisk materiale. Elektroniske avleveringer og deponeringer er i stor grad avhengig av at Arkivverket selv foretar kartlegging og en aktiv innkreving av materiale. Men heller ikke i 2005 var det kapasitet til å arbeide offensivt mot forvaltningsorganene for å avtale og inndrive elektroniske avleveringer og deponeringer. Kontaktvirksomheten mot forvaltningen måtte konsentreres om å følge opp feil og mangler i de mottatte arkivuttrekkene.

Arkivverkets fellessystem for å ajourholde oversikt over avleveringer og deponeringer av elektronisk arkivmateriale ble videre utbygd. En organisasjon for elektroniske avleveringer krever imidlertid også støtte i en effektiv tilsynsfunksjon. For å styrke denne funksjonen ble det våren 2005 etablert en egen tilsynsavdeling i Riksarkivet.

Papirbasert arkivmateriale

Avleveringsomfanget av papirbasert arkivmateriale fra statlige arkivskapere til Arkivverket forsøkes stabilisert gjennom bevarings- og kassasjonsplaner, med sikte på å unngå økning i avleveringsetterslepet. I 2005 gikk antall hyllemeter avlevert arkivmateriale til Riksarkivet opp. Mye av dette er avleveringer fra forsvaret. Riksarkivet har i 2005 måttet være restriktive med å motta avleveringer fra sentraladministrasjonen på grunn av manglende magasinkapasitet. Dette har bl.a. ført til at den del større institusjoner som har forberedt avleveringer (ordnet og registrert arkivmaterialet) foreløpig selv bevarer det avleveringsmodne materialet. Eksempelvis kan nevnes at Skattedirektoratet foreløpig beholder vel 200 hyllemeter arkiver som er avleveringsklare. Der er også inngått avtale med Forsvaret om at enkelte avdelinger ikke avleverer før Riksarkivet har fått utvidet magasinkapasiteten.

Samtidig som Riksarkivet de siste årene har måttet ha en restriktiv holdning til avleveringer, er det på grunn av omorganiseringer og institusjoner som har flyttet ut av Oslo, likevel vært nødvendig å ta i mot en del papirbasert arkivmateriale som har vært yngre enn 25 år. I løpet av 2004-2005 har også flere sentrale institusjoner gått over til fullelektronisk arkivering. Dette gjør at avleveringsetterslepet i sentralforvaltningen ikke har økt nevneverdig i 2005.

Det var i 2005 en nedgang i de samlede avleveringene til statsarkivene.

Informasjon, veiledning og samarbeid med arkivskapere

Arkivverket har siden 2004 lagt om sin virksomhet i forhold til veiledning av arkivskaperne sammenlignet med tidligere. Virkemidlene i forhold til arkivskaperne er nå langt mer variert i form av møter, brev og telefoner. Det er imidlertid fortsatt viktig at Arkivverket besøker arkivskaperne i deres egne lokaler for å få en fullstendig oversikt over hvordan arkivskaperne ordner og tar vare på sine arkiver. En større andel av Arkivverkets ressurser ble brukt til den samlede informasjons-, rådgivnings-, kurs og inspeksjonsvirksomhet i 2005 enn i 2004.

Det ble i 2005 arbeidet videre med å etablere interkommunale arkivordninger. Det utvalget som Riksarkivaren nedsatte i 2004 for å utrede løsninger for kommunale arkivdepoter (Nysæter-utvalget) avleverte sin innstilling sommeren 2005. Innstillingen har vært på høring og Riksarkivaren sendte sin innstilling til Kultur- og kirkedepartementet sommeren 2006.

Digitalarkivet

Gjennom Digitalarkivet gjør Riksarkivaren et vidt spekter av historiske kilder tilgjengelige for søk på Internett. Digitalarkivet er resultat av et samarbeid mellom Historisk institutt, Universitetet i Bergen og Statsarkivet i Bergen. Digitalarkivet er Arkivverkets prosjekt for utlegging av digitaliserte kilder, og for formidling av informasjon fra Arkivverket. Informasjonen som legges ut er kvalitetssikret. Digitalarkivet har i 2005 arbeidet videre med registrering av folketellingen fra 1910. I tillegg fikk Digitalarkivet i 2005 en redaksjon.

Kap. 3329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	1 680	1 379	1 431
02	Inntekter ved oppdrag	6 330	6 318	6 558
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	493		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	721		
17	Refusjon lærlinger	21		
18	Refusjon av sykepenger	1 821		
	Sum kap. 3329	11 066	7 697	7 989

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak inntekter fra salg av kildepublikasjoner, fotokopier og transkripsjoner av arkivmateriale i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Film- og medieformål (kap. 334-337)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
334	Film- og medieformål	452 239	494 093	528 748	7,0
335	Pressestøtte	294 501	290 257	308 231	6,2
336	Informasjonsberedskap-kringkasting	2 499	3 579	1 800	-49,7
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	32 500	33 540	34 815	3,8
	Sum kategori 08.30	781 739	821 469	873 594	6,3

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-01	Driftsutgifter	128 964	135 033	137 204	1,6
21-23	Spesielle driftsutgifter	9 219	3 573	5 209	45,8
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	241 234	268 948	293 597	9,2
70-89	Overføringer til private	402 322	413 915	437 584	5,7
	Sum kategori 08.30	781 739	821 469	873 594	6,3

Programkategorien omfatter statlige virksomheter og tilskuddsordninger m.m. på film- og medieområdet.

Rammen under programkategorien er økt med til sammen 52 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2006. Økningen skyldes forventet lønns- og prisvekst og oppfølging av Kulturløftet.

Hovedmål for medieområdet

Regjeringens overordnede målsetting på medieområdet slik det er nedfelt i Soria Moria-erklæringen, er å sikre ytringsfrihet, rettssikkerhet og et levende demokrati. For å nå hovedmålet vil regjeringen:

- stimulere til mangfold og kvalitet i norske medier
- føre en politikk som sikrer en sterk allmennkringkasting
- legge til rette for mangfold i medieeierskap
- styrke norsk filmproduksjonen
- sørge for likestilling på medieområdet
- bidra til modernisering av samfunnet gjennom digitalisering

Film

Regjeringen har gjennom Kulturløftet forpliktet seg til å følge opp den norske filmsuksessen de senere årene. På filmområdet er den viktigste målsettingen å sikre høy publikumsoppslutning om

norske filmer. Det er et mål at norsk film skal ha en publikumsoppslutning på kino på minst 25 pst. Videre er det nødvendig at norske audiovisuelle produksjoner – både film- og fjernsynsproduksjoner – har en så høy kvalitet som mulig, og samtidig har publikumsappell. Dette kan bare oppnås gjennom en offensiv filmpolitikk. Det må minst produseres 20 spillefilmer i året i Norge. Det må også være en ambisjon for norsk filmproduksjon å vinne internasjonale filmpriser. Det norske markedet er lite. Det må satses på økt eksport av norske filmer for å styrke økonomien i produksjonsmiljøene. Filmbransjen er mannsdominert. Regjeringen vil satse på økt likestilling i alle deler av filmmiljøene.

Presse

På presseområdet vil regjeringen gjennom pressestøtten bidra til å opprettholde mangfoldet i avisutgivelser, både i verdiforankring, geografi og innhold. Den mest sentrale målsettingen er å sørge for at det blir utgitt dagsaviser, samiske aviser og publikasjoner på minoritetsspråk. Innenfor denne hovedmålsettingen er det et viktig mål å opprettholde grunnlaget for at det blir utgitt lokalaviser og regionale aviser som både kan fungere som lokale/regionale informasjonsmedier, og som samtidig er alternativer til de store riksavisene.

Kringkasting

På kringkastingsfeltet er det regjeringens mål å ha et best mulig allmennkringkastingstilbud i fjernsyn og radio. NRK må sikres som en reklamefri allmennkringkaster. NRKs rolle som formidler av kultur, språk og nasjonal identitet må videreføres, og NRKs distriktskontorer skal ha gode utviklingsmuligheter. I lokalradio og lokalfjernsyn bør det være et bredest mulig tilbud, samtidig som disse mediene kan opprettholdes som ytringsmedier også for smale grupper i samfunnet. Det er vesentlig å sikre at hele befolkningen får tilgang til digitale fjernsynssendinger med et bredt og kvalitativt godt tilbud, samtidig som det også gis tilgang til nye tjenester.

Regjeringen vil føre en politikk som motvirker for sterk eier- og maktkonsentrasjon i mediene.

Tilstandsvurdering

Teknologiutviklingen er opphav til omfattende endringer og utfordringer på mediesektoren. Produksjon av innhold er for lengst digitalisert i de fleste medier og stadig mer av innholdet distribueres etter hvert digitalt. I løpet av de nærmeste 10-15 årene vil trolig det vesentligste av lyd og bilde produsert for massemarkedet bli distribuert digitalt direkte til sluttbrukeren.

Overgangen til digital teknologi medfører dyptgripende konsekvenser i markedet. Nye forretningsmuligheter oppstår bl.a. som følge av samtidig innholdsproduksjon for flere plattformer, interaktive tjenester, individualisert bruk og økt kartlegging av mediebrukernes vaner og preferanser. Produksjon og distribusjon av innhold krever samtidig mindre ressurser. Nye aktører kan som følge av relativt lave oppstartskostnader utfordre etablerte virksomheter. Dette fører til skjerpet konkurranse og behov for omstillinger, særlig i tradisjonelle medievirksomheter.

Digitalt innhold krever at sluttbrukeren utstyrer seg med digitalt mottakerutstyr. Selv om medievaner er relativt stabile over tid, legger markedsutviklingen til rette for nye brukermønstre og -vaner. Nye brukermønstre vil på sikt kunne påvirke mediemarkedet.

Dyptgripende endringer i mediesektoren vil kunne påvirke meningsbrytningen i samfunnet. Dette får konsekvenser for mediepolitikken. Organisatoriske, økonomiske og regulatoriske mekanismer må kontinuerlig evalueres og tilpasses de teknologisk betingede endringene av marked og brukeratferd.

Mediebruk[1]

Tendensene fra de siste årene i befolkningens mediebruk fortsetter: Internettbruken øker. Ifølge SSBs Norsk Mediebarometer 2005 brukte 55 pst. av befolkningen mellom 9 og 79 år Internett en gjennomsnittsdag i 2005, en økning på 44 pst. i forhold til 2004. Samtidig øker tiden vi bruker på Internett fra 33 til 44 minutter per dag, og andelen som bruker hjemme-pc har økt fra 36 pst. per dag i 2004 til 47 pst. i 2005.

Fortsatt er det stor forskjell mellom ulike befolkningsgruppers bruk av de nye mulighetene. Blant gutter mellom 9 og 15 år var det hele 57 pst. som brukte enten TV-spill eller PC-spill i løpet av en dag, mens bare 23 pst. av jentene i samme aldersgruppe gjorde det samme. En stadig større andel av oss har også tilgang til Internett via bredbånd, dette har økt fra 29 pst. i 2004 til 51 pst. i 2005. Også her skiller de unge seg ut, hele 74 pst. av 13-15-åringene har tilgang til Internett via bredbånd.

For avisene viser utviklingen over tid en tydelig nedgang. I 1991 brukte vi ca. 40 minutter per dag på å lese aviser, men i 2005 var dette sunket til ca.

[1] Tall fra SSBs Norsk mediebarometer 2005

30 minutter. Det er i de yngre aldersgruppene at endringene i avislesningen er mest markante. Mens 84 pst. i aldersgruppen 16-24 leste en avis daglig i 1991, var andelen i 2005 sunket til 56 pst. Tidsbruken på avis i denne aldersgruppen er også betydelig redusert; fra 30 minutter i 1991 til 14 minutter i 2005. Også for aldersgruppen 25-44 år er det betydelige reduksjoner, både i andelen som leser aviser, og i tidsbruken. For de eldre aldersgruppene er det bare minimale variasjoner.

For andre medier har endringene vært mindre.

Befolkningens bruk av radio og tv endres ikke vesentlig fra år til år. På en gjennomsnittsdag i 2005 så 85 pst. av oss på fjernsyn, mot 83 pst. året før. I gjennomsnitt brukte vi i 2005 2 timer og 27 minutter på fjernsyn per dag, en økning på fem minutter fra året før.

Andelen radiolyttere en gjennomsnittsdag i 2005 var 55 pst., mot 58 pst. året før. Gjennomsnittlig tid til radiolytting var 1 time og 24 minutter i 2005, en økning på fire minutter fra året før. Det er den voksne delen av befolkningen som lytter mest på radio.

Andelen av befolkningen som lytter på lokalradio har gått noe ned fra 2004 til 2005, fra 11 til 9 pst.

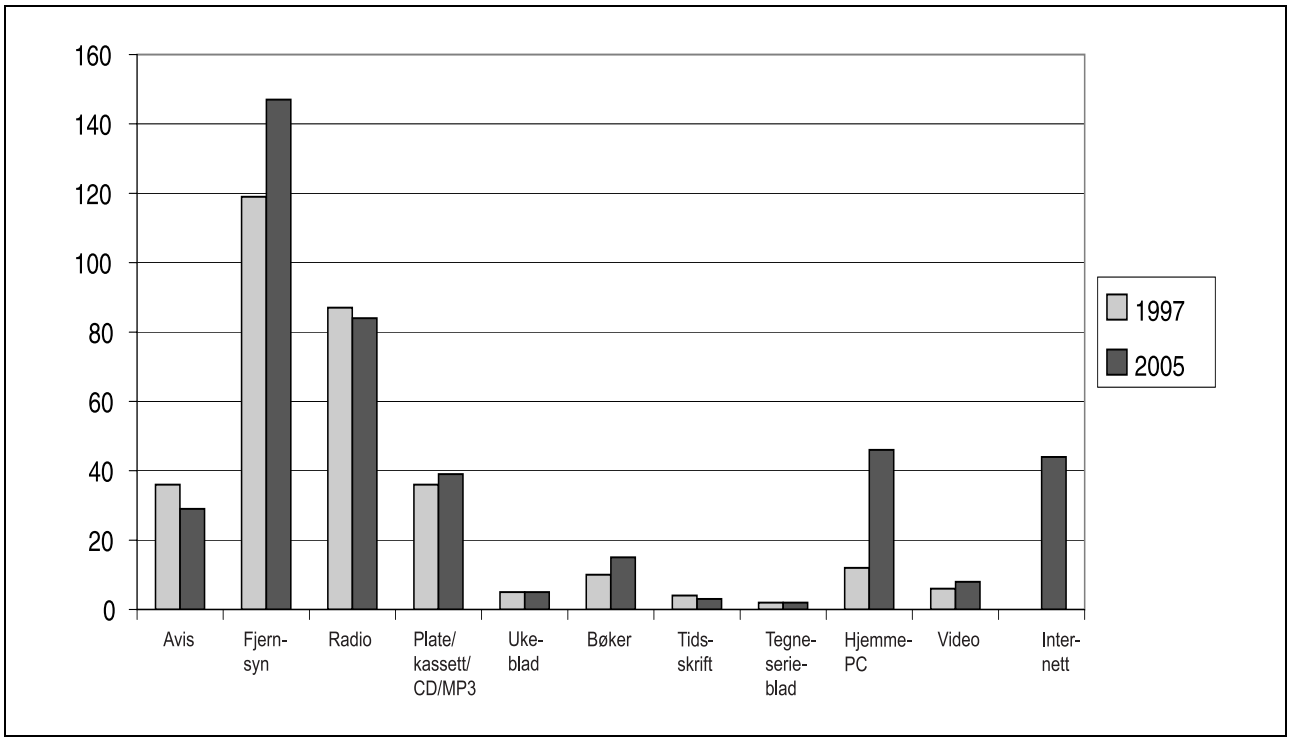

Figur 6.1 Antall minutter brukt til ulike massemedier en gjennomsnittsdag i 1997 og i 2005

Kilde: Norsk Mediebarometer 2005, Statistisk Sentralbyrå 2006.

Film og audiovisuelle produksjoner

Film er ett av de mest brukte kulturtilbud i Norge. Hver nordmann hadde i gjennomsnitt fire kinobesøk i 2005. Dette er om lag det samme som året før. Det totale kinobesøket i 2005 var 11,3 mill. Tilgangen til film som kulturuttrykk øker, og stadig flere ser filmer på dvd og via nye distribusjonsformer som for eksempel "klikkefilm".

I 2005 hadde 20 norske filmer kinopremiere, det samme som i 2004. I 1993 hadde 9 norske spillefilmer premiere. I årene fram til 2000 varierte antallet mellom 11 og 13 filmer per år. I 2000 og 2001 gikk antallet noe ned, men var i 2002 oppe igjen i 14 premierer og 18 premierer i 2003. Besøkstallene for norske filmer i 2005 gikk noe ned i forhold til de siste to årenes rekordoppslutning. Til sammen 1,4 mill. publikummere så norske filmer på kino. Besøkstallene for norske filmer har de siste årene holdt et høyere nivå enn på 1990-tallet, da det sjelden var over 10 pst. markedsandel for norske filmer på kino.

2006 var året en norsk film ("Sniffer") for første gang vant en gullpalme på Cannes-festivalen. Hele fire norske filmer var representert, noe som viser at norske filmer holder en høy kvalitet, også internasjonalt.

Norske filmer hadde i 2005 en markedsandel på 12 pst. i Norge, en nedgang på 3 pst. i forhold til 2004. Til sammenlikning hadde danske filmer en

markedsandel på 32 pst. på hjemmemarkedet, mens tilsvarende tall for Sverige og Finland er hhv. 23 og 15 pst.

Fjernsyn er fortsatt den viktigste visningsarenaen for norske langfilmer. I 2005 ble det totalt vist 60 norske langfilmer på NRK og TV2. Av disse var en fjerdedel filmer som ikke er vist på tv før og de resterende repriser. Den totale oppslutningen om norske filmer vist på NRK og TV2 var 6,2 mill. seere.

DVD blir en stadig viktigere distribusjonsform for film. De norske filmenes andel av det totale DVD/videomarkedet utgjør om lag sju pst. Norske filmer har dermed en lavere markedsandel på DVD/video enn på kino.

Presse[2]

For 2005 er avisenes samlede opplag anslått til 2 948 000. Dette er 72 000, eller 2,4 pst. lavere enn i 2004. Samlet nedgang siden 1998 er 7 pst.

Ved utgangen av året ble det utgitt 226 aviser, like mange som året før. Sammenliknet med 1999 har antallet aviser vært relativt stabilt i perioden, med en liten økning fra 224 aviser. Fem utgiversteder hadde konkurrerende dagsaviser, fem steder hadde konkurranse mellom en dagsavis og en fådagersavis, og sju steder hadde konkurrerende fådagersaviser.

Avisbransjens overskudd inkludert pressestøtte økte med 15 pst. fra 2004 til 2005. Blant avisene som mottar pressestøtte er bildet svært variert. Av nr. 1- og aleneavisene med opplag mellom 4000 og 6000 er det kun 5 av 39 aviser som går med underskudd før støtte, og kun en som har underskudd etter støtte. For samme avisgruppe med lavere opplag (mellom 1000 og 4000) er bildet mer sammensatt: 21 av 79 aviser har overskudd før støtte, mens dette tallet økte til 59 etter støtte. De riksdekkende meningsbærende avisene og de øvrige nr. 2-avisene fikk et kraftig svekket resultatet i 2005 mot 2004. De fem rikspredte meningsbærende avisene (Dagen, Dagsavisen, Klassekampen, Nationen, Vårt land) økte underskuddet etter tilskudd fra fem mill. kroner i 2004 til 19 mill. kroner i 2005. Øvrige nr. 2-aviser hadde et overskudd etter tilskudd på 11 mill. kroner i 2005, noe som var 16 mill. kroner mindre enn i 2004. Nr. 1- og aleneavisene som mottar pressestøtte økte overskuddet etter tilskudd fra 45 mill. kroner i 2004 til 52 mill. kroner i 2005.[3]

[2] Tallene er hentet fra Sigurd Høst: "Avisåret 2005", Rapport nr. 1/2006, Institutt for Journalistikk.

[3] Kilde: Medietilsynet

Tabell 6.15 Hovedtall for 2005 fra avisbransjen, fordelt på ulike grupper av aviser

Avistype	Totalt	Rikspredte meningsbærende aviser	Andre nr. 2-aviser	Nr. 1- og alene, opplag 1000-4000 eks.	Nr. 1- og alene, opplag 4000-6000 eks.
Antall aviser	136	5	13	79	39
Resultat før støtte	- 200 mill. kr.	- 139 mill. kr.	- 65 mill. kr.	-17 mill. kr.	22 mill. kr.
Støtte	244 mill. kr.	120 mill. kr.	76 mill. kr.	31 mill. kr.	16 mill. kr.
Resultat etter støtte	44 mill. kr.	- 19 mill. kr.	11 mill. kr.	15 mill. kr	37 mill. kr.
Driftsmargin før støtte[1]	- 13,9 pst.	- 51,6 pst.	- 14,8 pst.	-5,7 pst.	2,3 pst.
Egenkapitalandel	48 pst.	31 pst.	45 pst.	45 pst.	62 pst.

[1] Driftsresultatets andel av driftsinntektene

Kilde: Medietilsynet

Tabell 6.16 Økonomisk resultat for dagsaviser 2001-2005

(i mill. kr)

År	2001	2002	2003	2004	2005
Totalt samlet dagsaviser	1 121	881	1 300	1 260	1 450
Støtteberettigede aviser, før støtte	- 160	- 177	- 167	- 188	- 200
Støtteberettigede aviser, etter støtte	17	57	64	63	44

Kilde: Medietilsynet

Annonseinntektene i bransjen økte med 12 pst. fra 2004 til 2005. Annonseinntektene utgjør ca. 50 pst. av de totale inntektene.

For en del aviser har Postens portoøkninger de siste årene vært dramatisk. Det er de lokale ukeavisene og enkelte riksdekkende meningsbærende aviser som er mest avhengig av Posten Norge som distributør. For å avhjelpe situasjonen noe for disse avisene, vedtok Stortinget i 2006 å innføre en ny tilskuddsordning til de avisene som har blitt hardest rammet, jf. St.prp. nr. 66 (2005-2006) og Innst. S. nr. 205 (2005-2006). Ordningen er rettet mot aviser som mottar pressestøtte.

Kringkasting

Konsesjon for utbygging og drift av et digitalt bakkenett for fjernsyn ble utlyst for andre gang 30. juni 2005 med søknadsfrist 30. september samme år. Det kom bare inn én søknad innen fristen, fra Norges televisjon AS (NTV). NTV er eid av NRK, TV 2 og Telenor Broadcast Holding AS, hver med en tredjedel.

Samferdselsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet som konsesjonsmyndigheter la ved sin vurdering av søknaden særlig vekt på søkerens tilbud målt opp mot de minimumskrav som var fastsatt av staten ved utlysningen. Søkeren oppfylte alle kriteriene.

Kongen i statsråd tildelte 2. juni 2006 NTV konsesjon for utbygging og drift av et digitalt bakkenett for fjernsyn. Det ble samtidig inngått avtale med TV 2 som sikrer at kanalen går gratis i det digitale bakkenettet ut 2009. Utbyggingen av et digitalt bakkenett for fjernsyn innebærer at hele befolkningen får tilbud om digitale fjernsynssignaler. Bakkenettet skal dekke 95 pst. av befolkningen inkludert satellittskygger. Øvrige deler av befolkningen får et digitalt tilbud via satellitt, kabel og bredbånd. Det digitale bakkenettet vil, med sine tre signalpakker, gi minst 15 riksdekkende kanaler, og det er også mulighet for ytterligere kanaler ved en eventuell senere utbygging. En digitalisering vil også kunne gi helt nye og fleksible muligheter til tilleggstjenester for den enkelte. Digitaliseringen av fjernsynssendingene innebærer at alle som ikke er tilknyttet kabel eller satellittnett må ha en mottaker for å se TV, uavhengig av om fjernsynskanalene som formidles i nettet er kryptert eller ikke. Konsesjonen skal sikre at det blir et fritt marked for dekodere, hvilket vil si at alle mottakere som tilfredsstiller grunnleggende kvalitetskrav skal kunne omsettes fritt i markedet. Det er forventet at et fritt marked vil kunne gi billigere mottakere tilgjengelige i markedet. Med utbyggingen av det digitale bakkenettet vil den analoge distribusjonen av fjernsynssignaler via bakkenett etter hvert avvikles. Denne avviklingen vil skje regionvis. Departementet har pålagt NRK en rekke vilkår som må være oppfylt før avvikling av analoge fjernsynssignaler i den enkelte region kan finne sted. Dette skal sikre at befolkningen har et tilfredsstillende digitalt fjernsynstilbud før det analoge fjernsynstilbudet avvikles.

I tilknytning til konsesjonstildelingen til NTV ble det 1. juni 2006 inngått en avtale mellom Kultur- og kirkedepartementet og TV2 AS som innebærer at nåværende bestemmelse om inntektsavhengig vederlag bortfaller for vederlagene som forfaller til betaling i årene 2007 til 2009. Avtalen sikrer at TV2 sendes gratis i det digitale bakkenettet ut 2009.

Opphavsrett

Opphavsrett er en viktig forutsetning for at opphavsmenn og andre rettighetshavere skal kunne ha et inntekstgrunnlag og kunne fortsette sin skapende og utøvende virksomhet. Åndsverkloven er derfor en meget viktig kulturlov. Den nyere teknologi med digital kopiering og distribusjon i nettverk har stilt opphavsretten ovenfor nye utfordringer

Ved lovendring 1. juli 2005 ble det foretatt vesentlige endringer i åndsverkloven for å gjennomføre EU-direktivet om opphavsrett i informa-

sjonssamfunnet. Loven ble bedre tilpasset den digitale teknologien samtidig som det ble lagt vekt på å opprettholde den viktige balansen mellom hensynet til opphavsmannens interesser i å ha kontroll over bruk av sine åndsverk og allmennhetens interesse i at flest mulig får tilgang til åndsverk. F.eks. ble retten til å kopiere til privat bruk videreført mot at rettighetshaverne gis en årlig kompensasjon over statsbudsjettet. Det ble også lagt vekt på å videreføre viktige unntak fra opphavsmannens enerett for bruk av åndsverk i undervisning, til funksjonshemmede og for å sikre kulturarven innenfor arkiv, bibliotek og museer.

Eierforhold m.m. i mediesektoren

Regjeringen la 24. mars 2006 fram Ot.prp nr. 46 (2005-2006) om lov om endringer i lov av 13. juni 1997 nr. 53 Om eierskap i medier (Medieeierskapsloven). Det ble her foreslått at den øvre grensen for nasjonalt eierskap i en mediesektor ble redusert fra 40 pst. til 1/3. Forslaget ble vedtatt av Stortinget, og lovendringen iverksatt fra 1. juli 2006.

Norsk presse og kringkasting har til nå i hovedsak vært dominert av norske aktører; Schibsted, A-pressen, Orkla Media og NRK. Det danske selskapet Egmont eier 33 pst. av TV 2. Det svenskeide selskapet MTG (Modern Times Group) eier TV3 i tillegg til ca. 38 pst. i P4.

2005 var ikke preget av store oppkjøp i mediemarkedet. Unntaket er TV Norges eier SBS Broadcasting S.A, som ble kjøpt opp av et Luxemburg-basert investeringsselskap.

I 2006 har det britiske selskapet Mecom kjøpt Orkla Media. De tre største aviseierne, Schibsted, A-pressen og Mecom (tidligere Orkla Media), eier til sammen aviser som representerer 60 pst. av det totale dagspresseopplaget i Norge. Schibsted er fortsatt den suverent største aviseieren i Norge. I 2005 hadde konsernet 29 pst. av det samlede dagspresseopplaget. Tilsvarende tall for A-pressen var 16 pst. og for Orkla Media (nå Mecom) 15 pst. Av de 20 største avisene i Norge er det bare Dagbladet, Vårt Land og Dagsavisen som ikke har tilknytning til de tre store konsernene.

På fjernsynsmarkedet er NRK desidert størst med en markedsandel på 43 pst. fulgt av TV 2 med en andel på 29 pst. Deretter følger TVNorge/SBS med en andel på 11 pst.. Gjennom eierskapet i TV2 har Schibsted, Egmont og A-pressen hver 10 pst. av fjernsynsmarkedet. TV3/MTG har en andel på 6 pst.. Både A-pressen og Schibsted har eierandeler i noen av lokalfjernsynskanalene.

På radiomarkedet har NRK med 59 pst. en større lytteroppslutning alene enn det de andre eierne har til sammen. Etter NRK følger P4 med 22 pst. Radioeieren MTG, som har en eierpost på 37,7 pst. i P4, kontrollerer 8 pst. av radiomarkedet. Deretter følger Radio1 og kanalens eier SBS med 5 pst. og Kanal 24 og eieren TV2 med 4 pst. av det totale radiomarkedet.

Internasjonalt

EØS-avtalen har stor betydning for mediesektoren og mediepolitikken i Norge. Avtalen har som formål å sikre like konkurransevilkår og fri flyt av medietjenester over landegrensene innen EØS-området. Dermed legger EØS-avtalen føringer for nasjonal lovgivning og myndighetsutøvelse på feltet og setter flere beskrankninger for utformingen av nasjonale tilskuddsordninger. EU har også ulike støtteordninger som har som formål å styrke europeisk språk og kultur, som Norge gjennom EØS-avtalen er aktiv deltaker i. Også andre internasjonale organisasjoner gir rammebetingelser for nasjonal regulering på medieområdet. Dette gjelder først og fremst FNs opphavsrettsorganisasjon WIPO, Verdens handelsorganisasjon WTO og Europarådet. Norge deltar dessuten i tiltak i regi av Nordisk Ministerråd og Europarrådet for fremme av europeisk og nordisk språk og kultur.

EØS-avtalens TV-direktiv er gjennomført i kringkastingsloven. EU-kommisjonen la fram utkast til nytt direktiv i desember 2005. Forslaget til nytt direktiv er nå til behandling i Rådet og Europaparlamentet. I sitt forslag foreslår EU-kommisjonen å opprettholde direktivet som et minimumsdirektiv. Det foreslås at direktivets virkeområde skal utvides til å omfatte alle audiovisuelle medietjenester uavhengig av hvordan og på hvilke plattformer de distribueres. Dette betyr at også ikke-lineære tjenester (for eksempel klikkefilm) omfattes. Når revisjonen av TV-direktivet er vedtatt, vil dette måtte gjennomføres i norsk rett i form av en omfattende revisjon av kringkastingsloven.

EUs nåværende Medieprogram, MEDIA Plus, avsluttes i 2006. EU-Kommisjonen har derfor lagt fram forslag til råds- og europarlamentsvedtak om et nytt Medieprogram som skal løpe fra 2007 til og med 2013 (MEDIA 2007). Det nye programmet skal, som nåværende program, stimulere til utviklingen av den audiovisuelle industrien i Europa innenfor områdene utdanning, utvikling, distribusjon og markedsføring. Forslaget diskuteres nå i Parlamentet og Rådet med sikte på endelig vedtak innen utgangen av 2006. Norske erfaringer med MEDIA Plus er gode. Norge mottar mer støtte fra programmet enn det Norge betaler i bidrag til programmet. Det vil bli fremmet Stortingsproposisjon om samtykke til norsk deltakelse i MEDIA 2007.

I 2006 ble det opprettet en støtteordning til dataspill for barn og unge i regi av Nordisk Ministerråd. Svært få dataspill har en nordisk språk- eller kulturforankring. Programmet skal stimulere den nordiske dataspillbransjen til å produsere økt kvalitet og flere tilbud av nordisk produserte dataspill for barn og unge. Programmet skal vare til 2012.

Utfordringer og strategier

I de følgende hovedpunkter beskrives viktige satsinger på medieområdet i 2007.

Film og audiovisuelle produksjoner

Film er et av områdene regjeringen ønsker å styrke gjennom Soria Moria-erklæringen og Kulturløftet. For å styrke rammevilkårene for norsk filmproduksjon, foreslår regjeringen å øke bevilgningen til ulike filmformål med om lag 34,6 mill. kroner i 2007. Av dette vil 5 mill. kroner bli øremerket regional filmsatsing. Bevilgningen til Norsk filmfond foreslås økt med 24 mill. kroner. De øvrige midlene fordeles på ulike tiltak, jf. nærmere omtale under kap. 334 Film- og medieformål.

For å nå de ambisiøse målsettingene på området foretar departementet nå en gjennomgang av virkemiddelapparatet med sikte på å fremme en stortingsmelding våren 2007. Som et ledd i gjennomgangen har departementet nedsatt et utvalg. Utvalget skal med utgangspunkt i Kulturløftet, Soria-Moria-erklæringen og de gjeldende filmpolitiske målene foreslå organisering av den statlige filmpolitikken fram til 2014. Utvalgets innstilling vil danne grunnlag for stortingsmeldingen. Meldingen vil ha en bred tilnærming til feltet, og vil bl.a. inneholde en vurdering av:

- de statlige virkemidlene på filmområdet, herunder tilskuddsordningene og regional filmsatsing
- organisering av virkemiddelapparatet
- tiltak for å fremme eksport av norsk film i utlandet
- digitalisering av kino
- tiltak for å fremme likestilling på filmområdet
- tilrettelegging for utenlandske filmproduksjoner til Norge

Presse

Regjeringen ønsker i større grad å målrette pressestøtten mot de avisgruppene som har spesielt vanskelig økonomi, jf. nærmere omtale under kap. 335, post 71. Regjeringen foreslår i tråd med dette å videreføre tilskuddsordningen for portokompensasjon (kap. 335, post 72).

Det offentlige har et ansvar for å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. En viktig del av dette er å trekke opp rammene for redaktørenes reelle og formelle frihet og ansvar. Medienes frie stilling forutsetter at det finnes regler som plasserer ansvaret for det som formidles. Her er reglene om redaktøransvaret sentrale. Redaktøransvaret forutsetter på den annen side at redaktøren har reell frihet til å bestemme hva som skal publiseres. Frihet og ansvar henger her nært sammen. Regjeringen ønsker å bygge opp under redaktørinstituttet. I løpet av høsten vil det derfor bli sendt på høring et utkast til lovfesting av prinsippet om redaksjonell frihet. En slik lovfesting vil være en viktig markering av den vekten samfunnet legger på prinsippet.

Kringkasting

Regjeringen foreslår å øke kringkastingsavgiften med kr 60 fra kr 1 888 til kr 1 948 ekskl. merverdiavgift. Kringkastingsavgiften for 2007 blir etter dette kr 2 103,80 inkl. merverdiavgift. Forslaget innebærer en økning på om lag 3 pst. ekskl. merverdiavgift. Økningen skal kompensere for forventet pris- og lønnsvekst, og sikre teknologiskiftet fra analog til digital tv-distribusjon, jf. nærmere omtale under kap. 335. Departementet forutsetter at NRK styrker tilbudet rettet mot barn og unge, jf. forutsetningene for konsesjonen til et digitalt bakkenett for fjernsyn.

Departementet vil legge fram en stortingsmelding om allmennkringkasting våren 2007.

Kringkastingsloven gir Kongen hjemmel til å fastsette en liste over begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning som skal kunne tilbys på vederlagsfritt fjernsyn. Formålet med å innføre en slik liste er å sikre at en vesentlig del av seerne i det enkelte land skal ha anledning til å følge begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning på fjernsyn vederlagsfritt på riksdekkende tv-kanaler. Flere europeiske land har innført slike lister. Departementet vil utarbeide en norsk liste i løpet av 2007.

Brukertrygghet

Gjennom et samarbeid mellom flere departementer deltar Norge i EUs handlingsplan for Trygg bruk av Internett, fordi brukertrygghet på dette området best oppnås gjennom internasjonalt samarbeid. Medietilsynet har fått EU-støtte til gjennomføring av flere prosjekter på området, bl.a. til en europeisk undersøkelse om barns risikoadferd

på Internett og foreldres kunnskap om barns bruk, og informasjonstiltak basert på funnene i undersøkelsen. Dette arbeidet koordineres med regjeringens tiltaksplan om Barn, unge og Internett under Barne- og likestillingsdepartementet.

Andre virkemidler for å sikre brukertrygghet er bl.a. filmsensuren og kringkastingslovens regler om beskyttelse av mindreårige seere. Kultur- og kirkedepartementet la i mai 2006 fram en proposisjon med forslag til endringer i film- og videogramloven, jf. Ot.prp. nr. 72 (2005-2006). Lovforslaget har først og fremst til hensikt å bringe loven i samsvar med den nye § 100 om ytringsfrihet i Grunnloven. Grunnlovsendringen gjør det bl.a. nødvendig å oppheve den obligatoriske forhåndskontrollen av filmer med 18-årsgrense. I proposisjonen gikk departementet også inn for at det fortsatt skal være straffbart å vise pornografiske filmer på kino, og foreslo en egen regel om dette.

Kap. 334 Film- og medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	128 964	135 033	137 204
21	Spesielle driftsutgifter	9 219	3 573	5 209
50	Norsk filmfond, *kan nyttes under post 71*	212 900	240 108	264 232
51	Audiovisuelle produksjoner	26 751	27 206	27 669
71	Filmtiltak m.m., *kan overføres, kan nyttes under post 50*	24 211	23 190	18 871
72	Knutepunktinstitusjoner	5 416	7 989	8 293
73	Regional filmsatsing	5 500	7 976	17 479
75	Medieprogram, *kan overføres*	15 550	17 274	15 930
78	Ymse faste tiltak	22 999	30 387	30 252
79	Til disposisjon	729	1 357	3 609
	Sum kap. 334	452 239	494 093	528 748

Kapitlet omfatter driftstilskudd til de statlige virksomhetene Medietilsynet, Norsk filmfond, Norsk filminstitutt og Norsk filmutvikling. Kapitlet omfatter også tilskudd til filmproduksjon, regional filmsatsing, kontingent for å delta i internasjonale programmer og andre tiltak på film- og medieområdet.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsmidler til Medietilsynet, Norsk filmfond, Norsk filminstitutt og Norsk filmutvikling. Posten er økt med forventet pris- og lønnsvekst. I bevilgningen ligger også øremerkede midler til Medietilsynet til informasjonstiltak ovenfor publikum om overgangen til digitalt fjernsyn.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten omfatter oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt og inntekter fra kursvirksomhet i regi av Norsk filmutvikling. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Norsk filmfond, kan nyttes under post 71

Norsk filmfond forvalter de statlige tilskuddsordningene til audiovisuelle produksjoner i henhold til gjeldende forskrifter.

I tråd med målene i Soria Moria-erklæringen og Kulturløftet foreslås bevilgningen til produksjon av film økt. Det foreslås en bevilgning på 264,2 mill. kroner, en økning på 24,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2006. Våren 2007 vil

det bli lagt fram en stortingsmelding om film, jf. nærmere omtale under programkategori 08.30.

Post 51 Audiovisuelle produksjoner

I hht. konsesjonsvilkårene for TV2 AS for perioden 1. januar 2002 - 31. desember 2009, er det fastsatt at TV2 AS hvert år skal betale et inntektsuavhengig vederlag til Norsk filmfond, jf. omtale under kap. 3334, post 71. Vederlaget for 2005 som innbetales i 2006 er beregnet til i overkant av 5 mill. kroner.

Post 71 Filmtiltak m.m., kan overføres, kan nyttes under post 50

Posten er redusert som følge av at tidligere tilskudd til Norsk filmstudio/Filmparken bortfaller. Videre er tilskuddet til Vestnorsk filmsenter flyttet til post 73 Regional filmsatsing. Bevilgningsforslaget under posten omfatter i hovedsak:

- tilskudd til manuskriptutvikling. Midlene forvaltes av Norsk filmutvikling
- tilskudd til lokalkringkastingsformål. Midlene forvaltes av Medietilsynet.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter tilskudd til Nordnorsk filmsenter AS og Kortfilmfestivalen i Grimstad.

For Kortfilmfestivalen dekker staten 60 pst. av de offentlige overføringene til drift av festivalen, og regionen 40 pst. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen dekker sin del av tilskuddet, jf. forslag til vedtak V, nr. 3.

Bevilgningen til Nordnorsk filmsenter omfatter både tilskudd til drift av senteret og midler til tilskudd til produksjon av kortfilm. Staten dekker 70 pst. og regionen 30 pst. av driftstilskuddet. Det er en forutsetning for statstilskuddet til at regionen bevilger sin del av driftskostnadene, jf. forslag til vedtak V, nr. 2. Det skal produseres minst én samisk film årlig med støtte fra Nordnorsk filmsenter AS.

Av bevilgningen på posten er om lag 4,7 mill. kroner avsatt til drift av de to knutepunktinstitusjonene, mens i underkant av 3,8 mill. kroner går til kortfilmproduksjoner ved Nordnorsk filmsenter AS.

For nærmere omtale av knutepunktinstitusjoner vises det til programkategori 08.20 Kulturformål.

Post 73 Regional filmsatsing

Bevilgningen omfatter tilskudd til seks regionale filmtiltak: Vestnorsk Filmsenter AS (Bergen), Film 3 (Lillehammer), Fuzz (Bergen), Midtnorsk filmsenter (Trondheim), Medieparken i Fredrikstad og FilmCamp Målselv. Bevilgningen skal nyttes til tilskudd til produksjon av kort- og dokumentarfilmer og til infrastruktur.

Ett av Kulturløftets mål er å øke bevilgningene til regionale filmtiltak. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen med 5 mill. kroner. Støtten til de fem regionale filmtiltakene som fikk tilskudd i 2006 foreslås videreført på om lag samme realnivå som i 2006. I tillegg foreslås det en bevilgning på 1,5 mill. kroner til FilmCamp Målselv for 2007. Videre foreslås en bevilgning på 3,5 mill. kroner til andre regionale filmtiltak. Midlene vil bli fordelt etter at den kommende stortingsmeldingen om film er behandlet av Stortinget.

Det er en forutsetning for tilskuddene til de regionale filmtiltakene at regionene bidrar med minst tilsvarende tilskudd. Krav om tilsvarende regionalt tilskudd har tidligere ikke omfattet Vestnorsk filmsenter. Det vil derfor ikke bli stilt slikt krav i 2007, men dette vil bli vurdert i den kommende stortingsmeldingen.

Tilskudd til Vestnorsk filmsenter ble tidligere bevilget over post 71.

Post 75 Medieprogram, kan overføres

Bevilgningen dekker kontingenten til norsk deltakelse i EUs Medieprogram. Programmet skal stimulere til uvikling av den europeiske audiovisuelle industrien.

Bevilgningen forutsetter at Norge deltar i det nye programmet MEDIA 2007. Spørsmålet vil bli lagt fram for Stortinget som egen sak.

Bevilgningen dekker også Norges deltakelse i EU-programmet om trygg bruk av Internett (Safer Internet Plus). Programmet skal legge til rette for tryggere bruk av Internett, spesielt for barn. Programmet skal også bidra til å motvirke ulovlig og skadelig innhold – og innhold som er uønsket av brukerne.

Det tas forebehold om EUs endelige budsjettvedtak og endringer i utgiftene som følge av valutasvingninger.

Post 78 Ymse faste tiltak

Denne posten dekker ulike faste tiltak innenfor film- og medieområdet. En stor del av bevilgningen på posten dekker medlemsavgifter i internasjonale film- og medieorganisasjoner, totalt ca. 9,5 mill.

kroner. I tillegg dekker posten diverse utviklings- og forsøksordninger innenfor området. 2,2 mill. kroner som ikke er bundet opp i faste tiltak foreslås flyttet til post 79 Til disposisjon.

Det er foretatt enkelte tekniske endringer mellom denne posten og kap. 335 post 73 Anvendt medieforskning og etterutdanning. Det foreslås å bevilge tilskudd til Norsk Mediebarometer, Nordiske Mediedager og Radiodagene over kap. 334 post 78, mens tilskuddene til Mediebedriftenes Landsforbund og Landslaget for Lokalaviser foreslås bevilget over kap. 335 post 73.

Departementet foreslår å øke følgende tilskudd:

- Mediefabrikken i Akershus økes med 0,1 mill. kroner til 0,6 mill. kroner
- Filmfestivalen i Haugesund gis økt tilskudd på 0,1 mill. kroner til utvidelse av New Nordic Films som et co-produksjonsmarked
- tilskuddet til telefonavis i regi av Blindeforbundet økes med om lag 0,4 mill. kroner til 0,5 mill. kroner.

For øvrig videreføres tilskuddene over posten på samme nivå som i 2006. Dette omfatter også tilskuddet til utvikling av teknologi for talegjenkjenning, slik at teknologien kan utvikles for både bokmål og nynorsk.

Departementet iverksatte i 2004 en tidsavgrenset prøveordning med teksting av film for hørselshemmede. Teksting av norske filmer på kino er et viktig tilbud til de hørselshemmede. Ordningen foreslås derfor videreført ut over den opprinnelige prøveperioden. Det foreslås å sette av inntil 1 mill. kroner til dette i 2007.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2007 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Post 79 Til disposisjon

Departementet må kunne disponere midler for å dekke uforutsette behov av særskilt karakter som oppstår i budsjettåret. For å samle de disponible midlene til slike tiltak under en post, er det overført 2,2 mill. kroner fra post 78. Det foreslås en samlet bevilgning på 3,6 mill. kroner som departementet kan nytte til ulike tiltak innenfor film- og medieområdet.

Rapport 2005

Rapporteringen for 2005 tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2004-2005).

Tabell 6.17 Diverse statistikk på filmområdet: 2000-2005:

	2001	2002	2003	2004	2005
Premiere langfilmer	7	14	18	20	20 [1]
Tilskudd kortfilmer	101	108	102 [2]	150 [3]	152 [4]
Publikumsbesøk:					
Norske filmer (tall i tusen)	1 865	832	2 300	1 800	1 380 [1]
Norske filmer – pst.andel av totalbesøk	14,9	7,8	20	14,9	12,2 [1]
Antall norske barne- og ungdomsfilmer		3	5	5	5
Antall meter restaurert historisk filmmateriale[5]	4 450	4 529	1 913	6 408	7 596
Antall meter restaurerte norske spillefilmer[5]	22 811	18 957	22 179	27 969	21 137

[1] Tall fra Norsk filmfond

[2] Inkluderer støtte til kategoriene fiksjon, dokumentar og animasjon fra Fond for lyd og bilde.

[3] Inkluderer tall fra Norsk filmfond, Vestnorsk filmsenter, Nordnorsk filmsenter og Fond for lyd og bilde.

[4] Tallene inkluderer Norsk filmfond, Vestnorsk filmsenter, Nordnorsk filmsenter og Fond for lyd og bilde. De nye regionale filmsentrene er foreløpig ikke med i statistikken.

[5] Antall meter ferdigrestaurert film gir ikke uttrykk for arbeidets omfang eller kostnader. Variasjonene i antall meter restaurert film og historisk filmmateriale fra år til år skyldes først og fremst ulikheter i utgangsmaterialets fysiske tilstand. Tallene her omfatter kun film restaurert hos Norsk filminstitutt. I tillegg kommer film som restaureres av Nasjonalbiblioteket (nitratfilm), og film som scannes av Norsk filminstitutt.

I 2005 hadde 20 norske langfilmer kinopremiere. Tre av disse langfilmene har mottatt støtte etter såkalt markedsvurdering, og oppnådde gode besøkstall: I snitt 218 000 per film. Samlet for alle

norske langfilmer ligger gjennomsnittet på ca. 71 000 besøkende. Av de 20 filmene med premiere i 2005, var det sju filmer som trakk hele 85 pst. av det samlede kinobesøket på norske filmer. Av kinopremierene var tre rene barnefilmer, én barne- og ungdomsfilm og én ungdomsfilm.

Totalbesøket på norske filmer på kino har gått noe ned fra 2004 til 2005, men markedsandelen ligger på 12,2 pst. mot ca. 15 pst. i 2004.

I 2005 ble 33 kortfilmer med støtte fra Norsk filmfond ferdigstilt, men ingen novellefilmer. Tilskuddene fra Norsk filmfond til kortfilmer er relativt stabilt i perioden 2003-2005.

Norsk filmfond har gitt tilskudd til utvikling og produksjon av tv-serier fra 2003. Antallet serier med støtte fra fondet som er vist på tv, har økt fra to i 2004 til sju i 2005. De fleste av seriene har hatt et samlet gjennomsnittlig seertall på over 2,2 mill.

Høsten 2005 ble det utlyst en manusskriptkonkurranse for barnefilmer for å få fram gode manuskripter til filmer for barn under 12 år. Det kom inn 90 bidrag, som nå blir vurdert av en jury. I tillegg er det iverksatt egne tiltak rettet mot regissørene, for at disse skal få mulighet til å utvikle sin egen stemme, selvtillit og kunstneriske mot.

Det første dataspillet utviklet med støtte fra Norsk filmfond ble lansert i desember 2005.

I 2005 ble det lansert tre tv-serier for barn og unge, med støtte fra fondet. To av seriene ble vist på NRK og en siste på TV2.

Manuskriptstøtteordningen i regi av Norsk filmutvikling gir støtte til utvikling og omarbeiding av manus til langfilm og tv-drama. Ved utgangen av 2005 var det 59 prosjekter i ordningen, hvorav sju er dokumentarprosjekter. Av 68 forfattere i ordningen er 36 menn og 32 kvinner.

Norsk filmutvikling gir også veiledning til forfattere som utvikler kortfilmprosjekter. Det ble i 2005 behandlet 19 prosjekter fra 19 forfattere, hvorav sju kvinner.

For å bidra til kompetanseutvikling innenfor bransjen generelt, arrangerte Norsk filmutvikling gjennom hele året ulike kurs, seminar og workshops rettet mot forskjellige deler av bransjen. Norsk filmutvikling delte i 2005 ut til sammen ca. 1,2 mill. kroner i ulike stipend for å delta på kurs innen film-, fjernsyn- og multimediaområdet.

Norsk filminstitutt gjennomførte i 2005 restaurering av ca. 28 700 meter film, fordelt både på kort- og dokumentarfilmer og på spillefilmer. Nasjonalbiblioteket har ansvaret for restaurering av nitratfilmer, noe som ikke er inkludert her. I tillegg ble ca. 46 600 meter film scannet. Nye digitale teknikker gjør det nå mulig å restaurere filmer der det ikke eksisterer noe negativ. Mye av det restaurerte filmmaterialet utgis på dvd, men noe gjøres også tilgjengelig gjennom Filmarkivet.no.

Norsk filminstitutt utga i 2005 118 filmer (i 2004: 59), hvorav 89 var norske kort- og dokumentarfilmer. Dette er filmer som ikke ellers blir gitt ut pga liten kommersiell interesse.

Filmarkivet.no er en klikkefilmtjeneste som drives og videreutvikles av Norsk filminstitutt i samarbeid med NorgesFilm AS. Ved utgangen av 2005 var det 314 tilgjengelige filmer i tjenesten. Tjenesten omfatter både eldre reklamefilmer for gratis påsyn og filmer som krever betaling for påsyn. Selv om det fortsatt er flest seere av gratisfilmene, er bruken av betalingsfilmene stadig økende. Det vil bli etablert åpne standarder for Filmarkivet.no.

Norsk filminstitutt fordelte i 2005 tilskudd til i alt 16 forskjellige filmfestivaler i Norge. Andre formidlingstiltak er tilskudd til Cinemateker i Trondheim og Bergen (og eget Cinematek), samt andre ulike filmkulturelle tiltak.

Gjennom filmfestivalen Amandus og gjennom ulike arrangement (temauker og egen barnefilmklubb) på Filmens Hus ble det i 2005 gjennomført 466 visninger rettet mot barn og unge. I tillegg deltok i underkant av 3 000 på omvisninger i Filmmuseet, i regi av Den kulturelle skolesekken. Norsk filminstitutt innvilget også støtte til 32 andre prosjekter, i regi av Den kulturelle skolesekken.

Utviklingen av det nordiske nettstedet dvoted er støttet finansielt av Nordisk ministerråd i tillegg til filminstituttene i Sverige, Danmark og Norge, og retter seg særlig mot filminteressert ungdom i alle de nordiske land og selvstyreområder. dvoted skal være et nettsted de kan publisere egne filmer, diskutere både med annen ungdom og med profesjonelle mentorer, samt hente informasjon om utdanningsveier, festivaler og annet. Nettstedet vil bli lansert i september 2006.

I 2005 ble det gitt til sammen 13,1 mill. kroner fra EUs Medieprogram til den norske filmbransjen i form av direkte og betinget støtte, en nedgang på 6 mill kroner fra året før. Dette skyldes bl.a. at ingen norske produsenter i 2005 søkte om toppfinansiering av tv-prosjekter og at konkurransen om tilskuddsmidlene i Medieprogrammet har blitt hardere de siste årene. Likevel vurderes resultatet å være godt, siden åtte av elleve norske søknader fikk gjennomslag. I tillegg til den direkte støtten til enkeltprosjekter, gjennomføres det også flere tiltak hvert år hvor ulike deler av norsk filmbransje på ulike måter er representert og i noen tilfeller deltar som partnere. Norsk filmutvikling er bl.a. samarbeidspartner i flere av Medieprogrammets enkelttiltak.

En norsk dokumentarfilm fikk i 2005 støtte fra EURIMAGES, Europarådets fond for støtte til samproduksjoner av spillefilmer og "kreativ dokumentarfilm".

Norsk filmstudio AS

Ved behandlingen av Budsjett-Innst. S. nr 2 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004), og Innst. S. nr. 240 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 65 (2004-2005), ga Stortinget sin tilslutning til at staten kan selge sine aksjer i Norsk filmstudio AS. Etter regjeringsskiftet høsten 2005 ble salgsprosessen stanset, og en ekstern vurdering av virksomheten ble innhentet. Det vil bli lagt fram en egen proposisjon for Stortinget om videre drift av Filmparken AS/Norsk filmstudio AS.

Lokalkringkasting

Totalt kom det inn 329 søknader til tilskuddsordningen for lokalkringkasting. Det ble tildelt totalt 13,5 mill kroner til ulike tiltak og prosjekter innenfor lokalradio og lokal-tvbransjen.

Kap. 3334 Film- og medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	10 921	10 815	10 815
02	Inntekter ved oppdrag	8 859	3 573	5 209
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	506		
18	Refusjon av sykepenger	1 561		
70	Gebyr	22 302	15 500	15 500
71	Inntektsuavhengig vederlag fra TV2	26 542	27 206	27 669
72	Inntektsavhengig vederlag fra TV2	1 150	2 000	
	Sum kap. 3334	71 841	59 094	59 193

Inntektsavhengig vederlag fra TV2, jf. post 72 over, bortfaller fra og med 2007 som følge av avtale mellom TV2 og Kultur- og kirkedepartementet i forbindelse med tildeling av konsesjon til NTV for utbygging og drift av et digitalt bakkenett for fjernsyn, jf. omtale under programkategori 08.30.

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra salg og distribusjon av film, video og DVD, inntekter fra Cinemateket og filmmuseet, diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt, Norsk filmfonds inntekter knyttet til mediedesken i MEDIA Plus samt Norsk filmutviklings inntekter fra egenandeler ved avholdte kurs. Det vises til kap. 334, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomheten ved Norsk filminstitutt og Medietilsynets inntekter knyttet til SAFT-prosjektet, jf. kap. 334, post 21.

Post 70 Gebyr

Posten omfatter inntekter fra registrering og merking av videogram for utleie og salg, jf. lov om film og videogram, § 10. Stortinget fastsetter satsene for gebyret. Departementet har bedt Medietilsynet evaluere ordningen med merking og registrering av videogram med sikte på forenkling av ordningen. Regjeringen kommer tilbake til saken i revidert budsjett for 2007.

Gebyrsatsen for merking av videogram foreslås derfor opprettholdt på samme nivå som for 2006, dvs. kr 0,60, jf. forslag til vedtak VI nr. 1.

Posten omfatter også inntektene fra Medietilsynets forhåndskontroll av film, jf. lov om film og videogram, § 4. Kultur- og kirkedepartementet fastsetter satsene.

Avgift til Norsk kino- og filmfond

Norsk kino- og filmfond (NKFF) mottar avgifter fra kino- og videobransjen, jf. lov om film og video-

gram, § 3. Stortinget fastsetter satsene for registrering av video som skal omsettes i næring.

Norsk kino- og filmfonds regnskap viser at det i 2005 ble krevd inn 62,3 mill. kroner i avgift, en økning på 11,1 mill. kroner fra 2004. Avgiften foreslås videreført på samme nivå som i 2006 med kr 3,50 per videogram, jf. forslag til vedtak VI, nr. 2.

Post 71 Inntektsuavhengig vederlag fra TV2

Det inntektsuavhengige vederlaget er fastsatt til 25 mill. kroner og skal betales 1. juli hvert år. Vederlaget skal justeres for endringer i konsumprisindeksen. Vederlaget som skal betales i 2007 anslås til ca. 27,6 mill. kroner. Endelig fastsetting av vederlaget kan først finne sted når konsumprisindeksen per utgangen av mai 2007 foreligger.

Endelig inntektsuavhengig vederlag for 2005, innbetalt i 2006, er fastsatt til 27,1 mill. kroner.

Kap. 335 Pressestøtte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
52	Norges forskningsråd	1 583	1 634	1 696
71	Produksjonstilskudd	244 249	251 767	251 767
72	Kompensasjon for portoutgifter			14 300
73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	14 146	12 300	11 100
75	Tilskudd til samiske aviser	12 969	13 369	13 877
76	Tilskudd til ymse publikasjoner	19 994	9 577	13 820
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 560	1 610	1 671
	Sum kap. 335	294 501	290 257	308 231

Kapitlet omfatter produksjonstilskudd til dagsaviser, midler til forskning, støtte til samiske aviser, støtte til ymse publikasjoner og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark.

Budsjettforslag 2007

Post 52 Norges forskningsråd

Det foreslås en bevilgning på 1,7 mill. kroner under denne posten til forskningsprogrammet Kommunikasjon, IKT og medier ved Norges forskningsråd.

Post 71 Produksjonstilskudd

I tillegg til 0-satsen i merverdiavgiftssystemet er produksjonstilskudd til avisene det viktigste virkemiddelet for å opprettholde mangfoldet i avisutgivelser, både i verdiforankring, geografi og innhold. En sentral målsetting for produksjonstilskuddet er å opprettholde avismangfoldet.

Tilskuddsordningens innretning og systemet for fordeling av støtte mellom de ulike avisgruppene gjenspeiler dette. Produksjonstilskuddet forvaltes av Medietilsynet. Tildeling skjer etter forskrift om produksjonstilskudd til dagsaviser, som fastsettes av Kultur- og kirkedepartementet. Forskriften fastsetter kriterier for fordeling av støtte til nr. 2-aviser med opplag under 80 000, og nr.1-aviser og aleneaviser med opplag under 6 000. Riksdekkende meningsbærende aviser som er berettiget til tilskudd får et særskilt tillegg.

Avisenes økonomi i 2005 var totalt sett bedre enn på mange år, jf. nærmere omtale nedenfor. Imidlertid er det store forskjeller mellom de ulike gruppene av aviser. Det er særlig de rikspredte meningsbærende avisene, sammen med andre nr. 2-aviser, samt nr. 1- og aleneaviser med opplag mellom 1000 og 4000 som har vanskelig økonomi, jf. omtalen under programkategori 08.30. Departementet vil derfor i 2007 foreslå endringer i forskriften, slik at tilskuddene i større grad målrettes mot de avisgruppene som har vanskeligst økonomi.

Totalt sett innebærer dette at det ikke er behov for økning av bevilgningen på posten. Departementet foreslår derfor å videreføre bevilgningen på posten på samme nominelle nivå som i 2006.

Post 72 Kompensasjon for portoutgifter

Portokostnadene for aviser har økt mer enn normal prisstigning i de siste årene. For å kompensere for noe av denne økningen, vedtok Stortinget i 2006 å innføre en ny tilskuddsordning til de avisene som har blitt hardest rammet, jf. Innst. S. nr. 205 (2005-2006), jf. også St.prp. nr. 66 (2005-2006). Ordningen er rettet mot aviser som mottar pressestøtte. Bevilgningen foreslås videreført på samme nominelle nivå som for 2006. Dette vil også bidra til å styrke avisenes økonomi.

Post 73 Anvendt medieforskning og etterutdanning

Bevilgningen på denne posten skal dekke medieforskning og etterutdanningsbehov for mediebransjen. Bevilgningen fordeles etter innstilling fra Rådet for anvendt medieforskning og til Institutt for journalistikk. I tillegg dekker bevilgningen tilskudd til Mediebedriftenes Landsforbund og Landslaget for lokalaviser. Tilskuddet til de to siste ble for 2006 bevilget over kap. 334 post 78, men foreslås flyttet tilbake til denne posten. Tilskuddet til Kunnskapsbasen MedieNorge foreslås flyttes til kap. 334 post 78 Ymse faste tiltak.

Rådet for anvendt medieforskning fremmer forslag til fordeling av midlene til forskning. Medietilsynet fordeler midlene. Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2006. Departementet forutsetter at Rådet for anvendt medieforskning fortsatt fokuserer på barn og unges mediebruk, med særlig fokus på den synkende avislesingen blant barn og unge og den økte bruken av nye medier i disse aldersgruppene.

Sett i lys av avisbransjens relativt sett gode økonomi de siste årene, mener regjeringen at bransjen selv i større grad må dekke kostnadene til etterutdanning. Tilskuddet til Institutt for Journalistikk foreslås derfor redusert med 1 mill. kroner.

Post 75 Tilskudd til samiske aviser

Det foreslås en bevilgning på 13,8 mill. kroner.

Departementet har innledet en dialog med Sametinget for å vurdere om det er hensiktsmessig at Sametinget overtar forvaltningen av disse tilskuddene. I dag forvaltes ordningen av Medietilsynet etter Forskrift om tilskudd til samiske aviser, som er fastsatt av Kultur- og kirkedepartementet.

Post 76 Tilskudd til ymse publikasjoner

Posten omfatter bevilgninger til tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner, regulert i forskrift fastsatt av Kultur- og kirkedepartementet, samt tilskudd til enkeltpublikasjoner.

Tilskuddet til minoritetsspråklige publikasjoner skal fremme mulighetene for samfunnsdeltakelse og kulturell utfoldelse hos personer med minoritetsbakgrunn. Departementet foreslår å endre ordningen slik at det også kan gis støtte til minoritetsaviser som skriver på norsk. Publikasjonen Utrop vil med dette forslaget kvalifisere til støtte fra ordningen. Sju publikasjoner mottok tilskudd på til sammen ca. 1,1 mill. kroner i 2005, på hhv. urdu, bosnisk og kinesisk. Ordningen forvaltes av Medietilsynet.

Tilskuddene til enkeltpublikasjoner over denne posten er ikke regulert i forskrift eller annet regelverk. Det har tidligere blitt lagt fram forslag til ulike modeller med objektive kriterier for beregning av støtten til disse publikasjonene, senest i St.prp. nr. 1 (2004-2005), men ingen av de tidligere forslagene har fått flertall. Kultur- og kirkedepartementet ser det imidlertid som lite heldig at disse tilskuddene tildeles av sentrale politiske myndigheter. Et hovedmål for mediepolitikken er å sikre medienes uavhengighet i redaksjonelle spørsmål, både fra myndigheter, eiere og andre. Departementet foreslår derfor å flytte forvaltningen av denne ordningen til Norsk kulturråd. Formålet med ordningen er å ivareta publikasjoner med ulik kulturell og samfunnsmessig betydning, og som ikke ivaretas gjennom den ordinære pressestøtten. Skjønnsvurderingen av hvilke publikasjoner som får slik støtte bør imidlertid foretas på "armlengdes avstand" fra de samme politiske myndighetene.

Tidsskriftene Samora og Dag og Tid tilbakeføres til ordningen. Disse har de siste årene fått tilskudd over kap. 320 post 74.

Tabell 6.18 Fordeling av bevilgningen på post 73 i 2006 og 2007:

	2006	2007
Tilskudd til minoritetspråklige aviser	1 167 700	1 486 700
Tilskudd til ymse publikasjoner:		12 333 300
Morgenbladet	2 100 000	
Ny Tid	1 800 000	
Friheten	600 000	
Ruijan Kaiku	600 000	
Magazinet	1 013 000	
Norge i Dag	1 038 800	
Korsets Seier	857 500	
Ukeavisen Ledelse	100 000	
Le Monde	100 000	
Utrop	200 000	
Samora (tidligere kap. 320, post 74)	510 000	
Dag og Tid (tidligere kap. 320, post 74)	2 614 000	

Post 77 Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark

Bevilgningen omfatter det særskilte distribusjonstilskuddet til avisene i Finnmark. Bevilgningen foreslås videreført på samme realnivå som i 2006. Ni aviser omfattes av ordningen.

Rapport 2005

Medietilsynet gjennomfører årlige undersøkelser av den økonomiske situasjonen i dagspressen. Tallene for 2005 omfatter 209 aviser, av totalt om lag 220 aviser i hele landet.

Bransjens samlede inntekter utgjorde nærmere 13,5 mrd. kroner i 2005, en økning på 6 pst. fra 2004. Annonseinntektene i bransjen økte med 12 pst. og abonnementsinntektene med 6 pst. fra 2004 til 2005. Løssalgsinntektene er uforandret.

Dagspressens samlede kostnader, ekskl. skatter, var på 12,5 mrd. kroner i 2005, en økning på 6 pst. fra 2004. Bransjen gikk etter dette med et samlet overskudd, inkl. pressestøtte, på 1,45 mrd. kroner i 2005, en økning på 15 pst. fra året før. Den samlede egenkapitalandelen i dagspressen ble redusert med to prosentpoeng i 2005, fra 52 pst. i 2004 til 50 pst. i 2005.

For aviser som mottar produksjonstilskudd var underskuddet før tilskudd på 200 mill. kroner i 2005, en svekkelse på nær 19 mill. kroner fra 2004. Etter støtte utgjorde overskuddet 44 mill. kroner, en svekkelse på 18 mill. kroner fra 2004. Støtteberettigede aviser hadde en egenkapitalandel på 48 pst. i 2005.

Tabell 6.19 Utviklingen i antall aviser:

År	2001	2002	2003	2004	2005
Totalt antall dagsaviser[1]	203	203	208	210	208
Antall minoritetspublikasjoner	8	7	6	7	7
Antall nummertoaviser	24	23	23	24	24

[1] Tall ekskl. minoritetsspråklige publikasjoner og aviser i kategorien "ymse publikasjoner".

Kilde: Medietilsynet.

Totalt antall dagsaviser gikk ned med to fra 2004 til 2005. Ingen aviser som mottok produksjonstilskudd ble lagt ned i 2005, men to støtteberettigede aviser gikk over til å bli gratisaviser i løpet av året, og mistet derfor tilskuddet.

Samlet sett opplevde avisbransjen en opplagsnedgang også i 2005. Nedgangen rammer først og fremst de store riks- og regionsavisene, mens såkalte nisjeaviser og de minste avisene opprettholder og øker opplaget noe.

Tabell 6.20 Utviklingen i antall aviser som mottok produksjonstilskudd, og samlet tilskuddsbeløp

År	2001	2002	2003	2004	2005
Ant. aviser	129	128	127	135	138
Tilskudd (i 1000 kr)	179 388	234 268	232 001	246 961	244 186

Kilde: Medietilsynet

Etter innstilling fra Rådet for anvendt medieforskning tildelte Statens medieforvaltning i 2005 om lag 2,4 mill. kroner til ulike forskningsprosjekter innenfor områdene presse, kringkasting og film. Prosjekter som fokuserte på barn og unges mediebruk ble prioritert ved tildelingen.

De politiske partiene som er representert på Stortinget mottok til sammen 8,4 mill. kroner i informasjonsstøtte over kap. 335 post 76 i 2005. I tillegg mottok seks politiske spesialpublikasjoner nærmere 2,1 mill. kroner i distribusjonsstøtte. Disse tilskuddsordningene er nå overført til kap. 1530 Tilskudd til politiske partier.

Sju minoritetsspråklige publikasjoner mottok tilskudd i 2005. Dette var samme antall som i 2004.

Ni aviser i Finnmark mottok til sammen 1,56 mill. kroner i distribusjonstilskudd for 2005.

Kringkasting

Budsjettforslag 2007

Kringkastingsavgiften foreslås økt med kr 60 fra kr 1 888 til kr 1 948 ekskl. merverdiavgift, jf. forslag til vedtak VI, nr. 3. Kringkastingsavgiften for 2007 blir etter dette kr 2 103,80 inkl. merverdiavgift. Forslaget innebærer en økning på om lag 3 pst., ekskl. merverdiavgift.

Det foreslås videre at tilleggsavgiften ved for sen betaling av kringkastingsavgiften skal være 15 pst., jf. forslag til vedtak VI, nr. 3.

På bakgrunn av forslaget forventes følgende inntekter til NRK i 2007:

Tabell 6.21 NRK AS' inntekter i 2007

	(i mill. kr)
Inntekter fra kringkastingsavgiften	3 477
Kommersielle inntekter	102
Andre inntekter	90
Finansinntekter (netto)	0
Til sammen	3 669

Til grunn for de budsjetterte lisensinntektene ligger et anslag på 1 785 000 lisensbetalere.

NRK står overfor store økonomiske utfordringer de nærmeste årene knyttet til teknologiskiftet fra analog til digital tv-produksjon. NRK er pålagt av generalforsamlingen å sikre at tilbudet i det digitale bakkenettet representerer en merverdi for seerne før NRK tillates å slukke sine analoge sendinger. Dette innebærer bl.a. at NRK må supplere sitt allmennkringkastingstilbud med ytterligere ett kanaltilbud og tilby supertekst-tv. Videre er det nødvendig at NRK får fortgang i digitaliseringen av NRKs arkivmateriale. Per i dag er 2/3 av radiomaterialet digitalisert, men det gjenstår svært mye

arbeid med digitalisering av fjernsynsarkivene. Det forutsettes også at NRK utvikler og styrker tilbudet rettet mot barn og unge.

Rapport 2005

Norsk rikskringkasting

NRK AS hadde i 2005 til sammen 3 676 mill. kroner i inntekter fordelt slik:

Tabell 6.22 NRK AS' inntekter i 2005

(i mill. kr)

	NRK AS	Konsern
Inntekter fra kringkastingsavgiften	3 455	3 455
Andre inntekter	192	239
Finansinntekter	29	16
Til sammen	3 676	3 710

Antallet fjernsynslisenser var ved utgangen av 2005 ca 1 770 000, en økning på ca 13 000 fra 2004.

Regnskapet for NRK AS (morselskapet) viser et driftsunderskudd på om lag 19 mill. kroner i 2005, mot et driftsoverskudd på 84 mill. kroner i 2004. NRK har som målsetting å vise et driftsresultat i balanse over en rullerende 5-årsperiode. NRK AS (morselskap) fikk et årsresultat på 8,88 mill. kroner, mens konsernet fikk et negativt resultat på 2,39 mill. kroner.

NRK AS' inntekter fra NRK Aktivum var i 2005 på 86 mill. kroner, hvorav sponsorinntektene utgjorde 33 mill. kroner og royaltyinntektene 53 mill. kroner.

Kap. 336 Informasjonsberedskap-kringkasting

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
70	Informasjonsberedskap	2 499	3 579	1 800
	Sum kap. 336	2 499	3 579	1 800

Hovedutfordringer

Bortfall av kanaler for formidling av informasjon vil kunne få store konsekvenser i en beredskapssituasjon. Det overordnede målet for beredskapsplanlegging er å sikre at viktig informasjon når befolkningen både under kriser, katastrofer og store ulykker i fredstid, under beredskap og krig.

Budsjettforslag 2007

Post 70 Informasjonsberedskap

Bevilgningen over denne posten har vært nyttet til ekstraordinære tiltak hos allmennkringkasterne NRK og TV2, knyttet til deres informasjonsansvar i en beredskapssituasjon. NRKs beredskapsansvar er pålagt gjennom kringkastingsloven, og departementet mener at NRK må dekke slike kostnader innenfor inntektene fra kringkastingsavgiften, jf. forslag til økning av avgiften for 2007.

Regjeringen foreslår å redusere posten tilsvarende NRKs tidligere andel av bevilgningen.

Rapport 2005

Midlene til informasjonsberedskap ble i 2005 tildelt NRK og TV2 og har vært benyttet til fornyelse og løpende vedlikehold av beredskapsanlegg, nyanskaffelser, utskifting og oppdatering av programteknisk utstyr og kommunikasjonsutstyr, og øvelser.

Kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
70	Kompensasjon	32 500	33 540	34 815
	Sum kap. 337	32 500	33 540	34 815

Budsjettforslag 2007

Post 70 Kompensasjon

Posten gjelder kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk, jf. kategoriinnledningen.

Ordningen skal gi kompensasjon til individuelle rettighetshavere for kopiering av åndsverk til privat bruk. Ordningen må ses i sammenheng med den kollektive kompensasjonsordningen under Fond for lyd og bilde, jf. kap. 320, post 51.

Rapport 2005

Ordningen ble innført i 2005. Fordeling av kompensasjonen skjer gjennom rettighetshaverorganisasjonene Norwaco, som har 34 forskjellige organisasjoner som medlemmer. Innenfor Norwaco forhandler de forskjellige rettighetshavergruppene om fordeling av midlene. I og med at dette er en ny ordning, har forhandlingene tatt tid, men de er nå i avslutningsfasen.

Programkategori 08.40 Den norske kirke (kap. 340–342)

Programkategorien omfatter de statlige bevilgningene til Den norske kirke, dvs. til de regionale og sentralkirkelige organene, biskopene og prestetjenesten, Det praktisk-teologiske seminar og Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider. Kategorien omfatter også tilskudd til kirkelige formål, bl.a. til de kirkelige fellesrådene, Sjømannskirken og døvemenighetene. Også Opplysningsvesenets fond hører inn under kategorien.

Utgifter under programkategori 08.40 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
340	Kirkelig administrasjon	458 635	469 051	497 504	6,1
341	Presteskapet	697 684	700 372	741 903	5,9
342	Nidaros domkirke m.m.	50 014	42 960	43 284	0,8
	Sum kategori 08.40	1 206 333	1 212 383	1 282 691	5,8

Utgifter under programkategori 08.40 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-01	Driftsutgifter	869 797	860 547	913 291	6,1
21-23	Spesielle driftsutgifter	24 838	20 000	20 760	3,8
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	13 297	4 586		-100,0
70-89	Overføringer til private	298 401	327 250	348 640	6,5
	Sum kategori 08.40	1 206 333	1 212 383	1 282 691	5,8

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 282,7 mill. kroner for 2007. Dette er en økning på 70,3 mill. kroner eller 5,8 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2006.

Hovedmål

Kirkepolitikken skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbære menneskeverdet og utfordre til solidaritet.

For bevilgningene til Kirkerådet, bispedømmerådene og biskopene gjelder bl.a. følgende mål:

- gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver for øvrig
- utvikle kirkens trosopplæring og støtte det miljøskapende og forebyggende arbeidet blant barn og unge
- styrke kirkens diakonale og sosiale arbeid
- fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn

- bidra til dialog og samhandling med andre kirke-, tros- og livssynssamfunn
- stimulere til utfoldelse av kunst og kultur innen kirken
- legge til rette for økt deltakelse og styrking av det kirkelige demokratiet
- påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene.

For bevilgningene til prestetjenesten og presteskapet gjelder bl.a. følgende mål:
- sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening
- tilpasse prestetjenesten til lokale forhold og utfordringer
- utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest
- motivere og tilrettelegge for flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og i lederstillinger i kirken
- styrke ledelsen av prestetjenesten, samordningen mellom prestene og kirkens valgte organer og samvirket mellom prestene og andre kirkelig tilsatte
- sikre gode arbeidsvilkår for prestene.

Hovedmålet for statens ansvar overfor Nidaros domkirke og Erkebispegården er å sikre at bygningene bevares, utvikles og formidles som levende kulturminner og kirkelige byggverk. For Opplysningsvesenets fond gjelder det at fondet skal forvaltes til beste for Den norske kirke.

Folk og kirke

Tilstandsvurdering

Dagens statskirkeordning har røtter tilbake til reformasjonstiden, da kirken i Danmark-Norge ble organisert som en fyrstestyrt evangelisk-luthersk kirke. Ved 1600-tallets enevelde, med Kongens rett til å styre og lede folket også på det religiøse området, ble kirken og kirkeordningen naturlig ansett som et statsforhold. Kirke og folk var ett. Denne forståelsen av den konfesjonelle stat ble videreført med Grunnloven av 1814, som opprettholdt Kongens selvstendige rolle i kirkestyret.

Grunnloven danner fortsatt rettsgrunnlaget for Den norske kirke som statskirke. Statskirkeordningen er imidlertid ikke den samme i dag som i 1814. Fortsatt er det et statlig kirkestyre, men Den norske kirke har fått en økende selvstendighet som trossamfunn og er ikke lenger enerådende på tros- eller livssynsområdet. Å være norsk og å tilhøre Den norske kirke er ikke lenger det samme.

Selv om kirke og folk ikke kan omtales som sammenfallende eller identiske størrelser, er Den norske kirke fortsatt det dominerende trossamfunnet i Norge og har en fortsatt sentral rolle som verdi-institusjon og verdiformidler. Det religiøse mangfoldet er større enn noen gang tidligere. Samtidig har det aldri vært flere medlemmer i Den norske kirke. Flere enn 3,9 millioner mennesker, eller i underkant av 85 pst. av befolkningen, er medlemmer. Den norske kirkes ordninger og ritualer benyttes ved viktige hendelser i den enkeltes liv og danner ofte rammen omkring viktige nasjonale eller lokale begivenheter. Gudstjenester på søn- og helligdager samlet i løpet av 2005 nærmere 5,4 millioner deltakere, nær 43 000 barn ble døpt, flere enn 42 000 ble konfirmert, mer enn 10 000 vigsler ble utført, og det ble forrettet ca. 37 000 gravferder. Hver gudstjeneste samlet i gjennomsnitt 104 deltakere, 76 pst. av alle fødte barn ble døpt, 66 pst. av alle 14-åringer lot seg konfirmere, vel 45 pst. av alle ekteskap ble inngått ved kirkelig vigsel, og 93 pst. av alle døde fikk en kirkelig gravferd.

Det kirkelige medlemstallet og oppslutningen om de kirkelige handlingene varierer i noen grad mellom landsdelene. 1. januar 2005 var medlemsprosenten 71 i Oslo bispedømme, men medlemsandelen i de øvrige bispedømmene varierte mellom 83 og 92 pst. Den viktigste bakgrunnen for den lavere medlemsprosenten i Oslo er at andelen innvandrere der er høyere enn i resten av landet. De religionssosiologiske tendensene i Oslo skiller seg markert fra landet ellers. Både Stiftelsen Kirkeforskning og Oslo bispedømme arbeider systematisk med den særlige situasjonen i Oslo.

Innslaget av kulturelt og religiøst mangfold er imidlertid ikke bare et hovedstadsfenomen. Dette mangfoldet vil i økende grad prege også andre deler av landet. I et stadig mer flerkulturelt samfunn vil dialog og fruktbar sameksistens på tvers av kulturelle og religiøse forskjeller være nært knyttet til den enkeltes kunnskap om egen tro og religiøse identitet. Trosopplæringsreformen i Den norske kirke er et viktig bidrag til dette.

Skal Den norske kirke ha en framtid som folkekirke, er det avgjørende at kirken samler deltakelse fra nye generasjoner. Utover det arbeidet som er igangsatt på grunnlag av trosopplæringsreformen, er det i mange menigheter et rikt barne- og ungdomsarbeid, mens arbeidet andre steder preges av stagnasjon eller tilbakegang. For å gi de unge økende innflytelse i kirken, er det i bispedømmene etablert årlige ungdomsting. Ungdommens kirkemøte har siden 2004 vært et årlig arrangement. Ved valget til menighetsråd høsten 2005 ble 15-åringene for første gang gitt stemmerett.

Det diakonale arbeidet i menighetene har lange tradisjoner og er også i dag blant kirkens viktigste arbeidsfelt. Det er en grunnleggende side ved kirkens tilstedeværelse i lokalsamfunnene at den skal være tilgjengelig og til hjelp og støtte for alle som har det vanskelig. Kirken gir bistand ved ulykker og katastrofer, det er etablert diakonale nettverk, og en rekke steder er det sorggrupper, samlivsgrupper, eldretreff m.m. I mange menigheter er det tilsatt ungdomsdiakoner og i regi av nye Norges kristne råd er Den norske kirke engasjert i nettverk for integrering av flyktninger. Kirkens SOS har over mange år bygget opp et korps av frivillige, og utgjør i dag en stabil og viktig sosial kontakttjeneste med høy kompetanse. I de fleste bispedømmene er det tilsatt særskilte diakoni- eller integreringskonsulenter, som bistår menighetene i å tilrettelegge arbeidet overfor mennesker med psykiske eller fysiske funksjonshemminger.

Kirkens kulturmelding "Kunsten å være kirke" ble lagt fram for Kirkemøtet i 2005. Involvering er et sentralt begrep i meldingen, da kulturelle og kunstneriske fellesopplevelser og -aktiviteter som springer ut av ulike kulturer og religioner, kan virke samlende og gi økt forståelse og innsikt. Kulturelle og kunstneriske innslag i kirkerommet utfordrer kirken til større åpenhet og dristighet i samspill med kultur- og kunstmiljøer, samtidig som kulturarbeidere og kunstnere inviteres til å se kirkens trosunivers med sine fortellinger og symboler som en faglig utfordring. Meldingen oppfordrer menighetene til å arbeide mer systematisk med kirkens kunst- og kulturformidlende rolle.

Utfordringer og strategier

Gjennom årene har det vært gjennomført flere kirkelige og offentlige utredninger om forholdet mellom Den norske kirke og staten. Den siste av de kirkelige utredningene ble avgitt av Bakkevigutvalget våren 2002. Året etter oppnevnte Regjeringen det offentlige stat-kirke-utvalget (Gjønnesutvalget), som avga sin utredning tidlig i 2006, jf. NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke, der utvalgets flertall anbefaler å avvikle dagens statskirkeordning. Utredningen er sendt på høring med høringsfrist 1. desember 2006. Blant høringsinstansene er alle landets menighetsråd og kirkelige fellesråd, bispedømmerådene og biskopene, foruten alle kommunene, de politiske partiene, arbeidslivs- og interesseorganisasjoner og tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke.

I den nærmeste tiden vil en avklaring omkring statskirkeordningens framtid kreve betydelig oppmerksomhet, både lokalt og sentralt i kirken. Den norske kirkes framtidige organisering og tilknytning til staten reiser vidtrekkende og prinsipielle spørsmål som angår også andre enn kirken. Den brede høringen som nå gjennomføres, vil danne et viktig grunnlag for stortingsmeldingen om stat og kirke.

Statskirkeordningens framtid er et diskusjonstema som berører mange, også fordi den finner sted i en tid der tros- og livssynsspørsmål synes å få større offentlig oppmerksomhet og mediedekning enn før. Med et økende flerkulturelt og flerreligiøst samfunn, der forskjellige tradisjoner, kulturer, religioner og livssyn møtes, blir ulikhetene i disse tradisjonene også mer tydelige. Dette kulturelle og religiøse mangfold har betydning ikke bare for Den norske kirkes forhold til staten, men er en utfordring også for kirken. Selv om Den norske kirke har en tusenårig tradisjon i vårt land og fortsatt er det dominerende trossamfunnet, vil kirkens framtidige stilling i det norske samfunnet bl.a. være nært knyttet til hvordan den møter den flerreligiøse utviklingen.

Gjennomføringen av eventuelle endringer i Den norske kirkes relasjoner til staten vil måtte gå over flere år. I mellomtiden er det viktig at det regelmessige kirke- og menighetslivet kan holde fram og videreutvikles i lys av de mål Kirkemøtet har stilt opp. For årene 2005–2008 har Kirkemøtet pekt på fire særskilte satsingsområder: Trosopplæring, gudstjenesteliv, diakoni og ung i kirken. Kirkemøtet har framholdt at det på alle nivåer i kirken og på alle arbeidsfelter skal ivaretas tverrgående perspektiver: Menneskeverd og menneskerettigheter, kjønn og likestilling, kulturelt mangfold og urfolks rettigheter, kontakt og samarbeid med andre kirker, tilrettelegging for og integrering av mennesker med fysiske funksjonshemminger og psykiske utviklingshemminger, rekruttering og frivillighet.

Trosopplæringsreformen ble iverksatt i 2004. De første fem årene av reformperioden er en forsøks- og utviklingsperiode. En hovedutfordring nå er å påbegynne en systematisk gjennomgang og evaluering av de erfaringer som er vunnet. Reform av trosopplæringen er begrunnet i kirkens dåpssyn, samtidig som en bred og systematisk anlagt trosopplæring vil kunne virke avgjørende inn på kirkens framtidige stilling som folkekirke. Opplæringen skal gi innsikt i og trygghet på egen tro og religiøs identitet. Slik identitetsbygging er viktig for gjensidig respekt, dialog og god sameksistens i et flerreligiøst samfunn.

Som det dominerende kirkesamfunnet i Norge har Den norske kirke et særskilt ansvar for å initiere kontakt og samtaler med andre tros- og livssynssamfunn. Verdien av slik kontakt og samtale er betydelig. Den norske kirke ivaretar dette

ansvaret på ulike måter, bl.a. gjennom deltakelse i Norges kristne råd og i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Med bakgrunn i de omstridte karikaturtegningene av profeten Muhammed på nyåret 2006, ble det gjennomført samtaler mellom sentrale medlemmer og ledere i Islamsk råd i Norge, Norges kristne råd og Den norske kirke, som resulterte i en fellesuttalelse der religiøse mennesker i alle deler av verden ble oppfordret om å løse konflikter gjennom dialog og felles møtepunkter. Slike samtaler på tvers av kulturell og religiøs tilhørighet finner sted i de fleste bispedømmene. De bidrar til gjensidig forståelse og respekt. Å styrke og videreutvikle slike samtaler er en viktig oppgave for Den norske kirke.

Utvikling av gudstjenesten og gudstjenestelivet har i flere år vært understreket av Kirkemøtet som et særskilt innsatsområde. I senere tid er vigsels- og gravferdsliturgien revidert. Det pågår nå et omfattende arbeid med å revidere høymesseliturgien. Viktige mål med gudstjenestereformen er bl.a. å gi rom for større fleksibilitet og økt valgfrihet, involvering av flere deltakere under forberedelse og gjennomføring og sterkere stedlig forankring. Kirkerådet har som mål å innføre ny høymesseliturgi og ny salmebok i 2010.

Diakoniens plass i Den norske kirke er understreket av Kirkemøtet i en rekke sammenhenger. Det er blant kirkens fremste oppgaver å formidle livshjelp, omsorg og fellesskap. Nasjonalt og internasjonalt skal kirken fremme menneskeverd og solidaritet, påpeke urett og bidra til en bærekraftig forvaltning av skaperverket. Dette er sentrale dimensjoner ved diakonien, som samtidig skal være konkret og synlig i de nære relasjonene. Ved sine 1 300 menigheter, der det alle steder er et kirkebygg og kirkelig ansatte, har Den norske kirke en organisasjon – et nettverk – som sikrer en landsdekkende kirkelig betjening som store deler av befolkningen kommer i berøring med. Å opprettholde Den norske kirke som folkekirke handler i stor grad om å føre videre kirkens nærvær i våre lokalsamfunn.

Norsk samfunns- og kirkeliv har tradisjonelt vært preget av en sterk kultur for frivillig medarbeiderskap. Denne tradisjonen er i tilbakegang mange steder. Det frivillige medarbeiderskapet er en avgjørende faktor for kirkens arbeid på de fleste områder og å rekruttere til frivillig innsats blant kirkemedlemmene er en hovedutfordring. I menighetene og sentralt i kirken arbeides det systematisk med dette. Tilsvarende er det en hovedutfordring å øke deltakelsen ved kirkelige valg for å styrke demokratiet. Skal Den norske kirke ha troverdighet som en demokratisk styrt folkekirke, må kirkens styringsorganer ha en representasjon som ivaretar folkekirkens bredde.

Kirkens økonomi og organisasjon

Tilstandsvurdering

Den norske kirke finansieres i hovedsak gjennom offentlige bevilgninger over statsbudsjettet og kommunebudsjettene. De samlede offentlige bevilgninger til Den norske kirke er på ca. 3 mrd. kroner, hvorav ca. to tredjedeler bevilges over kommunebudsjettene og ca. en tredjedel over statsbudsjettet. Kommunenes finansieringsansvar er knyttet til drift og vedlikehold av kirker og kirkegårder og visse kirkelige stillinger, mens staten finansierer prestestillingene og driften av de regionale og sentralkirkelige råd.

Kirkeregnskapene for 2004 og 2005

De kirkelige fellesrådene i kommunene forvalter de kommunale bevilgningene til Den norske kirke. Fellesrådenes økonomiske situasjon uttrykker langt på vei den økonomiske situasjonen for Den norske kirke. Utviklingen i fellesrådenes økonomi de seneste årene, dvs. perioden 1999-2003, ble presentert i St.meld. nr. 41 (2004-2005) Om økonomien i Den norske kirke. Det framgår der at fellesrådenes inntekts- og utgiftsvekst fra 2002 til 2003 var på hhv. 4,2 og 3,6 pst. Kirkeregnskapene for 2004 viser at fellesrådene fra 2003 til 2004 hadde en inntektsvekst på 2,5 pst, mens utgiftsveksten var på 1,7 pst. Til sammenlikning var lønns- og prisutviklingen for kommunesektoren fra 2002 til 2003 på 3,3 pst., mens den fra 2003 til 2004 var på 3,2 pst.

Nedenfor følger en gjennomgang av fellesrådenes økonomiske utvikling i 2005 sammenholdt med 2004 med grunnlag i fellesrådenes regnskaper 2004 og 2005 innrapportert til Statistisk sentralbyrå.[4]

[4] Hvert år er det lite antall fellesråd som ikke rapporterer sine regnskaper til Statistisk sentralbyrå. Inntekter og utgifter for disse fellesrådene er estimert på tilsvarende måte som det ble gjort i St.meld. nr. 14 (2000-2001) Børs og katedral og i St.meld. nr. 41 (2004-2005) Om økonomien i Den norske kirke.

Tabell 6.23 De kirkelige fellesrådenes inntekter og utgifter i 2004 og 2005

(i 1 000 kr)

	2004	2005
Inntekter [1]	2 850 000	2 964 000
Utgifter [1]	2 833 000	2 897 000
Driftsinntekter	2 549 000	2 669 000
Driftsutgifter	2 443 000	2 543 000
Netto driftsresultat [2]	96 000	112 000
Kommunale overføringer [3]	1 799 000	1 839 000

[1] Inkluderer alle inntekter og utgifter i drifts- og investeringsregnskapet eksklusive finansinntekter og -utgifter (utgifter og inntekter knyttet til avdrag og renter). Enkelte steder føres utgifter og inntekter ved kirkegårdsdriften i kommuneregnskapet. Nettoutgiftene ved dette, som var 33,5 mill. kroner i 2004 og 34,2 mill. kroner i 2005, er inkludert her og i de øvrige radene i tabellen.

[2] Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at det er tatt hensyn til finansinntekter og -utgifter. Disse inngår ikke i beløpene oppgitt i tabellen for driftsinntekter og -utgifter. Refusjonsbeløp for merverdiavgift på investeringsutgifter skal føres i driftsregnskapet og inngår i driftsresultatet i tabellen.

[3] Inkluderer finansielle overføringer fra kommunene, verdien av kommunal tjenesteyting og nettoutgifter for kirkegårdsdrift ført i kommuneregnskapet.

Det framgår av tabellen at fellesrådenes samlede inntekter (drifts- og investeringsinntekter) hadde en økning på 114 mill. kroner fra 2004 til 2005. Økningen i driftsinntekter utgjorde ca. 120 mill. kroner (4,7 pst.) fra 2004 til 2005, mens det var en nedgang i investeringsinntekter på ca. 7 mill. kroner, fra 301 mill. kroner i 2004 til 294 mill. kroner i 2005. Av investeringsinntektene i 2005 utgjorde de kommunale overføringene 227 mill. kroner.

Av tabellen framgår videre at fellesrådenes samlede utgifter (drifts- og investeringsutgifter) økte med 64 mill. kroner. Økningen i driftsutgiftene var på 100 mill. kroner (4,1 pst.), mens det var en nedgang i investeringsutgifter på 36 mill. kroner. Fellesrådenes samlede investeringsutgifter utgjorde 390 mill. kroner i 2004 og 354 mill. kroner i 2005.

Netto driftsresultat, som viser driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, var for fellesrådene på 96 mill. kroner i 2004 og 112 mill. kroner i 2005. Driftsresultatet angir hvor mye som kan avsettes til framtidig drift og egenfinansiering av investeringer, og kan ses som uttrykk for fellesrådenes økonomiske handlefrihet. Målt som andel av driftsinntektene var netto driftsresultat for fellesrådene 3,8 pst. i 2004 og 4,2 pst. i 2005. For kommunesektoren var de tilsvarende andelene 1,8 pst. i 2004 og 3,9 pst. i 2005.

Fellesrådenes viktigste inntektskilde er overføringene fra kommunene. Disse tilsvarer ca. 70 pst. av fellesrådenes totale driftsinntekter. Veksten i de kommunale overføringene fra 2004 til 2005 var på 2,2 pst. De kommunale overføringene til kirken har i siste tiårsperiode regelmessig vært i samsvar med eller høyere enn lønns- og prisveksten i kommunesektoren. Lønns- og prisveksten for kommunesektoren fra 2004 til 2005 er beregnet til 3,0 pst.[5], som dermed var noe høyere enn veksten i de kommunale overføringene til kirken.

For 2006 er det for tidlig å anslå utviklingen i kirkeøkonomien. Med den nære sammenhengen som det er mellom kommune- og kirkeøkonomien, forventes den generelle styrkingen av kommuneøkonomien i 2006 å påvirke kirkeøkonomien.

Kirkeforvaltningen og organisasjonsutvikling

Soknet er den grunnleggende enheten i Den norske kirke. I hvert sokn er det kirke og et valgt menighetsråd. Den lokale kirkeforvaltningen ligger i hovedsak til det kirkelige fellesrådet i kommunen. Med nær 1 300 sokn, like mange menighetsråd og 433 kirkelige fellesråd, kan det flere steder være vanskelig å rekruttere medlemmer til menighetsrådene og fellesrådene og til menighetens arbeid ellers. Mange sokn har langt færre enn 1 000 kirkemedlemmer, ofte under 500. Rammebetingelsene slike steder innebærer også vansker med å holde oppe et tilfredstillende ressursgrunnlag for kirkeforvaltningen. Denne situasjonen, ved siden av selvstendiggjøringen av den lokale kirkeforvaltningen gjennom kirkeloven av

[5] Rapport fra Det tekniske beregningsgrunnlaget for kommunal- og fylkeskommunal økonomi, april 2006.

1996, har i senere år aktualisert behovet for forsøks- og utviklingsarbeid som kan bidra til en bedre fungerende kirkeorganisasjon. En rekke lokale organisasjonsutviklingsprosjekter pågår med dette som formål med bistand fra Kirkerådet og den kirkelige arbeidsgiver- og interesseorganisasjonen KA, som også tilbyr systematisk opplæring og kompetanseutvikling for menighetsråd, fellesråd og kirkelig tilsatte. Prestetjenesten, som er en statlig del av kirkeforvaltningen, er også under omstilling. Flere steder gjøres det forsøk med en bedre samordning av prestetjenesten og den øvrige kirkeforvaltning.

Utfordringer og strategier

Den norske kirkes finansieringsordninger har sin opprinnelse fra langt tilbake i tid. Ansvaret for kirkebyggene, kirkegårdene og menighetenes virksomhet har vært et ansvar for lokalsamfunnene, mens prestetjenesten har vært Kongens eller statens ansvar. I sammenheng med en eventuell nyordning av forholdet mellom staten og kirken vil også endringer i kirkens finansieringsordninger bli vurdert.

Dagens finansieringsordning for Den norske kirke etablerer en nær sammenheng mellom kirkeøkonomien og kommuneøkonomien. Fordi størstedelen av kirkens virksomhet finansieres gjennom kommunale bevilgninger, vil en styrket kommuneøkonomi være et viktig bidrag for en styrket kirkeøkonomi. Det vises i denne sammenheng til økningen i de statlige rammeoverføringene til kommunesektoren i 2006 og kommuneopplegget for 2007.

St.meld. nr. 41 (2004-2005) Om økonomien i Den norske kirke gir en bred presentasjon av utviklingstrekk og utfordringer knyttet til kirkeøkonomien. I meldingen er det bl.a. vist til at kirkens organisering i et stort antall sokn gir betydelige organisatoriske, strukturelle og økonomiske utfordringer for den lokale kirkeforvaltningen, ikke minst i områder med lavt befolkningstall. Særlig overfor kirkeforvaltningen i de minste kommunene er det behov for stimuleringstiltak og bistand som kan bidra til lokal organisasjonsutvikling, omstilling og samarbeidsløsninger. Et viktig mål er å legge til rette for dannelsen av mer robuste kirkelige forvaltningsenheter og en mer funksjonell ansvars- eller oppgavefordeling innenfor større forvaltningsområder. Kirkerådet og KA har et særlig ansvar for forsøks- og utviklingsarbeidet innen dette området.

Det betydelige reform- eller utviklingsarbeid innen den lokale kirkeforvaltningen som nå foregår innenfor rammen av dagens kirkelovgivning og kirkeordning, vil fortsette med økonomisk støtte fra staten. De nasjonale tiltakene overfor kirkebyggene, bl.a. den sentrale forsikringsordningen for kirkebyggene, kirkebyggdatabasen m.m., er viktige sider ved dette. Også disse tiltakene skal føres videre med økonomisk bistand fra staten. Når det gjelder prestetjenesten, er hovedutfordringen nå å holde oppe progresjonen i den organisasjonsutvikling av tjenesten som ble påbegynt ved de nye tjenesteordningene i 2004.

Hovedprioriteringer 2007

Reform av trosopplæringen i Den norske kirke ble påbegynt i 2004. 2007 er dermed det tredje året i den femårige innledningsfasen, som er kjennetegnet ved forsøks- og utviklingsarbeid i et betydelig antall menigheter. De erfaringer som vinnes, vil danne grunnlaget for reformens videreføring etter innledningsfasen. Til reformen er knyttet en rekke perspektiver. Systematisk trosopplæring springer ut av kirkens dåpssyn og har en betydelig folkekirkelig side. Kunnskap om egen tro har dessuten betydning for utvikling av respekt og dialog i et stadig mer flerreligiøst samfunn. For 2007 foreslås det en opptrapping av bevilgningene til reformen med 24 mill. kroner. Innsatsen for en styrket trosopplæring vil dermed være på 100 mill. kroner i 2007.

Den pågående organisasjonsutviklingen innen prestetjenesten er blant de største og viktigste tiltakene som er gjennomført overfor tjenesten i senere tid. Formålet er å bedre prestetjenestens funksjon og menighetenes betjening, bl.a. gjennom en bedret ledelse og arbeidsdeling. For å sikre framdriften i omstillingsarbeidet, foreslås det en bevilgningsøkning til formålet med 7 mill. kroner i 2007.

Over statsbudsjettet foreslås det en videreføring av sentrale tiltak overfor kirkebyggene med 24 mill. kroner i 2007, bl.a. til den sentrale forsikringsordningen for kirkene, kirkebyggdatabasen og brann- og innbruddsforebyggende tiltak. Rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirkebygg ble innført i 2005 med en investeringsramme på 500 mill. kroner. Investeringsrammen ble utvidet med 500 mill. kroner i 2006. Per 1. september 2006 er nær 200 mill. kroner av investeringsrammen ubenyttet. Det foreslås derfor ingen utvidelse av investeringsrammen for 2007.

De eldste kirkene er blant de mest betydningsfulle kulturminnene vi har. Alle kirker bygget før 1650 er derfor automatisk fredet etter kulturminneloven. For å sette disse kirkene i forsvarlig stand vurderer Regjeringen å gi investeringstilskudd til de kommunene der kirkene er lokalisert, i et omfang inntil 30 pst. av istandsettingskostnaden,

med finansiering fra Opplysningsvesenets fond. Departementet vil komme tilbake til forslaget i forbindelse med revidert budsjett 2007.

Siden 1997 har det vært gitt et generelt driftstilskudd til de kirkelige fellesrådene. Det generelle driftstilskuddet er på ca. 49 mill. kroner i 2006. Tilskuddet foreslås videreført med 44 mill. kroner i 2007. Hoveddelen av fellesrådenes inntektsgrunnlag er de kommunale overføringene. Det vises i denne sammenheng til økningen i kommunenes frie inntekter i 2006 og kommuneopplegget for 2007, som innebærer en videre styrking av kommuneøkonomien.

Det foreslås en styrking av bevilgningen til lokalt forsøks- og utviklingsarbeid for å stimulere til omstillingsprosesser og prosjekter som kan virke kostnadsbesparende for kirkesektoren og gi en mer funksjonell kirkeforvaltning.

Statstilskuddet til Sjømannskirken er på 52 mill. kroner i 2006. Bevilgningsforslaget for 2007 er på 55,5 mill. kroner. I forslaget er innarbeidet 1 mill. kroner som kompensasjon for merutgifter som Sjømannskirken har fått som følge av justert skattegrunnlag for sjømannsprestene i enkelte vertsland.

Kap. 340 Kirkelig administrasjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	141 459	126 801	133 294
21	Spesielle driftsutgifter	18 775	15 000	15 570
71	Tilskudd til kirkelige formål	152 324	161 580	169 940
72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	92 665	81 470	70 200
73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000	3 000	3 000
74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000	1 000	1 000
75	Trosopplæring, *kan overføres, kan nyttes under post 01*	45 852	76 200	100 000
76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, *kan overføres*	2 495	3 500	4 000
79	Til disposisjon, *kan overføres*	1 065	500	500
	Sum kap. 340	458 635	469 051	497 504

Kapitlet omfatter driftsutgifter til Kirkerådet, bispedømmerådene og biskopene, foruten tilskudd til kirkelige formål, bl.a. tilskudd til Sjømannskirken, døvemenighetene og de kirkelige fellesrådene i kommunene. Midler til reform av kirkens trosopplæring er budsjettert under kapitlet, jf. post 75.

Post 01 er redusert med 0,5 mill. kroner som følge av gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift, jf. omtale under pkt. 5 i hovedinnledningen.

I forhold til 2006 er det foretatt følgende tekniske endring:

– kr 400 000 er overført fra kap. 341, post 01 til kap. 340, post 71 som følge av at en statlig kateketstilling i Stavanger bispedømme nå er organisert som stilling under vedkommende kirkelige fellesråd.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal i det vesentlige dekke driftsutgiftene for landets elleve bispedømmeråd og biskoper, utgiftene til Kirkemøtet og driften av Kirkerådet og Bispemøtet. Liturgisk senter, lokalisert til Erkebispegården i Trondheim, finansieres også under posten.

I forslaget for 2007 er det tatt hensyn til utgiftsøkninger for kontorleie for flere av bispedømmerådene. For øvrig representerer budsjettforslaget

under posten i hovedsak en videreføring av bevilgningsnivået for 2006.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3340, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene til ulike prosjekter og tiltak i regi av de kirkelige rådene som finansieres ved eksterne midler. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3340, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 71 Tilskudd til kirkelige formål

Bevilgningen under denne posten gjelder tilskudd til de formål som er ført opp i tabellen:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Sjømannskirken	52 000	55 500
Døvekirkene	7 150	7 600
Kristent Arbeid Blant Blinde	280	290
Stiftelsen Kirkeforskning	4 700	4 900
Diakoni, undervisning og kirkemusikk	94 900	99 000
Kirkens ressurssenter mot vold og overgrep	1 300	1 350
Samisk bibeloversettelse	1 250	1 300
Sum	161 580	169 940

Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet

Sjømannskirken skal på vegne av Den norske kirke ivareta den kirkelige betjeningen av nordmenn i utlandet. Dette danner bakgrunnen for statstilskuddet, jf. Innst. S. nr. 295 (1996-1997). Statstilskuddet til Sjømannskirken skal dekke personalkostnadene for prest, assistent og husmor ved utestasjonene, og en andel av Sjømannskirkens administrasjonskostnader i Norge.

Det statlige tilskuddet som ble tildelt Sjømannskirken i 2006 ga dekning for 107 årsverk, hvorav 8 årsverk ved den hjemlige administrasjonen. Tilskuddet var dermed kr 486 000 per årsverk.

Sjømannskirken har nylig foretatt en gjennomgang av de ansattes skattemessige forhold i vertslandet, noe som resulterte i at Sjømannskirken fikk sine årlige lønnskostnader økt med ca. 3,5 mill. kroner. I statstilskuddet for 2006 ble det gitt en økning på 1 mill. kroner som kompensasjon for dette. I bevilgningsforslaget for 2007 er det innarbeidet ytterligere 1 mill. kroner til dekning av merutgiftene. En diakonistilling i Spania, som delvis har vært finansiert av Barne- og likestillingsdepartementet og tilknyttet Sjømannskirken, inngår fra 2007 i det ordinære statstilskuddet til Sjømannskirken fra post 71. Forslaget til statstilskudd for 2007 innebærer ellers en videreføring av tilskuddsnivået i 2006, inkludert lønns- og prisjustering. Med tillegg for nevnte diakonstilling, er det samme antall årsverk som ligger til grunn for tilskuddet i 2007 som i 2006. Tilskuddet per årsverk for 2007 (108 årsverk) utgjør dermed kr 514 000.

I tillegg til statstilskuddet blir Sjømannskirkens virksomhet finansiert bl.a. fra bidrag fra lag og foreninger, tilskudd fra oljeselskap og rederinæringen og gjennom gavebidrag og innsamlingsaksjoner. Personalkostnadene dekkes av organisasjonens hovedkasse. Sjømannskirkens hovedregnskap viste i 2005 samlede utgifter på 102 mill. kroner. I tillegg kommer utgifter ved utestasjonene.

Tilskudd til døvekirkene

Det statlige tilskuddet til døvekirkene skal legge til rette for et aktivt kirkelig arbeid blant døve. Det kirkelige arbeidet for døve skjer i hovedsak med utgangspunkt i døvekirkene i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim. Også i Tromsø og Ålesund er det et organisert døvekirkelig arbeid.

I 2006 er en ny kirke i Kroken sokn i Tromsø kommune tatt i bruk. Et eget kirkerom for døve er integrert i det nye kirkebygget. Den døvekirkelige

delen hadde en kostnadsramme på 8 mill. kroner, som er dekket gjennom låneopptak av døvemenigheten. I statstilskuddet for 2007 inngår utgifter til renter og avdrag for dette lånet. Tilsvarende finansieringsløsning er tidligere valgt for døvekirkene i Stavanger og Bergen.

Det statlige tilskuddet til døvekirkene var i 2006 på 7,15 mill. kroner. Forslaget til statstilskudd for 2007 er på 7,6 mill. kroner. Det er i forslaget lagt til grunn at 6,5 mill. kroner vil bli avsatt som driftstilskudd til landets fire døvekirkelige distrikter og til Døvekirkenes fellesråd. Resterende del av tilskuddet vil gå til dekning av renter og avdrag av byggelån for døvekirkene i Stavanger, Bergen og Tromsø.

Tilskudd til Kristent Arbeid Blant Blinde

Tilskuddet til Kristent Arbeid Blant Blinde (KABB) gis som generell driftsstøtte til utgivelse av kristen litteratur m.v. for blinde og svaksynte. For 2007 foreslås det en driftsstøtte på kr 290 000. Til bibliotekdrift mottar KABB dessuten statstilskudd fra Kultur- og kirkedepartementet over kap. 326.

Tilskudd til Stiftelsen Kirkeforskning

Stiftelsen Kirkeforskning ble opprettet etter vedtak av Kirkemøtet i 1993 for å drive forsknings-, utrednings- og utviklingsarbeid innenfor fagfeltene kirke, religion og livssyn. I tillegg til det statlige grunntilskuddet finansieres virksomheten ved oppdragsvirksomhet og gjennom samarbeidsavtaler med andre kirkelige institusjoner.

Tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk

Målsettingen med tilskuddet er å stimulere til innsats innen kirkelig undervisning og diakoni i menighetene i Den norske kirke. Det er bispedømmene som disponerer tilskuddet under posten, som i hovedsak anvendes som tilskudd til de kirkelige fellesrådene til dekning av lønnsutgifter for kateketer og diakoner. I 2006 gis det fra denne posten tilskudd til ca. 130 kateketstillinger og 155 diakonstillinger. En mindre del av tilskuddet skal bidra til å styrke det kirkemusikalske arbeidet ved landets domkirker. Departementet legger til grunn at minst 1 mill. kroner av bevilgningen skal nyttes til dette formålet.

En kateketstilling i Stavanger bispedømme, som tidligere har vært budsjettert under kap. 341, post 01, er omgjort til stilling under vedkommende kirkelige fellesråd. Midlene er tilsvarende overført fra kap. 341, post 01 til kap. 340, post 71. Bevilgningsforslaget under posten for 2007 representerer ellers en videreføring av bevilgningen for 2006.

Tilskudd til Kirkens ressurssenter mot vold og overgrep

Statstilskuddet til Kirkens ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep ble første gang tildelt i 2003. For 2007 foreslås det et tilskudd på kr 1 350 000.

Tilskudd til samisk bibeloversettelse

Fra denne posten har det gjennom flere år vært gitt tilskudd til Det norske Bibelselskap til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nordsamisk. I hovedsak går tilskuddet til oversettelse av Det gamle testamente til nordsamisk, som ble påbegynt i 1998 og var forventet å gå over ti år. Av økonomiske grunner vil arbeidet kunne bli forskjøvet noe i tid. For 2007 foreslås en bevilgning på 1,3 mill. kroner.

Post 72 Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene

Målsettingen med tilskuddet er å styrke det økonomiske grunnlaget for kirkens lokale virksomhet utover det som følger av kommunenes utgiftsforpliktelser etter kirkeloven.

Det generelle driftstilskuddet til de kirkelige fellesrådene er 49,5 mill. kroner i 2006. Tilskuddet foreslås videreført med 44,1 mill. kroner i 2007. Hoveddelen av fellesrådenes inntektsgrunnlag er de kommunale overføringene. Det vises i denne sammenheng til økningen i kommunenes frie inntekter i 2006 og kommuneopplegget for 2007, som innebærer en videre styrking av kommuneøkonomien. Kriteriene for tildelingen av driftstilskuddet til fellesrådene vil departementet drøfte med Kirkerådet og den kirkelige arbeidsgiver- og interesseorganisasjonen KA, bl.a. i lys av de særlige utfordringene som er knyttet til kirkeøkonomien og kirkeforvaltningen i de minste fellesrådene.

I forståelse med Kirkerådet og KA har det fra bevilgningen de senere år vært avsatt midler til sentrale tiltak som kan gi generelle utgiftsbesparelser, effektiviseringsgevinster eller lettelser for den lokale kirkeforvaltningen. Kirkebyggforvaltningen har vært særlig prioritert i denne sammenheng. Departementet foreslår en videreføring av bevilgningene til de sentrale tiltakene i 2007 slik det framgår av tabellen nedenfor.

Fordeling av bevilgningen på tiltak:

(i 1 000 kr)

	2006	2007
Driftstilskudd til de kirkelige fellesrådene	49 520	44 100
Andel av premie til sentral forsikringsordning, kirkebygg	17 000	15 000
Brann- og innbruddsforebyggende tiltak, kirkebygg	3 000	2 000
Kirkebyggdatabasen	5 000	4 500
Energiøkonomiseringstiltak, kirkebygg	1 500	1 500
Tilskudd til Norsk institutt for kulturminneforskning, innen kirkebyggfeltet	1 000	1 000
Kopieringsavgift, etablering og utvikling av ny ordning	2 300	
Ansvars- og ulykkesforsikring for de kirkelige fellesrådene	1 250	1 200
Lokalt medlemsregister	900	900
Sum	81 470	70 200

Den sentrale forsikringsordningen for landets kirkebygg ble iverksatt fra 1. januar 2005. Ordningen tar hensyn til kirkebyggenes spesielle karakter og skal bl.a. gi økonomiske besparelser i form av lavere premiebeløp for den enkelte kirke. Over 70 pst. av fellesrådene, og en tilsvarende andel av kirkebyggene, er nå innlemmet i ordningen som KA står ansvarlig for. Andre forsikringstilbydere har også redusert sine forsikringspremier for kirkebygg. Statens bidrag i forbindelse med etableringen og oppstarten av forsikringsordningen var 17 mill. kroner i 2005 og i 2006. Innbetalingene i ordningen i 2005 var vesentlig høyere enn utbetalingene, noe som ga et overskudd på ca.15 mill. kroner i 2005. Statens bidrag har hatt som mål å gi ordningen et sikkert finansielt startgrunnlag og reduserte premieinnbetalinger for fellesrådene. Det foreslåtte tilskuddet på 15 mill. kroner i 2007 vil forsatt sikre ordningens finansielle grunnlag og lavere premieinnbetaling for fellesrådene.

For å styrke innsatsen og øke profesjonaliteten i den lokale forvaltningen av kirkebyggene, er det fra 1. januar 2005 etablert en nasjonal kirkebyggdatabase. Databasen er et verktøy for fellesrådene i den daglige bygningsforvaltningen, men er også en sentral informasjonskilde for forsknings- og kompetansemiljøer innen kirkebyggfeltet. Den dokumentasjon som er samlet i databasen, inngår i grunnlaget for den sentrale forsikringsavtalen, for planlegging og gjennomføring av sikringstiltak, energiøkonomiseringstiltak m.m. Utviklingen av kirkebyggdatabasen gjennomføres i nær kontakt med bl.a. Riksantikvaren og Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU). Bevilgningsforslaget for 2007 sikrer en fortsatt drift og videreutvikling av databasen.

Gjennom statstilskuddet til brann- og innbruddsforebyggende tiltak overfor kirkebyggene er det i regi av KA i 2005 og 2006 gjennomført en landsomfattende termografering for å kartlegge og avdekke mangler ved el-sikkerheten i kirkene. For 2007 skal tilskuddet finansiere et arbeid for merking og registrering av utstyr og inventar i landets kirker.

Mange av kirkebyggene er preget av et uforholdsmessig stort energiforbruk til oppvarming, ofte med et dårlig tilpasset inneklima og et dårlig bevaringsmiljø som resultat. For å styrke den generelle kunnskapen på området og formidle kunnskap til den enkelte kirkeeier, ble det i regi av KA for noen år siden etablert et særskilt energiøkonomiseringsprosjekt for kirkebyggene. Prosjektet har gitt målbare og positive resultater og foreslås videreført i 2007.

De sentrale avsetningene til tiltakene nevnt over, vil departementet drøfte nærmere med KA, som er tilskuddsmottaker og ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene. Den innbyrdes fordelingen av de samlede avsetningene på 23 mill. kroner vil derfor kunne bli justert.

Det særskilte tilskuddet til NIKU foreslås videreført i 2007. Tilskuddet skal styrke NIKUs kapasitet innen kirkebyggfeltet og bl.a. sikre en videreføring av det forsknings- og dokumentasjonsarbeid overfor kirkene som i regi av NIKU tidligere ble gjennomført innen rammen av bokprosjektet "Norges kirker".

På vegne av menighetene i Den norske kirke har KA inngått en sentral avtale med Kopinor om avgift ved menighetenes kopiering av opphavsrettslig beskyttet materiale. Avgiften beregnes ut fra statistiske undersøkelser. Bevilgningen til formålet i 2006 gjaldt utgifter til en statistisk under-

søkelse og til utvikling av en ny kopieringsavtale og modell for avregning. Disse utgiftene dekkes i sin helhet av bevilgningen i 2006.

Fra posten dekkes premien for fellesrådenes ansvars- og ulykkesforsikring. Avsetningen på 1,2 mill. kroner til formålet i 2007 er den beregnede premien i 2007.

Etter anmodning fra Kirkerådet har det fra 2005 vært avsatt midler under post 72 til dekning av utgiftene for menighetenes tilgang til det lokale medlemsregisteret. Tilgangen benyttes bl.a. til rapportering av skattefrie gaver. Tilskuddet foreslås videreført i 2007.

Istandsetting av kirkebygg

Etter kirkeloven er det kommunene som har det økonomiske ansvaret for bygging, drift og vedlikehold av kirkene. Det er konstatert at mange av kirkene er preget av dårlig vedlikehold. Etterslepet i vedlikeholdet er betydelig. For å stimulere til istandsetting av kirkene, ble det i 2005 innført en rentekompensasjonsordning, der kommuner og kirkeeiere får kompensert renteutgifter ved investeringer til istandsetting av kirker, kirkeinventar og utsmykking innenfor en bestemt investeringsramme. Investeringsrammen som ble gitt i 2005 var på 500 mill. kroner. Kompensasjonsordningen ble videreført for 2006 med en ny investeringsramme på 500 mill. kroner. Fredete og verneverdige kirker har høy prioritet under ordningen.

De eldste kirkene, utover stavkirkene, er blant de mest betydningsfulle kulturminnene vi har. Alle kirker bygget før 1650 er derfor automatisk fredet etter kulturminneloven. Etterslepet i vedlikeholdet for disse rundt 190 kirkene, hvorav 170 er middelalderkirker, er av Riksantikvaren tidligere anslått til vel 0,7 mrd. kroner. For å sette disse kirkene i forsvarlig stand vurderer Regjeringen å gi investeringstilskudd fra staten til de kommunene der kirkene er lokalisert i et omfang inntil 30 pst. av istandsettingskostnaden, med finansiering fra Opplysningsvesenets fond. Departementet vil komme tilbake til forslaget i forbindelse med revidert budsjett 2007.

Investeringsrammen for rentekompensasjonsordningen ble i 2005 i sin helhet fordelt på rundt 130 prosjekter (kirker) i 70 kommuner. Nær 80 pst. av tilsagn gitt i 2005, omfattet fredete og verneverdige kirker. Av den utvidete investeringsrammen i 2006 på 500 mill. kroner, var det per 1. september 2006 godkjent prosjekter for ca. 250 mill. kroner, hvorav nesten 90 pst. var fordelt på fredete og verneverdige kirker. 50 mill. kroner av investeringsrammen er forbeholdt nye kirkebygg, påbygg og ombygginger, som vil bli fordelt høsten 2006. Dette innebærer at nær 200 mill. kroner av en samlet investeringsramme på 1 mrd. kroner foreløpig er ubenyttet. Investeringsrammen foreslås på denne bakgrunn ikke utvidet i 2007. Rentekompensasjonsordningen er for øvrig budsjettert under Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, jf. kap. 582, post 61.

Post 73 Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke og post 74 Tilskudd til virksomheten ved Oslo domkirke

Tilskuddet under disse postene skal gå til den kirkelige virksomheten ved Nidaros domkirke og Oslo domkirke, dvs. til tiltak som vedkommende kommuner ikke har et lovfestet ansvar for. Statstilskuddene har bakgrunn i Nidarosdomens karakter som nasjonalhelligdom, og i at Oslo domkirke har enkelte riksdekkende oppgaver. Målsettingen med begge tilskuddsordningene er å styrke den kirkelige og musikalske aktiviteten ved domkirkene. Det er hhv. Nidaros og Oslo bispedømmeråd som forvalter tilskuddene. Tilskuddet under postene foreslås videreført på samme nivå som i 2006, dvs. med 3 mill. kroner til Nidaros domkirke og 1 mill. kroner til Oslo domkirke.

Post 75 Trosopplæring, kan overføres, kan nyttes under post 01

Bevilgningsforslaget under posten gjelder reform av kirkens trosopplæring, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003) og St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid – om reform av kirkens dåpsopplæring. Bevilgningen benyttes i hovedsak som tilskudd til menigheter som skal utprøve og utvikle et systematisk opplæringstilbud i samsvar med reformens forutsetninger, til informasjons- og opplæringsmateriell, pedagogisk veiledning og utviklingsarbeid, forskningsbasert evaluering av reformen m.m.

Den første fasen av reformen gjennomføres som et femårig forsøks- og utviklingsarbeid, der hensikten er å utprøve og gjøre erfaringer fra opplæringsprosjekter i et bredt tilfang av menigheter over hele landet. Forsøksfasen understreker reformens lokale forankring, og har siden den ble innført i 2004 utløst et bredt kirkelig engasjement. Fra oppstarten til nå har over 70 pst., eller vel 900 av landets menigheter, forberedt opplæringsprosjekter og søkt om å få tildelt prosjektmidler fra reformen. I 2006 er mer enn 250 menigheter involvert i reformen, fordelt på nær 120 prosjekter. Prosjektene omfatter både såkalte fullskalatilbud, dvs. opplæringstilbud som omfatter alle døpte fram til fylte 18 år, og prosjekter som er avgrenset til ulike aldersfaser innenfor denne aldersgruppen. I tillegg

kommer en rekke nasjonale og regionale prosjekter, bl.a. med formål å utvikle læremidler og tilpasse opplæringen til barn og unge med særskilte behov.

2007 er fjerde året av reformens femårige forsøks- og utviklingsfase. I 2003 ble det bevilget 5 mill. kroner til styrket trosopplæring i Den norske kirke. I forbindelse med reformens innføring i 2004 ble det bevilget 25 mill. kroner utover tidligere års bevilgning. Bevilgningene ble trappet opp i 2005 med 25 mill. kroner og i 2006 med 22,7 mill. kroner. Med forslaget til bevilgningsøkning på 23,8 mill. kroner for neste år, vil innsatsen for en styrket trosopplæring i kirken være på vel 100 mill. kroner i 2007. Av dette bevilges 100 mill. kroner over post 75 og 1,5 mill. kroner over post 71.

Den erfaringsbaserte tilnærmingen som er valgt i utviklingen av reformen, stiller store krav til forskningsbasert dokumentasjon og evaluering. Forskere og forskningsinstitusjoner er gitt i oppdrag å følge og evaluere de enkelte opplæringsprosjektene. I tillegg er det til hvert prosjekt knyttet en faglig ressursperson som veileder. Erfaringene som vinnes, og de evalueringene som gjøres, bl.a. om innholdet i prosjektene og oppslutningen i de aktuelle målgruppene, er viktige for reformens videre utvikling. Kjønnsperspektivet i reformen er omtalt i vedlegg 4 til budsjettproposisjonen.

Som tidligere år er det Kirkerådet og den sentrale styringsgruppen som har ansvaret for å fordele bevilgningen på de enkelte reformaktivitetene og utgiftsområdene. Ved budsjett-tildelingene i 2006 har prosjektledelsen videreført fordelingsprofilen fra tidligere år, dvs. at størstedelen av bevilgningen, nær 80 pst., er gitt som tilskudd til prosjekter i utvalgte menigheter. Til nasjonale og regionale prosjekter, pedagogisk utviklingsarbeid, forskning, evaluering og informasjonsarbeid er det disponert ca. 13 mill. kroner. I tillegg kommer lønn og driftsmidler til det sentrale prosjektsekretariatet, som utgiftsføres under post 01.

Post 76 Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, kan overføres

Fra denne posten bevilges tilskudd til lokalt forsøks- og utviklingsarbeid. Formålet med bevilgningen er å stimulere til omstillingsprosesser og prosjekter som kan virke kostnadsbesparende for kirkesektoren, gi en mer funksjonell og bedre koordinert kirkelig forvaltning m.m. Bevilgningen for 2006 er på 3,5 mill. kroner, som i det vesentlige er tildelt på grunnlag av søknader fra de kirkelige fellesrådene. 1 mill. kroner av bevilgningen er benyttet til kompetanseutviklingstiltak for kirkelig ansatte og for medlemmer av menighetsråd og fellesråd. Midlene forvaltes av Kirkerådet i nært samarbeid med den kirkelige arbeidsgiver- og interesseorganisasjonen KA.

I St.meld. nr. 41 (2004-2005) Om økonomien i Den norske kirke er det framholdt at det er knyttet særlige utfordringer til kirkeforvaltningen i de minste kommunene, med de begrensede ressursene kirken der har til å ivareta sine oppgaver innen drift og vedlikehold av kirker og kirkegårder, økonomi- og personalforvaltning m.m. I tiden framover bør tilskuddet innrettes mot de deler av kirkeforvaltningen som er svakest utbygget, med særlig vekt på å prøve ut ulike samordnings- eller samarbeidsformer mellom to eller flere fellesråd. Forsøk som omfatter fellesråd i små kommuner, bør ha prioritet. I tilknytning til det pågående omstillings- og omorganiseringsarbeidet innen prestetjenesten, er det av interesse også å vinne erfaringer med prostiet som forvaltningsenhet. Hoveddelen av bevilgningen skal benyttes som tilskudd eller stimuleringstiltak for lokale forsøk, men det vil også være behov for å avsette midler til sentral rådgivning, evaluering og erfaringsspredning m.m. Som i 2006 skal 1 mill. kroner av bevilgningen avsettes til kompetanseutviklingstiltak for kirkelige ansatte og valgte medlemmer av fellesråd og menighetsråd. Bevilgningsforslaget for 2007 innebærer en opptrapping og økt stimulans for det lokale forsøks- og utviklingsarbeidet.

De enkelte forsøks- og utviklingsprosjektene som det gis tilsagn om støtte til, vil ofte ikke kunne gjennomføres i løpet av budsjettåret. Det foreslås derfor at bevilgningen under posten kan overføres fra ett budsjettår til det neste.

Post 79 Til disposisjon, kan overføres

Bevilgningen blir disponert til mindre tiltak eller prosjekter som det gjennom året oppstår behov for å gi tilskudd til.

Rapport 2005

I St.prp. nr. 1 (2004–2005) ble det trukket opp følgende hovedmål for bevilgningene til Kirkerådet, bispedømmerådene og biskopene:

- gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver for øvrig
- utvikle reformen av kirkens trosopplæring i samsvar med Stortingets forutsetninger
- stimulere og igangsette tiltak som styrker kirkens arbeid blant barn og unge
- fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn

- bidra til at kirkelige tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver
- påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene.

I 2005 ble det avholdt valg på menighetsråd. 4,3 pst. av de stemmeberettigede deltok under valget, mot 3,6 pst. ved forrige menighetsrådsvalg i 2001. Økningen i oppslutningen synes i første rekke å ha sammenheng med at menighetsrådsvalget flere steder ble lagt samtidig med stortingsvalget. I de 334 sokn der dette ble gjort, var den gjennomsnittlige valgdeltakelsen på 9,5 pst. Oppslutningen om menighetsrådsvalget der stortingsvalget og menighetsrådsvalget ikke ble gjennomført samtidig, var lavere i 2005 enn ved tidligere valg. Erfaringene fra valget viser dessuten at flere menigheter i 2005 enn tidligere år hadde vanskeligheter med å stille valglister med det nødvendige antall kandidater.

Oppslutningen om menighetsrådsvalget er viktig for demokratiet i kirken. Adgangen til å legge menighetsrådsvalget til samme dag som stortingsvalget er ett av flere tiltak som er satt i verk for å øke oppslutningen. Som en prøveordning fra 2005 ble ungdom fra og med fylte 15 år gitt stemmerett ved valget. Formålet er bl.a. å gi de unge økt innflytelse og påvirkningsmuligheter overfor det kirkelig tjenestetilbudet blant unge. 220 menigheter benyttet denne prøveordningen ved valget i 2005, men det var svært få unge som benyttet stemmeretten. I alt 421 stemmer ble avgitt av velgere under 18 år.

Som et ledd i kompetansebygging for valgte rådsmedlemmer, utga Kirkerådet i 2005 "Håndbok for menighetsråd", hvor det bl.a. redegjøres for hva det innebærer å sitte i et menighetsråd og hva som er rådets myndighet, ansvar og oppgaver.

Bispedømmerådenes virksomhet er basert på de mål og planer bispedømmene selv gjør vedtak om, med Kirkemøtets strategiplan for perioden 2005–2008 som grunnlag. Foruten de løpende forvaltningsoppgavene, har det i 2005 i alle bispedømmer vært gjennomført en rekke tiltak innen barne- og ungdomsarbeidet og innenfor det diakonale feltet. Også trosopplæringsreformen har krevd oppmerksomhet, bl.a. gjennom bistand til menigheter i utvikling av prosjekter og prosjektsøknader. Den pågående omstilling og nyorganisering av prestetjenesten med gjennomføring av de nye tjenesteordningene for prestene har dessuten i stor grad preget bispedømmerådenes arbeid i 2005. Det har ellers vært fokus på gudstjenestefornyelse og frivillig medarbeiderskap.

"En misjonerende kirke" var hovedtema under Kirkemøtet 2005. Temaet skulle belyse hva det betyr at Den norske kirke er en misjonerende kirke. Kirkens kulturmelding, "Kunsten å være kirke", ble lagt fram for Kirkemøtet i 2005. Meldingen er distribuert til alle landets menigheter for inspirasjon og oppfølging lokalt. I medhold av kirkeloven § 24 fikk Kirkerådet ved Kirkemøtets vedtak i 2005 myndighet til å godkjenne forsøk med valgmenigheter i Den norske kirke, dvs. menigheter som selv finansierer sin virksomhet og som ikke inngår i den ordinære sokneinndelingen i Den norske kirke.

Kirkerådet er sekretariat for Kirkemøtet og skal ivareta felleskirkelige oppgaver. Arbeidet med trosopplæringsreformen er en kontinuerlig og særlig arbeidskrevende oppgave, i tillegg til annet reformarbeid, bl.a. gudstjenestereformen.

Mellomkirkelig råd har som oppgave å samordne og fremme kontakten mellom Den norske kirke og andre kirkesamfunn, og å ivareta kontakten med internasjonale kirkelige organer hvor Den norske kirke er medlem. Virksomheten var i 2005 preget av å utdype og utvikle slike økumeniske relasjoner, ikke minst til kirker i Europa. Undertegningen av en avtale med kirkesamfunnet ELCSA i Sør-Afrika markerte ellers en ny fase i sammenhengen mellom norsk misjonshistorie og økumenisk arbeid.

Samisk kirkeråd har i 2005 bl.a. vært engasjert i å ivareta det samiske perspektivet i trosopplæringen, tilrettelegge for et større engasjement i ungdomsarbeidet og utarbeide materiell som er forankret i den samiske kristne tradisjonen. Et eget samisk ungdomsutvalg ble etablert i 2005. Formålet er å gi samisk ungdom økt mulighet til selv å legge grunnlaget for kirkens arbeid blant samisk ungdom. Revitalisering av samisk salmesang og utarbeiding av samiske liturgier har også stått sentralt i rådets arbeid i 2005. Ny nordsamisk salmebok ble lansert mot slutten av året. Også salmebok på lulesamisk ble utgitt i 2005.

Kap. 3340 Kirkelig administrasjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	13 207	9 500	9 861
02	Inntekter ved oppdrag	18 768	15 000	15 570
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	45		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	437		
18	Refusjon av sykepenger	2 258		
	Sum kap. 3340	34 715	24 500	25 431

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder bl.a. inntekter fra salg av materiell som Kirkerådet og bispedømmerådene produserer, og inntekter fra Opplysningsvesenets fond til dekning av administrative utgifter til felleskirkelige tiltak i regi av Kirkerådet og bispedømmerådene, jf. kap. 340, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra tidsbegrensede prosjekter og tiltak i regi av de kirkelige rådene som helt eller delvis finansieres av private eller offentlige institusjoner. Posten gjelder dessuten inntekter fra Opplysningsvesenets fond til felleskirkelige tiltak i regi av Kirkerådet og bispedømmerådene, jf. kap. 340, post 21.

Kap. 341 Presteskapet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	691 621	695 372	736 713
21	Spesielle driftsutgifter	6 063	5 000	5 190
	Sum kap. 341	697 684	700 372	741 903

Kapitlet omfatter bevilgninger til prestetjenesten og til driften av Det praktisk-teologiske seminar, inklusive Kirkelig utdanningssenter i nord.

Post 01 er redusert med nær 2 mill. kroner som følge av gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift, jf. omtale under pkt. 5 i hovedinnledningen.

I forhold til 2006 er det foretatt følgende tekniske endring:

– kr 400 000 er overført fra kap. 341, post 01 til kap. 340, post 71 som følge av at en tidligere statlig kateketstilling i Stavanger bispedømme nå er organisert under vedkommende kirkelige fellesråd.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal i det vesentlige dekke lønn og andre driftsutgifter for prestetjenesten. I tillegg dekkes driften av Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig utdanningssenter i nord.

Nye tjenesteordninger for menighetsprester og proster ble iverksatt fra 1. juli 2004. Tjenesteordningene innebærer at prestenes tjenestedistrikt som hovedregel skal være prostiet, ikke prestegjeldet som tidligere, men med ett eller flere sokn som særskilt arbeidsområde. Målet for omstillingsarbeidet er bl.a. å styrke ledelsen av tjenesten og legge til rette for større spesialisering og samarbeid mellom prestene. Samtidig vil det ligge

bedre til rette for en aktiv likestillings- og livsfasepolitikk. De krav som stilles til prostene som ledere av prestetjenesten i et prosti, forsterkes. Prosteembetene har derfor de siste år vært et prioritert budsjettområde. For å sikre nødvendig progresjon i omstillingsarbeidet er det i 2007 innarbeidet en budsjettøkning på 7 mill. kroner. Det varierer mellom bispedømmene hvilke tiltak som er nødvendige i implementeringsfasen.

Utover økningen i forbindelse med nyorganiseringen av prestetjenesten, er det i budsjettforslaget under posten innarbeidet 0,6 mill. kroner til styrket geistlig betjening fra høsten 2007. Som følge av økningen i antallet fengselsplasser er det et økende behov for fengselsprester. Innenfor rammen av de midler som stilles til disposisjon, vil det imidlertid være det enkelte bispedømme som må ta stilling til hvordan de økte ressursene skal fordeles.

Kirkelig utdanningssenter i nord ble etablert i Tromsø høsten 1997 med formål å gi et kirkelig utdanningstilbud i Nord-Norge, dvs. praktisk-kirkelig utdanning for prester, kateketer, diakoner og organister. Til nå har utdanningssenteret vært organisert som en del av Det praktisk-teologiske seminar i Oslo. Denne tilknytningsformen skulle vurderes på ny etter noen år. Bl.a. for å styrke senterets selvstendighet og nordnorske forankring er departementet kommet til at Kirkelig utdanningssenter i nord bør etableres som egen institusjon under Kultur- og kirkedepartementet i 2007. Senterets oppgaver vil være de samme. De budsjettmessige konsekvensene vil være beskjedne.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3341, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Post 21 gjelder lønn og driftsmidler til stillinger som finansieres av andre enn staten. I hovedsak gjelder posten utgifter til sykehjemsprester i Oslo. Utgiftene refunderes fra Oslo kommune. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Disse budsjetteres under kap. 3341, post 02.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3341, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2005

I St.prp. nr. 1 (2005-2006) ble det trukket opp følgende hovedmål for bevilgningene til prestetjenesten:

- sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening
- styrke ledelsen av prestetjenesten, samordningen mellom prestene og menighetsrådene, og samvirket mellom prestene og andre kirkelig tilsatte
- motivere flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og til å inneha lederstillinger i kirken
- utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest
- sikre gode arbeidsvilkår for prestene.

Prestetjenesten i Den norske kirke skal sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening. Til hvert kirkesokn og kirkebygg er det tilknyttet en eller flere prester med ansvar for å holde gudstjenester, forrette ved vigsel og gravferd, utføre dåps- og konfirmasjonsopplæring, utøve sjelesorg, forestå syke- og hjemmebesøk og ellers utføre forkynnende og menighetsbyggende arbeid. Den nære lokale kontakten mellom menighetspresten og kirkemedlemmene har århundrelange tradisjoner og er en grunnstein i folkekirken. Samfunnsmessige forandringer, bl.a. nye og mer bevegelige bosettingsmønstre, endrede familiestrukturer, familie- og likestillingshensyn m.m., utfordrer imidlertid prestetjenestens tradisjonelle organisering, ledelsesformer og interne arbeidsdeling. I alle bispedømmer har det i 2005 vært arbeidet systematisk med en omstilling og nyorganisering av prestetjenesten. Dette har bakgrunn i det fornyelsesbehovet som et moderne samfunn og et moderne arbeidsliv stiller krav om. Målet for fornyelsesarbeidet er å tilpasse prestetjenesten bedre mot både menighetenes og prestenes behov i vår tid.

Omstillingen av prestetjenesten har bakgrunn i de nye tjenesteordningene for proster og menighetsprester, som ble iverksatt fra 1. juli 2004. Prestenes tjenestedistrikt er utvidet til å omfatte et større område enn de tidligere prestegjeldene, som hovedregel hele prostiet. Endringene legger bl.a. til rette for at man i det enkelte prosti bedre kan utnytte de muligheter som et større arbeidsfellesskap gir.

En tydeligere markering av prosteembetets lederfunksjon står sentralt i de nye tjenesteordningene. Prosten skal fortsatt utøve prestetjeneste i menigheten, men har fått et større ansvar for tjenestefordeling og strategisk ledelse. Omstillingsarbeidet blir derfor gjerne omtalt som "prostereformen". Overgang til nye tjenesteordninger for prester som er tilsatt under de tidligere tjenesteordningene, forutsetter samtykke fra den enkelte prest gjennom inngåelse av ny arbeidsavtale.

Denne implementering av de nye tjenesteordningene ble påbegynt i bispedømmene i 2004 og videreført i 2005 og 2006. Det er variasjoner i og mellom bispedømmene med hensyn til hvor mange prester som har inngått nye arbeidsavtaler og hvor langt implementeringsarbeidet dermed er kommet.

Tallet på avholdte gudstjenester og kirkelige handlinger per prest er en viktig indikator på prestenes arbeidsbelastning og arbeidsvilkår, jf. figur 6.2. I de senere år har dette antallet hatt en jevn nedgang som følge av utviklingen i antallet gudstjenester og kirkelige handlinger, og fordi det er opprettet nye prestestillinger.

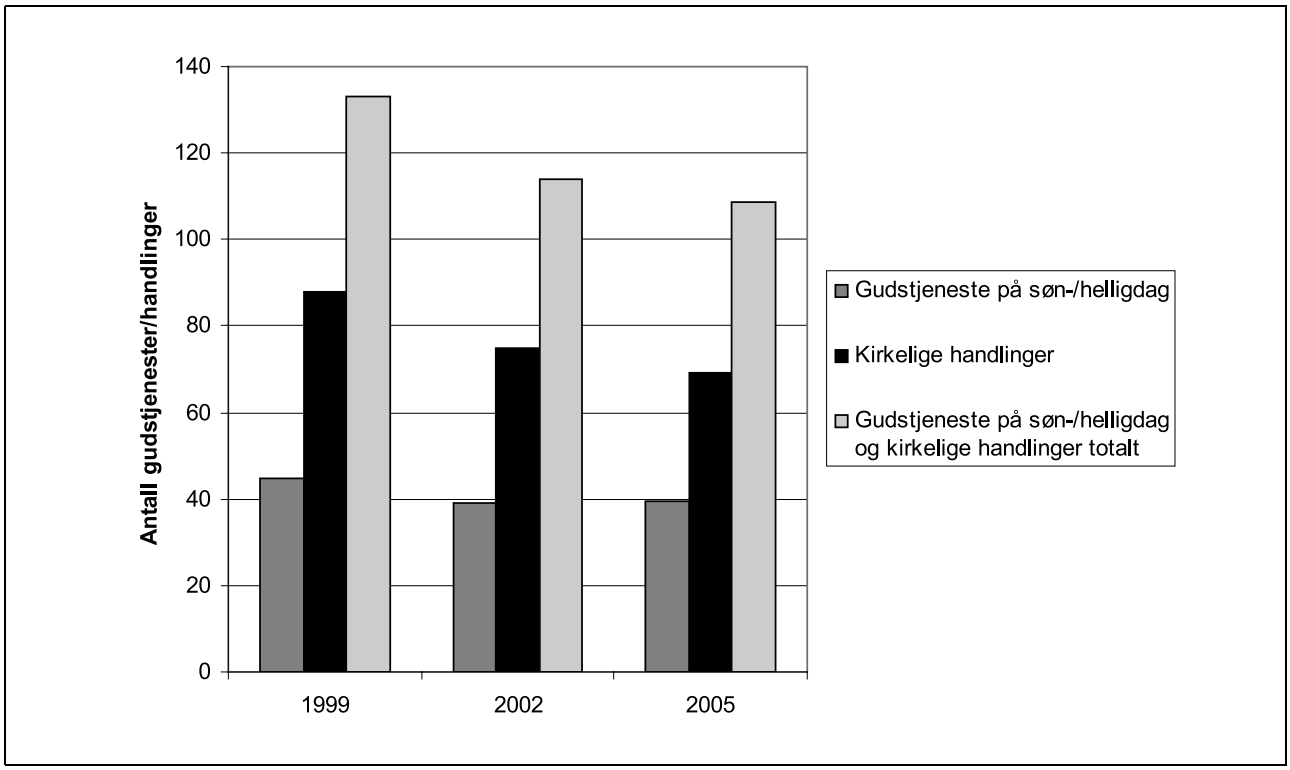

Figur 6.2 Antallet gudstjenester og kirkelige handlinger 1999–2005

Presteyrket har tradisjonelt vært forbundet med stor grad av frihet i tjenesteutøvelsen, uten regulert arbeidstid den enkelte dag eller uke. Prestenes normalarbeidsuke skal imidlertid være fem arbeidsdager. Fra 1. juli 2005 ble det gjennomført en beredskapsavtale for prester, noe som bl.a. gir større forutsigbarhet i tjenesten og en bedre regulering av fritiden.

De nye tjenesteordningene, som i større grad åpner for å utnytte spesialisert kompetanse blant prestene, har initiert et arbeid i bispedømmene med å kartlegge behov for etter- og videreutdanning. Mens prestenes etterutdanning til nå i stor grad har vært knyttet til programmer i regi av Den norske kirkes presteforening, er det nå utviklet et samarbeid mellom foreningen og de teologiske lærestedene om etterutdanning av prester, basert på kvalitetsreformen for høyere utdanning og på de særskilte kompetansebehovene som identifiseres i bispedømmene.

Andelen kvinnelige prester i Den norske kirke har vært stigende siden den første kvinnelige prest ble ordinert i 1961. Særlig i de siste årene har økningen vært markant, fra 12 pst. i 1998 til vel 18 pst. i 2005. Det er fremdeles et mål å rekruttere flere kvinner til prestetjeneste, og da særlig til vanlig menighetstjeneste og til lederstillinger. I 2005 var over 24 pst. av kapellanene kvinner. Kvinneandelen blant sokneprestene var 13,6 pst., mens kvinneandelen blant prostene var 11,5 pst. 12 av landets 104 proster er kvinner og tre av de elleve biskopene. For å motivere flere kvinner til lederposisjoner i kirken er det iverksatt lederutviklingskurs for kvinner. Flere bispedømmer fører en aktiv rekrutteringspolitikk for å få tilsatt flere kvinner. Det er en særlig utfordring å få kvinner til å søke stillinger i områder med få eller ingen kvinnelige prester fra før. Mens over 40 pst. av søkerne til stillinger i Oslo, Stavanger og Sør-Hålogaland i 2005 var kvinner, der kvinneandelen er relativt høy, var søkerandelen under 17 pst. til stillinger i Nord-Hålogaland, Bjørgvin og Agder og Telemark, der kvinneandelen fra før er lav.

Sykefraværet i presteskapet var i 2005 i underkant av 6 pst., som er omtrent det samme som for andre stillingsgrupper i staten. Langtidsfraværet i presteskapet er noe høyere for kvinner enn for menn. Samtlige bispedømmer har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv.

Prestenes tjenesteboliger er dels eiet av Opplysningsvesenets fond, dels av kommunene. Kommunene mottar i slike tilfeller utgiftsdekning fra staten (Opplysningsvesenets fond) etter nærmere regler. Regelverket for de kommunale presteboligene er tatt opp til revisjon på bakgrunn av en utredning avgitt i 2005, der bl.a. Den norske kirkes presteforening og representanter for kommunene var representert.

Kap. 3341 Presteskapet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	8 862	7 000	7 266
02	Inntekter ved oppdrag	6 146	5 000	5 190
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	32		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	5 330		
18	Refusjon av sykepenger	18 774		
	Sum kap. 3341	39 144	12 000	12 456

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder bl.a. refusjoner for utgifter til ulike typer samlinger, etterutdanningstiltak m.v. som bispedømmene arrangerer for prestene, jf. kap. 341, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder bl.a. inntekter i forbindelse med oppdrag for sykehjemsprestetjenesten i Oslo kommune og inntekter ved kurs og andre arrangementer, jf. kap. 341, post 21.

Kap. 342 Nidaros domkirke m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	36 717	38 374	43 284
40	Vestfrontplassen, arkeologiske utgravninger m.v., *kan overføres*	6 530		
41	Erkebispegården, riksregaliene, *kan overføres, kan nyttes under post 01*	6 767	4 586	
	Sum kap. 342	50 014	42 960	43 284

Kapitlet omfatter bevilgninger til Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider (NDR), som på statens vegne har ansvaret for det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidarosdomen og for forvaltningen av Erkebispegården i Trondheim. Kapitlet omfatter også bevilgninger til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge, foruten lønn og driftsmidler til departementets rådgivende fagkonsulenter innen kirker og kirkegårder.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningene under posten skal dekke utgifter til antikvarisk vedlikehold av Nidaros domkirke og til forvaltning og drift av Erkebispegården. Det er Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider som ivaretar forvaltningen av disse anleggene, med det mål at de bevares, utvikles og formidles som levende kulturminner og kirkelige byggverk. Også utgifter til vedlikehold av krigsgravene i Norge dekkes under posten. Statens ansvar for vedlikehold av utenlandske krigsgraver følger av internasjonale konvensjoner. I tillegg lønnes to fagkonsulenter, som fungerer som rådgivere for departementet innen fagområdene kirkebygg og kirkegårder. Fagkonsulentene har ansvar for å gi råd og veiledning til kommuner, kirkelige fellesråd og andre.

Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider skal ivareta et planmessig vedlikehold av Nidarosdomen og Erkebispegården og forestå formidlingen av Domkirkens og Erkebispegårdens historie til allmennheten. Samtidig representerer Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider et særskilt fagmiljø. Virksomheten skal være et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.

Det nye besøkssenteret ved Nidaros domkirke, som ble åpnet under kroningsjubileet i juni 2006, er finansiert av Opplysningsvesenets fond mot at staten betaler en årlig leie for fondets kapitalinvestering. Det er tatt hensyn til husleieutgiftene i budsjettforslaget for 2007. I tillegg til besøkssenteret ble Riksregalieutstillingen i Erkebispegården åpnet under kroningsjubileet. Driftsutgiftene for senteret og Riksregalieutstillingen er på ca. 2 mill. kroner i året. Driftsutgiftene forutsettes dekket ved tilsvarende økning av billett- og salgsinntekter, jf. kap. 3342, post 01. I budsjettforslaget er det ellers tatt hensyn til merutgiftene ved sikring av regaliene gjennom vakthold m.m. For øvrig representerer budsjettforslaget i hovedsak en videreføring av bevilgningsnivået i 2006.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3342, postene 01 og 04, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2005

Gjenreisningen av Nidarosdomen, påbegynt i 1869, regnes som avsluttet. Det er imidlertid oppdaget svakheter i de restaurerte delene fra slutten av 1800-tallet, noe som vil kreve ekstraordinære tiltak fremover. Det antikvariske vedlikeholdet er krevende. Det pågår kontinuerlig og etter en langsiktig restaureringsplan. De enkelte oppgavene og framdriftsplanene evalueres og tilpasses fortløpende til vedlikeholdsbehovet til enhver tid, skadeomfanget, risikovurderinger, ressurssituasjonen m.m. Ved siden av vedlikeholds- og restaureringsoppgavene har NDR et løpende drifts- og forvaltningsanvar for et samlet bygningsareal på nær 16 000 kvm. I dette inngår også oppgaver knyttet til utvikling og formidling av byggverkene som levende kulturminner.

I de senere år har arbeidet med utvendig restaurering av koret i kirken hatt særlig prioritet. Nær halvparten av kapasiteten ved verkstedet, eller omtrent 1 600 dagsverk, ble brukt til dette arbeidet i 2005. Utskifting av de tekniske anleggene i kirken har vært et annet prioritert innsatsområde. I løpet av 2006 ferdigstilles elektroprosjektet, noe som innebærer at det elektriske anlegget er oppgradert og med nye hovedføringer m.m. Også varmeanlegget er oppgradert og koblet til byens fjernvarmeanlegg. Det gamle oljefyrte anlegget er dermed ute av bruk. Et branntilløp i sakristiet i kirken i juni 2005 aktualiserte spørsmålet om brannsikringen var tilfredsstillende. Nytt elektrisk anlegg medfører betydelig redusert brannrisiko.

Forberedelsene til kroningsjubileet i juni 2006, med etablering av Riksregalieutstillingen og nytt besøkssenter ved Vestfrontplassen, preget virksomheten ved NDR i 2005 og utover i 2006. Mens Statsbygg hadde ansvaret for oppføringen av besøkssenteret, var det NDR som var prosjektansvarlig for Riksregalieutstillingen, som krevde et høyt innsatsnivå fra NDR.

NDR skal være et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein. De eksterne oppdrag som virksomheten påtar seg i samsvar med dette, vurderes fortløpende i forhold til de oppgaver NDR skal ivareta ved Nidaros domkirke og Erkebispegården. Det er økende etterspørsel etter NDRs faglige rådgivning. Ca. 15 pst. av arbeidstiden ved verkstedet i NDR ble i 2005 benyttet til eksterne oppdrag.

NDR benyttet 55 årsverk i 2005, hvorav 44 var faste. Av alle ansatte er ca. 35 pst. kvinner. Kvinneandelen i lederstillingene er på 50 pst. Fagkompetansen er fordelt på ulike typer håndverk. Foruten steinhoggere, har NDR smie, glass-, murer-, gipsmaker- og snekkerverksted. NDR besitter også fagkompetanse innen arkitektur, arkeologi, kunst- og kulturhistorie.

I 2005 var det i underkant av 400 000 besøkende til Nidarosdomen og Museet i Erkebispegården. Besøkstallet var noe lavere enn tidligere år, trolig med bakgrunn i en generell nedgang

i turiststrømmen til Trondheim. I formidlingsarbeidet har det de senere år vært lagt vekt på å forbedre tilbudet overfor barn, bl.a. gjennom Den kulturelle skolesekken. Dette har gitt en generell økning i skolebesøket til Nidarosdomen og Erkebispegården. Det forventes at det nye besøkssenteret og Riksregalieutstillingen vil gi noe høyere besøkstall i årene som kommer.

Ny organisasjonsplan for NDR ble vedtatt i 2004. NDR er etter denne inndelt i to avdelinger: Restaureringsavdelingen og Formidlingsavdelingen. 2005 var preget av å omstille organisasjonen til den nye organisasjonsplanen.

Vedlikeholdet av de ca. 28 000 utenlandske krigsgravene i Norge er oftest regulert gjennom avtaler med de stedlige kirkegårdsmyndighetene. Departementet fører regelmessig tilsyn med krigsgravene gjennom inspeksjonsreiser.

Kap. 3342 Nidaros domkirke m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Ymse inntekter	10 628	8 403	10 722
04	Leieinntekter m.m.	2 353	2 028	2 105
15	Refusjon arbeidsmarkedtiltak	67		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	507		
18	Refusjon av sykepenger	380		
	Sum kap. 3342	13 935	10 431	12 827

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs- og billettinntekter og refusjon for oppgaver som Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider utfører for andre. Billettinntekter fra den nye Riksregalieutstillingen i Erkebispegården og økte salgsinntekter ved nytt besøkssenter ventes å gi høyere inntekter under posten i 2007. Inntektene under posten foreslås derfor økt med 2 mill. kroner utover generell prisjustering, jf. omtalen under kap. 342, post 01.

Post 04 Leieinntekter m.m.

Posten gjelder i hovedsak inntekter fra utleie i Erkebispegården, jf. kap. 342, post 01.

Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond ble opprettet ved lov 20. august 1821, jf. Grunnloven § 106. Fondet består av den gjenværende del av "det Geistligheden beneficerede Gods", det vil si eiendommer som besørget prestens underhold, og av eiendommer og kapital som senere er kommet til ved fradelinger, kjøp og salg. Fondet er et eget rettssubjekt som eier de eiendommer og den finanskapital det består av, jf. lov 7. juni 1996 nr. 33 Om Opplysningsvesenets fond. Det er etablert et forvaltningsorgan for fondet, med eget styre oppnevnt av departementet.

Fondets eiendeler består av prestegårder, jord- og skogbrukseiendommer, festetomter, bygninger og finanskapital. Fondet eier 436 presteboliger som er tjenesteboliger under ordningen med boplikt for prester. Fondet gir tilskudd til 550 presteboliger i kommunalt eie. Fondet er en av landets største skogeiere med rundt 800 000 dekar skog. Antallet festekontrakter er ca. 10 000. Fondet har eiendommer i de fleste av landets kommuner.

Fondet er en av landets største eiere av kulturhistoriske eiendommer, med 110 fredete presteboliger og 215 andre fredete eller vernede bygninger.

Finanskapitalen hadde ved årsskiftet 2005/2006 en markedsverdi på 1,7 mrd. kroner. Markedsverdien av eiendommene er beregnet til 4,3 mrd. kroner, hvorav presteboligene og festetomtene har en beregnet realisasjonsverdi på hhv. 1,1 og 1,8 mrd. kroner. Samlet markedsverdi av fondets eiendeler er beregnet til ca. 6 mrd. kroner.

Fondet har tjenesteavtaler innenfor eiendoms- og skogforvaltningen med Statskog og NORSKOG. Innen finansforvaltningen kjøpes tjenester fra nasjonale og internasjonale institusjoner.

Avkastningen fra fondet skal komme Den norske kirke til gode.

De sentrale retningslinjene for fondets forvaltning er nedfelt i ulike stortingsdokumenter, jf. særlig St.meld. nr. 64 (1984–1985) og Ot.prp. nr. 68 (1995–1996). Departementet og styret har fastsatt utfyllende retningslinjer for forvaltningen. I St.meld. nr. 14 (2000–2001) Børs og katedral og i St.meld. nr. 41 (2004–2005) Om økonomien i Den norske kirke er det gitt utfyllende presentasjoner av fondet. Bestemmelsene om inflasjonssikring av fondets grunnkapital ble besluttet opphevet våren 2006 ved endringer i loven om fondet, jf. Innst. O. nr. 50 (2005-2006) og Ot.prp. nr. 56 (2005–2006).

Rapport 2005

Årsresultatet for fondet i 2005 var på 266 mill. kroner, jf. tabell 6.24. Dette er 85 mill. kroner høyere enn i 2004. Fondets inntekter ved salg av eiendom har økt betydelig de senere år, fra 53 mill. kroner i 2002 til 138 mill. kroner i 2005. Det er solgt eiendom for nær 480 mill. kroner de siste seks årene. Salg av festetomter og annen eiendom som ikke gjelder jord- og skogbruksdrift, tilsvarte mer enn 80 pst. av alle salgsinntektene i 2005. Salgsinntektene skal i henhold til § 5 i loven om fondet avsettes som bundet egenkapital, da inntekter ved salg av eiendom ikke regnes som avkastning, men er en del av fondets grunnkapital (kapitalfondet).

Driftsinntektene fra fondets eiendommer var i 2005 på 94 mill. kroner. Dette er omtrent det samme som i 2003 og 2004. Til presteboligene brukte fondet 87 mill. kroner i 2005 til investeringer og vedlikehold. Av dette var 51 mill. kroner investeringer og 36 mill. kroner vedlikehold. Prestenes husleie innbrakte 13,7 mill. kroner som inntekt for fondet i 2005.

Driftsresultatet for fondet, inklusive salg av eiendom, var på 134 mill. kroner i 2005, mot 110 mill. kroner i 2004. Når salgsinntektene holdes utenfor, var fondets driftresultat for eiendomsforvaltningen svakt negativt. Dette skyldes at vedlikeholds- og investeringsutgiftene for presteboligene er vesentlig høyere enn inntektene. Fondet brukte anslagsvis 35 mill. kroner til vedlikehold og restaurering av fredete og verneverdige bygninger i 2005.

Opplysningsvesenets fond har rundt 10 000 festekontrakter, fordelt med ca. 80 pst. på bolig- og fritidstomter og ellers til offentlige formål og næringsformål. I 2005 var festeinntektene 42 mill. kroner, mot 36 mill. kroner året før. Det ble i 2005 gjennomført 505 innløsninger, som tilsvarer normaltallet for innløsninger de senere år. Innløsning av festetomter innbrakte 84 mill. kroner i 2005, noe som representerer et gjennomsnitt på kr 166 000 per innløst tomt. Det ble innløst festetomter for 28 mill. kroner mer enn året før, delvis på grunn av flere innløsninger av større arealer enn tidligere.

Resultatet fra skog- og utmarksforvaltningen var i 2005 på 5,2 mill. kroner, hvorav salgsinntektene utgjorde 4,5 mill. kroner, noe som er høyere enn året før. Jordbruksvirksomheten omfatter forpaktningsbruk og jordleiebruk samt noe bygningsutleie. Driftsresultatet inkl. salg av arealer var på 12,7 mill. kroner i 2005, som er noe lavere enn i 2004. Det ble avsluttet salg på seks eiendommer i 2005. 129 jordbrukseiendommer er solgt siden 1988.

Administrasjons- og forvaltningskostnadene for fondet utgjorde 64 mill. kroner i 2005. I kostnadene inngår forvaltningsorganets utgifter, betaling til tjenesteleverandører som Statsskog, NORSKOG, finansforvaltere m.v. 34 mill. kroner var kjøp av eksterne tjenester, hvorav kjøp av tjenester innen finansforvaltningen var på 18 mill kroner.

Netto finansinntekter var på 132 mill. kroner i 2005, inklusive et netto valutatap på ca. 17 mill. kroner. Resultatet var 69 mill. kroner i 2004. Økningen i 2005 skyldes i hovedsak betydelige gevinster i 2005 ved realisering av norske aksjer og eiendomsandeler. Omsetningen av verdipapirer ga i 2005 gevinster på 91 mill. kroner, dvs. en økning på nær 80 mill. kroner fra 2004. Markedsavkastningen på finansporteføljen var for 2005 på 17,7 pst., mens referanseindeksen som finansforvaltningens markedsavkastning måles mot, var på 9,8 pst. Andelen av fondets finansformue plassert i aksjer, ble redusert i 2005 til ca. 23 pst. Reduksjonen var størst i norske aksjer. En vesentlig del av fondets finansielle eiendeler er plassert i likvide instrumenter, det vil si børsnoterte aksjer, statsobligasjoner m.v. hvor kapital kan frigjøres raskt.

Ved utgangen av 2005 var andelen aksjer av alle finansielle investeringer (bokførte verdier) på 1,3 mrd. kroner, dvs. ca. 23 pst., hvorav 51 pst. i norske aksjer. Plasseringene i hedgefond utgjorde 9,4 pst. av investeringsporteføljen, obligasjoner 26,2 pst., andeler i næringseiendommer 13,9 pst., rentefond 11,7 pst., likvider og utlån 15 pst.

Bokført verdi av finansielle anleggsmidler og finansinvesteringer (inkl. fordringer og bankinnskudd), vurdert til laveste verdi av kostpris og markedsverdi, var på 1,5 mrd. kroner per 31. desember 2005, mot 1,35 mrd. kroner ved utgangen av 2004. Ved årsskiftet 2005/2006 var det en kursreserve på finansplasseringene på 161 mill. kroner.

Opplysningsvesenets fond har etiske retningslinjer for finansforvaltningen. Det er i 2005 ikke

avdekket brudd på disse. Fondet har i 2005 foretatt investeringer i utviklingsland. Det ble da investert eller gitt tilsagn om 30 mill. kroner til prosjekter som har til formål å fremme næringsutvikling i fattige land.

Etter avsetninger til kapitalfondet av inntekter ved salg av eiendom og til inflasjonssikring, hadde kapitalfondet per 31. desember 2005 en bokført verdi på 1,65 mrd. kroner. Kapitalfondet er bundet egenkapital og representerer fondets urørlige grunnkapital. Udisponert del av resultatet for fondet i 2005 var på 11,9 mill. kroner. Beløpet ble avsatt til et disposisjonsfond som fri egenkapital. Den frie egenkapitalen, plassert i buffer- eller disposisjonsfond, var ved årsskiftet på 75,7 mill. kroner og tilsvarte 4,4 pst. av egenkapitalen.

Tabell 6.24 Resultat for Opplysningsvesenets fond 2004 og 2005

(i 1 000 kr)

	2004	2005
Salgsinntekt eiendom	111 949	138 014
Andre salgsinntekter	20 987	15 003
Annen driftsinntekt	74 123	79 098
Kalkulatorisk inntekt	28 038	28 000
Av- og nedskrivning av varige driftsmidler	-5 644	-5 551
Refusjon forvaltningsorganet	-27 462	-29 859
Annen driftskostnad	-91 146	-90 490
Driftsresultat, inkludert salg av eiendommer	110 845	134 215
Kalkulatorisk renteinntekt	1 043	846
Renteinntekter og aksjeutbytte	63 577	61 446
Gevinster og tap verdipapirer	11 087	90 678
Nedskrivning av andre finansielle omløpsmidler		1 913
Annen finanskostnad	-6 531	-22 870
Netto finansinntekter	69 176	132 013
Årsresultat	180 021	266 228
Disponeringen av årsresultat:		
Avsetning av netto salgsinntekter til kapitalfondet	111 949	138 014
Naturalutbytte til Den norske kirke	29 269	28 846
Finansielt utbytte til Den norske kirke	36 119	35 157
Inflasjonssikring, overføres kapitalfondet	13 649	26 829
Til/fra disposisjonsfond		37 382
Til/fra bufferfondet	-10 965	
Sum disponert	180 021	266 228

I 2004 og 2005 ble det foretatt lovmessig inflasjonssikring av kapitalfondet med i alt 40 mill. kroner. Lovbestemmelsene om inflasjonssikring ble opphevet med virkning fra 1. juli 2006.

Av årsresultatet for 2005 ble i alt 63,5 mill. kroner disponert som tilskudd til Den norske kirke. 36 mill. kroner var direkte tilskudd til felleskirkelige tiltak og kommunale presteboliger. Det indirekte tilskuddet til Den norske kirke (naturaltilskuddet) var på 29 mill. kroner. Dette omfatter den beregnede differansen mellom prestenes husleie og markedsleien, foruten verdien av rentesubsidierte lån til kirkelige formål og fondets IT-tjenester overfor kirkelige virksomheter.

Mer utfyllende informasjon om fondets årsregnskap og disponeringer for 2005 framkommer

av styrets årsrapport, som sendes Riksrevisjonen som reviderer fondets regnskap.

Utfordringer, strategier og mål

Opplysningsvesenets fond skal forvaltes til beste for Den norske kirke og på en forretningsmessig forsvarlig måte. Forretningsvirksomheten skal preges av langsiktighet, risikospredning, krav til tilstrekkelig avkastning og høy etisk standard.

Fondets virksomhet kan naturlig inndeles i en forretningsmessig del, som bl.a. omfatter finansforvaltningen, jord- og skogbruk. En annen del har mer preg av forvaltningsmessig virksomhet. Presteboligene og de gjenværende prestegårdene med sine kulturhistorisk verdifulle bygninger, inngår i denne delen.

Det er et hovedmål for fondet å oppnå en mer rasjonell og lønnsom struktur på eiendomsmassen, frigjøre kapital ved salg av eiendom med lav avkastning og videreutvikle egnede eiendommer. Kapital som frigjøres ved salg av eiendom eller verdipapirer, skal reinvesteres i eiendeler med god avkastning, og i oppgradering av fondets presteboliger og øvrige eiendommer. Fredede og verneverdige bygninger og anlegg i fondets eie skal ivaretas i overensstemmelse med de kulturhistoriske verdier de representerer.

I samsvar med festekontraktene og gjeldende tomtefestelov reguleres det hvert år 500-800 festekontrakter og det innløses 500-600 festekontrakter årlig. Ved de siste endringene i tomtefesteloven har nå festere av bolig- og fritidstomt innløsningsrett hvert annet år. Av fondets ca. 10 000 festekontrakter er hoveddelen festet bort til boligformål. På dette området er det ellers varslet endringer i regelverket i de tilfeller staten eller statlige fond er bortfestere.

Driften av jordbrukseiendommene skal bidra til renere miljø, mindre forurensende avrenning og forbedret dyrehelse. Fondets skoger skal drives på en miljømessig forsvarlig måte og i samsvar med standardene for "Levende skog". Et flerårig strukturprosjekt har som mål å redusere fondets samlede skogareal, oppnå bedre arrondering og mer driftseffektive enheter. Framdriftstakten i prosjektet vil måtte gå over lengre tid enn opprinnelig planlagt, bl.a. fordi det for hver skogeiendom er nødvendig å identifisere utviklings- og utbyggingsmuligheter, bl.a. for vannkraftutbygging (småkraftverk) og annen eiendomsutvikling.

Fondet har ved større strategiske satsinger, som utbygging av små vannkraftverk og utvikling av eiendomsprosjekter, lagt investeringene i egne selskaper, Clemens Kraft KS og Clemens Eiendom KS, bl.a. for å oppnå risikospredning.

Det er i samarbeid med miljøvernmyndighetene igangsatt et arbeid med å kartlegge verneverdig skog i fondets eie, og det er tidligere foretatt registreringer av biologisk mangfold. I forbindelse med konsesjonssøknader for etablering av småkraftverk i vernede vassdrag foretas også kartlegging av biologisk mangfold. Fondet har over tid foretatt en betydelig registrering av eiendommer med kulturhistorisk verdi, og det er etablert et samarbeid med prosjektet Statens kulturhistoriske eiendommer (SKE). Registrering av kulturminner på fondets utmarksområder er påbegynt i 2006.

Opplysningsvesenets fond har utgiftsforpliktelser, bl.a. til tjenesteboligene for prester, som krever en betydelig og forutsigbar årlig avkastning. Fondet har i denne sammenheng lagt vekt på å plassere finansielle eiendeler på en måte som kan beskytte mot verdifall, samtidig som det er tatt hensyn til behovet både for årlig og langsiktig avkastning.

Svingninger i finansmarkedene gjør at avkastningen det enkelte år kan variere betydelig. I forbindelsen med det lovfestede kravet om inflasjonssikring av fondets grunnkapital (kapitalfondet), understreket departementet viktigheten av å bygge opp den frie egenkapitalen i form av buffer- eller disposisjonsfond, jf. Ot.prp. nr. 91 (2001-2002), slik at fondets løpende utgiftsforpliktelser, bl.a. til inflasjonssikring, ikke ble skadelidende selv ved svingninger i avkastningen det enkelte år. Bestemmelsen om inflasjonssikring er nå opphevet, jf. Ot.prp. nr. 56 (2005-2006). Den frie egenkapitalen, plassert i disposisjonsfond, var på 76 mill. kroner ved utgangen av 2005. Kursreserven var på 161 mill. kroner. Det er fortsatt viktig at fondet har en betydelig fri egenkapital, men departementet kan ikke se at det er hensiktsmessig at deler av denne låses i et særskilt bufferfond, dvs. et fond som bare kan benyttes i tilfeller da avkastningen det enkelte år er lavere enn fondets årlige utgiftsforpliktelser. Oppbygging og bruk av den frie egenkapitalen vil departementet regelmessig vurdere i lys av utviklingen i fondets avkastning, de utgiftsoppgaver fondet har og fondets utgiftsbehov i denne sammenheng. Det er ellers et generelt krav at utgiftene det enkelte år tilpasses fondets inntekter.

Istandsetting av kirker

Under behandlingen av St.meld. nr. 41 (2004-2005) Om økonomien i Den norske kirke, ba flertallet i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om at departementet vurderte om deler av fondets kapital som frigjøres ved salg av fast eiendom, kan disponeres til vedlikehold av vernede kirkebygg, jf.

Innst. S. nr. 108 (2005-2006). I lov om Opplysningsvesenets fond § 5 framgår at eiendommene og kapitalen til Opplysningsvesenets fond ikke kan gis bort eller brukes opp, og at vederlaget (salgssummene) ved salg av eiendommer skal legges til kapitalen. Med kapitalen menes i denne sammenheng fondets grunnkapital (kapitalfondet). I samsvar med disse bestemmelsene avsettes salgssummene hvert år til kapitalfondet. Å ta i bruk hele eller deler av salgssummene til istandsetting av kirker, vil være i strid med § 5 i loven om fondet og innebære et forbruk av fondets grunnkapital.

I 2004 og 2005 ble det foretatt inflasjonssikring av grunnkapitalen (kapitalfondet) ved at det fra avkastningen disse årene ble avsatt i alt 40 mill. kroner til grunnkapitalen. Slik avsetning til grunnkapitalen fulgte av en lovbestemmelse som nå er opphevet. Fordi det ikke er et krav om at grunnkapitalen skal inflasjonssikres, kan ikke departementet se at de nevnte midlene som ble innelåst i kapitalfondet i 2004 og 2005, kan være urørlige, slik som salgssummer fra fast eiendom. Departementet vil i tiden framover vurdere om det er grunnlag for at også andre fondsmidler, utover avkastningen og den frie egenkapitalen, kan tas i bruk uten hinder av lovens § 5. Departementet viser ellers til omtalen under kap. 340, post 72 der det framgår at Regjeringen vurderer å gi et investeringstilskudd for istandsetting av de kirkene som er automatisk fredet etter kulturminneloven, med finansiering fra Opplysningsvesenets fond.

Tilskudd til felleskirkelige tiltak

Kirkerådet har de seneste årene disponert et tilskudd fra Opplysningsvesenets fond til felleskirkelige tiltak på 25,5 mill. kroner, etter retningslinjer gitt av Kirkemøtet. Den norske kirkes bidrag til økumeniske organisasjoner, i form av medlemskontingenter bl.a. til Kirkenes Verdensråd og Det Lutherske Verdensforbund, dekkes av dette tilskuddet. Ut over dette benyttes tilskuddet til prosjekter i regi av Kirkerådet, bispedømmerådene og menigheter. Det er budsjettert med et tilskudd fra fondet på 25,5 mill. kroner til felleskirkelige tiltak også for 2007.

Kultur- og kirkedepartementet

t i l r å r :

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2007 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a.	Sum utgifter under kap. 300–342	kr	7 132 232 000
b.	Sum inntekter under kap. 3300–3342	kr	1 085 587 000

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2007, kapitlene 300-342, 3300-3342

I
Utgifter:

Kap.	Post		Kr	Kr
		Administrasjon m.m.		
300		Kultur- og kirkedepartementet		
	01	Driftsutgifter	102 667 000	102 667 000
305		Lotteri- og stiftelsestilsynet		
	01	Driftsutgifter	55 729 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	750 000	56 479 000
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, *overslagsbevilgning*	122 356 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	4 637 000	126 993 000
315		Frivillighetsformål		
	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	180 316 000	
	71	Tilskudd til frivillighetssentraler	74 475 000	
	72	Tilskudd til frivillig virksomhet	25 570 000	
	73	Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	2 280 000	
	74	Tilskudd til etablering av frivillighetsregister, *kan overføres*	3 000 000	
	79	Ymse frivillighetsformål	3 000 000	288 641 000
		Sum Administrasjon m.m.		574 780 000
		Kulturformål		
320		Allmenne kulturformål		
	01	Driftsutgifter	41 716 000	
	50	Norsk kulturfond	300 834 000	
	51	Fond for lyd og bilde	25 000 000	
	52	Norges forskningsråd	2 287 000	
	53	Samiske kulturformål	47 405 000	
	73	Nasjonale kulturbygg, *kan overføres*	54 558 000	
	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, *kan overføres*	127 753 000	
	75	Kulturprogram, *kan overføres*	8 236 000	
	78	Ymse faste tiltak	32 393 000	
	79	Til disposisjon	14 300 000	

Kap.	Post		Kr	Kr
	82	Nobels fredssenter	17 353 000	
	83	Stavanger som europeisk kulturby	40 000 000	711 835 000
321		Kunstnerformål		
	01	Driftsutgifter	15 756 000	
	72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, *overslagsbevilgning*	12 757 000	
	73	Kunstnerstipend m.m., *kan overføres*	95 124 000	
	74	Garantiinntekter, *overslagsbevilgning*	90 944 000	
	75	Vederlagsordninger	108 114 000	322 695 000
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01	Driftsutgifter	10 872 000	
	50	Utsmykking av offentlige bygg	10 680 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	2 809 000	
	73	Nasjonalmuseet for kunst	198 795 000	
	75	Offentlig rom, arkitektur og design	25 219 000	
	77	Henie Onstad Kunstsenter	6 930 000	
	78	Ymse faste tiltak	48 266 000	303 571 000
323		Musikkformål		
	01	Driftsutgifter	134 659 000	
	70	Nasjonale institusjoner	172 038 000	
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	134 706 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	40 669 000	
	74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	17 649 000	
	78	Ymse faste tiltak	61 365 000	561 086 000
324		Teater- og operaformål		
	01	Driftsutgifter	97 746 000	
	70	Nasjonale institusjoner	618 275 000	
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	233 013 000	
	73	Region- og distriktsopera	26 596 000	
	75	Dans	26 388 000	
	78	Ymse faste tiltak	41 378 000	1 043 396 000
325		Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer		
	01	Driftsutgifter	61 278 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 737 000	
	73	Prosjekt- og utviklingstiltak	25 793 000	92 808 000
326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01	Driftsutgifter	331 136 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	9 586 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	19 258 000	
	73	Noregs Mållag	2 126 000	

Kap.	Post		Kr	Kr
	74	Det Norske Samlaget	9 076 000	
	75	Språkteknologi, Norsk Ordbok m.v.	13 272 000	
	76	Ibsenpris m.m.	3 000 000	
	78	Ymse faste tiltak	86 790 000	474 244 000
328		Museums- og andre kulturvernformål		
	01	Driftsutgifter	36 154 000	
	21	Arkeologiske og andre oppdrag	16 168 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	2 387 000	
	70	Det nasjonale museumsnettverket	576 895 000	
	78	Ymse faste tiltak	38 399 000	670 003 000
329		Arkivformål		
	01	Driftsutgifter	204 542 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	6 558 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	4 206 000	
	78	Ymse faste tiltak	6 223 000	221 529 000
		Sum Kulturformål		4 401 167 000
		Film- og medieformål		
334		Film- og medieformål		
	01	Driftsutgifter	137 204 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 209 000	
	50	Norsk filmfond, *kan nyttes under post 71*	264 232 000	
	51	Audiovisuelle produksjoner	27 669 000	
	71	Filmtiltak m.m., *kan overføres, kan nyttes under post 50*	18 871 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	8 293 000	
	73	Regional filmsatsing	17 479 000	
	75	Medieprogram, *kan overføres*	15 930 000	
	78	Ymse faste tiltak	30 252 000	
	79	Til disposisjon	3 609 000	528 748 000
335		Pressestøtte		
	52	Norges forskningsråd	1 696 000	
	71	Produksjonstilskudd	251 767 000	
	72	Kompensasjon for portoutgifter	14 300 000	
	73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	11 100 000	
	75	Tilskudd til samiske aviser	13 877 000	
	76	Tilskudd til ymse publikasjoner	13 820 000	
	77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 671 000	308 231 000

Kap.	Post		Kr	Kr
336		Informasjonsberedskap-kringkasting		
	70	Informasjonsberedskap	1 800 000	1 800 000
337		Kompensasjon for kopiering til privat bruk		
	70	Kompensasjon	34 815 000	34 815 000
		Sum Film- og medieformål		873 594 000
		Den norske kirke		
340		Kirkelig administrasjon		
	01	Driftsutgifter	133 294 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	15 570 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	169 940 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	70 200 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
	75	Trosopplæring, *kan overføres, kan nyttes under post 01*	100 000 000	
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, *kan overføres*	4 000 000	
	79	Til disposisjon, *kan overføres*	500 000	497 504 000
341		Presteskapet		
	01	Driftsutgifter	736 713 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 190 000	741 903 000
342		Nidaros domkirke m.m.		
	01	Driftsutgifter	43 284 000	43 284 000
		Sum Den norske kirke		1 282 691 000
		Sum departementets utgifter		7 132 232 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kr	Kr
3300		Kultur- og kirkedepartementet		
	01	Ymse inntekter	58 000	58 000
3305		Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	833 333 000	
	02	Gebyr-lotterier	38 186 000	
	03	Refusjon	10 293 000	
	04	Avgift, gebyr-stiftelser	7 250 000	
	07	Inntekter ved oppdrag	750 000	889 812 000
3320		Allmenne kulturformål		
	01	Ymse inntekter	90 000	90 000

Kap.	Post		Kr	Kr
3322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01	Ymse inntekter	208 000	208 000
3323		Musikkformål		
	01	Inntekter ved Rikskonsertene	29 758 000	29 758 000
3324		Teater- og operaformål		
	01	Inntekter ved Riksteatret	9 180 000	9 180 000
3325		Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer		
	01	Ymse inntekter	849 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	5 737 000	6 586 000
3326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01	Ymse inntekter	4 652 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	9 586 000	14 238 000
3328		Museums- og andre kulturvernformål		
	01	Ymse inntekter	1 593 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	16 168 000	17 761 000
3329		Arkivformål		
	01	Ymse inntekter	1 431 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	6 558 000	7 989 000
3334		Film- og medieformål		
	01	Ymse inntekter	10 815 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	5 209 000	
	70	Gebyr	15 500 000	
	71	Inntektsuavhengig vederlag fra TV2	27 669 000	59 193 000
3340		Kirkelig administrasjon		
	01	Ymse inntekter	9 861 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	15 570 000	25 431 000
3341		Presteskapet		
	01	Ymse inntekter	7 266 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	5 190 000	12 456 000
3342		Nidaros domkirke m.m.		
	01	Ymse inntekter	10 722 000	
	04	Leieinntekter m.m.	2 105 000	12 827 000
		Sum departementets inntekter		1 085 587 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2007 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300, post 01	kap. 3300, post 01
kap. 305, post 01	kap. 3305, post 03
kap. 305, post 21	kap. 3305, post 07
kap. 320, post 01	kap. 3320, postene 01 og 03
kap. 322, post 01	kap. 3322, post 01
kap. 323, post 01	kap. 3323, post 01
kap. 324, post 01	kap. 3324, post 01
kap. 325, post 01	kap. 3325, post 01
kap. 325, post 21	kap. 3325, post 02
kap. 326, post 01	kap. 3326, post 01
kap. 326, post 21	kap. 3326, post 02
kap. 328, post 01	kap. 3328, post 01
kap. 328, post 21	kap. 3328, post 02
kap. 329, post 01	kap. 3329, post 01
kap. 329, post 21	kap. 3329, post 02
kap. 334, post 01	kap. 3334, post 01
kap. 334, post 21	kap. 3334, post 02
kap. 340, post 01	kap. 3340, post 01
kap. 340, post 21	kap. 3340, post 02
kap. 341, post 01	kap. 3341, post 01
kap. 341, post 21	kap. 3341, post 02
kap. 342, post 01	kap. 3342, postene 01 og 04

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2007 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	
	50	Utsmykking av offentlige bygg	8,4 mill. kroner

IV
Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2007 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med utenlandske utstillinger innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 2 000 mill. kroner.

Andre fullmakter

V
Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2007:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner og kap. 324 Teater- og operaformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de nordnorske knutepunktinstitusjonene med unntak av Nordnorsk Kunstmuseum, fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket og kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner.
3. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de øvrige knutepunktinstitusjonene fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket og kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner.

VI
Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2007 skal:

1. gebyret for merking av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være kr 0,60. Kultur- og kirkedepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfelle.
2. avgiften pr. videogram for omsetning i næring til Norsk kino- og filmfond være kr 3,50.
3. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være kr 1 948 ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

Vedlegg 1

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2007 under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Allmenne kulturformål:	
Center for Afrikansk Kulturformidling	1 372
Du Store Verden!	1 846
Kulturhistoriske film- og videoopptak ved museene	649
Kulturkirken Jacob	1 104
Kulturtiltak på Svalbard	140
Mela – Stiftelsen Horisont	1 200
Nordland Akademi for Kunst og Kultur, Melbu	1 059
Norges Døveforbund, kulturarbeid	716
Norske Kirkeakademiers Fellesråd	1 554
Norges ungdomslag – folkedanssatsingen	324
Tou Scene	519
Ungdommens Kulturmønstring	6 598
Billedkunst og kunsthåndverk:	
Atelier Nord	2 333
Bergen senter for elektronisk kunst (BEK)	1 293
Birka	769
Lofoten internasjonale kunstfestival	638
Produksjonsnettverk for elektronisk kunst (PNEK)	519
Stiftelsen 3,14	302
Trondheim elektroniske kunstsenter (TEKS)	830
Musikk:	
Aktivitetsmidler til kor	1 000
Blueshus Notodden	1 285
Brak - Bergen Rock Aktører	500
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse og Prinsesse Astrids Musikkpris	2 003
Hell Bluesfestival	568
Komponistforeningen - tilskudd trykking noter	265
Midtnorsk Jazzsenter	1 592
Musikkverkstedordningen	16 549
Nidarosdomens guttekor	426

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Norges Musikkorps Forbund – tilskudd til kjøp av musikkinstrumenter for skolekorps	5 095
NorgesNettet	6 266
Norges Ungdomskor	332
Norsk Folkemusikk- og danselag	1 719
Norsk Ungdomssymfoniorkester	319
NOTAM	2 573
Ny Musikk	3 196
Ole Bull Akademiet	2 732
Oslo domkor	426
Regionalt kirkemusikksenter i Bodø	265
Samspill	568
Stiftelsen Cosmopolite	968
Sørnorsk Jazzsenter	569
Tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner	17 129
Trondheim internasjonale kammermusikkonkurranse	466
Trondheimsolistene	431
Ungdommens musikkmesterskap	81
Valdres sommersymfoni	440
Vestnorsk Jazzsenter	2 085
Østnorsk Jazzsenter	2 161
Scenekunst:	
ASSITEJ/Norsk Barne- og Ungdomsteaterforum	382
ASSITEJs barne- og ungdomsfestival	87
Basisfinansiering fri scenekunst	6 000
Buskerud Teater	729
Contemporary Dance Festival (CODA)	213
Damini House of Culture	213
Danse- og teatersentrum	1 979
Det Åpne Teater	3 775
Figurteatret i Nordland	4 633
Grenland Friteater	3 192
Landsforbundet Teatrets Venner	301
Marked for scenekunst, Sandefjord	176
Nordic Black Theatre, inkl. utviklingsprosjekt for ungdom	4 221
Norsk Dramatikkfestival	461
Norsk Revyfaglig Senter/Norsk Revyfestival	1 806
Oktoberdans	213

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Per Gynt Stemnet	1 550
Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival	497
Stamsund Internasjonale Teaterfestival	250
Østfold Teater	1 301
Sum:	127 753

Vedlegg 2

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2007 under 78-postene

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Kap. 320 Allmenne kulturformål:	
Akershus Festning for kunst og kultur	88
Ars Baltica - kontingent	20
Den kulturelle spaserstokken	5 000
Fellesrådet for kunstfagene i skolen	3 654
Finsk-norsk kulturinstitutt	100
Folkeakademienes Landsforbund	6 332
Foreningen Norden	3 557
Forum for Kultur & Næringsliv	1 100
Fransk-norsk kultursamarbeid	500
Hauge/Tveitt-jubileet	500
Kulturkort for ungdom	3 200
Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner	2 329
Mangfoldsåret - prosjekter	800
Nordisk informasjonskontor i Nord-Norge	620
Nordisk informasjonskontor i Sør-Norge	222
Norsk kulturforum	400
Norsk teater- og orksterforening	322
Norske Dansekunstneres int. arbeid	47
Norske festivaler	250
Norsk-finsk kulturfond	100
Norsk-islandsk kultursamarbeid	1 173
Stiftelsen Arkivet	1 079
Thor Heyerdahl-instituttet	1 000
Sum:	32 393
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:	
Espolin-jubileum	500
Festspillutstillingen i Bergen	2 063
Galleri Bomuldsfabriken	1 319
Kunst i Skolen	985
Kunstnernes Hus	5 842
Kunstnernes Informasjonskontor (KIK)	1 021

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Landsforeningen Norske Malere (LNM)	867
Nettst.for unge kunstnere, Trafo.no	819
Nordisk kunstnarsenter Dalsåsen	909
Norsk Billedhoggerforenings Skulpturkontor	1 090
Norske Grafikere	1 109
Norske Kunstforeninger (NKLF)	3 658
Norske Kunsthåndverkere	6 365
Norske Tekstilkunstnere	719
Office for Contemporary Art, Norway (OCA)	7 824
RAM Galleri	1 160
Samorg. for kunstformidl. i Nord-Norge (SKINN)	809
Selskapet Kunst på Arbeidsplassen	702
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere (NBK)	3 124
Stiftelsen Barnas Historie, Kunst og Kultur	3 177
Stiftelsen Fotogalleriet	858
Tegnerforbundet	1 141
Unge Kunstneres Samfund (UKS)	1 705
Vestfossen kunstlaboratorium	500
Sum:	48 266
Kap. 323 Musikkformål:	
Arne Nordheim-prisen	110
Det Norske Kammerorkester	4 256
Dissimilis	1 339
Edvard Grieg-markering	4 000
Forsøksordning - klubbstøtte	1 000
Griegselskapet i Oslo/Oslo Grieg Festival	100
Musikkinformasjonssenteret	8 131
Nasjonal scene for folkemusikk og folkedans	1 557
Norges musikkhøgskole - praktikantplasser	874
Norsk Jazzarkiv	896
Norsk Jazzforum (inkl. nasjonal jazzscene)	15 016
Norsk musikkråd – drift (inkl. tilskudd til Jeunesses Musicales)	2 665
Norsk Visearkiv	1 360
Opplevelsessenter for pop og rock	3 057
Oslo-Filharmonien - tilskudd til økt husleie i Oslo konserthus	2 439
Rådet for folkemusikk og folkedans	6 228
Trondheim Jazzorkester	1 000
Trondheimsolistene	400
Turnestøtte, Den Norske Opera, symfoniorkestrene og Det Norske Kammerorkester	4 107

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Utveksling mellom symfoniorkestrene i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim	830
Vestfoldfestspillene	2 000
Sum:	61 365
Kap. 324 Teater- og operaformål:	
Akershus teater	2 492
BIT Teatergarasjen/Bergen Internasjonale Teater	1 220
Black Box Teater	1 176
Brageteatret	3 580
Cirka Teater	561
Den Unge Scenen	100
Nettverk for Scenekunst	1 588
Nordland Teater - husleie	1 748
Nord-Trøndelag Teater	4 642
Norsk forening for figurteater/UNIMA Norge	387
Norsk Scenekunstbruk/Danse- og teatersentrum	2 974
Norsk Skuespillersenter	1 000
Norsk teaterråd	8 015
Stella Polaris	500
Teater Manu - Norsk tegnspråkteater	9 010
Teaterhuset Avant Garden	1 025
Tegnspråktolking av teaterforestillinger	322
Vestlandske Teatersenter	1 038
Sum:	41 378
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål:	
Agenda X	715
Bibliotektjeneste for innvandrere/Det flerspråklige bibliotek	6 815
Bibliotektjeneste i fengsel	10 531
Bibliotektjeneste i statlige helseinstitusjoner	1 790
Bibliotektjeneste på Svalbard	237
Bjørnsonfestivalen	1 050
Bokbyen i Fjærland	204
Bokbyen ved Skagerak	204
Døves tidsskrift	269
Finsk bibliotektjeneste	325
Foreningen !les	2 099
Forfatterforeningen (ytringsfrihetspris)	104
Formidling av spesiallitteratur	1 883
Frakttilskudd/elektronisk kommunikasjon/databaser	366
Ibsenprosjekter - videreføring	6 000

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Kapittelfestivalen i Stavanger	504
KKDs premiering av barne- og ungdomsbøker	257
Kristelig pressekontor	427
Kristent arbeid blant blinde	1 141
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde	144
Landssamanslutninga av nynorsk kommunar	408
Leser søker bok	4 000
Lyd- og videoboktiltak	638
Nordisk råds litteraturpris	104
Nord-Sør-biblioteket	394
NORLA, Kontoret for norsk litteratur i utlandet	8 990
Norsk Barnebokforum	65
Norsk Barnebokinstitutt	4 550
Norsk bibliotekforening	208
Norsk biografisk leksikon	1 303
Norsk Forfattersentrum	7 902
Nynorsk digitalt leksikon	1 557
Nynorsk pressekontor	3 692
Offentlig utvalg for blindeskrift	613
Petter Dass Dagene/Hamsun Dagene	106
Punktskrifttrykkeriet i Bergen	4 001
Reisestipend for bibliotekarer	140
Riksmålsforbundet	249
Samisk språkteknologi, prosjekt 2005-2007	519
Stadnamntenesta	2 750
Tiltak for døvblinde (Foreningen Norges døvblinde)	3 927
Vestlandske Blindeforbund	243
Videogram for døve	5 275
Ytringsfrihetsdatabase, biblioteket i Aleksandria	91
Sum:	86 790
Kap. 328 Museums- og andre kulturverntiltak:	
Datatjeneste for kunst- og kulturhistoriske museer	1 038
Den europeiske kulturminnedagen, Norges Kulturvernforbund	300
Emanuel Vigelands museum	125
Jødisk museum	1 430
Kjøp av studieplasser ved konservatorskolen i København	208
Kulturvernets fellesorganisasjon	253
Kværntunet - senter for kvensk språk og kultur	3 387
Landslaget for lokalhistorie	294

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Norges museumsforbund, inkl. Museum of the year Award	1 174
Norsk Folkeminnelag	70
Norsk Husflidslag	9 202
Norsk ICOM	198
Norsk skogfinsk museum	1 000
Skibladner	400
Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet	3 434
Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	4 348
Stiftelsen Skoleskipet Christian Radich	3 815
Tidsskriftet Museumsnytt	637
Tilskuddsordningen sikringstiltak ved museene	6 539
Utdannings- og reisestipend	311
Ymse prosjekter	182
Årets norske museum	54
Sum:	38 399
Kap. 329 Arkivformål:	
Arbeiderbevegelsens Arkiv	4 567
Landslaget for lokal- og privatarkiv	194
Norsk Misjonsselskaps arkiv	1 038
Stiftelsen ASTA	424
Sum:	6 223
Kap. 334 film- og medieformål:	
Tilskudd til diverse filmkulturelle tiltak, forvaltes av norsk filminstitutt	5 700
Støtte til deltakelse på kurs med mer, forvaltes av norsk filmutvikling	1 520
Nordisk film- og tv-fond	6 305
Eurimages – europarådets samproduksjonsfond	3 056
Det audiovisuelle observatoriet	213
Tilskudd til new nordic film og co-produksjonsmarket, filmfestivalen i Haugesund	500
Telefonavis blindeforbundet	500
Teksting av film for hørselshemmede	1 000
Utvikling av teknologi for teksting av direktesendt tv	4 000
Filmvederlagsavtalen	3 728
Mediefabrikken akershus	600
Institutt for rettsinformatikk	300
Finsk opphavsrettsinstitutt	150
Kultur- og mediebruksundersøkelse	110
Regjeringens nynorskpris for journalistikk	225

(i 1 000 kr)

Tiltak	Forslag 2007
Medienorge	1 142
Norsk Mediebarometer	753
Nordiske mediedager i Bergen	400
Radiodagene	50
Sum:	30 252

Vedlegg 3

Fornyelse-, organisasjons- og strukturendringer i statsforvaltningen

Den landsomfattende museumsreformen, som er den største forenklings- og moderniseringsprosessen under Kultur- og kirkedepartementets ansvarsområde, vil i 2007 fortsette. Etter de planer som opprinnelig ble skissert, skulle reformen i hovedsak vært fullført etter fem år, men det ligger nå an til at prosessen vil fortsette utover dette tidsrom, selv om betydelige resultater til nå er oppnådd. Det har allerede avtegnet seg et museumslandskap som er langt mindre fragmentert enn tidligere. Antallet selvstendige museer som direkte eller indirekte har nytt godt av statlige driftsmidler over kulturbudsjettet, var på sitt høyeste nærmere 350, mens den omfattende samorganiseringen som hittil er gjennomført, har brakt antallet ned i ca. 100 konsoliderte museumsinstitusjoner. Hovedutfordringen i det videre arbeidet er å sikre god kvalitet og framdrift i de pågående prosessene. Det er samtidig viktig i enda større grad å vektlegge reformens faglige tyngdepunkt, der konsoliderte enheter skal stå bedre rustet til å håndtere og formidle samlinger til beste for brukere og samfunn.

Midler til kulturformål under Kultur- og kirkedepartementets budsjett er hovedfinansieringskilden for kunst- og kulturlivet i Norge. Fordeling av midlene skjer i hovedsak etter et todelt system der tilskudd til institusjoner og faste tiltak bevilges av Stortinget etter forslag fra departementet gjennom de årlige budsjettproposisjonene, mens det er Norsk kulturråd som gjennom fordeling av tilskudd fra Norsk kulturfond er hovedfinansieringskilden for "det frie" kunst- og kulturlivet utenfor institusjonene.

Det er viktig å sørge for at midlene forvaltes og beslutninger fattes på en effektiv og ubyråkratisk måte slik at mest mulig av kulturmidlene kommer kulturlivet til gode. Dessuten må ordningene på feltet være innrettet i henhold til sektorens behov, og statlige tilskudd til samme formål bør i størst mulig grad komme fra én statlig kilde. Utøvelse av kunstnerisk skjønn og beslutning om anvendelse av midler skal skje så nær mottaker som mulig. Videre må prinsippet om likebehandling av likeartede søknader/tiltak/prosjekter/institusjoner ivaretas. Krav til søknader og rapporter om bruk av bevilgede midler skal ikke gjøre søknads- og oppfølgingsarbeid mer omfattende enn det som følger av økonomiregelverket for staten.

Departementet vil ta initiativ til at det blir satt ned et offentlig utvalg som skal gå gjennom funksjonsdelingen mellom Norsk kulturfond og andre budsjettområder under kulturbudsjettet. Som en del av denne gjennomgåelsen skal det også vurderes hva slags arbeidsmåter som er best egnet for å gi et godt grunnlag for beslutning om fordeling av kulturmidlene.

Departementet vil våren 2007 legge fram en stortingsmelding som skal se nærmere på virkemiddelapparatet på filmsektoren. Meldingen vil ta opp en rekke sentrale tema på filmområdet, bl.a. tilskuddsordningene, organisering av de statlige virksomhetene, tiltak for å fremme eksport av norsk film, regional filmsatsing, digitalisering og tiltak for å fremme likestilling. Departementet har nedsatt et utvalg som skal gjennomgå organiseringen av de statlige virkemidlene på området. Utvalgets innstilling vil bli et viktig innspill til stortingsmeldingen.

Overgang til digital teknologi fører til store endringer på medieområdet. Norsk filminstitutt er langt fremme og gjennomfører flere digitaliseringsprosjekter. Et av prosjektene er utviklingen av et nasjonalt digital cinematek som skal etablere samarbeid mellom cinematekene om felles programmering, rettighetsklarering, distribusjon og redaksjonelt forarbeid for digital visning av film på cinematek. I tillegg arbeider Norsk filminstitutt med å tilgjengeliggjøre den nasjonale filmarven for vanlige bredbåndsbrukere via filmarkivet.no. I tillegg pågår to prøveprosjekter med digital kino i Norge, initiert av Film & Kino og utføres i samarbeid med bl.a. Norsk filminstitutt. Også på tv- og radiofeltet er digitalisering av nytt og gammelt materiale i full gang. I forbindelse med overgangen til digitalt fjernsyn, er det nødvendig at NRK får fortgang i digitaliseringen av NRKs arkivmateriale. Pr i dag er 2/3 av radiomaterialet digitalisert, men det gjenstår svært mye arbeid med digitalisering av fjernsynsarkivene.

Kongen tildelte 2. juni 2006 NTV as konsesjon for etablering og drift av et digitalt bakkenett for fjernsyn. Det digitale bakkebaserte fjernsynsnettet vil sikre at hele befolkningen får tilgang til NRK 2 og et bredere kanaltilbud; mer effektiv bruk av frekvensressursene; lavere sendekostnader pr kanal og økt konkurranse. Etter planen skal digitale fjernsynssendinger starte høsten 2007 og introduseres regionvis og i etapper. NRKs generalforsamling har akseptert at NRK avvikler sine analoge sendinger fra 2007-2009 forutsatt at en rekke vilkår er oppfylt, herunder krav om det digitale bakkenettets dekning, bredere digitalt tilbud fra NRK, informasjon, kundestøtte og beredskap. Avviklingen av eksisterende analoge sendinger vil skje regionvis og i etapper. Overgangen fra analog til digitalt kringkasting av fjernsynssignaler vil berøre ca. 500.000 husstander som benytter det analoge bakkenettet som primærnett for mottak av fjernsyn og et større antall husstander som benytter bakkenettet til sine biapparater. Sett i forhold til antallet enkeltpersoner som berøres, vil dette være den største moderniseringsprosessen som gjennomføres innenfor Kulturdepartementets ansvarsområde på mange år.

Den norske kirke omfatter 11 regionale bispedømmeråd, 433 kirkelige fellesråd i hver kommune og nær 1 300 sokn og menighetsråd. Det er behov for tiltak som kan bidra til en bedre organisert forvaltning i samspill mellom sentrale, regionale og lokalkirkelige organer. I de siste årene er det over statsbudsjettet bevilget midler til forsøks- og utviklingsarbeid som kan gi besparelser og effektiviseringsgevinster innen kirkesektoren, særlig med tanke på å prøve ut alternative organisasjonsformer på lokalplan i kirken. Departementet anser det som viktig å stimulere til økt innsats innen forsøks- og utviklingsarbeidet. Det er særlige utfordringer knyttet til de kirkelige fellesrådene i kommuner med lavt innbyggertall.

I Norge er det mer enn 1 600 kirker. For å understøtte forvaltningen av kirkebyggene lokalt i kommunene, er det i løpet av de siste årene igangsatt tiltak som kan lette og effektivisere forvaltningen. Tiltakene er i stor grad gjennomført i samarbeid med den kirkelige arbeidsgiver- og interesseorganisasjonen KA, og innbefatter bl.a. sentrale energiøkonomiseringstiltak, felles forsikringsordring og etablering av en sentral kirkebyggdatabase. Disse tiltakene vil bli videreført.

I samarbeid med Statistisk sentralbyrå, Kirkerådet og KA er det gjennomført prosjekter som innebærer forenklinger i forhold til den årlige rapporteringen av kirkedata og regnskapsdata fra menighetene og fellesrådene. Rapportene vil heretter i økende grad bli levert elektronisk, og har paralleller til KOSTRA-systemet i kommunesektoren. Tilsvarende forenkling og modernisering av kirkebokføringen er til vurdering. I forhold til de 11 regionale bispedømmerådene er det igangsatt et arbeid om i større grad å samordne rutiner innen økonomi- og personalforvaltning. Det er forventet at dette arbeidet vil gi effektiviseringsgevinster i tiden framover.

Omstilling og omorganisering av prestetjenesten har pågått over lengre tid. Arbeidet med dette vil fortsatt ha prioritet i tiden framover, med bl.a. vekt på styrket ledelsesfunksjon, bedre arbeidsdeling, økt samarbeid og kompetanseutveksling.

For å styrke utviklingen av frivillig sektor legger regjeringen vekt på å bidra til å redusere det administrative arbeidet i organisasjonene slik at sektoren kan frigjøre mer tid til frivillig arbeid. En arbeidsgruppe under Kultur- og kirkedepartementet har anbefalt at det bør etableres et eget frivillighetsregister. Registeret skal bl.a. være en opplysningsbank som kan bidra til forenkling i samhandlingen mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter. Det tas sikte på å legge fram en lovproposisjon med forslag til lov om frivillighetsregister våren 2007. Ansvaret for utvikling og etablering av registeret legges til Brønnøysundregistrene. Arbeidet kan igangsettes etter at lovforslaget er behandlet av Stortinget og utviklingsperioden anslås til ett år.

Vedlegg 4

Likestilling

Likestillingsloven pålegger offentlige myndigheter en målrettet og planmessig pådriverrolle for likestilling på alle samfunnsområder. Alle departementer har et selvstendig ansvar for å fremme likestilling som en integrert del av politikken på sine fagområder.

Nedenfor følger likestillingsvurdering for enkelte områder under departementets ansvarsområde.

Kjønns- og likestillingsperspektivet i budsjettet

Kulturområdet

Kultur- og kirkedepartementet har i 2006 satt i gang et arbeid for å få oversikt over likestillingsdimensjonen når det gjelder aktiviteten i kulturinstitusjoner og fordeling av stipend og andre støtteordninger. Som ledd i dette arbeidet innhenter departementet likestillingsstatistikk fra de statsstøttede institusjonene på kulturfeltet. Opplysninger om kjønnsfordeling skal legges inn i de ordinære rapporteringsrutinene for disse institusjonene fra og med 2007.

Underliggende virksomheter på kulturområdet

Virksomhetene rapporterte følgende tall for 2005:

(i pst.)

Virksomhet	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Norsk kulturråd	64	36	64	36	64	36
Rikskonsertene	49	51	37	63	43	57
Riksteatret	47	53	47	53	46	54
Utsmykkingsfondet for offentlige bygg	85	15	50	50	91	9
Nasjonalbiblioteket	57	43	59	41	59	41
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	60	40	33	67	61	39
Språkrådet	52	48	50	50	52	48
ABM-utvikling	63	37	37	63	65	35
Arkeologisk museum i Stavanger	70	30	38	62	74	26
Bunad- og folkedraktrådet	85	15	100		83	17
Arkivverket	56	44	26	74	59	41

Garantiinntekter og kunstnerstipend

Fordelingen av ulike typer stipend og garantiinntekter under kap. 321 viser følgende kjønnsprofil i 2005:

(i pst.)

	Kvinner	Menn
Garantiinntekter	52	48
Arbeidsstipend	35	65
Arbeidsstipend, yngre kunstnere	59	41
Etableringsstipend	59	41
Materialstipend	53	47
Reise-/studiestipend	56	44
Vikarstipend	46	54
Svalbardstipend	100	
Stipend for gjennomført kunstutdanning 2005	71	29

Likestillingsdimensjonen i teatrene

Norsk teater- og orkesterforening har levert oversikt over andel kvinner og menn med kunstneriske oppgaver i de institusjonene som får støtte over Kultur- og kirkedepartementets kap. 324, post 01, 70 og 71. Utgangspunktet er teatrenes årsmeldinger for 2004 og 2005. Det er regnet ut hvor stor prosentandel kvinner som har hatt ansvaret for kunstneriske oppgaver ved de ulike teatrene i 2004 og 2005. Det er undersøkt hvor mange kvinner som er teatersjefer, direktører, dramaturger og informasjonsledere. På bakgrunn av opplysninger om de to årenes produksjoner har NTO og undersøkt hvor mange kvinner som har fått ansvaret for ulike kunstneriske oppgaver – det vil si regi, scenografi, kostymedesign og rolletolkning, men også mindre framtredende oppgaver som lys- og lyddesign, masker, musikk, koreografi, dukker, rekvisitter og videoproduksjoner. Det er også undersøkt antall kvinnelige dramatikere, manusbearbeidere, dramaturger og oversettere.

I 2004 var kvinneandelen for kunstneriske oppgaver i alle teatrene 38 pst. I 2005 var kvinneandelen 34 pst. Prosentandelen kvinner varierer sterkt – fra 20 pst. ved Teatret Vårt i 2005 til 50 pst. ved Riksteatret samme år. Stort sett ligger andelen kvinner på mellom 30 og 40 pst.

Den Norske Opera rapporterte at kvinneandelen blant det faste personalet med kunstneriske oppgaver var 41 pst. Kvinneandelen blant det faste personalet for øvrige arbeidsoppgaver var 60 pst.

Styresammensetningen for de samme institusjonene i 2005 viser denne fordelingen:

(i pst.)

	Kvinner	Menn
Styreleder	38	62
Styremedlemmer	45	55
Varamedlemmer	52	48

Blant de statlig oppnevnte styrerepresentantene er fordelingen 49 pst. kvinner og 51 pst. menn.

Orkestrene m.m.

Norsk teater- og orkesterforening har levert en oversikt over kjønnsfordelingen blant tilsatte i symfoniorkestrene under kap. 323 og Det Norske Blåseensemble for årene 2004 og 2005. Samlet for de to årene var situasjonen følgende:

(i pst.)

Stillingskategori	Kvinner	Menn
Administrative stillinger	48	52
Kunstnerisk administrasjon	28	72
Musikere	36	64

Ser man på styresammensetningen i 2005 for alle institusjonene som fikk støtte over kap. 323, post 70, 71 og 72, var situasjonen følgende:

(i pst.)

	Kvinner	Menn
Styreleder	15	85
Styremedlemmer	37	63
Varamedlemmer	51	49

Blant de styremedlemmene som staten har oppnevnt, var fordelingen 48 pst. kvinner og 52 pst. menn.

Museene

Departementet har sommeren 2006 gjennomført en undersøkelse om likestillingssituasjonen blant de museer som får tilskudd over kap. 328, post 01 og 70. Rapporteringen gjelder for 2005. Av 1 636 rapporterte årsverk var 54 pst. utført av kvinner og 46 pst. av menn. Fordelt på ulike stillingskategorier er bildet som følger:

(i pst.)

Stillingskategori	Kvinneandel av utførte årsverk	Mannsandel av utførte årsverk
Daglig leder	36	64
Vitenskaplig/ faglig personale	61	39
Administrativt personale	78	22
Teknisk personale	34	66

Sammensetning av styrene i de aktuelle museene var slik i 2005:

(i pst.)

	Kvinner	Menn
Styreleder	25	75
Styremedlemmer	42	58
Varamedlemmer	47	53

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken er ikke en del av statsbudsjettet, men finansieres med overskuddet av spillemidler fra Norsk Tipping. I 2006 er det fordelt i alt 160 mill. kroner til Den kulturelle skolesekken. 80 pst. av midlene fordeles via fylkeskommunene, mens 20 pst. fordeles via sentrale tilskuddsmottakere.

De overordnede målsettingene med Den kulturelle skolesekken er:

- å medvirke til at alle elever i grunnskolen får et profesjonelt kulturtilbud
- å legge til rette for at elever i grunnskolen lettere skal få tilgang til, gjøre seg kjent med og få et positivt forhold til kunst- og kulturuttrykk av alle slag
- å medvirke til å utvikle en helhetlig innlemmelse av kunstnerlige og kulturelle uttrykk i realiseringen av skolens læringsmål

Kulturbruksstatistikken viser at jenter/kvinner generelt bruker kulturtilbud i større grad enn gutter/menn. Dette gjelder alle aldersgrupper. Gjennom Den kulturelle skolesekken skal alle skolebarn få et tilbud innenfor områder som musikk, litteratur, film, scenekunst, kulturarv, kulturminner og vitensenter. Dette kan bidra til å utjevne tradisjonelle kjønnsbaserte mønster med hensyn til kulturbruk, og gi både gutter og jenter en økt interesse for og kunnskap om ulike kunst- og kulturuttrykk.

Seminar for kvinner i kulturlivet

På kvinnedagen 8. mars 2006 inviterte kulturministeren sentrale kvinnelige aktører fra hele kulturfeltet var til en samtale om likestilling og mulige tiltak på kulturfeltet. Departementet følger opp flere av forslagene fra seminaret, bl.a. når det gjelder tiltak for kvinnelige ledere i kulturlivet. Et slikt seminar skal også arrangeres i 2007.

Filmområdet

Det uteksamineres omtrent like mange kvinner som menn fra Den norske filmskolen hvert år. Likevel er kvinner fremdeles sterkt underrepresentert i filmbransjen, særlig i nøkkelposisjoner som manusforfatter, regissør og produsent. Regjeringens mål er derfor at innen 2010 skal minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i filmbransjen innehas av kvinner. Målet har dels en rettferdighetsbegrunnelse: å gi like muligheter for kvinner og menn, dels en kvalitetsbegrunnelse: økt kvinneandel bak kamera vil øke mangfoldet og kvaliteten på lerretet og skjermen. For å nå målet må ulike tiltak vurderes, som talentutvikling, nettverksbygging og mentorordninger. I tillegg må det vurderes om det er behov for å gjøre noe med de strukturelle årsakene til den skjeve kjønnsfordelingen, herunder kvoteringstiltak. Departementet kommer tilbake til konkrete tiltak for å nå målet om likestil-

ling i filmbransjen i stortingsmeldingen om film som skal legges fram våren 2007.

Idrettsområdet

Sentrale verdier for norsk idrett er frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. På denne bakgrunn er likestilling mellom kjønnene spesielt ivaretatt i "Lov for Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NIF). I § 2-4 heter det bl.a:

> "Ved valg/oppnevning av representanter til årsmøte/ting, samt medlemmer til styre, råd og utvalg i NIF og NIFs organisasjonsledd skal det velges kandidater/representanter fra begge kjønn."

NIF har i flere sammenhenger vektlagt arbeidet med likestilling innenfor idrettsorganisasjonen. Dette har gitt seg uttrykk både i form av prioritering av aktiviteter for jenter og kvinner, og gjennom arbeid for en jevnere kjønnsfordeling blant trenere og tillitsvalgte. I "Idrettspolitisk dokument" for perioden 2003-2007 er det utformet konkrete målsettinger for likestillingsarbeidet.

Kultur- og kirkedepartementet ønsker å støtte opp om likestillingsarbeidet innenfor idretten. I tilskuddsbrevet til NIF datert 16. desember 2005 heter det bl.a. at det er av særlig viktighet å tilrettelegge for at begge kjønn gis mulighet til aktiv idrettsdeltakelse. NIF bes derfor prioritere nødvendige ressurser til dette arbeidet.

På anleggsområdet benyttes alle typer anlegg av begge kjønn. Det er anleggseier, i førte rekke kommunene, som fordeler trenings- og brukstid. Det er satt inn ekstra spillemidler (12,5 mill. kroner) til utbygging av rideanlegg, samt gitt ekstra tilskudd til idrettshaller og kunstgressbaner i pressområdene. Dette er anleggstyper som i stor grad benyttes av jenter. Departementet har videre igangsatt et prosjekt som omhandler jenters tilgang til idrettsanlegg.

Den norske kirke - trosopplæringsreformen

Ved innføringen av trosopplæringsreformen i 2004 ble det avgjort at det skulle foretas en likestillingsvurdering av midlene som bevilges til reformen under kap. 340 Kirkelig administrasjon, post 75, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2005-2006).

Målet for trosopplæringsreformen er å utvikle et systematisk og bredt anlagt trosopplæringstilbud for barn døpt i Den norske kirke. For å oppnå et slikt mål, må bevilgningene til reformen sikres mot strukturell og geografisk skjevfordeling. Det innebærer bl.a. at man må unngå at tilbudene i stor grad retter seg mot et av kjønnene, for eksempel ved at prosjektene viser seg bedre tilrettelagt for jenter enn for gutter.

Til å følge opp og evaluere hvorvidt slike indirekte kjønnsforskjeller gjør seg gjeldende i fordelingen av prosjektmidler, har Diakonhjemmets høyskole fått i oppdrag å kartlegge oppslutningen om de ulike prosjektene, basert på kjønn, og fordelt på aldersgrupper og type opplæringstilbud. Høyskolen vil også ha et ansvar for å følge opp dette mot prosjektledelsen lokalt i prosjektmenighetene. Et vesentlig moment er å kartlegge hvorvidt det er sammenheng mellom kjønnsrepresentasjonen i prosjektledelsen og i oppslutningen om prosjektet.

Det er et generelt mål å oppnå en jevnere kjønnsfordeling i kirkens råds- og embetsstruktur. En likestillingsvurdering av trosopplæringsreformen vil derfor ikke bare bidra til å kartlegge hvorvidt prosjektmidlene kommer både gutter og jenter til gode. Den vil også kunne føre til en større bevisstgjøring av kjønnsproblematikken for øvrig i kirken. Omtale av kjønnsfordelingen i de øvrige stillingene i kirken er gitt under programkategori 08.40 Den norske kirke.

Arbeidet med likestilling i departementet

Målsetting

Det er et mål for Kultur- og kirkedepartementet å oppnå bedre kjønnsbalanse i de ulike stillingskategoriene og dermed bidra til å utjevne lønnsforskjellene mellom kjønnene.

Kjønnsfordeling

Av de fast ansatte i departementet er 60 pst. kvinner og 40 pst. menn. Ekspedisjonssjefstillingene er besatt av menn. Blant nestlederne er én kvinne, resten menn. 44 pst. av mellomlederne er kvinner. Andelen kvinnelige seniorrådgivere har økt fra i fjor. Det er nå 50 pst. av hvert kjønn i denne gruppen. I saksbehandlerstillinger er det generelt flest kvinner. Kvinneandelen varierer imidlertid mellom de ulike avdelingene. Kontorstillingene er utelukkende dominert av kvinner.

Lønn

Gjennomsnittlig lønn for kvinnelig ansatte er lavere enn for mannlige. Hovedårsaken er at departementsråden, ekspedisjonssjefene og de fleste avdelingsdirektørene er menn. I gjennomsnitt tjener menn mer per år enn kvinner i følgende stillingskategorier:

- mellomledere (avdelingsdirektører, seksjonsledere og underdirektører): kr 15 618
- seniorrådgivere: kr 16 030
- rådgivere: kr 6 382
- førstekonsulenter: kr 1 865

I konsulentgruppen tjener kvinner kr 1 007 mer i gjennomsnitt per år enn menn.

Deltid

Det er to kvinner som er ansatt i 80 pst. stilling, resten i full stilling. Av de heltidsansatte er det 9 pst. som har redusert stilling for en periode.

Tiltak for å fremme likestilling

Kvinneandelen blant mellomlederne er relativt høy, og vil være et godt rekrutteringsgrunnlag for framtidige toppledere i departementet. Som ledd i rekrutteringen av kvinner til sentrale lederoppgaver deltar utvalgte kvinnelige mellomledere i Statskonsults mentorprogram.

Til saksbehandler- og kontorstillinger er det flest kvinnelige søkere. Det blir imidlertid lagt vekt på å ansette både mannlige og kvinnelige søkere som er kvalifiserte, for å oppnå en jevnere kjønnsfordeling i nevnte grupper.

Et sentralt virkemiddel for å utjevne lønnsforskjellene mellom kjønnene er de lokale lønnsforhandlingene. Et annet tiltak er etter- og videreutdanning ved høyskoler/universiteter som mange ansatte, flest kvinner, får økonomisk støtte og permisjon til. Flere kvinnelige ansatte har også hatt hospitantopphold i EFTA og EU-kommisjonen i Brussel for et par år med mulighet for forlengelse.

Vedlegg 5

Miljøomtale

Beskrivelse og mål

Kultur- og kirkedepartementets miljøarbeid og virkemidler omfatter følgende felter:
- Den norske kirke
- museene og andre miljøtiltak
- tilskudd til anlegg og bygninger
- estetisk kvalitet i omgivelsene

Den norske kirke arbeider kontinuerlig med å bevisstgjøre og fremme engasjement for vern av skaperverket og en mer rettferdig fordeling av jordas ressurser. Kirkebyggene utgjør en viktig del av vår kulturarv, samtidig som de er i bruk som menighetskirker og lokale samlingspunkt. Flertallet av landets kirker er enten fredet etter kulturminneloven eller vernet, og skal forvaltes med dette for øye. Opplysningsvesenets fond eier og forvalter en betydelig eiendoms- og bygningsmasse, deriblant mange fredete og verneverdige bygninger. Flere gamle prestegårdseiendommer er beholdt i fondets eie ut fra kulturhistoriske hensyn.

Museenes gjenstandsbaserte bevarings- og formidlingsarbeid bidrar til å spre kunnskap om og opplevelse av sammenhenger og endringer i de natur- og kulturbaserte miljøer som omgir oss. Mange museer forvalter kulturminner i form av bygninger og anlegg, og flere kulturminner er organisert som museer. Over Kultur- og kirkedepartementets budsjett gis det nå driftstilskudd direkte til om lag 90 museer i det nasjonale museumsnettverket. Norsk kulturråds fagutvalg for kulturvern gir tilskudd til museums- og kulturverntiltak.

Kultur- og kirkedepartementet gir investeringstilskudd til idrettsanlegg og lokaler for kunst og kultur. For å få investeringstilskudd til idrettsanlegg og til kulturbygg stilles det krav til at den estetiske og miljømessige kvaliteten blir ivaretatt. Tilskudd til kunst- og kulturlokaler krever at planene dokumenterer at bygningene blir utformet på en estetisk god måte i samsvar med funksjonene og med respekt for bygde og naturgitte omgivelser.

Kvaliteten på den fysiske formgivingen er av betydning for offentlig rom i byer og tettsteder, bygninger og produkter. God kvalitet må ivareta estetiske, funksjonelle, teknologiske, økologiske og økonomiske hensyn. Statens innsats er spredt på flere departementer. Kultur- og kirkedepartementet vil videreføre samarbeidet med andre departementer som vil bidra til å samordne statens innsats og ressursbruk.

Rapport 2005

Kirkerådet har som mål å forankre temaet "Forbruk og rettferd" som en del av Den norske kirkes identitet og strategi. "Kristent nettverk for Miljø og Rettferd" er etablert for å følge opp kirkens arbeid med økologi, forbruk og rettferd. Nettverket drives i samarbeid med andre kirkesamfunn, og gjennom et felles nettsted skal det være en ressurs for menigheter, organisasjoner og enkeltpersoner som ønsker å engasjere seg i disse spørsmålene.

Prosjektet "Skaperverkets dag" ble i 2005 gjennomført med tilskudd fra, og som et hovedtiltak under "Friluftslivets År 2005". Kirkerådet utarbeidet i den forbindelse en fyldig brosjyre med ideer og materiell, som ble formidlet til alle landets menigheter. Friluftsliv innarbeides også som mål og metode i trosopplæringsreformen, foruten at områdene miljø, forbruk og rettferd utgjorde et av kriteriene for prioritet i tildeling av prosjektmidler i 2005. Kirkerådet driver også prosjektet "Grønne menigheter" som en del av arbeidet med "Grønn stat". Prosjektet vinner stadig tilslutning i nye menigheter og bispedømmeråd.

Opplysningsvesenets fond har en aktiv dialog med Riksantikvaren og brukere i sin forvaltning av bygninger og eiendomsmasse. Miljøhensynet er et grunnleggende aspekt i fondsforvaltningen, enten det angår forvaltning av landbrukseiendommer, skogsarealer eller kulturhistoriske bygninger. Fondet har i de senere år hatt økt fokus på ivaretakelse av verneverdige bygninger. En stadig større andel av fondets midler benyttes til vedlikehold og istandsetting av fredete og verneverdige prestegårder.

Nidaros domkirke og Erkebispegården i Trondheim utgjør et av landets fremste kulturminner. Nidaros domkirkes restaureringsarbeider er en statlig virksomhet, med hovedoppgave å sikre at begge bygningsanlegg bevares, utvikles og for-

midles som levende kulturminner og kirkelige byggverk.

Kirkebyggene og kirkegårdene er en del av vår felles kulturarv, og utgjør slik sett et viktig område innen kulturminnevernet. Det er kommunene og den lokale kirke som har ansvaret for å ivareta de verdiene som kirkene og kirkegårdene representerer. I de senere år har det vært økt fokus på vedlikeholdssituasjonen for kulturhistorisk verdifulle kirker. Mange fredete og verneverdige kirkebygg har et betydelig behov for istandsetting. I 2005 og 2006 ble det av denne grunn etablert en rentekompensasjonsordning for kirkebyggene. Ordningen innebærer at kommunene/kirkeeier kan få et statstilskudd til dekning av renteutgifter til istandsetting av kirker innenfor en investeringsramme på 1 mrd. kroner. Det bevilges også midler til andre sentrale tiltak som skal stimulere til bedre bygningsforvaltning, sikring og vern av kirkene (skadeforebyggende tiltak m.m.). Over Miljøverndepartementets budsjett er det ellers igangsatt et program for istandsetting av landets stavkirker.

Arbeidet med museumsreformen med sikte på regional konsolidering av institusjonsstrukturen på museumsområdet har fortsatt over hele landet i 2005. Reformen har flere steder ført til økt samhandling mellom museene og kulturminneforvaltningen. Museenes arbeid med tiltak knyttet til sikring, bevaring og dokumentasjon av samlinger og bygninger er videreført. Formidlingstiltak overfor barn og unge ble prioritert både ved museene og gjennom tiltaket Den kulturelle skolesekken.

Norsk kulturråd ga i 2005 støtte til 156 kulturvernprosjekter. Innenfor rammen av avsetningen til kulturverntiltak har Kulturrådet i 2005 hatt som mål å stimulere prosjektbasert arbeid med bevaring, dokumentasjon og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om kultur og levesett i Norge. Rådet har lagt til grunn følgende overordnede perspektiv i kulturvernarbeidet: At kulturvernets hovedfunksjon i samfunnet er å dokumentere og formidle endringsprosesser, og at kulturarvinstitusjonene og andre aktører skal ivareta den historiske dimensjonen i samfunnsutviklingen helt fram til i dag.

I 2005 bevilget Kultur- og kirkedepartementet tilskudd til følgende bygge- og anleggsprosjekter for kultur: nybygget Wergelands Hus ved Eidsvoll 1814; Glomdalsmuseets nye romani/tateravdeling; nybygg for Hålogaland Teater; nybygget ved Kvæntunet i Porsanger; istandsetting og tilrettelegging av Fredriksten festning i Halden for kulturtiltak; rekonstruksjon av jernaldergården Hringariki i Ringerike; og istandsetting og oppgradering av anlegg langs Telemarkskanalen. Prosjektene Wergelands Hus, Hålogaland Teater, Fredriksten festning og de fleste tiltakene langs Telemarkskanalen ble ferdige i 2005. Romani/tateravdelingen ved Glomdalsmuseet ble ferdig våren 2006.

Spillemidlene til bygging eller ombygging av kulturbygninger, -lokaler og - arenaer ble delt på to tilskuddsordninger der den ene forvaltes av fylkeskommunene og den andre av Kultur- og kirkedepartementet. Den delen som forvaltes av departementet var på 72 mill. kroner og gikk til kulturelle møteplasser og formidlingsarenaer for kultur. Størstedelen av midlene ble gitt til museer og andre kulturvernprosjekter. Den delen som forvaltes av fylkeskommunene var på 48 mill. kroner og ble gitt til kulturhus og forsamlingshus.

Departementet vektlegger miljøforhold ved søknad om forhåndsgodkjenning av planer for anlegg til idrett og fysisk aktivitet. Søkere må redegjøre for miljøforhold ved prosjektene. Følgende temaer skal det redegjøres for: miljøstyring, materialvalg, energi, avfall, transport og naturinngrep. I 2005 har det blitt behandlet 100 søknader om forhåndsgodkjenning av større idrettsanlegg.

Det er tidligere blitt utgitt to veiledere som retter seg mot byggherrer, bl.a. kommuner og idrettslag, deres rådgivere og entreprenører som skal planlegge, prosjektere og gjennomføre bygging eller rehabilitering av idrettsbygg. Veileder «Miljøhensyn ved bygging og rehabilitering av idrettsbygg» er en grundig gjennomgang av temaet og det er satt opp sjekklister med eksempler. Veilederen «Miljøriktige idrettsbygg» er en enklere utgave med henviser til ulike fagmiljøer og andre steder hvor man kan finne mer informasjon og hjelpemidler.

Veilederne er et hjelpemiddel for tiltakshaver til å kunne utarbeide egne miljømål og -krav for sitt prosjekt, som grunnlag for utarbeidelse av en enkel miljøplan. Den skal også gjøre det lettere å følge opp at prosjekterende planlegger og entreprenør gjennomfører tiltak som sikrer at tiltakshavers miljømålsettinger og -krav blir overholdt i praksis.

Det har vært reist spørsmål omkring helse- og miljøforhold ved bruk av gummigranulat i kunstgressbaner. For å få vurdert helseeffekten av bruken av gummigranulat ble det i 2005 gjennomført målinger i haller som benytter resirkulert gummigranulat. Det ble gjennomført målinger av innholdet i gummigranulat, konsentrasjoner av svevestøv og flyktige organiske forbindelser i halluften. Det konkluderes med at innendørs kunstgressbaner med granulat framstilt av oppmalt bilgummi, ikke er helsefarlige, men det anbefales at bruken av granulat fra bildekk begrenses.

I tillegg er det vurdert miljørisikoen av avrenning fra utendørs kunstgressbaner. Resultatet av

den utførte risikovurderingen er at den totale mengden av miljøfarlige stoffer som lekker ut av en utendørs kunstgressbane med gummigranulat er beskjedne.

Norsk Form og Norsk Designråd er fra 2004 samlokaliserte i Norsk Design- og Arkitektursenter. Samlokaliseringen gir grunnlag for et utvidet samspill mellom kultur og næring samt gode muligheter for et økt aktivitetsnivå på feltene arkitektur og design.

Designåret 2005 ble gjennomført av Norsk Form, Norsk Designråd og Innovasjon Norge. Norsk Form hadde en rekke designrelaterte formidlingsaktiviteter i denne forbindelsen og deltok i den internasjonale designkongressen ERA 05 som besto av konferanser i Oslo, Göteborg, Helsinki og København. Norsk Forms prosjekt "Design uten grenser" som fokuserer på bruk av designkompetanse i utviklingsland og i krisesituasjoner, ble viet særlig oppmerksomhet under designkongressen.

Norsk Form arbeidet også i 2005 med en rekke prosjekter knyttet til uterom og omgivelser innenfor feltene formidling, arkitektur, design, by- og stedsutvikling. Det ble lagt særlig vekt på å etablere og konsolidere tre prosjektområder: By- og stedsutvikling, Helse og omgivelser og Industrisamfunn i en postindustriell kultur. Både arbeidet rettet mot barn og unge og profileringsarbeidet mot utlandet ble styrket. Norsk Form la også vekt på kunnskapsformidling i bred forstand og tilrettela tiltak for både smale faggrupper og et bredt publikum. Tiltakene omfattet bl.a. seminarer, publikasjoner, utstillinger, konferanser og nettverksbygging. Institusjonen videreførte arbeidet med å bidra til økt kompetanse om det offentlige rom i kommuner og fylkeskommuner. Etter at Norsk Forms ti års virksomhet ble evaluert i 2004, ble det lagt vekt på, utvikling av nytt styringsverktøy for institusjonen. Dette resulterte bl.a. i en mer samfunns- og brukerrelatert vinkling av virksomheten.

Utsmykkingsfondet for offentlige bygg er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og skal bl.a. bidra til at kunst av høy kvalitet preger statsinstitusjoner, kommunale og fylkeskommunale bygg og uterom. Utsmykkingsfondet formidler informasjon og kunnskap om kunst i offentlige rom. For å oppnå disse målsettinger organiserer fondet sitt arbeid innenfor tre hovedområder: skape, forvalte og formidle. I 2005 fortsatte fondet satsingen på kunstnerisk utsmykking av kommunale og fylkeskommunale bygg og det ble gjennomført en evaluering av denne ordningen. Prosjekter som gir barn og unge tilgang til kunst, blir prioritert. Dessuten deltok Utsmykkingsfondet i markeringen av unionsoppløsningen som Norge var preget av i 2005, gjennom noen spesielle utsmykkingsprosjekter som Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter, Nobels Fredssenter samt en del utsmykkinger av nasjonale kulturbygg. Flere av de statlige utsmykkingssakene fondet har hatt i arbeid er kulturbygg som skal formidle minoritetsgruppers kultur, historie og identitet. Av dem kan nevnes Holocaust-senteret på Bygdøy, Østsamisk museum i Neiden og Glomdalsmuseet på Elverum.

I 2005 arbeidet Utsmykkingsfondet med en revidering av sin flerårige strategiplan. I tillegg ble det lagt ned arbeid i dialog med Kultur- og kirkedepartementet vedrørende en strategi som er tilpasset omorganisering av offentlige virksomheter og de endrede forutsetninger for produksjon, forvaltning og formidling av utsmykkinger som denne omorganiseringen medfører.

Usmykkingsfondet styrket formidlingsvirksomheten gjennom, det løpende arbeid i utsmykkingsutvalgene, publikasjoner, fagseminarer, utstillinger, informasjon på hjemmesidene og rådgivning. Det ble spesielt prioritert å formidle kunstneriske prosesser tilknyttet utsmykkingsprosjektene, som f.eks. ved større prosjekter som utsmykkingen av nytt Operahus, Nobels Fredssenter, Holocaustsenteret, Wergelands hus på Eidsvollsenteret.

Grønn stat

Kultur- og kirkedepartementet innførte miljøledelse som en del av det løpende lederansvaret i departementet f.o.m. 2003. Dette innebærer at ledere og medarbeidere i departementet forplikter seg til å ta miljøhensyn i sitt daglige virke, og at departementet skal måle og følge opp sitt forbruk på utvalgte satsingsområder der departementet kan gjøre en innsats for miljøet.

Kultur- og kirkedepartementets satsingsområder er papirforbruk, transport/reiser og innkjøp. De etablerte ordningene for kildesortering som er etablert i regjeringskvartalet og returordningene for kopi- og datautstyr blir benyttet.

Nærmere 2/3 av Kultur- og kirkedepartementets virksomheter innførte miljøledelse i 2005. De resterende virksomhetene vil innføre miljøledelse i løpet av 2006.

Vedlegg 6

Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak

Nedenfor redegjøres det for daglig leders ansettelsesvilkår i de heleide statlige foretak som ligger under Kultur- og kirkedepartementet. Med heleid statlig foretak forstås her aksjeselskap eid av staten ved Kultur- og kirkedepartementet. Med den forutsetning som er nevnt ovenfor, gis det opplysninger om daglig leders ansettelsesvilkår i Nationaltheatret AS, Norsk Tipping AS og NRK AS.

Nationaltheatret AS – teatersjef Eirik Stubø

Årslønn.	kr 935 708 Inkluderer arbeid som instruktør for inntil 2 oppsetninger ved eget teater per år.
Lønn i oppsigelsestiden	Opptjening av 3 måneders ventelønn per år begrenset oppad til 12 måneder. Ventelønn utbetales ikke ved overgang til annet lønnet arbeid eller hvis avgangen skyldes forhold som teatersjefen selv er ansvarlig for.
Spesielle vilkår	Fri telefon og avis.
Pensjon	Pensjonsordning i Vital forsikring med full opptjening etter 30 år.

Norsk Tipping AS – administrerende direktør Reidar Nordby jr.

Årslønn	kr 1 550 000
Lønn i oppsigelsestiden	3 måneder. Ved eventuell oppsigelse fra arbeidsgiver gjelder regler om lengre oppsigelsestid som følge av alder og tjenestested i henhold til arbeidsmiljøloven.
Spesielle vilkår	Fri telefon, aviser og hjemme-PC og fast bilgodtgjøring. Livsforsikringsavtale i Vesta Forsikring AS.
Pensjon	Pensjonsordning i Statens pensjonskasse.

NRK AS – kringkastingssjef John G. Bernander

Årslønn	kr 2 236 000
Lønn i oppsigelsestiden	1 år ved fratredelse etter kontraktstidens utløp eller etter minimum 3 års ansettelsestid.
Spesielle vilkår	Fri bil og pendlergodtgjøring etter statens satser.
Pensjon	Pensjonsordning som innebærer pensjon fra fylte 60 år tilsvarende 70 pst. av pensjonsgrunnlaget.